

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 402

Poznań, sobota dnia 31 sierpnia 1929

Rok XXIV

Nowy etap

Porozumienie w Hadze otwiera nowy etap w historii Europy. Niemcy opuszczają konferencję z podwójną zdobyczą: finansową i polityczną. Pod względem finansowym pozbywają się krepującego planu Dawesa i uzyskują ulgi dzięki planowi Younga, który sprawę odszkodowań przeniósł ostatecznie z płaszczyzny politycznej na ściśle finansową. Pod względem politycznym uzyskali gwarancję, że ewakuację drugiej strefy Nadrenji rozpocznie się we wrześniu, a trzecią zaraz po ratyfikowaniu planu Younga, nie później wszakże, jak 30 czerwca 1930 r.

Postanowienia te zapadły, zgodnie z podstawową tezą niemiecką, zanim jeszcze plan Younga wszedł w życie i przed uzgodnieniem jego praktycznego wyglądu, jak np. statutu Banku Międzynarodowego i jego siedziby, co może wywołać jeszcze dużo targów. Stresemann może wrócić do Berlina, jak triumfator: zażąda on ratyfikacji planu Younga, mając zapewnioną ewakuację. A takiego postawienia sprawy domagali się Niemcy. Nawet słynna komisja konstatacyjna i koncyliacyjna rozplynęła się w istniejących już na zasadzie porozumienia w Locarno komisjach arbitrażowych, których kompetencje będą jedynie zwiększone przez przyznanie im zadania czuwania nad zdemilitaryzowaniem strefy nadreńskiej.

W Hadze odwróciła się karta historii. Rzesza odzyskuje zupełną swobodę ruchów. Staje się czynnikiem równorzędnym mocarstwom, zmierzającym śmiało do potęgi. Gdy tylko p. Stresemann uzyskał ewakuację Nadrenji, wyciągnął natychmiast nową sprawę: zagłębia Saary, by wykupić tamtejsze kopalnie, które przeszły na rzecz Francji i odzyskać ten okręg niezależnie od wyniku plebiscytu, który ma się odbyć w roku 1935. W Genewie ma p. Stresemann poruszyć sprawę kolonii.

Czy na tem będzie koniec? Oto drażliwe pytanie. Znikają ostatnie ślady pokonania Niemiec, prócz terytorjalnych. Niemcy pragną oczywiście, by i do nich zastosowano formułę „likwidowania wojny”.

Rozumiemy w tych warunkach troskę p. Brianda, by mimo walk haskich utrzymać choćby pozory solidarności sprzymierzonych. Za jego staraniem Anglja zgodziła się na pozostawienie w nadreńskiej komisji sojuszniczej swego przedstawiciela nawet po wycofaniu wojsk brytyjskich. Anglja jednak patrzy obecnie w stronę Stanów Zjednoczonych. Nie chce im się opierać, jak za czasów Chamberlaina, który dlatego szukał przyjaźni we Francji i we Włoszech. Mac Donald powraca w stosunku do Europy do polityki „splendid isolation”.

Dlatego też jaśniejszym objawem na konferencji w Hadze jest zbliżenie francusko-włoskie. Nastąpiło ono w odpowiedzi na ataki p. Snowdena, ale, mamy wrażenie, jest ono wyrazem zmienionych warunków politycznych w Europie, jest następstwem zwrotu w zagranicznej polityce Anglii.

Haga otwiera możliwości dla rozwoju zbliżenia francusko-niemieckiego. Musimy jasno sobie uświadomić, że gdy-

Likwidacja konferencji haskiej

Ostatnie posiedzenie konferencji

Haga, 31. 8. (PAT.) Komisja finansowa ustaliła w zasadzie projekt protokołu, który będzie obejmował osiągnięte już porozumienie. Sprawozdanie przedstawione będzie dzisiaj szemu plenarnemu zgromadzeniu. Odtąd komitety organizacyjne, przewidziane w planie Younga, będą mogły być powołane do życia i rozpocząć swą działalność. Komisja postanowiła utworzyć podkomisję dla sprawy długów wyzwolenia i odszkodowania dla państw wschodniej Europy. Poza tem przyjęto tekst aneksów. Jugosławia otrzymała ma raty bezwarunkowe w wysokości 6 milionów, Portugalia zaś w kwocie 2 milionów.

Co uzyskały Niemcy

Berlin, 31. 8. (PAT.) Wydany dzisiaj komunikat półrządowy przeprowadza porównanie pomiędzy żądaniami niemieckimi w Hadze a tem, co delegacja niemiecka w wyniku konferencji uzyskała. Komunikat podkreśla, że Niemcy żądali przyspieszenia terminu ewakuacji o 4 3/4 roku, zaś uzyskali przyspieszenie terminu ewakuacji trzeciej strefy o 4 1/2 roku. Poza tem Niemcy odzyskały pełną suwerenność polityczną i finansową Plan Younga został zmieniony jedynie w odniesieniu do części rat niechronionych, w ten sposób, że raty początkowo zostały podniesione, natomiast raty, przewidziane na lata późniejsze, obniżone. Przeciętna rata roczna, która początkowo wynosiła 660 milionów, wynosi po nowem uregulowaniu

Zainteresowanie eks-cesarza

Haga, 31. 8. (AW) Komunikują tu z Dorn, że eks-cesarz Wilhelm z wielkiem zainteresowaniem śledził bieg prac konferencji haskiej. Utrzy-

Haga, 31. 8. (Radjo) Dzisiejsze ostatnie plenarne posiedzenie konferencji odbyło się pod przewodnictwem Jaspara. Po podpisaniu protokołów końcowych, Jaspar wyraził podziękowanie przedstawicielom mocarstw za umożliwienie porozumienia oraz wystosowano telegram dziękczynny do królowej holenderskiej za gościnność a równocześnie z życzeniami z okazji jej dzisiejszych urodzin. Następnie przemawiał jeszcze Snowden.

O godz. 12,55 zaczęli delegaci opuszczać gmach konferencyjny, przyczem orkiestra trębaczy odegrała stary holenderski hymn dziękczynny.

tylko 654 miliony. Jeśli w odniesieniu do sprawy 300 milionów, wynikających z przecięcia się planu Younga z planem Dawesa, stanowisko ze względów prawnych nie zostało uwzględnione, to jednakże Niemcy nie mogą być niezadowolone z wyniku rokowań, które pod względem politycznym i gospodarczym czynią Niemcy wolnymi. W sprawie ewakuacji podkreśla się, że państwa okupacyjne przez utworzenie specjalnego funduszu dla pokrycia kosztów okupacyjnych, do którego to funduszu Niemcy przyczyniają się w wysokości 30 milionów, zostały zainteresowane ze względów finansowych w przyspieszeniu ewakuacji, ponieważ dalsze koszty, wynikające z ewakuacji, będą musiały być poniesione przez nie same.

mują nawet, że wysłał on do Hagi kilku ludzi ze swego otoczenia, którzy zdają mu dokładne relacje z rozgrywających się tam wypadków.

Rokowania ugodowe sowiecko-chińskie

Moskwa 31. 8. (PAT) Litwinow zawiadomił ambasadora niemieckiego von Dirksena, iż rząd sowiecki gotów jest przyjąć propozycję rządu chińskiego, dotyczącą podpisania wspólnej deklaracji o załatwieniu konfliktu z pewnymi zmianami. Równocześnie Litwinow wręczył proponowany przez rząd sowiecki tekst tej wspólnej deklaracji, której treść jest następująca:

Obie strony oświadczają, iż uregulują wszystkie sporne kwestje zgodnie z konwencją z r. 1924, a w szczególności warunki odkupu kolei wschodnio-chińskiej w myśl art. 9 konwencji pekińskiej. Obie strony zamianują niezwłocznie swych przedstawicieli, należycie upoważnionych do prowadzenia konferencji, celem uregulowania wszystkich spraw wymienionych w paragrafie poprzednim. Obie strony uważają, że sytuacja wytworzona na kolei wschodnio - chińskiej po wybu-

chu konfliktu powinna być zmieniona zgodnie z konwencjami, podpisanymi w Pekinie i Mukdenie w r. 1924 w tym kierunku, że wszelkie te zmiany załatwione będą przez konferencję, przewidzianą w artykule poprzednim. Rząd sowiecki wysuwa kandydatów na stanowiska dyrektorów i wicedyrektorów kolei wschodnio - chińskiej, którzy mianowani będą niezwłocznie przez dyrektora wyżej wymienionej linii kolejowej. Rząd sowiecki udzieli instrukcji urzędnikom kolei wschodnio - chińskiej, będącym obywatelami sowieckimi, a rząd chiński swoim władzom i organom miejscowym, aby ściśle przestrzegali warunków, ujętych w art. 6 układu z r. 1924. Obie strony uwolnią niezwłocznie wszystkich obywateli, aresztowanych w związku z konfliktem po dniu 1 maja 1929.

by nie było tego celu, konferencja haska nie byłaby zwołana, a w każdym razie zostałaby rozbita zaraz pierwszego dnia.

Pan Briand jednak chciał dać wyraz, że jest zwolennikiem tej polityki — w pewnych granicach. Ukazał się więc komunikat francusko - polski, w którym pp. Briand i Zaleski stwierdzają żywotność sojuszu francusko - polskiego, a Francja obiecuje udzielić Polsce poparcia finansowego i gospodarczego. Uznajemy wartość tej deklaracji. W pakciach i w polityce lokarniejskiej najniebezpieczniejszem jest dążenie Niemiec do rozdarcia węzłów francusko - pol-

skich. Ich utrzymanie jest w praktyce jedyną gwarancją pokoju.

Mimo to Polska nie wychodzi z konferencji z plusami. Trudno zapomnieć o przykrem jej traktowaniu w Hadze. — Zasadnicza jej teza o zabezpieczeniu granic polskich wzajemnie za ewakuację wogóle nie była brana pod uwagę. Wbrew zapowiedziom, jakie nadchodzący z Hagi, delegacja polska nie zabrała w tej sprawie wogóle głosu. Nie uzyskaliśmy miejsca w nadreńskich komisjach arbitrażowych. Rozróżnienie granic zachodnich i wschodnich Niemiec pozostaje, a nawet doznaje pogłębienia.

Niemcy rozzuchwalone, będą niewątpliwie próbowały wystąpić na terenie międzynarodowym rychlej, czy później z poruszeniem sprawy naszej granicy zachodniej. Zadaniem Polski będzie tak się przygotować na wewnątrz i na zewnątrz, by zamiar niemiecki sparaliżować w zarodku.

Objazd polskich komunistów po Rosji

Znany Poznaniowi Bem bierze w niem również udział

Pisma bolszewickie donoszą codziennie prawie w dużych, szumnych artykułach o szczegółach pobytu delegatów komunistycznych z Polski. Delegacja ta nosi oficjalną nazwę „Delegacji robotników i chłopów Polski, Ukrainy i Białorusi Zachodniej”.

Jest to już druga, a właściwie trzecia wyprawa polskich zwolenników czerwonego regimu do Rosji. Pierwsza przybyła w 1927 roku w ilości kilkudziesięciu osób pod przewodnictwem posła Baczyńskiego. Druga, którą planowano w roku ubiegłym, nie doszła do skutku z powodu energicznych zarządzeń władz polskich. Obecna, kierowana przez Żyda z Łodzi Ottona Maca, zdołała się przekraść przez kordon. Na delegację tę składa się 26 osób. Przybyła ona z początkiem sierpnia. Znany na bruku poznańskim komunistą Alfred Bem, przedstawiciel P. P. S. Lewicy i sekretarz związku chemicznego przyłączył się do „wycieczki” dopiero 11 sierpnia.

Pobyt delegatów jest oczywiście wyszukiwany skrupulatnie przez władze sowieckie jako pierwszorzędnym czynnikiem propagandowym. Pada wiele słów i hasel, powtarzanych z gramofonową ścisłością już od szeregu lat na wszystkich czerwonych meetingach. Mówi się naturalnie o zachłanności faszystowskiej Polski itp. „Płomienie” przemawia przy każdej sposobności Bem, któremu jakoś nie przeszkadza w zabieraniu głosu jego rzekome galopujące suchoty gardłane. Przemówienia te jednak nie wywołują należytego entuzjazmu, gdyż Bem nie włada językiem rosyjskim.

W całej „wycieczkowej” działalności polskich komunistów rysuje się wyraźnie chęć podkreślenia „intensywnej pracy” ich na terenie Rzplitej. Widać w tem troskę o utrzymanie zachwianych w dniu 1 sierpnia apanaży. Święto to bowiem, które w całej Europie, a szczególnie u nas spaliło zupełnie na panewce, wywołało w moskiewskich kołach kierujących duże niezadowolenie. Nic więc dziwnego, że delegaci pragną się za wszelką cenę usprawiedliwić i wywołać wrażenie, że nie zdrowy odruch mas, ale policyjne zarządzenia przeszkadzają im w pracy.

Szczególnie uroczyście przyjmowano delegatów w Moskwie, gdzie na urządzonym meetingu, na który spędzono 100 tys. ludzi, wręczono posł. Łańcuckiemu order Czerwonego Sztandaru (jak widzimy, w ultrademokratycznej Rosji istnieją jeszcze takie burżuazyjne instytucje, jak order).

Delegacja składa się z 4 robotników drzewnych, 5 włóknarzy, 1 kolejarza, 2 metalowców, 2 krawców, 1 robotnika rolnego, 1 garbarza, 1 rob. budowlanego, 2 górników, 3 chłopów, 1 rob. transportowego i 1 rob. bez kwalifikacji. Sekretarzem jest pos. Łańcucki. Do delegacji przyłączył się również Niemiec Hunkier Rainold.

H. J.

Na stronie 10-tej
„POWSZECHNA
WYSTAWA KRAJOWA”

Prawdziwe Niemcy

Prawdziwych Niemiec, wszechniemieckich i odwetowych, nie widzi się nietylko dość dokładnie, ale nie widzi się nawet niemal zupełnie, w dzisiejszej Europie, karmionej ustawicznie pozorami i złudzeniami. Starannie je ukrywa przed oczyma świata p. Stresemann, patentowany nagrodą Nobla pokojowiec, oraz rząd p. Hermanna Müllera. A jednak w rozstrzygającej i może wcale nie zbyt odległej chwili ujrzy Europa te właśnie Niemcy prawdziwe, z których szła pozorów spadnie w jednej chwili.

Cokolwiek wiadomości o ruchu wszechniemieckim w Rzeszy podał niedawno w paryskiej „Action Française” (nr. 215) p. J. Debu-Bridel, którego wywody są treści następujące:

Wszechniemieckość, czyli pangermanizm, czyto pod nazwą Alldentschtum, czy to pod hasłem odzyskania lub uzyskania Gesamtdeutschland, nie jest dążeniem, właściwym jednemu tylko stronnictwu lub obozowi. Wszechniemieckość jest pierwiastkiem niezbędnym dla utrzymania jedności Niemiec, wielkiego dzieła Bismarcka, które bez tego uczucia rozprysłoby się. A gdy już to uczucie istnieje, samo przez się rozszerza się ono na wszystko, co tylko może być ogarnięte pożądaniem niemieckim.

Dlatego wszechniemieckość nie jest dziś wcale właściwością i przywilejem samych tylko monarchistów. Także republikańskie, z pod znaku Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold, owej organizacji obrony republiki w Niemczech, liczącej 3 i pół miliona członków, żądają w imię wszechniemieckości, w ostatnim swym manifestacie, rewizji traktatu wersalskiego, celem zmiany granic, a zwracają się już zgóry do Austrii jako należącej do wspólnoty niemieckiej. Także socjaliści, którym Karl Marx przekazał swe przekonanie o wyższości rasy niemieckiej, żądają w pierwszym rządzie przyłączenia Austrii na podstawie tego pierwiastka wszechniemieckiego. Jedynie drobne dwie grupy, pacyfistów z Neuschheit, oraz latynicyków ks. Noenius'a, zwalczają tę wszechniemieckość.

Poza granicami Rzeszy uczyniono największe wysiłki dla odbudowania propagandy niemieckiej. Tworzy się grupy, których członkowie nazywają się Heimatreue, t. j. wierni ojczyźnie, a grupy te stanowią związek, nad którym nadzór jest urzędowy. Grupy te i stowarzyszenia są szczególnie czynne w obszarach, które oddzielono od Niemiec po wojnie światowej, a które mają być odzyskane.

Ze Niemcy nie uważają tej roboty za nic innego, jak przygotowanie ponownego wladania w tych ziemiach, świadczy choćby to, co mówi umiarkowany, republikański, autor książki „Deutschlands gerechte Grenzen”, wydanej, zdaje się, z oparciem urzędowym: „Nie będzie pokoju w Europie, póki 20 milionów Niemców, znajdujących się jeszcze poza ojczyzną, nie znajdzie się w obrębie Rzeszy”.

W tej liczbie znajduje się 6.500.000 Austriaków, 3.800.000 Niemców, należących do Czechosłowacji, z której tak zw. „Deutschboehmen i Sudetenland mają być przyłączone do Rzeszy, podobnie jak Gdańsk, Pomorze, Poznańskie, Śląsk, Kłajpeda, dalej Tyrol południowy, Szlezwiąg, oraz Alzacja, w której liczą 1.800.000 Niemców.

Program takiego powiększenia Niemiec musi oczywiście trafiać tam do przekonania szerokim warstwom, bo oznacza on stworzenie państwa już w dzisiejszych liczbach 80-miljonowego, czyli, po przegranej wojnie, wygranie jej innym sposobem. A jest to program uważany za umiarkowany i dlatego wszakże Prezydent Banku Rzeszy dr. Schacht w znanych oświadczeniach wobec współpracownika „Journal de Geneve” mówił to samo: „Niema pokoju możliwego w Europie przy utrzymaniu obecnych traktatów, bo Niemcy nigdy nie wyrzekną się Górnego Śląska, Koryntarza, Szlezwiugu...”

O Alzacji nie wspominał, ale subwencje z Rzeszy, udzielane tam, świadczą o właściwych zamiarach. Jeśli się mówi, że to tylko wszechniemiecy pod wodzą Hugenberg'a zajmują się tą propagandą, trzeba dodać, że działają oni w tym zakresie jako agenci Rządu Rzeszy, który sam nie może się tem bezpośrednio zajmować, bo musi unikać tarć międzynarodowych. W szczególności cała agitacja wśród mniejszości niemieckiej w Polsce utrzymywana jest ze strony Rzeszy. Ale rząd działa tu przez podstawione czynniki, a ligi wszechniemieckie są dlań w tej dziedzinie temsamem, czem stowarzyszenia wojskowe są dla Reichswehry.

Wskazówek, jak się to robi i jak idą utajone fundusze, dostarczył w z. ub.

słynny skandal Phoebusa. Dziennik berliński „Montag - Morgen” zarzucił ministerstwu marynarki, że straciło ono wielkie sumy w bankructwie przedsiębiorstwa kinematograficznego Phoebus, któremu tajnie udzielało subwencji. — Minister zaprzeczył, ale jednak Reichstag zarządził śledztwo. Minister Groener zdusił to śledztwo, ale zdolano się dowiedzieć, że z budżetu marynarki udzielano subwencji nietylko Phoebusowi, ale także bankowi Berliner - Bank-Verein, podtrzymującemu propagandę, warszatom lotniczym Caspar - Flugzeugwerke, różnym t. zw. sportowym stowarzyszeniom, jak Hochsee - Sport-Verband, Severa, Tebeg, wybitnie wszechniemieckim. Załatwiono się ze

sprawą tak, że dla pozorów uczyniono formalnie odpowiedzialnym kapitał Lohmann'a i sprawa poszła ad acta. W samym Phoebusie utonęło około 25 milionów marek. Daje to miarę akcji subwencyjnej Rzeszy dla propagandy.

Wszystkie zabiegi poszczególnie są doskonale związane. Niemcy, całe Niemcy, chcą adwetu. A pangermanizm z przed r. 1914 znowu je prowadzi.

Tyle „Action Française”. Oczywiście i te wiadomości, choć tak pełne treści, odsłaniają tylko rąbek tajemnicy, która kryje się w Niemczech dzisiejszych, pod pozorami poprawnej i pokojowej polityki. Taksamo przed r. 1914 uważano oskarżenia o wszechniemieckie dążenia za przesadne. Okazało się, że były one za słabe wobec rzeczywistości.

Polacy w Bułgarii

Stosunki Polski z Bułgariją datują się nie od czasów powojennych, ani nie tłumaczą się zwykłą emigracją, taką, jak w Jugosławiji czy w Rumunii, sięgają one daleko wstecz, aż do r. 1444, kiedy to pod Warną ginie waleczny król Władysław III. Przywiódł go tak daleko od Polski nie tylko rycerska sprawa, ale i wielka idea obrony chrystjanizmu przed muzułmanizmem, idącym szeroką falą na całą katolicką Europę. To szczytne poświęcenie się dla ludów bałkańskich znalazło też wśród ówczesnych kronikarzy i późniejszych historyków bułgarskich należytą ocenę i wdzięczność pokoleń, które otoczyły Warneńczyka legendą, wywierającą i dzisiaj swój wpływ.

Niezadługo po tem wstawia się za ciemiężonymi przez Turków Bułgarami wielki humanista polski Buonaccorsi, składający w r. 1490 w imieniu rządu polskiego memoriał u stóp Stolicy Apostolskiej, prosząc Inocentego VIII o zorganizowanie wyprawy przeciw Ottomanom.

W XVII w. stosunki te poszerzają się, szczególnie, kiedy w Bułgariji utworzyły się warunki dla propagandy katolickiej, idącej z Polski. Podróżują do niej tacy pisarze, jak: Samuel Twardowski, Oświecim i Leszczyński, zostawiając po sobie piękne pamiętniki i opisy. Dowiadujemy się z nich o skarbach tego kraju, o jego zwyczajach, etnografii, sztuce ludowej, jednocześnie niedoli i niewoli bułgarskiej w pierwszej połowie XIX w. Ofiary powstania lat 48 i 63, tulające się po Turcji, osiadały gromadami w Stambule, dostawszy się też na Multany. Temu też napływowi inteligentnych powstańców przypisują częściowo swój rozwój miasta Szumen i Sliwo. Przebywa tam Milkowski - Jeź, autor powieści „W zaraniu”, Karol Brzozowski, również dający wyraz o bułgarskiej rzeczywistości w powieści „Deli Peiko”, Walery Wołodźko i Michał Czajkowski, wypowiadający się o Bułgariji w powieści i pamiętniku. Ten

ostatni bawił przecież na tych terenach przez 30 lat, podczas których organizował ruch wolnościowy, utworzył słynne dwa pułki słowiańskie, które grały jakby rolę zaczątków późniejszej armii bułgarskiej.

Podczas ostatnich wojen bałkańskich zajmował się Bułgariją orientalista Jan Grzegorzewski.

Jeżeli możemy mówić obecnie o Polakach w Bułgariji, to jeno o tych nie wielkich grupkach, zamieszkałych w Sofji i Warnie. Emigracji w dzisiejszym tego słowa znaczeniu niema wcale. Polaków naogół w Bułgariji niema więcej nad 300 osób. Składają się na tę liczbę robotnicy, ogrodnicy, tkacze, kilku urzędników, a następnie wyrobników portowych w Warnie.

Oczywiście przy tej skromnej liczbie naszych rodaków nie można myśleć o właściwej organizacji społecznej, prócz Towarzystwa Polskiego w Sofji, mającego czytelnie i urzędzającego od czasu do czasu wieczornice i koncerty polskie, oraz Towarzystwa Polsko - Bułgarskiego, założonego w r. 1918 przez przyjaciele Polski, posła Madzarowa i grono innych polonofilów. Towarzystwo to wydało „Przegląd Polsko - Bułgarski” i „Bibliotekę Polską”, z której wyszło kilka tłumaczeń arcydzieł naszej literatury na język bułgarski. Między prezesami Towarzystwa należą wyróżnić Madzarowa, Conewa i takich działaczy, jak prof. Panew i jego żona, świetna poetka i tłumaczka Kasprowicza, Dora Gabe. Obecnie prezesem jest p. Wasiljew, jednocześnie też przewodniczącym Izby Handlowej bułgarsko - polskiej.

O ile w Sofji Polacy trzymają się razem, o tyle w Warnie nie widać ich wcale. Są to jedynie wyrobnicy portowi.

Ostatnio miasto Warny podarowało dzieciom warszawskim mały kawałek wybrzeża pod budowę sanatorium polskiego.

X. W. Kneblewski.

O polskie łodzie podwodne

„Kurjer Warszawski” zwracając uwagę na świadome alarmujące oświadczenie ministra Reichswehry Groenera o rozwoju floty polskiej, pisze zupełnie słusznie:

„Myślałby kto, że między Polską a Niemcami rozpoczyna się wyścig zbrojeń morskich, niczem przedwojenna rywalizacja germańsko - brytyjska. A tymczasem nasza flota wojenna jest, jak dotychczas, w powiśkach.

„Personel mamy wprawdzie pierwszorzędny, wychowany w twardej szkole wojny światowej, lub też wykształcony w doskonale postawionych własnych i francuskich zakładach naukowych. Ale personelem nikt dziś nie wojuje. Potrzeba okrętów.

„W roku 1928 „pokojowo usposobione” Niemcy wydały na swą marynarkę wojenną 470 milionów złotych. My wydaliśmy aż... 29 milionów. I generał Groener z zimną krwią twierdzi, że nowe pancerniki są mu potrzebne do utrzymania pokoju, bo w przeciwnym przypadku flota polska zagraża całości Rzeszy.

„Wiadomo. C'est le lapin qui a commencé. Co tłumaczy się na polskie: Zawsze znajdzie przyczynę, kto zdołoby przynieść...”

„Tym razem jednak królik niech nie będzie głupi. Niech nie czeka aż go wilk zaczepi. I niech bierze przykład ze swych sąsiadów.

„W Holandji budżet marynarki wynosi 40 proc. budżetu armji. W Szwecji i Norwegji 36 proc. W Hisz-

panji 43. W Rumunii 24. W Jugosławiji 10. A w Polsce, kraju posiadającym jak najtrudniejsze warunki geograficzne, zaledwie 4. I to ma wystarczyć dla obrony naszych granic morskich, gorzej — dla zapewnienia państwu ciągłości dowozu podczas wojny...”

„Pisał ktoś, że łódź podwodna nie nadaje się dla nas. Bo Bałtyk „jest płytki”, a środki do walki z łodziami tak udoskonalone, że nasza podwodna flotylla byłaby wystawiona na pewną zgubę.

„Temu odpowiem, że dzisiejsze łodzie podwodne różnią się wielce od swych siostrzyc z okresu wojny. Posiadając 18 łodzi (co przy odpowiednim programie i dogodnych umowach konstrukcyjnych jest zupełnie możliwym) będziemy panami Bałtyku. W razie wojny nie stoczymy wprawdzie walnej bitwy, ale tak skrępujemy i zdenerwujemy nieprzyjaciela, że ten nie będzie nam mógł szkodzić.

„Broń słabszego, — mówi się zwykle o podwodnych łodziach. Raczej broń oszczędnego, — należałoby powiedzieć. Przyjdzie zapewne czas (oby jaknajprędzej), kiedy i my będziemy mogli budować pancerniki i krążowniki. Tymczasem jednak budujemy to, co najłatwiej, najpożyteczniej.

Łódź podwodna jest bronią straszliwą. Nietyle przez swą wartość bojową, ile przez czynniki zaskoczenia i tajemniczości z nią skojarzone. Może krążyć około 6 tygodni bez odnawia-

Centra Mikro

baterje

Każda wytworna Pan!
Rączką swą białą, śliczną
Chwyta lampkę „Centra Mikro”
Małą, a praktyczną.

Pw 4779-21,36

nia zapasów paliwa i żywności. Może tak zaszachować nieprzyjaciela, że ten nie waży się większymi jednostkami wyjść z portów. Mniejsze zaś nie będą nam groźne.

„Łódź podwodna jest bronią potężną i straszną, nawet tam gdzie jej niema. Wystarczy, aby przeciwnik miał świadomość jej istnienia. Najlepszym przykładem może tu być bitwa jutlandzka.

„Otóż w tej największej ze wszystkich bitew morskich świata, okręty angielskie meldowały obecność 30 niemieckich łodzi podwodnych, z czego dwie wypływały. Jedna miała być jakoby zatopiona.

„Tymczasem dziś wiadomo już oficjalnie, że w bitwie jutlandzkiej nie brała udziału ani jedna niemiecka łódź podwodna. Jak wielka musiała więc być obawa przed łodziami we flocie brytańskiej, kiedy cały szereg okrętów, dowodzonych przez dzielnych i wybitnych marynarzy, padł ofiarą zbiorowej sugestji, która potem miała wpływ na dalszy przebieg bitwy.

„Jesteśmy oszczędni, ale nie chcemy być słabi. Łódź podwodna winna więc być naszą bronią. Oczywiście aż do czasu, kiedy Polskę stać będzie na flotę, odpowiadającą jej mocarstwowemu stanowisku. Bo nie zapominajmy, że marynarka wojenna jest najwidoczniejszym czynnikiem siły i suwerenności państwa.

„Dlatego rzuconą nam rękawicę musimy podnieść. Nie dla celów zaborczych, lecz właśnie dla obrony przed zaborczością sąsiadów, — musimy mieć flotę. I to taką właśnie, jaką sobie pan generał Groener wyobraża.”

Wysokie odznaczenie czeskosłowackie

dla prez. Ratajskiego

Opinia publiczna dowiła się niewątpliwie z radością, że prezydent Republiki Czeskosłowackiej nadał zarządzeniem z dnia 17 czerwca 1929 r. prezydentowi stołecznemu miasta Poznania, p. Cyrylowi Ratajskiemu, za jego działalność na polu zbliżenia polsko-czeskosłowackiego krzyż komandorski czeskosłowackiego orderu „Białego Lwa”. W imieniu prezydenta Republiki czeskosłowackiej dokona konsula czeskosłowackiego p. Matousek uroczystego wręczenia orderu prez. Ratajskiemu w dn. 3 września br. w sali odrodzenia ratusza poznańskiego.

Przy tej okazji warto zaznaczyć, że prasa czeskosłowacka zamieszcza w dalszym ciągu liczne, entuzjastyczne artykuły, poświęcone Powszechnej Wystawie Krajowej, podkreślając, że wystawa ta jest w wielkiej mierze dziełem niestrudzonej energii i pracy prez. Ratajskiego. Świeżo w półrocznej „Prager Presse” (nr. 236 z dn. 30 sierpnia) ukazał się na naczelnym miejscu pierwszy artykuł z cyklu zatytułowanego „Polnische Wirtschaft”. Autor artykułu stwierdza, jak niesłusznym i krzywdzącym jest to wyrażenie, pojęte jako synonim nieporządku i braku zmysłu organizacyjnego. Wystawa poznańska stanowi dla świata lekcję, jak należy właściwie ów zwrot „Polnische Wirtschaft” pojmować. Stanowi ona wspaniały dokument dziesięcioletniej pracy narodu polskiego, wykonanej w najcięższych warunkach zniszczenia wojennego. Autor podkreśla przytem szczególnie zasługi prez. Ratajskiego około zorganizowania tego wielkiego dzieła. Obok artykułu znajduje się podobna prez. Ratajskiego i zdjęcie fotograficzne z terenów wystawy.

Rozpoczęcie obrad Ligi Narodów

Pierwsze posiedzenie Rady Ligi

Genewa, 31. 8. (PAT). Pierwsze publiczne posiedzenie Rady Ligi Narodów, które wczoraj odbyło się pod przewodnictwem przedstawiciela Perseji Ali Khana Foronghi, omawiało jedynie sprawy natury podrzędnej. Angliję reprezentował na posiedzeniu podsekretarz stanu ministerstwa spraw zagranicznych Dalton, Francję — Massigli, Niemcy — hr. Bernstorff, Włochy — Scialoja, Polskę — Sokal, Japonię — Scialoja, Pozostałe mocar-

stwa wysłały przeważnie swoich stałych przedstawicieli.

Po dyskusji nad sprawozdaniami komitetu higieny, Rada przystąpiła do omawiania raportów Scialoju, dotyczących ratyfikowania układów i konwencji zawartych pod auspicjami Ligi Narodów, przyczem delegat angielski Dalton oświadczył, że przywiązuje wielkie znaczenie do wprowadzenia w życie wszelkich zawartych układów.

Projekt konwencji o fabrykacji broni

Genewa, 31. 8. (PAT). Wczoraj zakończyła prace 4-ta sesja komisji dla opracowania projektu konwencji o fabrykacji broni, amunicji i sprzętu wojennego. Komisja ta na poprzednich sesjach nie mogła nigdy osiągnąć jednomyślności co do najważniejszych punktów konwencji, której opracowanie jest niezbędne dla całkowitego zlikwidowania przemysłu zbrojeniowego. Na obecnej sesji komisja przygotowała projekt konwencji, w której zasadnicze artykuły zostały przyjęte drogą głosowania, gdyż jednomyślności nie udało się nadal uzyskać. Zgłoszono przy tej okazji ze strony różnych delegacji zastrzeżenia. Raport komisji dla Rady, przekazując projekt konwencji, omawia również stanowisko autorów tych zastrzeżeń.

Z ważniejszych kwestyj przyjęto rozszerzenie pojęcia „broń specjalna, przeznaczona dla celów wojennych” przez włączenie do tej kategorii broni zdeklasowanej, jak również pistoletów i rewolwerów. Odrzucono większością głosów niemiecką poprawkę, zmierzającą do wyłączenia od postanowień konwencji materiału lotnictwa cywilnego. Zdecydowano wnieść do konwencji obowiązek publikacji nie tylko wartości, lecz również wagi i ilości fabrykowanej broni. Co do tego punktu szczególnie miała miejsce gorąca dyskusja. Zgłoszono ośm zastrzeżeń ze strony ważniejszych państw.

W pracach komisji ze strony polskiej brali udział stały delegat Rzeczypospolitej Polskiej przy Lidze Narodów minister Sokal oraz kapitan Poncet de Sandoz.

O rozbrownienie na morzu

Stanowisko Japonii wobec rokowań angielsko-amerykańskich

London, 31. 8. (PAT). Agencja Reutera dowiaduje się, że rokowania prowadzone przez Mac Donalda i Dawesa posunęły się już tak daleko, że w przyszłym tygodniu rezultat ich będzie zapewne ogłoszony. Mac Donald i Dawes spotkali się wczoraj dwukrotnie.

Tokio, 31. 8. (PAT). Biuro Reutera dowiaduje się z najbardziej autorytatywnego źródła, że rząd japoński zamierza narazić ogłoszenia swego programu, dotyczącego zastąpienia okrętów pomocniczych, a to ze względu na

toczące się obecnie rozmowy pomiędzy Mac Donaldem a ambasadorem Dawesem. Obawia się bowiem, że wpłynąby to mogły krępująco na przebieg tych rozmów. Poza to rząd japoński pragnie uniknąć wywołania podejrzeń, iż program jego będzie tylko programem papierowym, mającym służyć za przedmiot targów na najbliższej konferencji rozbrowniowej. Biuro Reutera dowiaduje się z tego samego źródła, że informacje dzienników są naogół prawdziwe, mylne są jedynie tylko niektóre cyfry.

Echa walk w Palestynie

Z Anglii niezadowoleni tak Żydzi, jak Arabowie

London, 31. 8. (AW). Według wiadomości z Palestyny zarówno Arabowie jak i Żydzi wyrażają swe oburzenie na postępowanie rządu angielskiego. Arabowie twierdzą, że Anglicy nie tylko bronią ludność żydowską ale i uzbrajają Żydów do walki z Arabami. Natomiast Żydzi twierdzą, iż rząd angielski nie tylko należy się nie zabezpiecza ludności żydowskiej przed napadami Arabów, ale na-

wet rozbija oddziały samoobrony żydowskiej.

Sytuacja, mimo pewnego odprężenia, jest w dalszym ciągu groźna i każdej chwili może dojść do nowych większych starć. W wielu miejscowościach w czasie napadów arabskich domy chrześcijan, dla odróżnienia ich od domów żydowskich, naznaczone były krzyżami, narysowanymi niebieską barwą.

Sprawa Palestyny przed forum Ligi Narodów

Genewa, 31. 8. (PAT). W kuluarach Ligi żywo komentowane są ostatnie wypadki w Palestynie, które interesują bezpośrednio Ligę Narodów, z jej bowiem mandatu W. Brytanja sprawuje rządy w Palestynie. W kołach żydowskich podnoszone jest wysoko stanowisko konsula Rzeczypospolitej Polskiej w Palestynie p. Zbyszewskiego. Z różnych stron napływają do sekretarza generalnego telegramy protestacyjne. Według istniejącej procedury sekretarz generalny przekaże wszystkie te skargi przewodniczącemu komisji mandatowej p. Teodoliemu do rozpatrzenia. Spodzie-

wają się tu, że przedstawiciel Anglii złoży doniesienie oświadczenie w związku z wypadkami palestyńskimi.

Wiedeń, 31. 8. (PAT). Dzienniki donoszą z Genewy, że liczba petycji, które wpłynęły obecnie do Ligi Narodów z powodu wypadków palestyńskich wzrasta coraz bardziej. Również i Arabowie wnieśli petycję, domagającą się zniesienia deklaracji Balfoura. Wobec takiego stanu rzeczy w kołach Ligi Narodów powstała myśl zwołania nadzwyczajnej sesji komisji mandatowej, celem omówienia problemu palestyńskiego.

Mahometanie przeciw polityce sjonizmu

Wiedeń, 31. 8. (PAT). Według doniesień dzienników bagdadzkich zwołali Mahometanie na dzień dzisiejszy wielki wiec protestacyjny przeciwko polityce sjonizmu. Pisma bagdadzkie

zaznaczają, że spokój w Palestynie nastąpi dopiero wtedy, kiedy sfery międzynarodowe zrezygnują ze zrealizowania idei państwa żydowskiego.

Gospodarka socjalistyczna w Łodzi

w urzędowym oświeceniu

Warszawa, 31. 8. (Tel. wł.). W następstwie fatalnej gospodarki socjalistycznej władz miejskich w Łodzi, która była przedmiotem badań ministerjalnej komisji lustracyjnej, ogłasza obecnie ministerstwo spraw wewnętrznych komunikat, w którym stwierdza, co następuje:

1. Wobec tego, że oddanie przez magistrat robót asfaltowania ul. Piotrkowskiej nasunęło podejrzenia popełnionych nadużyć, ministerstwo spraw wewn. wydało polecenie, aby magistrat pociągnął winnych nadużyć do odpowiedzialności karnej, a nadto celem zapobieżenia dalszym nieprawidłowościom wydało ministerstwo polecenie powołania komisji celem stałego dozoru tych robót.

Przeprowadzone dochodzenia wykazały, że umowa magistratu miasta Łodzi w sprawie wykonania wymienionych robót z polskiem towarzystwem asfaltowym jest niekorzystna dla miasta, a brak odpowiednich zabezpieczeń w umowie powoduje, iż w rezultacie ogólny koszt robót przewyższy koszty, określone w umowie, na sumę około 300 tysięcy zł.

2. Magistrat m. Łodzi mimo, że posiadał korzystniejsze oferty, zawarł niekorzystną dla miasta umowę na dostawę kostki granitowej z sowieckim przedstawicielstwem handlowym, którą rozwiązał dopiero wskutek niedotrzymania terminów dostawy.

3. Budowę domów robotniczych przedsięwzięto bez uprzedniej kalkulacji czynszów oraz osiągnięto tylko nikłą ilość mieszkań w stosunku do zużytego na jej budowę kapitału przy czynszach, przewyższających zdolność płatniczą robotnika.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych poleciło powołać specjalną komisję budowlaną, która ma zbadać możliwość wewnętrznej przebudowy tych domów na mniejsze mieszkania, celem zwiększenia ich ilości i obniżenia czynszów, a przez to udostępnienia mieszkań szerszym warstwom robotniczym.

Echa katastrofy w kopalni „Hildebrand”

Katowice, 31. 8. (PAT). Wyższy urząd górniczy komunikuje, że dochodzenie w sprawie przyczyny katastrofy na kopalni „Hildebrand” nie jest ukończone, wobec czego żadne wyjaśnienie w tej sprawie udzielone być nie może, gdyż to mogłoby zaszkodzić tokowi dochodzenia. Pokład „Gerhardt”, w którego jednym z oddziałów wydarzyła się katastrofa, jest szczegółowo badany pod względem obecności gazów wybuchowych. W myśl zarządzenia okręgowego urzędu górniczego w Królewskiej Hucie roboty eksploatacyjne w tym pokładzie poniżej 600 metrów będą mogły być uruchomione dopiero po zaprowadzeniu tamże urządzeń, przewidzianych dla kopalń gazowych.

Nowy gwałt niemiecki na granicy polskiej

Katowice, 31. 8. (AW). Na granicy niemiecko-polskiej w kolonii „Wiktor”, w pobliżu Tarnowskich Gór, władze niemieckie aresztowały w autobusie jadącego do Polski b. podkomisarza policji woj. śląskiego Macieja Szweda, nie podając powodów zatrzymania. Jak stwierdzono p. Szweda odstawiony został do Bytomia, a następnie do Gliwic. P. Szweda jest znany na Śląsku i brał swego czasu czynny udział w akcji plebiscytowej.

Dola Polaków w Kowieńszczyźnie

Kowno, 31. 8. (AW). Woldemaras wysłał depeszę na ręce prezesa międzynarodowego Czerwonego Krzyża w Genewie, w której wyjaśnia, iż sprawa zwolnienia z więzień litewskich więźniów Polaków nie może być załatwiona przychylnie, gdyż aresztowani uprawiali szpiegostwo i są obywatelami Litwy a nie Polski, przeto jest rzeczą zrozumiałą, iż żadne państwo nie wyda swych przestępców drugiemu państwu. Zaznaczyć należy, iż w więzieniach litewskich znajduje się przeszło 150 Polaków, w tej liczbie kobiety i dzieci.

Znów katastrofa kolejowa w Niemczech

Berlin, 31. 8. (Tel. wł.) Na dworcu w Brunnswicku zderzył się dzisiaj pociąg osobowy z towarowym. Lokomotywy obu pociągów i kilka wagonów zostały zdruzgotane.

Dzięki okoliczności, że za lokomotywą pociągu osobowego znajdowały się 3 wagony towarowe, katastrofa nie pociągnęła za sobą śmiertelnych ofiar. Kilku pasażerów zostało rannych. B. Z.

Wypadek lotniczy amerykańskiego ministra

Nowy Jork, 31. 8. (AW). Amerykański podsekretarz lotnictwa William Cracker uległ nieszczęśliwemu wypadkowi samolotowemu. Samolot spadł w pobliżu lotniska Lakehurst. Rannego odstawiono do szpitala.

Olbrzymia powódź w Indjach

London, 31. 8. (AW). Według doniesień z Bombaju wody rzeki Indus przybrały w ogromnych rozmiarach. Szczególnie groźna sytuacja panuje w Pendżabie, gdzie poziom wody osiągnął wysokość, jakiej nie notowano od 50 lat. Zatopionemu miastu Dera-Gazi-Chan grozi zupełne zniszczenie, woda bowiem burzy i znosi domy. Również miastu Kandakoth grozi zagrożenie. Według doniesień w Lahore stacja kolejowa Wah, oddalona o 50 km od Atok, jest zatopiona. Budynki stacyjne zburzone. Drogi wiodące do Peszawar są w niektórych miejscach zalane na przestrzeni kilku kilometrów. Według doniesień z Karaszi, w Pendżabie, 300 osób poniosło śmierć wskutek wylewu. Wiele wsi i osad woda zniosła, nie pozostawiając śladu.

Zderzenie łodzi podwodnej z parowcem

Santander, 31. 8. (PAT). Nastąpiło tu zderzenie łodzi podwodnej z parowcem „Abascal”. Zabity został palacz.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,88 zł, gotówką — 211,45 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,54 zł, gotówką — 172,20 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 31 sierpnia 1929.

Zakończenie miesiąca giełdowego przeszło naogół spokojnie przy tendencji bez zmiany.

Z papierów procentowych wzgl. lokacyjnych chętnie nabywano 5 proc. poz. konwersyjną po 47,50 proc. i 4 proc. poz. inwestycyjną po 118,— natomiast premijówki dolarowe się nieco osłabiły, notując 60,— do 58,— w oddaniu (za sztukę 5-dolarową). Mocniej kształtował się kurs 8 proc. listów dolarowych Pozn. Ziemstwa Kredyt. za które płacono 95,50 proc. (przy dewizie 8,90), zaś bez zmiany pozostały 6 proc. listy zbożowe, które oddawano po 23,— (za 1 ctr. metr.).

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych robiono transakcje Bankiem Związku po 78,50 i Dr. R. Mayem po 100,—, zaś płacono za Unję 150,—

Poza tem dopytywano się o Akwawit po 51,— i o Sinnera po 83,—

Cedula urzędowa z dnia 31 sierpnia 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 47,50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95,50% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 23,— O.
5% Pożyczka premj. serja II 60—58,— O.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 118,— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Zw. Spółek Zarob. I em. zł. 78,50 +
Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Dr. Roman May I em. zł. 100,— +
„Unja” (dawn. Ventzki) I em. zł. 150,— P.
Tendencja: Bez zmiany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 31 sierpnia 1929

Pszenica march. od st. zał.	227,00—230,00
Tendencja	mocna.
Żyto march. od st. zał.	188,00—192,00
Tendencja	mocna.
Owies march. od st. zał.	165,00—171,00
Tendencja	spokojna.
Jęczmień trowarny	210,00—227,00
Tendencja	spokojna.
Jęczmień past. i przemysł.	167,00—186,00
Tendencja	spokojna.
Kukurudza loco Berlin	211,00—212,00
Tendencja	stała.
Mąka psz. nna	28,50—34,40
Tendencja	stała.
Mąka żytnia	25,00—28,00
Tendencja	spokojna.
Ospa pszenna	10,50—12,00
Tendencja	spokojna.
Ospa żytnia	11,00—11,25
Rzepak	00,00—340,00
Tendencja	utrzymana.
Groch Victoria	40,00—48,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Croch past.	21,00—23,00
Wyka	28,00—32,00
Makuchy rzepakowe	18,30—19,00
Makuchy miane	24,00—24,30
Wytłoki suche	11,50—11,60
Srut Soja	19,40—20,10
Płatki ziemniaczane	17,70—18,00
Ogólna tendencja	stała.
Tendencja dla pszenicy	term. zał.: mocniejsza, zwykła dostawa stała.

Gdynia portem ogólnosłowiańskim

Tak oświadczył przedstawiciel czeskosłowackich izb przemysłowo-handlowych

Gdynia, 31. 8. (PAT.) Wczoraj rano przybyła tu z Gdańska wycieczka przedstawicieli czeskosłowackich izb handlowo-przemysłowych. Na przystani pasażerskiej powitał uczestników wycieczki wiceprezydent pomorskiej izby handlowo-przemysłowej w Grudziądzu Marchlewski i naczelnik wydziału portowego ministerstwa przemysłu i handlu inż. Łęgowski. Z przystani goście udali się na statek pasażerski Żegluga Polskiej „Gdańsk”, gdzie spożyli śniadanie, po czym udali się do urzędu morskiego, gdzie naczelnik wydziału portowego w ministerstwie przemysłu i handlu Łęgowski wygłosił dłuższy referat o Gdyni. Szczegółowych wyjaśnień o eksploatacji portu w Gdyni udzielał inspektor Urzędu Morskiego w Gdyni Mistał. Z koleji wycieczka zwiedziła szczegółowo cały port w Gdyni, będąc informowaną przez kapitana portu Zalewskiego.

W czasie dyskusji w urzędzie morskim omówiono wszelkie możliwości nawiązania stosunków handlowych i gospodarczych pomiędzy Gdynią a Czechosłowacją, przy czym wskazano na możliwość, że Gdynia mogłaby się stać dla Czechosłowacji portem tranzytowym. Rozważano tam też sprawę

importu rudy żelaznej ze Szwecji i łoża żelaznego do Czechosłowacji przez port gdyński. Poruszono również między innymi możliwość wybudowania przez Czechosłowację własnego basenu w Gdyni kosztem 10 milj. zł.

Po zwiedzeniu portu goście udali się do Domu Zdrojowego. W czasie obiadu tam wydanego przemówił wiceprezydent izby handlowo-przemysłowej z Grudziądza Marchlewski, witając serdecznie gości czeskosłowackich. W imieniu wycieczki odpowiedział jej członek Paulini, który naszkicował wrażenia, odniesione przez uczestników wycieczki na znakomicie zorganizowanej P. W. K. w Poznaniu, będącej doskonałym obrazem ogromnego rozwoju i postępu polskiej twórczości gospodarczej. Dalszy mówca, generalny sekretarz izby handlowo-przemysłowej w Pradze pos. Samek, podkreślił w swym przemówieniu, że Polacy zawsze mogą liczyć na poparcie i obronę Gdyni, która jest zarazem portem ogólnosłowiańskim.

Po obiedzie goście czeskosłowaccy odjechali częściowo do Warszawy, częściowo zaś przez Poznań w drogę powrotną do Pragi.

Pan v. Batocki skarży

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Olsztyn, w sierpniu. Były naczelny prezydent Prus Wschodnich, a późniejszy „dyktator” żywnościowy podczas wojny, v. Batocki, nie może odrzucić od siebie podejrzeń kół nacjonalistycznych, zarzucających mu tendencje separatystyczne w stosunku do zarządzanej niegdyś przez niego prowincji Prus Wschodnich. Sprawa ta, pomimo, że się wlece już od roku 1918, nie straciła, zdaje się, nic na świeżość.

Na temat istnienia w Prusach Wschodnich tendencji separatystycznych mieliśmy sposobność pisać w jesieni zeszłego roku. Wówczas to podaliśmy materiał, odnoszący się do b. naczelnego prezydenta Batockiego.

Wkrótce potem, zarówno obecny naczelny prezydent Prus Wschodnich, jak i Batocki, dali w prasie publiczne oświadczenie, w którym zaprzeczali istnieniu w Prusach Wschodnich wymienionych tendencji. Twierdzili, że wszystko, co się na ten temat mówi i pisze, jest wyssane z palca.

Tem jednak nie przytępiono bynajmniej czujności niektórych nacjonalistów. Albowiem już wkrótce po tem jeden ze zwolenników starego porządku, niejakiś Morgenstern, wystąpił z nowym zarzutem przeciwko szlachcie wschodnio-pruskiej, a szczególnie przeciwko Batockiemu.

Sprawa ma się tak: Dnia 28 listopada zeszłego roku urządził związek „Deutscher Sieg” publiczne zebranie w Pruskiej Hawie. Głównym punktem porządku dziennego była przemowa p. Morgensterna na temat: „Prusy Wschodnie mają być zaprzędane”. W przemówieniu mówca podkreślał, po-

między innymi, że „obecni przywódcy Prus Wschodnich są nic nie warte, że na ich miejsce powinni przyjść inni, oraz, że Prusy Wschodnie mają być przefrymarzone”.

Po zebraniu została na sali pewna liczba uczestników, wśród nich także przewodniczący zebrania, p. M. Szwarcz oraz p. Morgenstern. Tutaj zażądał kierownik powiatowy niemieckiej narodowej partii ludowej (Deutschnationale Volkspartei) bliższych wyjaśnień. Przedewszystkiem domagał się wymienienia nazwisk osób, które, zdaniem p. Morgensterna, wspierają tendencje separatystyczne w Prusach Wschodnich. Na to Morgenstern odpowiedział, co następuje: „Cała szlachta wschodnio-pruska pragnie przefrymarzyć Prusy Wschodnie”. „Pan Batocki-Bledau, jest tym, który prętkował już z Francuzem Louchere”.

W odpowiedzi na to Batocki wytoczył Morgensternowi proces o publiczną obrazę. Później rozprawy sądowej, która się odbyła w zeszłym tygodniu w Barsztynie, Batocki zaprzeczył pod przysięgą, jakoby kiedykolwiek nosił się z zamiarem oderwania Prus Wschodnich od Rzeszy. Oskarżonych pp.: Morgensterna i Szwarza zasadzono za publiczną obławę na 500 mk. grzywny względnie 10 dni więzienia. Batockiemu przyznano prawo opublikowania wyroku w kilku dziennikach.

Jest to już drugi wypadek, w którym Batocki broni się w sądzie przed zarzutami hołdowania tendencjom separatystycznym względnie polonofilskim. Dziwna zaiste sprawa.

Balticus.

Masoneria i ewakuacja Nadrenji

„Giornale d'Italia” otrzymał informacje z Paryża, zebrane przez swego dyrektora, według których między francuską i niemiecką masonerią nastąpiło porozumienie w sprawie ewakuacji Nadrenji.

Dziennik charakteryzuje naprzód organizację masonerii francuskiej, a zwłaszcza niemieckiej, utrzymując, że masoneria francuska jest cała lewicowa, opanowana w znacznej części przez żywiły semickie, gdy tymczasem w Niemczech są dwie różne tendencje — lewicowa i prawicowa, połączone jednak strefą, którą można nazwać „centrum” lub „neutralną”, a która gotowa jest skłonić się na jedną lub drugą stronę, lub w razie potrzeby je połączyć.

Liczebna siła niemieckiej masonerii przedstawia się jak następuje: 64 500 członków łoża nacjonalistycznych prawicy i 15 700 członków łoża lewicy. Nie należy sądzić — dodaje dziennik, żeby lewica i prawica masonerii niemieckiej były bardzo samodzielne.

Podwójna gra

Wielkie łoża nacjonalistyczne re-

prezentują kierunek nieprzejednany, lewicowe — ugodowy. Oba kierunki, za pomocą zręcznej gry pracują nad opanowaniem masonerii francuskiej i zdobyciem jej poparcia dla swych celów.

Na międzynarodowym kongresie masonskim, który odbył się między 11 a 26 września 1926 r. w Belgradzie, była mowa o porozumieniu Niemiec z Francją i o wojnie z Włochami, i jakkolwiek praca kongresu otoczona była wielką tajemnicą, dziennik powiada, iż może z najściślejszą pewnością stwierdzić, że zostały tam omówione trzy zasadnicze punkty:

1) Kierownicze centrum polityki masonskiej na Bałkanach ustanowione zostało na siedem lat od 1927 do 1934 w Belgradzie i winno połączyć wszystkie władze masonskie krajów słowiańskich — ażeby do 1934 r. urzeczywistnić zamierzony program polityczny.

2) Tenże program polityczny polega na zlanu się wszystkich bałkańskich Słowian w jedno państwo, ze stolicą w Belgradzie.

3) Nowe to mocarstwo bałkańskie

bezpośrednio przepojone wpływami masonskimi, winno mieć front zwrócony przeciwko Włochom.

W sprawie polityki nadreńskiej nastąpiło również ściśle porozumienie na kongresie w Belgradzie.

21 stycznia 1927 r., nowy prezes Rady Wielkiego Wschodu we Francji, senator Brenier, pisał do wielkiego mistrza Wielkiej Łoży „Eclectica” we Frankfurcie — Riessa, proponując mu również w imieniu wielkiego mistrza Wielkiej Łoży we Francji — Moniera, układ w celu osiągnięcia zgody masonerii francusko-niemieckiej i stałego porozumienia między dwoma krajami.

Na skutek wrogich wystąpień nacjonalistycznych sfer masonskich w Niemczech, układ doszedł do skutku tylko między Brenierem i Riesssem.

Rewizja Traktatu Wersalskiego

Na zasadzie zebranych informacji — pisze „Giornale d'Italia” — możemy wskazać na rezultaty tego szczególnego układu. Riess postawił Francuzom trzy żądania i otrzymał trzy odpowiedzi:

Pierwsze żądanie: Masoneria niemiecka uważa, że również narodowi niemieckiemu należy się przyznanie wszystkich praw narodu wolnego i uznaje, że naród niemiecki ma prawo żądać rewizji art. 231 traktatu wersalskiego, co do odpowiedzialności za wojnę, przypisywanej wyłącznie Niemcom.

Odpowiedź: Masoneria francuska nie zajmowała się dotychczas tą kwestją o charakterze ściśle politycznym, lecz jesteśmy gotowi wnieść ją na naszą Radę Związkową, gdyż odpowiedź podlega wyłącznej kompetencji ogólnego zebrania.

Drugie żądanie: Czy masoneria francuska przyznaje, że okupacja, trwająca od lat na terytorjum niemieckim — stanowi trudność do osiągnięcia zbliżenia francusko-niemieckiego?

Odpowiedź: Czynimy stałe zabiegi, ażeby okupacja została zniesiona o ile możliwości najprędzej, dla dobrze zrozumianego interesu obu krajów popieramy politykę Brianda.

Trzecie żądanie: Czy wielkie łoża francuskie są gotowe do ukazania swych braterskich uczuć, interwenując, ażeby zostały zwrócone przedmioty masonskie — jak biblioteki, rejestry, archiwa, ruchomości, obrazy, pamiątki... należące do dawnych łoż niemieckich w Alzacji i Lotaryngji.

Odpowiedź: Sporządza się spis tych łoż i żądanych przedmiotów. Wielkie łoża francuskie uczynią wszystko możliwe.

Ewakuacja Nadrenji

Z rezultatów tych nie był zadowolony wielki mistrz Wielkiego Wschodu Belgji, który zdołał jednakże powstrzymać akcję masonerii francuskiej. Po wielu sprawach i naradach zebrano się na dziesiątym międzynarodowym zjeździe masonskim w Mannheimie 18—20 maja r. b., gdzie ustalono ostateczny program porozumienia francusko-niemieckiego.

Od spotkania francusko-niemieckiego w Mannheimie do dnia dzisiejszego — pisze „Giornale d'Italia” — nacisk lewicy francuskiej na politykę Poincarégo i Brianda za ewakuację Nadrenji i szybkim oddaniem jej — trwa stale, bez przerwy, publiczny i prywatny.

Przed paroma tygodniami min. wojny Painleve, typowy człowiek tej grupy, oświadczył publicznie, bez żadnych zastrzeżeń, że okupacja przez Francję Nadrenji nie przedstawia żadnej wartości.

Były prezes rady, Herriot — obecnie współpracownik „Ere Nouvelle”, chcąc wzmocnić to nieostrożne oświadczenie — powołał się na rzekome listy Focha, którym zaprzeczyli z dowodami w ręku przyjaciele zmarłego marszałka.

Briand, który ma zapewnione poparcie masonerii francuskiej, jak to wyrazili w jednej z trzech odpowiedzi z Frankfurtu, walczyć rozpaczliwie w Izbie, błagając lewicę o niekierowanie jego swobody działania i targu — w trudnym pojedynku, jaki go czekał w Hadze.

Niemia o czem więcej mówię — konkluduje dziennik. Wystarczy stwierdzić ten szczególny element nowej dyplomacji tajnej i nieodpowiedzialnej, który tkwi w polityce francuskiej. Jakakolwiek decyzja zapadnie w Hadze w sprawie Nadrenji, — wiemy, że był on tam obecny, i że walczył niewidzialny i nieodpowiedzialny w imieniu czwartej międzynarodówki.

„Dygnitarz mający trzy posady“

W „Robotniku” czytamy:

„Naczelnikiem wydziału opieki społecznej w województwie poznańskim jest p. St. Wilczyński. Przyszedł okres sanacji i p. Wilczyński poczuł, iż nadeszła dla niego chwila „radosnej pracy” i został Komisarzem Okręgowego Związku Kas Chorych w Poznaniu. Czyż można pogodzić to stanowisko z zajęciami urzędowymi p. W., to inna sprawa, bynajmniej nie prywatna p. Wilczyńskiego i jego możnych protektorów. P. Wilczyński był zapewne zdania, iż ma za mało pracy i — dochodów wobec czego obdarzono go trzecim stanowiskiem. Przed kilku dniami rozwiązano Zarząd Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, a p. Wilczyńskiego mianowano i tam Komisarzem.

„Trzeba mieć szczęście. Trzy posady, oczywiście płatne to rzeczywiście nielada zachęta do pracy. Ano żyjemy w epoce „wyszcigu pracy”, czyli piastowania po trzy posady...”

Kazanie księdza polskiego w Genewie

W kościele Notre Dame odprawi 15 września r. b. biskup genewski uroczyste nabożeństwo na intencję obrad Ligi Narodów.

Kazanie na temat „Kościoł katolicki a idea pokoju” wygłosi rektor poznańskiego arcybiskupiego seminarjum duchownego ks. dr. Kaźm. Rolewski.

General Kukiel

W związku z informacją, że gen. Kukiel powołany został ze stanu nieczynnego do służby czynnej, prasa krakowska donosi, że decyzja ta zapadła mimo prośby tego generała o pozostawienie go na dalszy rok w stanie nieczynnym, i że gen. Kukiel jest wezwany do superrewizji lekarskiej.

Na finansowanie ruchu budowlanego

Warszawa, 31. 8. (AW.) Ministerstwo Skarbu przeznaczyło na finansowanie ruchu budowlanego w sierpniu i wrześniu r. b. 5 milj. zł.

Polityka zbożowa rządu

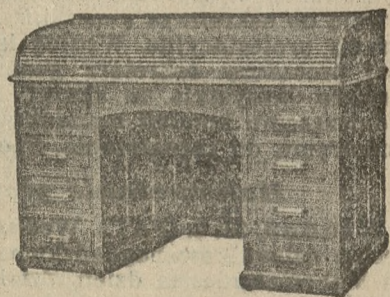
Warszawa, 31. 8. (Tel. wł.) „Express Poranny” donosi, że Komitet Ekonom. Rady Ministrów na czwartkowym posiedzeniu postanowił utrzymać normalizację przemiału zboża.

Poza tem „Express Poranny” donosi, że rząd ma zamiar nadal utrzymać rezerwy zbożowe. (w)

Aresztowanie fałszerza

Kraków, 31. 8. (Tel. wł.) Policja krakowska aresztowała Karola Warchockiego pod zarzutem fałszowania nowych 1 złotych. Przy aresztowanym Warchockim znaleziono 84 sztuki fałszyfikatów. W domu zaś jego wykryto przybory i materiały do fałszowania pieniędzy. (w)

KOMPLETNE URZĄDZENIA BIUROWE

poleca

Tow. BLOCK - BRUN, Sp. Akc.

POZNAŃ, plac Wolności 8, I. ptr.

(Dom Polskiego Banku Handlowego).

Telefon 10-52 i 58-52. aw 4

Szczegółowe oferty wysyłamy na żądanie

ZNAKOMITA WODA KOŁONSKA MAJOLA

Jutro o godzinie 12-tej

na Warcie przy Pływalni Związkowej start największego wyścigu pływackiego (138 zawodników)

„Wpław przez Poznań” o puchar „Wielkopolskiej Ilustracji” oraz o tytuł długodystansowego mistrza Polski.

Z życia Polaków Pogranicza

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

„Masz wolną ojczyznę, nie cię nie boli
Nie dbasz o twych braci — jęczących
w niewoli!”

Bliscy Polsce, widzimy w dali sylwetkę miasta Łobżenicy, wieży kościoła w cudownej Górcie, a jednak dzieli nas od ukochanej Ojczyzny granica, a jarzmo niewoli niemieckiej ciąży na nas nieustannie. Bracia po drugiej stronie cieszą się wszelką swobodą, praw już od dziesięciu lat. Nam, chociaż jesteśmy tubylcami i prawnymi synami Ziemi Złotowskiej nawet kardynalnych praw naszych nie dają, a jak dadzą — to jeszcze dużo kłopotu i energii potrzeba, aby je choć częściowo zrealizować.

Od paru miesięcy istnieją na Ziemi Złotowskiej katolickie szkoły polskie. Wielkie to szczęście dla tutejszych Polaków, a przede wszystkim dla dzieci.

Do szeregu miejscowości, cieszących się własną szkołą, należy i Szkie, wioska leżąca tuż nad granicą, niedaleko Łobżenicy. Agitacja niemiecka i depresja wśród polskich robotników dominjalnych sprawiła, że tutejsza katolicka szkoła polska straciła 10 dzieci.

Niedawno temu, 18 b. m. urządziły katolickie szkoły polskie ze Szkie i Rudni wspólną zabawę letnią dla swych dzieci — połączone z zabawą młodzieży. Zabawa ta odbyła się w lasku rudnieńskim. O godz. 3 popołudniu nastąpił wymarsz z Rudni do lasku. Przed wylazem miał gospodarz p. Spychała przemowę powitalną. Prosty to człek, proste były jego słowa — ale o ileż więcej była z nich gorąca miłość „ojców wiary, mowy i obyczajów”, niż nieraz z przygotowanych i górnolotnych przemówień.

Wsluchał się lud w melodie jego słów — słuchali nawet Niemcy, którzy życzyli Polakom, by rozgniewany Wo-

tan zerwał sklepienie Walhalli i piorunami rozegnał tę rozradowaną gromadę Polaków, zgromadzoną na swojej, po praojcach polskiej ziemi.

Lecz było inaczej. Rozradowanym przyświecało słonko, a promienia jego odbijały się o złociste stroje krakowskie dziewcząt. Zagrały trąby siarczystego marsza, a cały pochód — jak barwna wstęga — ruszył z wolna do lasu. Nie zabrakło w pochodzie i sztandarów młodzieży polskiej. Zawsze chętna i przyjazna sąsiedzka drużyna z Werska stała się w komplecie. Pochód zdawał się być bez końca, a podobnej imprezy nie widziała okolica od niepamiętnych czasów.

W lasku bawiono się ochoczo i wesoło do godz. 8. Młodzież pisała się śpiewami i tańczyła, a dzieci deklamowały wierszyki. W międzyczasie nastąpiły przemówienia nauczycieli: p. Kołodziej i p. Balcera. W krótkich a serdecznych słowach wskazali mówcy cel zabawy dziecięcej i cel wzniesłego posłannictwa Polaków w Niemczech. Lud słuchał prawie z nabożeństwem, bo w podobne słowa przyjacielskie dotychczas nikt się do niego nie odezwał.

Wielką uciechę sprawiły rodzicom gry i zabawy dzieci. Zabawy te wyprowadzał nauczyciel z Szkie p. Jasiak. — Barwne koło krakowianek i swojskie skoczne melodie budziły powszechny podziw.

Na zakończenie obdarowano dzieci obficie. Oj — była to radość!

Przy blaskach zachodzącego słońca zaśpiewano staropolską pieśń: „Serdeczna Matko!” — poczem ruszył pochód do wsi. Zmęczone dzieci udały się na spoczynek, a rozbawiona młodzież tańczyła do późnej nocy.

Czy kapitał czeski znajdzie drogę do Polski?

Nad powyższym ciekawym pytaniem zastanawia się w czeskich „Lidových Novinach”, których jest od 1920 roku stałym redaktorem do spraw polskich, publicysta czeski Vaclav Dresler.

Autor bierze asumpt ze znanego artykułu Adolfa Nowaczyńskiego „Czesi nad Bałtykiem” napisanego z okazji niedawnego pobytu dziennikarzy czeskosłowackich w Poznaniu i Gdyni. Dresler, jako dobry znawca stosunków w Polsce, przemawia gorąco za tem, by Czesi swój wolny kapitał, którego mają dziś w kraju podostatkiem, lokowali chętnie i w większych rozmiarach w rolnictwie, przemyśle i handlu polskim, szczególnie nad morzem, w Gdyni, a także na Pomorzu i w Wielkopolsce wogóle. Literat, który wydał już o Polsce sześć publikacji książkowych, zarzuca swym rodakom, że na polu ekonomicznym nie wystarali się o odpowiednio zorganizowane biuro informacyjne w Polsce, doradzając im stworzenie takiego w czasie jaknajkrótszym. Wtedy uświadomią sobie, jak szerokie pole pracy otwiera się kapitałowi czeskiemu na polskim gruncie na każdym kroku, w tej „Polsce, z którą jaknajściślejszy kontakt ekonomiczny Czesi nawiązać i tak muszą i chcą. Chodzi tylko o to, by nie uprzedzili ich mniej namyślający się Anglicy, Amerykanie i — Niemcy.

W takim tonie utrzymany jest cały artykuł, wystosowany pod adresem Czechów, lecz nawet dla opinii polskiej znamienne ze względu na inicjatywę, z jaką się tu pierwszy raz w wpływowej prasie czeskiej przychodzi tak otwarcie i stanowczo. W pismach czeskich nawoływanie to znalazło już istotny oddźwięk, jak widać z licznych cytatów, przytaczanych przez nią z artykułu „Lidových Novin”.

Także w Polsce apel p. Dreslera spotkać się musi z jaknajzwiększym przyjęciem. Dla lokaty kapitałów czeskich u nas istnieją warunki istotnie bardzo dogodne. Do ścisłych związków politycznych i kulturalnych, łączących nas z Czechosłowacją, dołączyłyby się jeszcze trwałe węzły natury gospodarczej.

Wypadki palestyńskie a kwestja żydowska w Polsce

Ostatnie wypadki palestyńskie wykazały dobitnie, że sztucznie podsycana przez część żydostwa, idea państwa izraelskiego w ziemi obiecanej, upadła ostatecznie. Sjonizm, który już od kilku lat przechodził poważny kryzys — został w ostatnich kilku dniach ostatecznie podcięty. Niewątpliwą bowiem rzeczą jest, że Anglija, grająca dotąd rolę protektora żydowskiego, na ziemiach zamieszkałych od prawie dwóch wieków przez Arabów, zdecydowała się poświęcić interesy garstki żydowskich kolonistów dla zapewnienia sobie spokoju w pobliżu kanału sueskiego. Dla nas jednak to ostateczne bankructwo sjonizmu ma ważne znaczenie moralne, gdyż od tej chwili możemy mieć pewność, że masy żydowskie, powetują sobie straty palestyńskie, przedewszystkiem w Polsce. Od tej chwili Żydzi zaczną się stabilizować na dobre w naszym kraju i będą się napewno starali zrobić z Polski odskocznnię swej polityki, oraz ośrodek życia całego żydostwa. Dolary, które szły na cele kolonizacji Palestyny, odtąd będą szły na kolonizację Polski; uniwersytety żydowskie, przedewszystkiem w Polsce. Od tej chwili Żydzi będą się starali przenieść i wybudować w Warszawie, czy innym mieście. Jednym słowem — nasz kraj będą chcieli Żydzi zaszczyścić nazwą „siedziby ruchu kulturalnego żydowskiego”.

Przypuszczam, iż każdy czytający te słowa zarzuci mi przesadę, lub ignorancję. Jako? — Sjonizm, który jest wyznawany przez tak małą część Żydów, ma przez upadek swój spowodować zażyczenie kraju? Każdy zapewne powie, iż fakt, czy kilkuset Żydów wyemigro-

wało do Palestyny, czy nie — jest wobec milionów Żydów pozostających w Polsce, rzeczą błahą i małej wagi. Przytem zresztą organizacje sjonistyczne były i tak słabe, gdyż 90 proc. naszych semiotów nie okazywało nigdy chęci opuszczenia Polski... Nie chodzi mi tu jednak o liczbę, lecz o znaczenie moralne tego faktu, jak już zresztą zaznaczyłem. Ruch sjonistyczny bowiem, choć liczył tak niewiele czynnych członków i posiadał wielu wrogów wśród innych ugrupowań żydowskich, cieszył się naogół sympatją mas, które temsamem podkreślały, wobec całego świata fakt, że Żydzi autochtonami w Polsce nie są, że stan, jaki istnieje w chwili obecnej, jest stanem przejściowym. Jednym słowem — Żydzi korzystając z chwilowej gościnności państwa polskiego, chcą stworzyć swój własny kraj. Nie chodzi tu o realność tej myśli, lecz o to, że myśl ta była popularna — podkreślała odrębność żydostwa i napływowy jego charakter. — Palestyna, przez swą tradycję, związaną z kultem religijnym, miała być tą siedzibą duchową Izraela, jak w wiekach biblijnych. Nam zaś groził przedewszystkiem zalew ekonomiczny.

Obecnie stan ten ulegnie napewno radykalnej zmianie; bankructwo idei sjonistycznej skieruje wszystkie siły żydowskie do kraju, gdzie zamieszkuje największa ilość Żydów i gdzie są oni najsiłniejsi. Do nas więc skieruje się dolary bankierów, którzy opłacali dotąd kolonizację w Palestynie; do nas skieruje się wzmożony najazd „kultury” żydowskiej, na naszej ziemi będą starali się odbić Żydzi bankructwo palestyńskie. Sahendryn obmyśli już napewno dokładnie szczegóły ofensywy, a nam zostanie tylko obrona w tej bezkrwawej walce. Obrona ta musi być planowa i dotyczyć dwóch odcinków: ekonomicznego i kulturalnego. Na pierwszym powinniśmy walczyć, przez bojkot kupiectwa żydowskiego — na drugim zaś, daleko więcej skomplikowanym frontie, zwalczyć trzeba zachwaszczenie i zatrucie naszej literatury, bądź bezmyślną pornografią, obliczoną na zatrucie „gojów”, bądź propagandą materializmu i wreszcie samą etyką żydostwa, oraz jego moralnością — abca, złą i wroga kulturze łacińskiej.

Do walki stanąć musimy wszyscy solidarnie, bacząc, aby nie dopuścić do tego, iżbyśmy stali się na własnej ziemi — helotami. Z. S.

Osadnictwo polskie w Ameryce

Chicagoski „Dziennik Związkowy” podaje ciekawe szczegóły o osadnictwie Polaków w stanie Virginia.

Osiedlili się tam przed mniejwięcej trzydziestu laty na roli bardzo zaniebanej, wymagającej wielkich meljoracji. Początki były bardzo trudne, ale ci, którzy wytrwali, dorobili się znacznych majątków. Dziś rola ich daje plony dwa i trzy razy do roku. Wazrywa i jarzyny łatwo znajdują odbiorców. Rolnicy trudnią się również chowem drobitki, który się im znakomicie opłaca. Polskość zachowali, są dumni z tego, że dzieci ich mówią językiem ojców, choć chodzą do amerykańskich szkół publicznych.

Autor dziwi się, że stosunkowo mało Polaków wywędrowało do stanu Virginia, gdzie tyle mieli sposobności do zrobienia majątku, tłumaczy to jednak tem, że Stany Południowe a zwłaszcza Virginia, nie lubiły cudzoziemców, robili im trudności w osiedlaniu i traktowały ich jak murzynów. „Dziś rzeczy się zmieniły — stwierdza artykuł — polska kolonja zdobyła sobie uznanie i szacunek i pozyskała serca tamtejszych mieszkańców. Twarda praca i nieustępliwość — oto walory polskie, przed którymi każdy, wcześniej czy później, musi uchylić czoła”.

Wypadek podczas ćwiczeń

Budgoszcz, 31. 8. (Tel. wł.) W czasie ćwiczeń 68 p. p. został ciężko zraniony kulą karabinową chorąży Józef Żyjewski. W stanie groźnym przewieziono go do szpitala. (w)

Polonia constructiva w oświeceniu czeskim

Pod nagłówkiem „Polonia constructiva” wydrukował redaktor naczelny praskiego centralnego organu narodowo - demokratycznego „Narodni Listy” Antonin Pimper w swym dzienniku dwa artykuły wstępne, w których starał się ująć w syntezę polityczną, gospodarczą i kulturalną swe wrażenia z niedawnego okazynego pobytu na ziemiach polskich. Autor jest niezawodnie dobrze poinformowany o dzisiejszych stosunkach wewnętrzno-polskich i poza tem odznacza się bystrym darem spostrzegawczym. To też cykl artykułów jego, których druk widocznie kontynuowany będzie w dalszym ciągu, zasługuje na bacniejszą uwagę także w Polsce.

Zaraz na wstępie powiada wybitny publicysta czeski, że tegoroczne wyprawy tłumne Czechów na Wystawę poznańską przyniosą znaczną korzyść samym Czechom, którzy „zaczynają zapatrywać się na Polskę innemi oczyma, niżli dotąd”.

Następnie podkreśla Pimper, iż „powojenne państwo polskie zdradza we wszystkich dziedzinach bardzo silne, wprost żywiołowe dążenie do pracy i pełnego życia i że naród polski doskonale zrozumiał swoją rolę w rozwoju nowej Europy”. Według publicysty praskiego „rządzący który naród w Europie przeszedł tak ciężką próbę cierpienia i obcego jarzma, jak naród polski”.

W dalszych swych wywodach zastanawia się kierujący redaktor największego do niedawna pisma czeskiego nad Poznaniem, o którym zaznacza, że „już miasto Poznań samo świadczy wymownie o dużych zdolnościach konstruktywnych Polaków”. Jego zdaniem właśnie rozwój powojenny Poznania przekonywa cały świat, iż Polska w czasie stosunkowo tak krótkim i w warunkach tak trudnych zrobiła dużo, bardzo dużo”.

W drugim z rzędu artykule kładzie A. Pimper szczególny nacisk na fakt, że „Polska posiada coś, czego Czechom

w ostatnich czasach do pewnego stopnia zabrakło, mianowicie potężnego ducha narodowego”. Podobna mu się, że w polskich miastach nie spotyka się tablic i napisów dwujęzycznych, jak w Czechosłowacji”. I jest to z punktu widzenia Polaków bardzo słuszne. Gdyby bowiem Polaków z trzech dawniejszych zaborów nie jednoczył silny duch narodowy, nie byłiby w stanie stworzyć potężnej rzeszy polskiej, która będzie pewnym wałem obronnym przeciwko ewentualnym zakusom zaborczym, szczególnie ze strony wschodu”.

Obszernie omawia znaczenie Kościoła katolickiego dla narodu i państwa polskiego, oceniając sprawiedliwie jego wielkie tradycje dziejowe i zasługi położone przezeń około pogłębienia uświadomienia narodowego w masach ludowych i inteligencji.

Imponują dziennikarzowi czeskiemu systematyczne wysiłki narodu polskiego celem ugruntuowania swego stanowiska nad wybrzeżem morskim. O Gdańsku twierdzi autor, że „wpływ polski w nim pozostanie dominującym i port tamtejszy przypaść musi w końcu w zupełności Polsce”. O Wilnie nabral przekonania, iż „jest to miasto czysto polskie, z ledwie 2-procentową mniejszością litewską”.

Wniosek, do którego Pimper pod koniec ciekawych swych rozważań dochodzi, brzmi dosłownie: „Bliskie stosunki między Polakami i Czechami są dobrze znane z historii. I dziś rzeczywistość przedstawia się tak, że obok siebie znajdują się dwa państwa o 30 i 15 milionach mieszkańców: polskie i czeskosłowackie. Czy nie jest to wystarczającym powodem do nowej politycznej koncepcji słowiańskiej, o której powinniśmy i u nas w Czechach, więcej myśleć i pisać”.

der.

**KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA
CELEB ROBOTNIKOM POLSKIM!**

WIADOMOŚCI POTOCZNE

A więc jutro „Wpław przez Poznań”

Jakie będą nagrody? — Kto zwycięży?

Organizatorzy jutrzejszego olbrzymiego biegu o tytuł mistrza długodystansowego Polski i biegu „Wpław przez Poznań”, czyniąc przygotowania, obawiali się, że z powodu prawdopodobnego obniżenia się temperatury powietrza i wody, połowa zgłoszonych nie stanie do biegu. Ostatnie jednak nadzwyczaj ciepłe dni rozwiały te obawy, tak że można spodziewać się, iż wszyscy zgłoszeni w liczbie prawie 140, staną o godzinie 12. na starcie.

W ub. roku pierwszy zawodnik przepłynął ten dystans w 1 godzinę, wobec czego publiczność oczekiwać może pierwszych zawodników o godz. 12.30 przy moście „Nowym” i Chwaliszewskim a o godz. 12.45 przy Tamie Garbarskiej, wreszcie parę minut przed 13 na mecie koło ogrodu Bractwa Kurkowego w Szelażu. Wstęp jest na całej trasie i mecie wolny, sprzedawane będą zato programy, które choć w części pokryć mają olbrzymie koszty biegu.

Nagrody honorowa dla pierwszego zawodnika, pierwszej zawodniczki i pierwszego wojskowego, wreszcie 9 żetonów dla 2 do 10 przybywających zawodników i 2 dla drugiej i trzeciej zawodniczki, ofiarowała „Ilustracja Wielkopolska”, poza tem dla pierwszego zawodnika „Unji” ofiarowała firma Sport-Poznań żeton, a dla zawodniczki firma „Pol” puchar. Nagrody te rozdane zo-

staną popołudniu podczas „festynu” na pływalni związkowej o godz. 16.

Z powodu badania lekarskiego, zbiórka wszystkich zawodników naznaczona jest na godz. 10.30 na pływalni, przyczem przypomina się o zabraniu walizki do przewiezienia garderoby.

Kto zwycięży? Oto dziś pytanie, stawiane przez cały sportowy Poznań. — Trudno na to odpowiedzieć, wobec tego, że konkurencja jest bardzo równa, a możliwości zawodników z powodu długiego dystansu nieznane. Przypuszczać jedynie można, że zwycięzca znajdzie się z pośród następujących zawodników: Klewenhagen (L), Kaniewski i Matecki (P. T. P.) i Lisewski i Richter (U), przyczem niespodzianki z pośród niestowarzyszonych są b. prawdopodobne. Pewne szanse posiadają jeszcze zawodnicy tacy jak Widermański (L), Koehler (U) i Urbański (BKP). Z pań w biegu o mistrzostwo konkuruwać będzie: Mehlerówna z Bielska, Kretschmanówna (I. S. V.), Kaczmarkówna i Okopińska (U), a w biegu „Wpław” dodatkowo Krauzówna (U) i Ratajczakówna (W). O puchar drużynowy „Ilustracji” przedewszystkiem walczyć będą zespoły: zesioroczny zwycięzca Legja, PTP i Unja. Pierwszy raz w tym biegu przekonamy się również o wartości crawla na długie dystanse, bowiem obaj zawodnicy Unji — Lisewski i Richter płynąć będą cały dystans crawlem. (wz)

Więcej światła!

Niektóre ożywione punkty śródmieścia są wieczorem niedostatecznie oświetlone

Wszystkim, przybywającym na Powsechną Wystawę Krajową, Poznań bardzo się podoba, jako miasto piękne i czyste, odznaczające się ładem i porządkiem. Jednakże słyszy się także głosy, że wieczorem niektóre ruchliwe ulice są stosunkowo słabo oświetlone i że oświetlenie rzęsiście tych punktów miasta byłoby dla nich nietylko ozdoba, lecz stanowiłoby także korzystne ułatwienie ruchu. Głosy te wydają się nam słusznymi.

Bardzo ożywiony ruch kołowy i pieszy panuje na Kaponierze i ulicy Dworcowej. Ponieważ oświetlenie to nie ustaje wieczorami i trwa do późnej nocy, przeto dla ogólnego bezpieczeństwa należałoby tę ważną arterję komunikacyjną lepiej oświetlić. Często posterunkowy, regulujący na Kaponierze ruch, jest w wieczornym mroku zaledwie dostrzegalny i z tego powodu sam narażony na wypadki. Jak się dowiadujemy, P. K. E. jest nawet skłonna dostarczyć słupów żelaznych, potrzebnych do umieszczenia odpowiedniego światła. Także Most Teatralny wobec stale wzmagającego się ruchu jest nie dość jasno oświetlony. — Dalej Rynek Wildecki, gdzie ruch kołowy i pieszy bardzo się wzmógł. Z trzech stron dojeżdżają na wspomniany rynek tramwaje, przesuwały się tu liczne samochody i inne pojazdy, przechodzi mnóstwo ludzi — a wszystko to dzieje się w półmroku. Nietrudno więc tu o nieszczęśliwy wypadek.

Do dzielnic dobrze oświetlonych można zaliczyć Górczyn na końcu ulicy Marszałka Focha, choć komunikacja nie jest tam już taka ożywiona. Nie proponujemy jednak, aby część światła stąd przeniesiono do dzielnic, gdzie ono było bardziej potrzebne, bo uważamy, że cały Poznań i wszystkie przedmieścia powinny być oświetlone jak najlepiej. (z)

O tramwajach w mieście

Gdzie należy wsiadać i opuszczać?

W związku z zaprowadzeniem nowych linii tramwajowych, dyrekcja P. K. E. zniewolona była przesunąć dawniejsze względnie ustanowić nowe przystanki. Nie wszyscy jeszcze o tem wiedzą, że przy „wysepkach”, pomostach drewnianych, na Alejach Marcinkowskiego są przystanki dla wszystkich tedy przejeżdżających tramwajów. Na tychże Alejach, lecz bliżej kościoła św. Marcina, znajduje się przystanek tylko dla linii 3 i 8. Inne tramwaje, jak 5, 11 i 12 tam się nie zatrzymują, a tylko przy wspomnianych pomostach na Al. Marcinkowskiego naprzeciw byłego Hotelu Rzymskiego.

Na Placu Wolności przed Księgarnią św. Wojciecha zatrzymują się tylko 1, 2, 6 i 9; natomiast 4 i 10, jadące w kierunku

Łazarza względnie Wildy zatrzymują się przy pomostach przy Al. Marcinkowskiego. Wiedzieć też należy, że u wylotu z ul. Dworcowej na Kaponierę nie zatrzymuje się żaden tramwaj, jak tylko linii 1.

Ponieważ linje tramwajową na Pl. Sapieżyńskim zniesiono, przeto P. K. E. zaprowadziła w to miejsce linje autobusową, łączącą Plac Sapieżyński z ulicą Polną. Frekwencja na tej linii jest jednak słaba, mimo, że zaprowadzono wiele przystanków. (z)

Kurjer Poznański

Adresy gości P.W.K.

Publikowanie adresów
celem odnalezienia się przybywających

patrz wydanie poranne

KALENDARZYK

Sobota, 31 sierpnia 1929.

Słońce: wschód 5,01 — zachód 18,44 — długość dnia 13 godzin 43 min.
Księżyc: wschód 0,1 — zachód 17,55 — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godzina 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 16 st. C., pogodnie, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne 756 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 30 st. C., najniższa + 15 st. C.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: + 0,16 m.
Kal. rz.-kat.: Rajmund — jutro Idzi Op.
Kal. słow.: Świętosław — jutro Dzierżysław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ul. Ratajczaka 12.
Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31.
Apteka Czerwona, Stary Rynek 37.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.
Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego 26.
Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72.
Wilda: Apteka „Fortuna”, G. Wilda 96.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— Z archidiecezji gnieźnieńskiej, Ks. Kardynał-Prymas zamianował ks. kanonika Tadeusza Styczyńskiego kaznodzieją przy Katedrze w Gnieźnie, ks. Augustyna Gałęziewskiego, nauczyciela religii przy państwowym gimnazjum w Gnieźnie, prokuratorem Seminarjum. — Instytucję kanoniczną otrzymał ks. Romuald Sołtysiński na beneficjum w Rzdawkwinie.

— Z archidiecezji poznańskiej. W administrację oddano: O. Linusowi Prochascę parafję Lubin, ks. Henrykowi Kopemu mansjonarzwę w Kościanie, parafję w Puszczykowie z dniem 1 września rb.; ks. Kornelowi Wierzbickiemu, wikariuszowi

w Krotoszynie parafję św. Jana Chrzciciela i św. Piotra i Pawła w Krotoszynie; ks. Franciszkowi Grzesiekowi proboszczowi w Noskowie, parafję w Potarzycu; ks. dr. Leonowi Śmińiewiczowi parafję w Turkowach; O. Janowi Nawrotowi parafję w Obrze.

Na kapelanję powołano ks. Stanisława Cynałewskiego z Goździchowa do Turwi. — Na wikariaty powołano: Ks. Antoniego Brandta w Turkowach do Komornik; ks. Maksymiljana Klugego z Kiszewa na wikariat do Granowa; ks. Antoniego Hałasa z Pępowa na pierwszego mansjonarza do Zbąszynia; ks. Bolesława Jordana z Zbąszynia na drugiego mansjonarza w Kościanie; ks. Marjana Rywolta z Kostrzyna na drugiego mansjonarza w Zbąszyniu; ks. Tomasza Samulskiego z Zbąszynia na wikariat do Pępowa, ks. Leopolda Szwanowskiego do Wielenia; z Bernarda Szudzińskiego z Komornik do Ostroroga; ks. Józefa Taczalę z Ostroroga na wikariat do Rozdrażewa; ks. Bernarda Żurawskiego do Grabowa.

OSOBISTE

— Pan Adam Ruszczyński, emerytowany prezes Sądu Apelacyjnego w Toruniu, jak dowiadujemy się osiada w Poznaniu jako adwokat i łączy swą kancelarię z kancelarią adwokata Gracza.

— Wiceprezydent miasta p. dr. Kiedacz powrócił z urlopu i objął urzędowanie.

WYSTAWY

— Wystawa pastelii B. Meleniewskiego i autolitografii Vito Lombardi'ego w Salonie Wielkopolskiego Związku Artystów Plastyków (pl. Wolności 14 a.) otwartą jeszcze będzie do dnia 8 września. Wystawę zwiedzać można w dni powszednie od godz. 10—17, w niedzielę i święta od 11—15.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Wlkp. Stow. Myśliwskie. Zebranie odbędzie się dnia 2. września o godz. 19 w sali p. Kowalskiego (Piwnica Ratuszowa). Na porządku obrad: polowanie na własnych terenach myśliwskich oraz inne ważne sprawy. Zarząd.

— Tow. Uczestników Powstania, Jeżyce. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się dnia 3 września o godz. 20 w lokalu „Oaza” przy Rynku Jeżyckim. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. Obecność wszystkich członków pożądana.

— Ze Zw. Polskich Inżynierów Kolejowych. Dnia 1. września rozpoczyna się IX zjazd Inżynierów Kolejowych. Uroczysta msza św. w kościele farnym rozpocznie się o godz. 9. Pienia kościelne podczas mszy wykonają uczenie szkoły śpiewu p. Potemskiego w Poznaniu. — Uroczyste otwarcie zjazdu w Auli Uniwersytetu Poznańskiego o godz. 11, poprzedzone wspólną fotografią przed gmachem Uniwersytetu. Po wyborze prezydium i przewodniczących sekcji wygłoszą referaty: 1) Inż. S. Ruciński, „Przygotowania Dyrekcji Kolei Państwowych na P. W. K.”; 2) Inż. S. Sztolcman: „Organizacja Centralnego Zarządu Kolejowego w Polsce.” — Tegodnia odbędzie się za zaproszeniami raut w salonach reprezentacyjnych Dyrekcji Kolei. Dzień 2. 9. br. poświęcony będzie zwiedzaniu wystawy, zaś od godziny 19,30 odbędą się posiedzenia sekcji.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Wagon sypialny 3 klasy. Dyrekcja Kolei Państwowych komunikuje, że począwszy od 31 sierpnia do 30 września br. włącznie wprowadza się codzienny kurs wagonu sypialnego 3 klasy pomiędzy Warszawą, a Poznaniem w pociągu nr. 415/1311 (Warszawa odjazd 23.40, Poznań przyjazd 8.24), a z powrotem w pociągu nr. 1312/414 (Poznań odjazd 0.35 — Warszawa przyjazd 9.50). Wagon sypialny wyjdzie po raz pierwszy z Warszawy w sobotę, 31 sierpnia, a z Poznania w nocy na poniedziałek 2 września.

— Sokolice gniazd Śródmieście, Wilda, Śródka, Rataje. Celem zwiedzenia P.W.K. odbędzie się jutro, dnia 1 września o godzinie 9.30 zbiórka przy głównym wejściu obok Wieży Górnośląskiej.

— Baczność Sokół Poznań II, Jeżyce. W niedzielę, dnia 1 września o godz. 2 po południu zbiórka wszystkich druhów, jak i młodzieży przy wylocie ul. Bukowskiej naprzeciw ogródków im. Marcinkowskiego celem wzięcia udziału w wycieczce rodzinnej do ogrodu druha Knasieckiego, przy ul. Bukowskiej. O liczny udział prosi Zarząd.

— Pielgrzymka do Tulec. Odpust Narodzenia Matki Boskiej przypada w Tulcach na niedzielę, 8 września. Do cudownej figury Matki Boskiej w Tulcach, koronowanej za króla Jana Sobieskiego, przybywają w dniu tym od niepamiętnych czasów liczne pielgrzymki, które liczyć mogą na przyjęcie tak samo serdeczne, jak w latach dawniejszych. Komunikacja dogodna. Dwa specjalne pociągi odchodzą 8 września z Poznania do Bramy Warszawskiej za św. Janem, jeden o 8.45 i drugi o 9.35; wracają zaś z Tulec do Poznania o 15.30 i 16.35. Z Środy odjeżdża pociąg rano o 6.30, a wraca z Tulec do Środy o 15.40. Cudowna figura Matki Boskiej z Tulec od blisko 400 lat błogostawi naszej polskiej ziemi. Spodziewać się można, że i w tym roku podążą pielgrzymi jak najliczniej do Tulec.

— Początek nauki szkolnej. Inspektor Szkolny miasta Poznania komunikuje, że nauka w szkołach, położonych na

Kobiet w ciąży muszą się starać o usunięcie każdego zaparcia stolca przez używanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa. Kierownicy uniwersyteckich klinik chorób kobiecych chwalał jednogłośnie naturalną wodę Franciszka Józefa, gdyż łatwo się ją łączy i łagodne działanie takowej bez ubocznych skutków następuje w krótkim czasie. Żąd. w apt. nw 3534

peryferjach miasta, a więc na Winiarach, w Głównej, w Ratajach, w Starolece oraz na Dębcu rozpocznie się z dniem 3 września br.

Szkoła wydziałowa II. przy ul. Działyńskich nr. 5, podejmie naukę z dniem 16. września br. — Natomiast reszta szkół wydziałowych i powszechnych stoł. miasta Poznania podejmie normalną naukę z dniem 30 września.

— Wlkp. Gimnazjum Dra Czajkowskiego oraz Wlkp. Szkoła Przygotowawcza przy ul. Mylnej 5 i Podgórznej 2 b rozpoczynają rok szkolny dnia 3 września o godzinie 8. Wszyscy uczniowie zbiorą się na dziedzińcu przy ul. Mylnej, by o godz. 9 wyruszyć na nabożeństwo do kościoła jeżyckiego. Tego samego dnia konferencje rodzicielskie dla wszystkich klas przy ul. Mylnej 5; o godz. 4 dla rodziców uczniów wstępnych klas przy ul. Podgórznej; o godz. 5 dla rodziców uczniów wstępnych klas przy ul. Mylnej; o godzinie 6 dla rodziców uczniów klas gimnazjalnych.

— Gimn. żeńskie pod wezw. Najśw. Serca Jezusa rozpoczyna naukę w czwartek, 5 września mszą św. o godz. 9 w kaplicy św. Józefa. Następnie rozdanie planu godzin. Nowozgłoszone uczennice do kl. I. ustawią się w lokalu szkolnym przy św. Marcynie o godz. 10.30.

— Koncert na P. W. K. w Parku Wilsona, wykonają dnia 31, w sobotę, od godz. 18—22 orkiestry wojskowe 29 p. S. K. pod dyr. kap. L. Ksionka i 57 p. p. pod dyr. por. Vorela. Program koncertu: 1) Uw. z op. „Cyrułik Sewilski” (Rossoini). 2) Walc „Nad pięknym modrym Dunajem” (Strauss). 3) Walc „Chór Derwiszów” (Sebak). 4) Uwertura „Chłop i poeta” (Suppé). 5) Uwertura z op. „Orfeusz w piekle” (Offenbach). 6) Fantazja z op. „Pensjonat” (Suppé). 7) Walc „Opowieści lasu wiedeńskiego” (Strauss). 8) Wiazanka: „Sen legionisty” (Vesely). 9) Zbiór melodji (z odejściem pociągu) (Becker). 10) Melodje Ukraińskie (Becker). 11) Kujawiak (Łada). 12) Uwertura „Hunyady Laszlo” (Erkel).

— Wnieniec Szkołki pod wezwaniem św. Alojzego, Poznań-Debiec, który się odbędzie w niedzielę, dnia 1 września br. w Dębcu na sali p. Tryta wzbudził zrozumiałe zainteresowanie. Obfity program różnych niespodzianek zadowoli z pewnością wszystkich gości.

— Wycieczka podoficerów rez. Grono członków i sympatyków Koła Poznań Zw. Podof. Rezerwy Z. Z. R. p. zarządza w niedzielę, dnia 1 września br. całodzienną wycieczkę rodzinną do ogrodu Kempa w Starolece. Wielce urozmaicony program: strzelanie do tarczy, kręgle i gry dla pań.

— Tow. „Braterstwo” na Wildzie urządza dnia 1 września o godz. 17 w ogrodzie p. Grotowskiego przy Dolnej Wildzie 71, wielką zabawę z rozmaitemi niespodziankami, na którą zaprasza się członków i gości.

— Katolickie Tow. Robotników Polskich na Wildzie urządza dnia 1 września w ogrodzie „St. Domingo”, przy Drodze Dębińskiej wnieniec stołpowski. O godz. 15 koncert, następnie dożynki i wreszcie taniec na sali. Wstęp tylko 50 groszy. Część dochodu przeznaczona jest na odmalowanie kościoła Zmartwychwstańców.

— Ochronka przy kościele Bożego Ciała urządza w ogrodzie Boulevard przy placu Nowomiejskim wielką zabawę dla dzieci. Program jest bardzo urozmaicony. O godz. 14 wyrusza pochod z Ochronki z udziałem orkiestry wojskowej ulicami: Strzelecką, pl. Sto-Krzyskim, Alejami Marcinkowskiego, placem Wolności, ul. 3. Maja na miejsce zabawy. Komitet zaprasza na pochod wszystkie dzieci miasta Poznania. Zabawa przewiduje bardzo wiele urozmaiceń i gier oraz popisów dla dzieci, a również liczne rozrywki dla starszych.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Otwarcie nowej placówki. W sobotę, dnia 31 bm. odbyło się uroczyste otwarcie i poświęcenie wielkiego przedsiębiorstwa konfekcji męskiej p. K. Bogańskiego w gmachu przy St. Rynku 77. Rano odbyły się w kościele OO. Jezuitów SS. Karmelitanek i Kościele św. Wojciecha msze św. na intencję i pomyślnie rozwoju przedsiębiorstwa, poczem licznie zaproszeni goście zgromadzili się w loka-

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Miłość kozaka”.
Aurora: „Talizmus życia!”
Bajka: „W zaułkach Marsylii”.
Casino: „Noc miłosna skażanka”.
Colosseum: „Ludzie podziemi”.
Corso: „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich”.
Edison: „Uwiedziona kochanka”.
Kapitol: „Ostatnia noc”.
Metropolis: „Biała księżna”.
Odeon: „Jach Rozkoszy”.
Renaissance: „Ostatni carowie”.
Słońce: „Grzechy rozwódki”.
Stylowe: „Parada żołnierzyków”.
Wilsona: „Czarna Venus”.

lach firmy, przybranych bogato w zieleń i kwiaty, gdzie ich podejmował p. Bogajewski wraz z małżonką. Na wstępie wobec zgromadzonych przemówił ks. prob. Starczewski, z Bonikowa, poczem dokonał uroczystego aktu poświęcenia. Następnie p. Bogajewski podejmował gości i personel skromnym śniadaniem, na którym wśród miłego nastroju wygłoszono cały szereg przemówień. Jako pierwszy złożył życzenia im. personelu p. Niewiada. Ks. prob. Putz przemówił w imieniu duchowieństwa i wniósł toast na cześć kupiectwa polskiego. Dalej przemawiali pp. Szkudlarek, przedstawiciel naszego pisma p. K. Ziolkowski, Caliński, Rogoziński, Krajna itd. Firma zatrudnia około 200 ludzi, jest komfortowo urządzona i posiada 3 oddziały. (z)

— **Rozbiórka rudery.** Na ul. Górna Wilda 11, mieściła się piętrowa rudera t. zw. fachówka, która w wysokim stopniu psuła estetyczny wygląd ulicy, zasłaniając jednocześnie widok na stadion miejski od strony Wildy. Budynek ten został na polecenie władz w ostatnich dniach rozebrany. (j. j)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadek przy pracy.** W Głównych Warsztatach Kolejowych wydarzył się wczoraj nieszczęśliwy wypadek. Zatrudnionemu przy metalowej obrabiarkie górnemu kolejowemu Wiśniarkowi Szczepanowi (Św. Czesława 3) spadł na głowę kawał żelaza, raniąc ją poważnie w dwóch miejscach. Po udzieleniu Wiśniarkowi pomocy lekarskiej, odstawiono go do domu. (j. j)

KRONIKA POLICYJNA

— **Napaść na ulicy.** Na ul. Grobla został przez dwóch osobników zaczepiony p. Krawczyk Jan, zamieszkały przy ul. Górczyńskiej 16, z których jeden wyrwał mu przemocą łaskę i przywłaszczył sobie. Sprawcy zostali przytrzymani i doprowadzeni do Komisariatu V. (z)

— **Aresztowanie z powodu kradzieży biżuterji.** Ujęto służącą Marję Dudziak i Stefaniaka Józefa, zamieszka. w Łuszkowie pow. Kościan, za kradzież biżuterji wart. 1.000 zł. restauratorce Bohnowej, zamieszka. przy ul. Marsz. Focha 85. Poszkodowana miała przechowane złote monety, pierścionki i inne przedmioty w mieszkaniu. Gdy Stefaniak jako naręczony Dudziakówny, przybył w odwiedziny do Poznania, wręczyła mu Dudziakówna skradzioną biżuterję. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Do mieszkania pastora Kamszucha przy ul. Szamarzewskiego 2, włamali się złodzieje i skradli służącą Stensche Frydję złoty damski zegarek bransoletkowy, mandelinki i skrzynkę skórzaną do przyborów toaletowych. Koleżance jej skradziono srebrny pierścionek i bransoletkę double. — Z mieszkania prof. Steinitz Hermana przy ul. Szwajcarskiej 15, włamali się złodzieje i skradli biżuterję wartości 750 zł. (z)

— **Czyja własność?** W Wydziale Śledczym pokój 41, znajdują się torebki skradzione w kościołach, w nich znaleziono świadectwo na nazwisko Wanda Okoniewska i wykaz P. W. K. na nazwisko Foterówna P. Poszkodowani zechcą się zgłosić po odbiór swej własności. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Dwa stogi zboża spłonęły w nocy** na piątek na polu w Kwiciszewie w powiecie mogileńskim. Stogi należały do pp. Rosińskiego i Radomskiego z Kwiciszewa. Przyczyną pożaru nie stwierdzono. Widocznie działała tu jakaś zbrodnicza ręka. (rg)

— **W Wiktorowie w pow. międzychodzkiem z nieustalonych narazie przyczyn** spalił się stóg żyta wartości 1.000 zł, własność rolnika Durhana. Stratę pokrywa ubezpieczenie. (k)

— **Samobójstwo usiłował popełnić w Bydgoszczy 22-letni piekarz Bronisław Andruszyn** ze Lwowa, który napił się esencji octowej. Desperata przewieziono do bydgoskiego lecznicy miejskiej. (k)

— **Okradziono w pociągu pospiesznym z Warszawy do Bydgoszczy** obywatelkę angielską Esterę Mos-Hendelas. Angielka dała pewnemu osobnikowi 5 funtów steryl. celem zamiany. Nieznajomy wyszedł jednak na stacji i znikł w tłumie. (k)

— **Wypadek przy pracy.** W cegielni w Świerczewie, najechany został przez lorkę robotnik Józef Nietrzeba z Świerczewa tak nieszczęśliwie, że złamał nogę. Ofiarę nieszczęśliwego wypadku przewieziono do lecznicy miejskiej. (k)

— **Falszawy banknot 500-złotowy** otrzymał kupiec bydgoski p. Jan Jezierski przy ul. Gdańskiej 36. Jak się okazało fałszyfikat wręczył p. Jezierskiemu pewien znany i poważny klient, który padł ofiarą oszustwa. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— **Kórnik.** (Obóz wych. fiz.) Rozłożył się tu 3 tygodniowy obóz wych. fiz. dla dziewcząt, zorganizowany przez ogólnopolską centralę SMP. Zjednoczenie Młodzieży Polskiej. W obozie przebywa 170 druhen z całej Polski, pozatem 30 z Warmji (Prusy Wschodnie) i 4 z Łotwy. Obóz ten jest jednym z największych w tym roku. Personel kierowniczy składa się wyłącznie z pań; komendantką jest p. Ozdowska. Program obozu uwzględnia gimnastykę, gry i zabawy, tańce narodowe, plasy i pływania.

— **Gniezno.** (Echa pożaru). W sprawie pożaru w Woźnikach ustalono, że pożar stodoły w zabudowaniach rolnika Kazimierza Mačkowiaka spowodowany został przez nieostrożność. Piętnastoletnia córka p. M. w czasie nieobecności rodziców wyrzuciła na podwórze niedogaszony jeszcze popiół, od którego powstał pożar.

(Aresztowanie). W Pawlowie aresztowano w tych dniach pod zarzutem kradzieży roweru, zamieszkałego tamże robotnika Józefa Szymańskiego. Szymańskiemu odebrano ponadto jeszcze piasek damski, firranki, obrus i materiały pochodzące prawdopodobnie z kradzieży. (k)

— **Granowo.** Miejscowe Tow. śpiewu „Halka” urządziło na boisku „Sokoła” w Granowie doroczną zabawę latoową, połączoną z obchodem tradycyjnego wieńca. Obszerne boisko zapełniło się gośćmi, którzy z zainteresowaniem przysłuchiwali się licznym i starannie wykonanym śpiewom pod kierownictwem dyrygenta p. Bartkowskiego. Również i pieśni ludowe wykonane przez członków towarzystwa przybranych w malownicze stroje ludowe w czasie wręczania wieńca oraz wystawiony o zmroku w oświetleniu ogni bengalskich korowód „Kalina” z śpiewami — układu Cz. Wolniewiczówny — spotkały się z prawdziwym uznaniem widzów. W miłym nastroju bawiono się wesoło aż do północy.

RADJO

Programy radjofoniczne
Niedziela dnia 1 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa z Bazyli wileńskiej; godzina 11.45 komunikaty P. W. K.; godz. 12.00 sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; godz. 16.30 radjografja; godz. 17.00 koncert gramofonowy; godz. 17.50 audycja dla dzieci w wykonaniu p. Wandy Trojanowskiej; godz. 18.20 biuletyn Stow. Mł. Polskiej p. t. „Przysposobienie rolnicze w SMP”; godz. 18.35 nadprogram; godz. 19.00 koncert w wykonaniu orkiestry 36 pp. (Legji Akad.) pod batutą majora Lidzki-Śledzińskiego; program: 1. Grossman: „Marja” — uwertura (rękopis), 2. Bizet: Suita L'Arlesienne nr. 2, a) Pastorale, b) Intermezzo, c) Menuet, d) Farandole, 3. Yoshitomo: Święto kwiatów wiśni; godz. 19.50 „Hrabina” — opera w 4 aktach Moniuszki (transmisja z Teatru Wielkiego w Poznaniu); godz. 22.30 sygnał czasu — komunikaty sportowe; godzina 22.45 radjografja; godz. 23.15 muzyka taneczna z Pałacu Dancinowego.

Poniedziałek, dnia 2 września 1929 r.
Poznań (335 m) godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.00 sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gosp. rodn., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 16.55 odczyt T. C. L. p. t. „Biblijoteki i biblijotekarze w Polsce” (wygl. p. red. Kisielewski); godz. 17.15 lekcja gry szachowej, (wykl. p. Zygmunt Gaworski); godz. 17.35 regionalna audycja wielkopolska (prel. p. Jerzy Soplca); godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godz. 18.00 Pieśni polskie w wykonaniu Haliny Szulczewskiej (sopran); godz. 18.20 arje operowe w wykonaniu Eugenjusza Maja. art. op. (baryton); przy fortepianie prof. Franc. Łukasiewicz; godz. 18.55 nadprogram; godz. 19.15 „Silva rerum”; godzina 19.30 pogadanka radjotechniczna; godzina 19.50 „Zwiedzajmy Wielkopolskę” (pogadanka) (wygl. red. Rubach); godz. 20.00 „Poezja Wilna” (wygl. p. Hohendlinger); godz. 20.30 transmisja koncertu międzynarodowego z Wiednia via Kraków; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 radjografja (syst. Fultona).

Warszawa (1395,7 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.30 „Kącik artystyczny L. S. G.”; godz. 16.40 koncert gramofonowy; godz. 17.25 odczyt p. t. „Pierwszy ogólnopolski kongres krajowawczy w Poznaniu” wygl. dyr. Patkowski; godz. 18.00 transmisja muzyki lekkiej z Wilna; godz. 19.25 komunikaty rolnicze, meteorologiczne; godzina 20.05 lekcja języka francuskiego; godzina 20.30 koncert międzynarodowy. (Transmisja z Wiednia do Warszawy, Pragi, Berlina, Budapesztu i Zagrzebia); godz. 22.00 komunikaty.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 18.00 koncert popularny; godz. 19.20 lekcja porawnego mówienia i pisania po polsku; godz. 19.45 komunikaty strażactwa śląsk.; godz. 20.00 odczyt z cyklu „Nauka o Polsce” — wygl. p. Bronisław Górecki; godz. 20.30 transmisja koncertu międzynarodowego z Wiednia; godz. 22.00 komunikat meteorologiczny i PAT z Warszawy.

20 milionów dolarów dla wynalazców radjowych.

Sąd Związkowy w Nowym Jorku ogłosił wyrok w procesie, prowadzonym przez kilku wynalazców radjowych przeciwko towarzystwu „Radio Corporation of America” i szeregu zrzeszeniom przemysłowców radjowych, od których wynalazcy żądali odszkodowania za wykorzystanie nowych szematów odbiornika radjowego, będących własnością strony skarżącej. Po przesłuchaniu świadków i rzecznawców Sąd Związkowy wydał wyrok, nakazujący towarzystwu „Radio Corporation of America” i związkowi przemysłowców radjowych zapłacić około 20 milj. dolarów za legitych honorarjów wynalazcom aparatu,

Poleca się łaskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 10

który zastępuje w odbiorniku niewygodne baterie prądem elektrycznym, czerpanym z sieci miejskiej. Tak wysokie odszkodowanie przyznano 2 wynalazcom: Persivalowi Lowell i Franciszkowi Dunmore oraz firmie nowojorskiej „Dubilier Condenser Corporation”.

Transmisje sportowe na fali międzynarodowej.

Transmisje sportowe, których zapowiedź spotyka się coraz częściej w programach stacji pol. odgrywają dużą rolę zagranicą, gdzie zainteresowanie sportem jest znacznie większe niż u nas. To też ważne wydarzenia sportowe wchodzą powoli w zakres międzynarodowej wymiany programów radjowych.

W sobotę dzisiejszą radjostacje we Frankfurcie, Hamburgu i Stuttgardzie transmitują ze Staford Bridge w Londynie zawody lekkoatletyczne między drużynami niemiecką i angielską. W związku z tą transmisją radjostacja frankfurcka deleguje do Anglii swego sprawozdawcę. W niedzielę słuchacze berlińscy będą informowani o przebiegu zawodów piłki nożnej, które odbędą się w spotkaniu drużyn niemieckiej i węgierskiej w Budapeszcie. W transmisji tej wezmą udział radjostacje austriackie i czeskosłowackie. Tego samego dnia radjostacje południowo-niemieckie z Wrocławiem transmitować będą ze Szwajcarii rozgrywkę zawodów kolarskich o mistrzostwo świata.

Dziesięciolecie Opery Poznańskiej w radjo.

Poznańska scena operowa święci w niedzielę, dnia 1 września 10-lecie swego istnienia. W dniu tym opera poznańska daje „Hrabinę” Moniuszki. Za pośrednictwem polskiej stacji nadawczej wszyscy radjosluchacze będą mogli wziąć udział w tem święcie artystycznym, gdyż o godz. 19.50 wszystkie radjostacje polskie z Warszawą na czele transmitują operę Moniuszki z teatru poznańskiego.

Transmisja z boiska sportowego.

Kierownictwo programowe radjostacji warszawskiej organizuje na niedzielę, dnia 1 września niezmiernie ciekawą transmisję. Oto w dniu tym, między godz. 17 a 17.45 mikrofony sprawozdawcze stacji stołecznej transmitować będą z boiska sportowego w Warszawie z Agrikoli przebieg najciekawszych konkurencyj zawodów lekkoatletycznych między Polską a Czechosłowacją. W ciągu tych 45 min. rozegrane zostaną konkurencje: w biegu na 400 m.

Transmisja ta będzie możliwie jak najlepiej wyzyskana pod względem radjofonicznym tak, że mikrofon schwył start poszczególnych biegów, etapy biegu na 1500 m, skoki, strzał startera itp. Przed mikrofonem staną najwybitniejsi sportowcy reprezentacji polskiej i czeskosłowackiej, wzniosła okrzyk sportowy, zaś kierownicy poszczególnych drużyn wygłoszą krótkie przemówienia. Słowem, transmisja tych zawodów sportowych przemieni się w ciekawę, z życia zaczerpniętą słuchowisko.

SPORT

Automobilizm

Jutro o godz. 14.30 urządzi Automobilkłub Wielkopolski gimkhame samochodową na arenie P. W. K. wejście z Aleji Reymonta. Początek o godz. 14.30. Ostatnia gimkhama w r. 1927 wzbudziła bardzo wielkie zainteresowanie, spodziewać się należy, że w niedzielę nie zabraknie również żadnego miłośnika sportu automobilowego. Jak dotychczas z nadesłanych zgłoszeń wynika, liczba zawodników wynosić będzie około 20-tu. Dotychczas zgłosili m. in. swój udział pp.: Ratajczak, Rojek, Piątkowski, Weigt, Rychter, Kozłowski, Suchanek, Sliwińska, Hille, Wawrzyniak, Kwiatkowski, Sierodzki, Linke, dr. J. Sokołowska, Hellwig.

Kolarstwo

Szosowe mistrzostwo Polski które odbędzie się w niedzielę o godz. 12 rozegrane zostaną na szosie Poznań — Strzelno — Poznań. Trasa wynosi 200 klm. Reprezentowane są wszystkie okręgi jak, Łódź, Lwów, Śląsk, Kraków wraz z miejscowym. Organizatorem biegu jest K. S. „Cegielski”. Po biegu odbędzie się rozdanie nagród i wspólny wieczorek na sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

Lekka atletyka

Drugi bieg na przelaj o nagrodę wędrowną Sokoła w Starolecie odbędzie się o godz. 3 popołudniu w Starolecie. Start i meta na boisku Sokoła przy ul. św. Antoniego. Do biegu złożyła się 20 zawodników. Trzej pierwsi zawodnicy otrzymują poza tem jeszcze pamiątkowe żetony.

Mistrzostwa Związku S. M. P. które rozpoczynają się w niedzielę o godz. 8.30 na boisku Sokoła wzbudziły duże zainteresowanie. Finały we wszystkich konkurencjach rozegrane zostaną popołudniu począwszy od godz. 14.

Pływanie

P. O. Z. P. przypomina zawodnikom, biorącym udział w biegu „Wpław przez Poznań”, że winni się stawić na pływalni o godz. 10. Uprasza się o zabranie czapek celem przymoocowania liczby bieżącej zawodnika.

Wioślarstwo

W piątek odbyło się plenarne zebranie Kl. Wiośl. 04 na którym z ogólnym uznaniem przyjęto referat sprawozdawcy zarządu z uzyskanych dotychczas wyników na polu sportowym a zwłaszcza w ostatnich regatach o mistrzostwo Polski i Europy w Bydgoszczy, wyrażając swe podziękowanie zarządowi klubu, a specjalnie wiceprezesowi sportowemu p. Kulikowskiemu. Postanowiono zaangażować trenera zagranicznego także na przyszły rok celem dalszego wyszkolenia załóg. Klub znajduje się obecnie w ogólnej punktacji na czele wszystkich towarzystw wioślarskich w Polsce mając 360 punktów i wyprzedzając BTW znajdujące się na drugim miejscu o blisko 200 p.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś w sobotę „Farinelli”. W niedzielę 1. września uroczyste przedstawienie z powodu 10 lecia teatru. Przemówienie wygłosi prezes Rady Miejskiej p. senator Hedinger. Następnie wykonana będzie premiera opery Moniuszki p. t. „Hrabina” z pp. Bojar-Przemieniecka (tytułowa), Fedyczkowska, Kisielewska, Drabikiem, Sendeckim, Urbanowiczem i Wawrzynickim; kapelmistrz dyr. Wojciechowski, reżyser p. Urbanowicz, tańce układu baletmistrza p. Statkiewicza, nowe dekoracje art. mal. p. Jarockiego. W poniedziałek 2 września „Wesoła wdówka” z p. Fontanówną.

— **Teatr Polski.** Dziś i jutro w dalszym ciągu wypełniająca stale teatr po brzegi krotoczwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia”, entuzjastycznie przyjmowana przez publiczność. „Maman do wzięcia” stała się częścią składową Powszechnej Wystawy Krajowej. Pod kierunkiem p. Młodziejewskiej codziennie odbywają się próby z najnowszej komedji Z. Kaweckiego „Para nie para”.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś w sobotę i w dniach następnych gościnne występy znakomitego artysty scen polskich Antoniego Fertnera w niezrównanej kreacji Parmella'ca w świetnej farsie Hennequin'a i Vebera p. t. „Kto kogo...?”. Publiczność szczególnie wypełniająca salę Teatru Nowego darzy tego mistrza sceny niemiłkającymi oklaskami przy otwartej kurtynie. Obsadę uzupełniają pp. Cieromska, Czarnecka, Peszyńska, Żeromska, oraz pp. Mazanek, Płonka-Fiszler, Strózewski, Kitka-Sokolowski, Szarski i Tylczyński.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19-ej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostjumów. Bilety wcześniej rabywać można w składzie cygar p. Zygariłowskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27. Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Teatr Wielki

DZIŚ — „Farinelli”, operetka w 3 aktach. Niedziela, 1. 9. Otwarcie sezonu 1929/30 „Hrabina”, opera w 3 aktach Moniuszki (Premjera).

Poniedziałek 2. 9. „Wesoła wdówka” operetka w 3 aktach.

Początek o godzinie 20. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”. Niedziela, 1. 9. „Maman do wzięcia”. Poniedziałek, 2. 9. „Maman do wzięcia”.

Początek o godzinie 20. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kto kogo...?” — gościnny występ Antoniego Fertnera. Niedziela, 1. 9. „Kto kogo...?”, gościnny występ Antoniego Fertnera.

Poniedziałek, 2. 9. „Kto kogo...?”, gościnny występ Antoniego Fertnera. Początek o godzinie 20.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygariłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę”.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygariłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera, Centr. Restauracja P.W.K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NA DZISIEJSZE DZIESIĘCIOLECIE OPERY POLSKIEJ W POZNANSKIM TEATRZE WIELKIM

(31 sierpnia 1919 — 31 sierpnia 1929)

DZIESIĘĆ LAT NASZEJ OPERY NA TŁE CZASU I KULTURY

Dziesięcioletni żywot naszej opery jako placówki kulturalnej jest nierozdzielnie związany z całokształtem życia społecznego w naszym środowisku. Jak w każdym innym tworze zbiorowym, tak i tu rządzią nieodmiennie te same prawa socjalne, według których każda instytucja społeczno-kulturalna jest wykładnikiem pewnego quantum potrzeb wewnętrznych społeczeństwa. Od ilościowej miary tych potrzeb i ich intensywności zależy też tempo życia instytucji teatralnej, a aspiracje podawcy (dyrekcji) i klienta (publiczności) regulują poziom.

Na powstawanie placówek kulturalnych wpływają pobudki dwojakiego rodzaju: 1) potrzeby istotne, 2) konwencjonalne (tak wypadają). Nie potrzeba zbytniej bystrości obserwacji aby spostrzec, która z placówek istnieje z istotnej potrzeby, a która z konwencji; wystarczy wejrzeć na listę frekwencji, ażeby się o tem przekonać — exemplum: teatry i kina, — koncerty i mecze — literatura, plastyka i kawiarnie. Są to dosadne wzory istotnych potrzeb i zainteresowania dzisiejszych mas. Nie należy jednak, zdaniem naszym, rozdzierać szat i pałać świętem oburzeniem, jest to bowiem objaw tak naturalny, jak każdy inny proces biologiczny. Dajmy mu dojrzeć i nie czynmy z normalnych ludzi sztucznie cudownych dzieci, a zastanówmy się raczej nad jego przyczynami.

Jedni klasyfikują te objawy jako rezultat powojennego wyczerpania, obniżenia poziomu wychowania i wykształcenia, drudzy znów zanik zainteresowań kulturalnych kładą na karb kryzysu pewnych, przestarzałych już form twórczości, nie odpowiadających dzisiejszemu temperamentowi i współczesnemu tętnu życia. Tłumaczenie takie, aczkolwiek do pewnego stopnia słuszne, nie wyczerpuje jednak w zupełności zagadnienia, bo jeśli chodzi o punkt pierwszy, to po 10 latach względnego spokoju zmęczony organizm zdążyłby już odpocząć i tem silniej starałby się zreaktywizować swe potrzeby kulturalne; znów co do punktu drugiego, to niestosowność formy dawnych wywołałaby reakcję w kierunku tworzenia nowych. Nie możemy jednak zauważyć ani jednego ani drugiego z zdaniami naszym przyczynę ikwią w czem innym, a mianowicie — w ekonomicznym stanie powojennego świata. Odległe to, zdawałoby się, od tematu założenie, jest bezpośrednią przyczyną dzisiejszego stanu rzeczy w życiu kulturalnym nie tylko zresztą Polski, ale całego prawie świata.

Pusty i doszczętnie rozbity zółb, jaki otrzymała w spadku powojenna ludzkość, zmusił ją do cofnięcia się do stanu pierwotnego, gdzie wszechwładnie panuje przykazanie: primum vivere deinde philosophari. I w tem leży właśnie główna przyczyna zła. Wobec rozbitego zółbu powojenna ludzkość musiała zapomnieć o tem, czem była kiedyś, i aby utrzymać się przy życiu jąć się musiała zwykłej, ordynarnej pracy fizycznej nad zdobyciem najszampierw kawałka chleba powszedniego, a następnie nad zapewnieniem go sobie. Ciężka ta praca pochłania w zupełności wszystkie siły człowieka i nie pozwala mu na abstrakcje. Im intensywniej więc dane społeczeństwo tę pierwotną pracę przeprowadza, tem mniej ma sił i czasu ad philosophandum, za to tem pewniej zdobywa silne podstawy ekonomiczne, które w przyszłości pozwolą mu na rozwój kulturalny. Niestety kultura, do której tak wdychamy (przynajmniej niektórzy), jest dopiero nadbudówką nad gmachem ekonomicznego dobrobytu narodu i wszelkie przesuwanie tego porządku grozić będzie zawsze zawaleniem. Narzekania więc na upadek kultury wobec przewagi sił pierwotnych są dzisiaj częstą gadaniną, wynikającą ze wspomnień i westchnień do „dawnych dobrych czasów“, a wobec wymownego piękna polskiej rzeczywistości conajmniej niewłaściwym urąganiem.

Zapomnijmy więc o „dobrych, dawnych czasach“ i cieszymy się, że możemy pracować nad budowaniem wla-

snego gmachu, który niewątpliwie we właściwym czasie wspaniałą nadbudówką kulturalną ozdobiemy.

Nie zwalnia to nas oczywiście od obowiązku usilnego zbierania materiałów na tę nadbudówkę, jak również i od kontroli, korygowania własnych poczynań i ich krytyki, szczególnie w nowym dziesięcioleciu, w którym wymagania nasze w stosunku do samych siebie powinny wzrosnąć znacznie.

W sensie więc uwag powyższych traktujemy również aspiracje kulturalne naszego społeczeństwa, stan naszej kultury muzycznej i prace naszych instytucji kulturalnych. Żadna z tych pozycji, biorąc obiektywnie nie znajduje się na najwyższym poziomie — daleko nie. Rozpatrujemy jednak najtrudniejszy okres naszego życia i ważcy próbujemy już to, co jest dopiero w zarodku — kulturę mas!

W świetle tych uwag życie opery naszej na przestrzeni lat dziesięciu przedstawia się dodatnio tak ze strony czynnej (dyrekcja i artyści), jak i biernej (publiczność), a praca jej w cyfrach przedstawia się następująco:

Premjer odbyło się razem 113, łącznie z operetkami. (Oper 81, operetek 32). Przeciętnie wypada na rok po 11 premjer.

Na ogólną ilość 81 oper, przypada 21, polskich, czyli czwarta część, włoskich 22, niemieckich 18, francuskich 11, rosyjskich 6, czeskich 3. Pozycje te mogą być oczywiście tematem do dyskusji, zwłaszcza pod kątem stosunku między Operą, a twórczością muzyczną polską. Nie sżoby przy tem, rzecz prosta, o sam ilościowy stosunek premjer polskich do obcych, bo ten z natury rzeczy musi przyniesie przewagę o tyle obfitszej literaturze obcej. Ważniejszym byłoby zestawienie ilości przedstawień dzieł niepolskich i polskich, tutaj zaś należy zanotować np. fakt tak znamienny, jak że popularna „Halka“ doczekała się przeszło półtororej setki przedstawień, ogółem zaś dzieła polskie zajęły przeszło sześćset wieczorów.

Dyrekcja zmieniła się w tym czasie dwa razy (dyr. Dołycki i dyr. Sternicz-Walcrociata. Przejściowym kierownikiem był dyr. Opieński. Kapelmistrzów stałych było w tym okresie 11, nie licząc występów gościnnych, śpiewaków-solistów — 103.

Oto kilka cyfr z działalności instytucji utrzymywanej przez miasto niemalym nakładem, a wchodzącej obecnie w drugi dziesiątek lat swej pracy, który oby był jak najpomyślniejszym.

Stanisław Wiechówicz.

JAK BYŁO LAT TEMU 10

Dzień 31 sierpnia 1919 roku był wielką manifestacją narodowo - kulturalną społeczeństwa wielkopolskiego. Miasto Poznań otwierało uroczystą Akademię oraz pierwszym przedstawieniem „Halki“, scenę polską w przejętym od Niemców, germanizacyjnym Teatrze Wielkim. Wiadomo, że budowano go dla propagandy niemieckiej i łożono wielkie sumy, aby go w charakterze placówki politycznej umocnić i utrzymać. To też dzień 31 sierpnia 1919 roku był datą niemałej wagi nie tylko dla Wielkopolski i Poznania ale dla całej Polski, która otrzymywała na swych kresach zachodnich nową placówkę dla polskiej sztuki i polskiej mowy.

Nie dziw, że uroczystość ta zgromadziła przedstawicieli kultury ze wszystkich dzielnic, którzy na zaproszenie miasta Poznania przybyli, aby uświetnić swoją obecnością dzień tak doniosły, jak inauguracja sceny polskiej w Teatrze Wielkim. Odbyła się ta uroczystość w dwóch częściach. W południe jako Akademia i wieczorem jako pierwsze przedstawienie opery polskiej, na które obrano tradycyjną „Halkę“.

O dwunastej w południe sala Teatru Wielkiego wypełniła się gośćmi. Przybyli więc przedstawiciele władz państwowych: minister Seyda, Zenon Przesmycki, pierwszy polski minister kultury i sztuki, gen. Dowbór - Muśnicki, członkowie b. komisariatu Nacz. Rady Ludowej, przedstawiciele Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej, wojewo-

da Celichowski i inni. Reprezentowane były liczne władze miejskie z prezydentem Drwęskim. Ze wszystkich stron Polski przybyli przedstawiciele teatru, literatury i prasy: Zdzisław Dębicki, Władysław Rabski, Kornel Makuszyński, A. Dobrowolski, B. Górczyński, Brzeziński, Stan. Wyrzykowski, Fel. Szopski, dyr. Młynarski, dyr. Tarasiewicz, dyr. Śliwiński, dyr. Kotarbiński, dyr. Szyfman i inni.

Scenę, przybraną zielenią, wypełnił zespół Teatru Wielkiego.

Hejnał dał znak rozpoczęcia uroczystości i zabrzmiały dźwięki: „Jeszcze Polska nie zginęła“. Na katedrze wszedł Kornel Makuszyński i wygłosił prolog, pełen uwielbienia dla mowy polskiej. Następnie przemówił prezydent miasta, mec. Drwęski. Mówił krótko: o tem, że na kresach Polski leje się jeszcze krew i grzmia działa, a tutaj tworzy się dzieło pokoju. Mówił o potrzebie tego dzieła, które goi rany, o potrzebie świątyni mowy ojczystej, która przez wiek krzepiła naszych przodków gdy musieli żyć jak w podziemiach.

Po wierszu Or-Ota wygłoszonym przez jednego z artystów i odczytaniu adresu Teatru Lwowskiego przez dyr. Tarasiewicza, wygłosił przemówienie znany krytyk i publicysta, syn Wielkopolski, Władysław Rabski. Mówił o miłości, która cechować winna każdą sztukę, a która nie gościła nigdy w murach Teatru Wielkiego. Zyczył jej na przyszłość teatrowi, bo „niema wielkiej sztuki, bez wielkiej miłości“. Następnie zabrał głos dyr. Kotarbiński, jako senior artystów polskich, poczem chór mieszany wykonał z orkiestrą pod batutą p. A. Dołyckiego „Poloneza“ Szopena jako kantatę a hymn narodowy zakończył Akademię.

Wieczorem odbyło się inauguracyjne przedstawienie operowe. Sezon rozpoczęto „Halką“ Moniuszki. Przy pulpicie stanął p. A. Dołycki, współdyrektor Teatru Wielkiego i kierownik opery. Rolę tytułową śpiewała p. Zacharska, Jonika p. Bedlewicz. Dalszą obsadę stanowili p. Zamorska, (Zofja), p. Urbanowicz (stołnik), p. Wiśniewski (Janusz), p. Popiel (Dziemba).

Prezydium miasta wydało na czesć gości przybyłych na otwarcie Teatru Wielkiego przyjęcie w złotej sali Staro-ratusza. Na przyjęciu wygłoszono szereg mów i toastów.

Tak przed dziesięciu laty obchodził Poznań otwarcie sceny polskiej w gmachu Teatru Wielkiego, w gmachu, który przez lat dziewięć służył sztuce obcej. Powstał on z inicjatywy niemiecko - żydowskiej Rady miejskiej, która stosowny projekt wysłała do Berlina. Oczywiście wzniesienie pięknego gmachu teatralnego wydało się tam dobrym środkiem germanizacji. To też projekt Rady miejskiej został przyjęty i załatwiony przychylnie. Pruski minister skarbu przeznaczył na budowę osiemset tysięcy marek. W roku 1901 przystąpiono do realizacji projektu. Wykonanie powierzono prof. Littmanowi z Monachjum, specjaliście w zakresie budownictwa gmachów teatralnych. W roku 1910 gmach został kompletnie wykonany. Koszta budowy wyniosły dwa miliony sto tysięcy marek.

Przedstawienie inauguracyjne odbyło się w nowym gmachu dnia 30 września 1910 roku. Dano Mozarta „Flet zaczarowany“.

W niespełna dziewięć lat później nastąpiło zamknięcie teatru niemieckiego. W dniu 15 sierpnia 1919 roku odbyło się ostatnie przedstawienie w języku niemieckim. Było to przedstawienie tragedji Goethego p. t. „Egmont“.

W dwa tygodnie później zajęła Teatr Wielki sztuka polska.

10 LAT „DECERNENTURY“

Wspomnienia jubileuszowe, jakie naszej Operze poświęcamy w dniu dzisiejszym, nie byłyby kompletne bez zanotowania jeszcze jednego „wewnętrznego niejako, ale ważnego jubileuszu, jaki Teatr Wielki równocześnie obchodzi. Oto w chwili gdy miasto Poznań objęło ten gmach po pruskich okupantach, śp. prezydent Drwęski pozyskał radcę Jana Cynkę na stanowisko decernenta teatralnego, t. j. na urząd honorowy, którego zakres jest wypełniony ważną, i nieraz mozolną pracą.

Na czem ona polega?

Miasto jest jak wiadomo przedsiębiorcą naszych teatrów, t. j. prowadzi je na własne ryzyko i koszt. Kierownictwo artystyczne i administracyjne spoczywa w ręku dyrektorów, przez miasto zaangażowanych, organem opiniodawczym i kontrolującym jest t. zw. Deputacja Teatralna, zaś bezpośrednio i doraźną ingerencję we wszystkie sprawy wewnętrzne, tak administracyjne jak artystyczne, wykonywa z ramienia władz miejskich właśnie decernent teatralny, do którego należy ostateczna aprobata we wszystkich mnogich i płaczących się ze sobą kwestjach teatralnego mechanizmu.

Trud ten, jego napięcie i spotrzebowaną w nim energję ten tylko oceni, kto zna kulisy teatralne, wie, jak śliską mają podlogę i jakie niepoliczone haczyki wysuwają się ze wszystkich stron, aby ruchy osób działających utrudniać albo paraliżować. Jeżeli jakiś minister kolei wyraził się, że każdy pociąg cało do stacji doprowadzony, to jakby wygrana bitwa, to o każdej premjerze można powiedzieć to że słusznością chyba nie mniejszą.

Wybór, jaki śp. prezydent Drwęski uczynił, powierzając te delikatne funkcje radcy Janowi Cynce, był usprawiedliwiony jednym bardzo ważnym momentem. Radca Cynka na długo przed objęciem Teatru Wielkiego przez miasto zajmował się gorliwie sceną od strony kulis, a to jako długoletni członek Spółki Teatralnej oraz t. z. Pomocy — dwu instytucji które stworzyły i podtrzymywały Teatr Polski za czasu niewoli. Świat „cywilny“ rzadko rozumie się ze światem artystycznym, kto chce obracać się swobodnie za kulisami, musi znać nie tylko mechanizm teatru, ale jego psychologję, inaczej drobne skądinąd kwestyjki urastają do całych kwestyj a nieuniknione i wprost normalne tarcia i starcia indywidualności grożą zahamowaniem całego ruchu. W długoletniej i tak bardzo skutecznej pracy dla Teatru Polskiego zapoznał się radca Cynka z tą kwietniową aurą krajiny teatralnej i zdobył doświadczenie, które pozwoliło mu obowiązki decernenta przyjąć i pełnić je z całym głębiokiem znanstwem przedmiotu, z całym poświęceniem i z całym spokojem, jakiego potrzeba, aby rezultat był jaknajpomyślniejszy.

Wie o tem każdy, kto w stosunki teatralne poznańskie wejrzał. Są one przeciwieństwem tego — powiedzmy otwarcie — rozgardzaju, jaki w niejednym teatrze miejskim panuje, zwłaszcza gdy idzie o stosunek bezpośredni między kancelarią dyrektorską a „miastem“. Mają w tem bezwzględnie swoją część zasługi wszystkie czynniki współdziałające, ale też wszyscy wiemy, ile zawiścią nasz teatr spokojnej energii, zmysłowi organizacyjnemu i szybkiej decyzji dzisiejszego jubila. Zamknięta między kancelariami a Deputacją Teatralną, nie wychodziła ta praca na rozgłos publiczny, chociaż towarzyszy jej niezmiernie zaufanie władz miejskich i najszersza, pełna wdzięczności sympatja sfer teatralnych. Tem większa racja, aby w dziesięciolecie naszej Opery wspomnieć ją przynajmniej paru słowy i związać z jubileuszem Teatru Wielkiego chociaż w części tak mocno, jak nierozdzielnie połączyła się zasługa radcy Cynki z kulturalną działalnością i rozwojem naszych scen.

W. N.

PISMA NADESLANE

„Ziemia“. Organ Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Nr. 17. Treść: Henryk Zwolakiewicz: „Łęczna“. — Stanisław Małkowski: „O prehistorii polskim Zgumnie Szmicie“. — Juliusz Zborowski: „W starej karczmie na Ustupie“. — Aleksander Janowski: „Ochrona przyrody“. — Z Powszechnej Wystawy Krajowej. — Z kraju i ze świata. — Z Piśmiennictwa. — Sprawy Towarzystwa.

KSIĄŻKI NADESLANE

Michał Mścisz: „Geografja“. Dla klasy IV szkół powszechnych. Warszawa 1929. Wyd. M. Arct.

Jan J. Kowalczyk: „Miłość i czyn“. Opowieść z czasów przełomowych. Tom I. W drodze do prawdy. Katowice 1929. Naki. autora.

Odezwa

Ze stolicy tak uroczyście koronowanej Najsw. Panienci Ostrobramskiej idzie ku nam wołanie o pomoc, o kęs powszedniego chleba, o szmat ciepłej odzieży, o grosz na najpierwszą potrzebę. Klęska głodowej nędzy, wróg nieublagany, zagraża i zabiera w posiadanie jedną piędź ziemi po drugiej na całym obszarze Wileńszczyzny.

W naszej, mimo półtorawiecznej niewoli dobrze materialnie zagospodarowanej dzielnicy, padają zdziwione pytania o powód nieszczęścia. My, którzy walcząc z wrogiem mądrym a chytrym, w walce tej nauczyliśmy się przebiegłości i nieugiętości, podpatrując równocześnie sposoby tworzenia materialno - kulturalnego postępu, nie umiemy wprost wymyślić się w położeniu ludu, gnębionego przez przemoc brutalną i bezmyślną. Nie umiemy otworzyć w wyobraźni ciężkiego bytowania ludzi dręczonych we wszelkich dziedzinach życia przez istoty ograniczone i złe, z jakich składały się czynniki rządzące w byłej monarchji rosyjskiej.

Wystarczy uprzytomnić sobie czas porozbiorowe, pomiędzy rokiem 20 a 30, i późniejszą gospodarkę władz zaborczych w krajach tak zwanych „zaborczych“, aby z dodaniem przejść na tychże terytoriach z okresu wojny wszechświatowej i doliczeniem trzech ostatnich lat nieurodzaju przez deszcze i mrozy, wytworzyć sobie obraz wyniszczenia i odpowiedzieć na pytanie o powody klęski dotykającej ziemię skądinąd urodzajną i do dobrobytu predysponowaną.

Więc śmierć głodowa poczyna już sięgać skosniałą dłoń po wyniszczone ofiary, przyjmujące los swój z rezygnacją, gdyż żadnego przeblisku nadziei na lepsze jutro nie dopuszcza brak siewnego ziarna i wszelkich potrzeb koniecznych do użyczenia na nowo płodnej lecz wyjałowionej nieszczęściem roli.

Jeżeli przez skojarzenie pojęć, przejdziemy od zadumy nad klęską Wileńszczyzny do wspólnej nam historycznej przeszłości, to poza dumnym poczuciem, że daliśmy Litwie, czasu Jagiellowych słubów, gotowe plony chrześcijańsko - polskiej kultury, musi odezwać się w sercach uczucie wdzięczności, za wszystko, co nam Litwa dobrego oddała. Z Jagiellońska wszak dynastją i jej rządami łączą się czasy najwspanialszego rozkwitu naszej mocarstwowej potęgi, opartej jednakże nie o dyplomatyczne, kłamne konszachty, jak w państwach ościennych, lecz o linje wytyczne polityki tak szlachetnej, uczciwej i prawdziwie chrześcijańskiej, jaką żaden inny naród, żaden inny królewski ród pozszyścić się nie może.

Gdy hańba i gwałt rozbiórów skreśliły państwo polskie z karty Europy, a jedynie dziedzina ducha pozostała nam otwartą, by światu dowiedzieć, że żyjemy, „pagórki leśne i pola zielone, szeroko nad niebieskim Niemiem rozciągnięte“ — i „ciemne szkolne sale litewskiego grodu“ wyhodowały nam dwóch genjuszów pióra, którzy, postawiwszy piśmiennictwo polskie na równych wyżynach z odradzającą się w duchu romantyzmu całą europejską literaturę, sławę polskiej poezji ponieśli daleko za granice.

Zyzną zaiste była rola, na której z Bożego natchnienia zasiała przed pięciu wiekami Polska ziarno Chrystusowej Nauki, urodzajną i wdzięczną, gdyż stokrotnie plony oddała swoim siewcom.

A dzisiaj na ziemiach tych sroży się głód i zabiera się szarpać bolesnymi skurczami trzewia bratniego nam ludu, tego ludu właśnie, który nie poszedł na lep burzycielskiej propagandy o zachłanności polskiej, niszczącej rzekomo wszelkie możliwości indywidualnego rozwoju języka i duchowości litewskiej, lecz trwał wiernie przy testamentie ostatniego z Jagiellonów, obiecującego błogosławieństwo za stałość w podtrzymaniu węzła Unji, a grożącego karą Bożą za wszelkie zakusy separacyjne.

My wahać się będziemy i ociągać z niesieniem pomocy?

Spieszmy i składajmy na ofiarę, na co kogo stać, od najdrobniejszych datków do wspaniałomyślnych darów ludzi zamożnych. Wszak woła nas nie tylko nakaz chrześcijańskiej nauki o pełnieniu uczynków miłosiernych, lecz bratni obowiązek wobec bliskich i swoich, którym w potrzebie należy się serce i pomoc wszelka.

Wszelkie ofiary przyjmuje Komitet Niesienia Pomocy Wileńszczyźnie. Konto czekowe P. K. O. nr. 212.183, Bank Związku Spółek Zarobkowych, Oddział Aleje Marcinkowskiego, Konto: „Pomoc Wileńszczyźnie“ E. 348 oraz sekretarjat Wojewódzkiego Komitetu w Poznaniu przy Nowym Rynku 13 „Caritas“.

Pozatem odbędzie się w niedzielę dnia 1. września 1929

Kwesta

na ulicach miasta Poznania i uprasza się Szanowne Obywatelstwo o sute datki na ten wzniosły cel.

Komitet stołecznego miasta Poznania Niesienia Pomocy Wileńszczyźnie:
 (—) Witold Hedinger, prezes Rady Miejskiej, (—) Józef Tylczyński, wiceprezes Rady Miejskiej, (—) Dyrektor Fr. Gomerski, (—) B. Liebekowa, (—) Prezes Edmund Szwedziński.

Wystawa misjonarzy francuskich

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Sierck, w sierpniu.

Sierck, to małe miasteczko lotaryńskie na pograniczu Niemiec, które do wojny pod ich panowaniem pozostawało. Na wzgórzu stoi stara forteca oraz przytulek Siostr de la Touse-saint. W nim to odbywa się obecnie niezmiernie ciekawa wystawa francuskich misjonarzy, którzy tu przybyli z najodleglejszych kolonij. Alzacja i Lotaryngja należą do tych prowincji francuskich z których najwięcej rekrutuje się księży - misjonarzy. Dość powiedzieć, że samych biskupów - misjonarzy aż 14 z tych departamentów pochodzi. Uroczyste nabożeństwo, jakie w kaplicy klasztoru zainaugurowało „tydzień“ misjonarski, zostało odprawione przez biskupa Steinmetza, należącego do Misji Afrykańskich z Lyonu, a będącego generalnym wikarym apostołskim Dahomeju.

Organizatorzy wystawy, na której jest reprezentowanych 10 kongregacji misjonarzy, a 6 misjonarek, stawiają sobie cel podwójny. Z jednej strony chodzi im o wykazanie niezmiernie owocnej i rozległej działalności misjonarzy, zarówno pod względem cywilizacyjnym jak i religijnym, i w ten sposób rozszerzenia wpływów francuskich, z drugiej zaś o zainteresowanie samych Francuzów tą propagandą. Dlatego też wystawa dzieli się na dwa działy. Pierwszy gromadzi najróżnorodniejsze przedmioty, pochodzące z Madagaskaru czy też z Indyj, wykonane przez wychowanków księży - misjonarzy i siostr - misjonarek. Drugi dział zawiera dary, przeznaczone dla tychże kolonij.

Rozpocznijmy od kolonialnej czę-

ści wystawy. Jest ona naprawdę budująca. Niezmożona bowiem działalność misjonarska sięga od pustyń lodowatych Eskimosów do nieznanych prawie wysp południowych, przechodząc przez najmniej dostępne strefy Afryki, Chin, Indyj, Australji. Dzięki zgromadzonemu pokazom poznajemy obyczaje i zwyczaje lokalne, przesady, upodobania, pozostałości pogańskich nawyków w najbardziej niedostępnych miejscowościach. Przedmioty wystawione świadczą wymownie o dużych zdolnościach i zręczności wychowanków misjonarzy. W dziale Eskimosów, jeden z misjonarzy należący do kongregacji Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia, pokazuje mi wspaniałe rękawiczki futrzane, z haftowanymi wszystkimi kolorowymi oraz płaszcz skórzany, naszywany paciorkami i maleńkimi siekierkami, jaki dawniej nosili tamtejsi czarownicy.

Misja Jezuitów, posiadających bardzo ważne placówki w Chinach, Cejlonie i Syrii, walczyła w ostatnich czasach z ogromnymi trudnościami, spowodowanymi rewolucją chińską. Chińczycy jednakowoż nawracają się z łatwością i to zawsze całymi rodzinami. Dzisiaj Chiny liczą ogromne zastępy katolików. Zdarzają się również często wypadki, iż rodzice przynoszą misjonarzom dzieci chore do ochrzczenia, które w licznych wypadkach nie przeżywają chrztu, ale potem nawracają się ich rodzice.

Opisać wszystkich przedmiotów oczywiście niepodobna. Tutaj spojł- da na nas jaskrawymi kolorami haftowany Konfucjusz, ale bardziej już

podobny do św. Mikołaja; dalej mi- sternie zrobiony żłóbek z czarnem dzieciątkiem i takąż Matką Boską, a pochodzący z Madagaskaru. Młoda Chinka wyhaftowała mozolnie na poduszce wspaniałą pagodę, gibki Indjanin wycyzelował finezyjne noże.

Misje działają w Senegalu, Sudanie, Kamerunie, w Kongo, na Madagaskarze, wyspach Zanzibar, de la Reunion, Martynice, Gwadelupie; Ojcowie Maryści zapuszczają się na najbardziej niedostępne wyspy Oceanji, gdzie nie brak jeszcze ludożerców. To też misja ta liczy niemało męczenników. Instynkt ludożerstwa u niektórych tamtejszych plemion tak jest głęboko zakorzeniony, iż nawet u nawróconych dzieci pozostają czasami jego ślady. Cóż bowiem bardziej charakterystycznym, jak fakt, że mały chłopiec, zresztą karny, naiwnie oświadcza misjonarzowi, całując go w rękę: Jakaby ona była dobra do zjedzenia!

W działalności misjonarskiej ogromną rolę odgrywają Kongregacje Siostr. Na wystawie w Siercku, jest ich dział bogato reprezentowany. Po- między niemi pierwsze miejsce zajmuje Kongregacja Siostr św. Józefa de Cluny, założona przez Matkę Anne-Marie Javouhey, jedną z najciekawszych postaci kobiecego świata misjonarskiego. Jej energiczna, wytrwała propaganda misjonarska w Afryce, pogańskich Indjach i Oceanji wydała ogromne owoce, zarówno na polu kulturalnym jak i religijnym. Ostatnio ogłosił jej zyciorys G. Goyau, znany historyk. Kongregacja założona przez nią w burzliwym okresie rewolucyjnym, przetrwała zawieruchę. Papież Pius IX udzielił jej aprobacji kanonicznej. Napoleon autoryzował ją dekretem, datowanym z Poznania, dnia 12-go grudnia 1806 r.

Na drugą część wystawy składają się najrozmaitsze dary, pochodzące z parafji Alzacji i Lotaryngji, a przeznaczone głównie do kościołów kolonialnych. Po między niemi są nawet bardzo skromne, ale niemniej wzruszające, jak kilkometrowe kawałki płótna, opatrunki dla chorych itp. Franja obok darów w naturze składa i pie- niądze. Ofiary te dochodzą do poważnych sum, bo nieraz wynoszących z poszczególnych parafji do 500—800.000 frs. Kościoły, ochronki i przytulki wymagają znacznych wkładów.

Wystawa misjonarzy, którą urządzono w tym roku w Strasburgu, a obecnie w Siercku, przeniesie się następnie do Vande!, a potem do Normandji, a mianowicie do Lisieux, słynnego z kultu św. Teresy.

I. B.

X Walny Zjazd „Rozwoju“

W dniu dzisiejszym rozpoczęły się w sali Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu obrady X. walnego zjazdu delegatów Tow. Rozwoju Życia Narodowego w Polsce „Rozwój“. Na intencję zjazdu odbyło się nabożeństwo w kościele św. Marcina, które odprawił znany działacz narodowy i społeczny i wybitny uczony ks. prałat dr. Wyrębowski. Po mszy św. przemówił ks. prałat Wyrębowski od ołtarza, wskazując w podniosłych słowach na konieczność obrony ideałów katolickich i narodowych przed zakusami wojującego żydostwa. Na nabożeństwie byli obecni delegaci przybyli z dalekich stron Polski, członkowie zarządu okręgowego w Poznaniu z prezesem Karolem Rzepeckim na czele, przedstawiciele zarządu głównego w Warszawie z dyrektorem Zakrzewskim na czele.

O godz. 11 zagał obrady w sali Biblioteki Uniwersyteckiej znany działacz rozwojowy i narodowy pos. Karol Rzepecki, jako gospodarz i prezes okr. poznańskiego. Mówca powitał przybyłych członków oraz gości, wśród których sen. dr. M. Seydę, posła Wierczaka, b. posła Kaweckiego, b. wojewodę Moskalewskiego, prof. K. Stojanowskiego i innych.

Przemówił następnie prezes głównego zarządu „Rozwoju“ ks. prałat Wyrębowski. Mówca wskazał na początki ruchu rozwojowego, datującego się jako wysiłek zorganizowany od lat 16-tu. Obecny, dziesiąty zjazd walny odbywa się w chwili osobiwej i jakkolwiek częściej się zdarza, że w Polsce mamy chwile osobiwe, to jednak w obecnych warunkach odczuwamy wszędzie i na każdym kroku silny, celowy i zorganizowany napływ żydostwa. Żydzi zajmują wysokie stanowiska, wywierają swój wpływ i na kulturę polską, usiłując wyciskać swe piętno na polską literaturę, są dążenia do zawładnięcia prasy polskiej, a wreszcie jesteśmy świadkami licznych prowokacyj żydostwa na które gospodarz

— naród polski patrzy jakby onieśmieszony. Życie narodowe polskie, rozbite w ostatnich czasach, mniej jest odporne w obecnej chwili niż kiedykolwiek na perfidne i celowe obmyślane ataki żydowskie. Są to złowrobnne zapowiedzi i bardzo groźne. Z tych też przyczyn, w obliczu zatruwającego wprost obrazu, na zjeździe zastanowić się będzie trzeba nad środkami zaradczymi, by ochronić, jeżeli już nie zagrożoną państwowość bezpośrednio, to w każdym razie zagrożoną kulturę polską, której grożą obce duchowi polskiemu wpływy żydowskie. Trzeba bronić polskiej rodziny i polskiego życia towarzyskiego poza obroną polityczną ściśle ekonomicznych i gospodarczych.

W ostatnim czasie na szczęście wśród młodzieży zauważyć można silny ruch obronny, jednak wysiłki młodzieży zbyt mało doznają poparcia ze strony starszego społeczeństwa, reagującego słabo i zorganizowanego niedostatecznie. Po rzuceniu tych głębokich myśli, ks. prezes Wyrębowski dokonał otwarcia zjazdu.

Do przedydum powołano pp.: wojewodę Moskalewskiego na przewodniczącego, na zastępcę p. posła Rzepeckiego, na ławników pp. inż. Godlewskiego i posła Wierczaka, na sekretarzy red. Klawitera i Sylwestrowicza z Warszawy.

Nastąpiły przemówienia powitalne delegatów. Imieniem Narodowej Organizacji Kobiet w gorących słowach złożyła życzenia p. pułkownikowa Krzyżagórska, imieniem Związku Towarzystw Rzemieślniczo - Przemysłowych przemawiał p. radny Libera, im. Głównego Zarządu i Chorągwi Poznańskiej Związku Hallerczyków p. Zieleśkiewicz, a imieniem Obozu Młodych O. W. P. p. Majer. Z licznych pism gratulacyjnych i życzeń, które odczytał sekretarz poznański „Rozwoju“ p. Kempicki zaśluga na uwagę list J. E. ks. Kardynała-Prymasa, który nie mógł uczestniczyć w zjeździe z powodu wyjazdu, głównego zarządu Związku Rzemieślników Chrześcijańskich w Warszawie, Centrali Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej, znanego publicysty Ignacego Okszy-Grabowskiego.

Po wyborze komisji nastąpiły sprawozdania zarządu głównego „Rozwój“ i sprawozdania oddziałów. Obrady zakończył się dzisiejszo.

Uczestnicy zjazdu zwiedzać będą po zakończeniu obrad Powszechną Wystawę Krajową. (k)

Mimochodem

Moje zmartwienie

Bardzo pięknie ktoś to wymyślił, a by na każdym domu wisiała latarenka z oświetloną nazwą ulicy i numerem porządkowym. Dotychczas bowiem, gdy ktoś znalazł się wieczorem na obcej ulicy, wypalał pudełko zapalek, nabawiał się nieżyty 0cz i wreszcie wchodził w niewłaściwą bramę.

Wracam do domu bardzo późno ze względu na moją nocną pracę dziennikarską. Tramwaje już wtedy podrzemują w remizie, muszę więc dosiadać taksówki.

I niema może nic bardziej męczącego, niż te stereotypowe wskazówki, udzielane za każdym razem szoferowi:

— Teraz proszę na prawo. Zatrzymamy się koło pierwszej bramy za latarnią.

Nic bowiem nie pomogłoby, gdybym podał numer domu. Niema na nim zbawczej latarenki.

A raczej jest, tylko przechodzi dziwne koleje.

Pewnego dnia spostrzegłem młodzieńca w monterskim combinaison, który wszedł na drabinkę i dłuwał coś w murze.

— Będzie latarka, odpowiedział ku wielkiej mojej radości, gdy go zapytałem o cel tych zabiegów.

Za trzy dni z muru sterczał koniec rurki gazowej. Wściekałem się z radości.

Za tydzień przyczepiono latarkę z ślicznie wymalowanym numerem. Postanowiłem upić się do nieprzytomności.

Po kilku dniach jednak spotkał mnie straszny cios. Latarka zniknęła. Zniknęła również koniec rurki gazowej.

Drżąc z niepokoju, zapytałem gospodarza o los „mojej“ latarenki.

— Wie pan, okazało się, że światło gazowe jest niepraktyczne. Postanowiłem założyć elektrykę.

I tak mija dzień za dniem, a ja, jak automat powtarzam coraz to innemu szoferowi:

— Pierwsza brama po prawej stronie zaraz za latarnią... Digamma

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Wystawa ogrodnicza

Dzisiaj przedpołudniem otwarto na P. W. K. drugą z rzędu wystawę ogrodniczą. Przecięcia wstęgi o godz. 11 dokonała p. dyrektorowa Wachowiakowa.

Chociaż słońce mocno grzeje, mamy już jesień.

Astry, dalje, piomyki, gladjole i chryzantemy, kwiaty dojrzałe o soczystych kielichach i zdecydowanej barwie. Gdziekolwiek tylko spóźnione róże przypominają nam, że było i lato.

Z wielkich krajowych firm ogrodniczych wystawiają Bracia Hoser z Warszawy, G. Hentschel z Torunia, B. Anders i F. Bruch z Poznania i Kazimierz Rudakowski z Buku. Na podjum, ustrojonym lanem żółtych chryzantem, prezentuje swoje plony państwowa Szkoła Ogrodnicza w Po-

znania. Własne stoisko posiadają Ziemiarki powiatu gostyńskiego i Włoszycianki, zorganizowane przy Wielkopolskiej Izbie Rolniczej.

Uwagę zwracają pokaz przepięknych gladjoli, urządzony przez firmę G. Hentschel i nowe gatunki dalii polskich, wyhodowane przez K. Rudakowskiego z Buku. Jedną z tych nowych dalii jasnożółtą, hodowca ochrzcił mianem „Cyril Ratajski”, zaś drugą, kremową — „Dr. St. Wachowiak”. Piękne owoce, między innymi winogrona, wystawia Ogród Gultowy hr. A. Bnińskiego, podobnie dorodne warzywa, wśród których imponuje głowa kapusty wagi 7 kilogramów.

Wystawa ogrodnicza w pawilonie reprezentacyjnym P. W. K. otwarta będzie do poniedziałku włącznie. — Wstęp 1 zł.

Z przygotowań do otwartej dzisiaj wystawy ogrodniczej. Zbiór owoców z karłowatej jabłoni w jednym z poznańskich ogródków działkowych

Szwedzki minister o P. W. K.

Po powrocie z oficjalnej wizyty w Polsce, dokąd minister handlu p. Lundvik udał się na zaproszenie rządu polskiego, dziennik „Nya Dagligt Allehanda” z dnia 26 sierpnia zamieszcza wywiad z ministrem.

Minister Lundvik wyraził się, że przyjęcie w Polsce było nadzwyczajne, że wszędy stron wykazywano gościom najdalej idącą uprzejmość. Wydano szereg przyjęć na ich cześć. Przyjęcia wydane były przez władze, izby handlowe etc. Wystawa w Poznaniu jest nadzwyczajna i minister Lundvik wyraża ubolewanie nad tem, że Wystawa nie jest bardziej znana w Szwecji.

Przez dwa dni goście oprowadzani byli na Wystawę przez polskiego ministra handlu p. Kwiatkowskiego i inne wybitne osobistości z kierownictwa Wystawy. Tym sposobem zwiedzono całą Wystawę, pomimo wielkich jej rozmiarów (60—70 ha). Goście osiągnęli wrażenie o nadzwyczajnym rozwoju Polski na różnych polach przemysłowych oraz na polu duchowym i materialnym. Imponującą jest część rządowa Wystawy. Tę część zwiedzano pod kierownictwem ministra Bertonięgo. Jeżeli pomyśleć o zniszczeniu Polski w czasie wojny światowej i o trudnościach z jakimi walczyła jej odbudowa — rezultat pracy jest imponującym. — W pracach nad organizacją brały udział osoby kierownicze w Polsce, m. niemi p. minister Kwiatkowski,

który jak wiadomo w charakterze przemysłowca pozostawał w ścisłym kontakcie z Prezydentem Mościckim, wybitnym i światowo znanym chemikiem.

Wystawa — jako taka — jest dziełem wzbudzającym podziw. Urządzono ją w czasie krótkim bo zaledwie w ciągu 2 lat, tem niemniej organizacja jest nadzwyczaj dobra. Polacy mają talent pokazania rozwoju swego kraju w sposób obrazowy i za pomocą zastosowania statystyki. Dyrektor Wystawy p. dr. Wachowiak ponosi tu zaszczyty za urządzenie. Teren wystawowy ma jako ramy ładne miasto, które jest doskonale utrzymane. Minister Lundvik chce dołożyć wszelkich starań, aby wzbudzić zainteresowanie dla Wystawy pomiędzy szwedzkimi przemysłowcami i żeby skłonić ich do wyjazdu na Wystawę w Poznaniu. Minister Lundvik z radością dowiedział się po swym powrocie, że grupa przemysłowców szwedzkich wyjechała już do Poznania.

Wycieczka węgierska

Dnia 26 września przyjeżdża do Poznania na dwudniowy pobyt węgierska wycieczka, złożona z członków „Magyar Nemzeti Szöveteg”. Goście węgierscy będą zwiedzali wystawę, poczem wyjeżdżają w podróż krajoznawczą, w czasie której zwiedzą Gniezno, Toruń i Warszawę

Refleksje na tle P. W. K.

W świetle liczb i statystyk

Powszechna Wystawa Krajowa obfituje w statystyki: 10-lecie pracy Polski na każdym polu ujęte jest w krótką, dobitną mowę liczb i wykresów. Z pewnością wszystkie zestawienia są godne naszej uwagi, bo świadczą o poważnej pracy ludzkiej. Podamy jednakże bodaj tylko kilka takich, które może, w danej chwili, nasuwają pewne refleksje dla pożytku ogółu społeczeństwa.

Ludność Polski do 1 stycznia 1929 wynosiła 30.625.000 z rocznym przyrostem naturalnym 427 tysięcy. Przyrost ten jest stosunkowo największy w Europie!

Statystyki w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych tyczą się wszystkie 1921 r. Obraz narodowości w Polsce przedstawia się, jak następuje:

Polacy	18.820.163	63,2%
Rusini	3.899.223	14,3%
Białorusini	1.060.041	3,9%
Niemcy	1.058.824	3,8%
Żydzi	2.111.304	7,8%
Inni	235.281	1%

Wyznania w Polsce: (W kilku zestawieniach widzę różnicę, wybieram zatem jedną ze statystyk, również z 1921).

Katolicy łac. obrz.	17.368.352
Katolicy wsch. obrz.	3.032.636
Prawosławni	2.846.508
Ewangelicy	1.014.557
Mojżeszowi	2.849.020
Reszta	73.743

Jak wiadomo, do katolików wschodniego obrządku włączamy obrządki: staro-słowiański w byłym Królestwie Polskim, grecko-katolicki czyli ukraiński w byłej Galicji wschodniej i ormiański tamże. W rubryce: „Reszta” znajduje się mniej więcej 10 tys. muzułmanów z 17 parafiami w Polsce, w tem jedna w Warszawie, a inne w ziemi Wileńskiej.

W dniu 1 stycznia 1928 przedstawiała się tabela wyznań procentualnie w ten sposób:

katolicy	74,79%
prawosławni	12,2%
żydzi mojżeszowi	9,81%
ewangelicy	2,07%
staro-obrzędowcy (odłam prawosł.)	0,13%
marjawici	0,12%
baptyści	0,16%
muzułmanie	0,7%
kazaimi (odłam mojżeszowych)	0,013%
różne związki religijne: hodurkowy, kościół narodowy	0,003%

Liczb innych dla tej statystyki na PWK niema. Zdaje się, że wogóle nie mamy dotąd zupełnie ścisłego, najnowszego zestawienia wyznań w Polsce wogóle, a szczególnie statystyki wyznania katolickiego i jego rozwoju. Wogóle kwestja wyznań w Polsce przedstawia się bardzo ciekawie i może jest na PWK za mało uwzględniona. Sama archidiec. Wileńska posiada 10 różnych wyznań! Zagranica ma już swe urzędowe Katolickie Pisma Statystyczne, które u nas mogłoby istnieć może przy Katolickiej Agencji Prasowej w Warszawie, która jako KAP rozsyła po Polsce i o Polsce w świat swe ciekawe komunikaty codzienne.

Do ogólnej liczby ludności w Polsce nie wliczamy naszej emigracji — 150 tys. rocznie wychodźców! — których liczba, podług jednych dochodzi do 7—8 milionów, podług drugih nawet do 10 milj. osób! Przewodnik w tym dziale zrobił bystre spostrzeżenie, które w dzisiejszych stosunkach doprasza się uwagi ogólnej. Studentów zauważył brak wykresu z rozmieszczeniem polskiego duchowieństwa między naszymi emigrantami! Kwestja duchowieństwa polskiego dla naszej emigracji zostanie pewnie wkrótce rozwiązana przez założenie w Polsce seminarium dla księży dla wychodźców. Niemcy, mający osobny Instytut Rządowy dla swych wszystkich wychodźców, posiadają już także seminarjum w Godesberg w Nadrenji. (Deutsche Katholische Auslandsseelsorge).

W rubryce ludności (narodowości i wyznań) ciekawe miejsce zajmuje miasto Poznań.

1918 ogólna liczba mieszkańców — 158.185;
1928 — 237.048, więc przeszło 70% miliona!

Liczby te rozpadają się na: 1918 —

57,1% Polaków:		
katolików	100.476	— 64,1%
ewangelików	49.906	— 31,9%
żydzi	5.611	— 3,6%
inni	703	— 0,4%
Katolików 1928:	226.790	— 95,7%
ewangel.:	7.472	— 3,2%
żydzi	2.217	— 0,9%
inni	569	— 0,2%

W 1928 — 96,5% Polaków w Poznaniu.

Z niniejszego zestawienia wynika, że Poznań polszczy się i katolicyzuje i że jest najbardziej polskiem i katolickim miastem w Polsce! Warszawa podobnej statystyki nie wystawiła. Wiemy, że posiada 33 proc. żydów. Może być, że hasło: Polszczyzny stolicę Państwa — jest na czasie.

Wyczytałam po drodze taki jeszcze szczegół, tyczący się kwestji żydowskiej w Polsce: Otóż mamy 13 proc. żydów, jako narodowości, a 12 proc. wyznania mojżeszowego oraz 6,6 proc. żydów nacjonalistów, reszta — Polacy mojżeszowego wyznania. (Znowu różnice w liczbach!)

Na ogólną liczbę dzieci szkolnych w Polsce od 7—13 lat w 1927/28 — 3.583.267 przypada u nas 132 tys. dzieci niemieckich, które mają w Polsce 625 szkół niemieckich, podczas gdy nasze 115.978 dzieci polskie w Niemczech mają tylko 32 szkoły polskie na Śląsku Opolskim i kilka w Złotowskim (Pomorze) i na Warmji, razem 40. — Przytem dzieci nasze niechętnie chodzą do szkół polskich w Niemczech, bo za to uczęszczanie są szykany, czego nie doznają na odwrót dzieci niemieckie u nas.

W szkolnictwie wyższem w Polsce znajdujemy ciekawy fakt, iż Gdańsk nie figuruje w rzędzie Politechnik w Polsce, wzgl. w kraju pod patronatem Polski, natomiast widzimy Gdańsk w Polsce w dziale przemysłowym!

W tym samym dziale wskazuje wykres na 633 tys. zł. wydatków Rządu Polskiego w 1928/29 dla studentów poddanych obcych w Polsce. Niestety niema równocześnie objaśnienia, jakiej narodowości, z jakich krajów pochodzą stypendja.

Zainteresuje czytelników może jeszcze liczba czasopism w Polsce (1928) 2100, nie licząc zagranicy, gdzie wychodzi 200 czasopism polskich. Nie jestem pewna, czy do ogólnej liczby w Polsce wliczono wszystkie 242 pisma, wydawane przez młodzież szkolną w Polsce, a więc publikacje prawie zupełnie prywatne, często — gęsto pisane ręką lub maszyną.

Wreszcie, ostatnia ze statystyk — praktyczna na dziś, dla nas wszystkich: W pierwszych dwu miesiącach istnienia PWK zwiedziło ją, razem z obcymi, 2 milionów ludzi. Sądząc podług ogólnej liczby Polaków na świecie około 40 milionów, procent ten z pewnością jest zbyt niski! A jednak: Nie posiadamy w Polsce uczelni, któreby nam dała tyle wiadomości o naszej ojczyźnie zmartwychwstałej, co Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu, a którą już niedługo zamkną nam — na zawsze!... Dalszych „seminarów” już... nie będzie!...

K. B e r k a n ó w n a.

Dyr. Wachowiak u premiera

Jak donoszą nam z Warszawy w dniu wczorajszym p. premier Świątalski przyjął na dłuższym posiedzeniu dyrektora naczelnego P. W. K. p. Wachowiaka w sprawach związanych z wystawą.

Wycieczka inżynierów francuskich

Dzisiaj o godz. 7,30 rano przybyła do Poznania wycieczka inżynierów francuskich („Societe des ingenieurs civils”) w liczbie 24 osób, celem zwiedzenia P. W. K.

Wizyta francuskich lotników

Dzisiaj rano o godz. 8 odlecieli z Poznania do Warszawy lotnicy francuscy w liczbie pięciu, którzy w dniu wczorajszym zwiedzili P. W. K. Lotnikom towarzyszył pułk. Trzaska-Durkski.

Zyskałmy turystów z Jugosławji

Jak donoszą z Białogrodu, doskonałe wrażenia z podróży i pobytu dotychczasowych wycieczek jugosłowiańskich w Polsce, wywołuje wzmożenie się ruchu turystycznego do Polski. Już zarejestrowano na miesiąc wrzesień trzy wycieczki, a mianowicie Klubu Polsko-Jugosłowiańskiego, lekarzy jugosłowiańskich oraz Związku Spółdzielni Rolniczych.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Polska myśl kolonialna

Jest sporo ludzi w Polsce, którym sama myśl o możliwości posiadania własnej kolonii wydaje się chimera, czemś dziwnym, nieziszczalnym, a nawet — zbytnim. Otóż tak nie jest.

Przedewszystkiem: za dwa lata, stosownie do postanowień traktatu wersalskiego, zagadnienie mandatów nad b. koloniami niemieckimi poddać zostanie rewizji. Innymi słowy: w r. 1931 sprawa podziału kolonii wejdzie na porządek dzienny konferencji międzynarodowych. Wówczas Polska będzie musiała zgłosić swe pretensje do jednej z kolonii poniemieckich.

Jakiem prawem wolno nam domagać się mandatu kolonialnego? Odpowiedź: b. dzielnica pruska stanowi 9 proc. terytorjum Rzeszy przedwojennej. Płacąc podatki, Polacy zachodniokresowi przyczynili się do rozbudowy niemieckiego imperjum kolonialnego, równocześnie zaś nabyli pewne w stosunku do niego prawa.

Poza tem rozszerzenia nasze znajdują pełne uzasadnienie ekonomiczne, albowiem posiadając przyrost naturalny ludności najwyższy w Europie, będąc krajem od lat dziesiątków „eksportującym” emigrantów, musimy mieć własny teren kolonizacyjny.

Dalej: Polska z krajów zamorskich importuje moc produktów kolonialnych, jak: kawę, oleje roślinne, ryż, korzenie, kakao, tytoń, skóry, futra, drzewo kolonialne, minerały różne, kauczuk, garbniki, sałetrę, jutę, wełnę, bawełnę itd. Wartość ogólna przywozu powyższych towarów wyniosła w r. 1927-ym 660 milionów zł, czyli 23 proc. ogólnej wartości naszego importu.

Wreszcie posiadamy szereg przemysłów eksportowych, którym powojenna konstytucja stosunków polityczno-gospodarczych odebrała rynki zbytu. Wprawdzie zapotrzebowanie kolonii na produkty przemysłowe pochodzące z metropolii jest naogół nikłe, wszakże z postępem cywilizacji istnieje pewność, że chłonność rynków kolonialnych poważnie wzrośnie.

Farrère nazwał kolonje „szkołami energii”. Fakt, że szereg osobistości odgrywających w życiu Zachodu rolę b. poważną, pochodzi z kolonii, świadczy o doskonałym wpływie pobytu w krajach egzotycznych na Europejczyków, którzy tam nabywają śmiałości, przedsiębiorczości, hartu ducha i innych cennych zalet.

A zresztą, niechaj przemówi za nami kilka cyfr, porównujących obszar metropolii z obszarem kolonii (w klm. kw.):

W. Brytania	244 000	—	34 298 000
Francja	551 000	—	10 409 600
Portugalia	88 740	—	2 427 000
Belgia	29 500	—	2 350 000

Trzeba będzie zawczasu przygotować grunt pod nasze wystąpienie z roszczeniami o kolonje!

Krótkie informacje gospodarcze

— Budowa nowoczesnego gmachu dyrekcji kolejowej warszawskiej na Pradze postępuje bardzo szybko naprzód, tak iż według obliczeń już w sierpniu roku przyszłego cały kompleks budynków oddany zostanie do użytku dyrekcji. Koszta budowy wynoszą około 12 milionów zł.

— Wywóz naszych wyrobów walcowanych w lipcu zwiększył się w porównaniu z czerwcem o 37,45 proc., wzrosło w lipcu uległ przedewszystkiem wywóz żelaza handlowego i stali specjalnej, zmniejszył się natomiast wywóz zestawów kulowych i ich części oraz blach.

— Gmina miasta Wiednia na ostatnim posiedzeniu swej specjalnej komisji dla spraw związanych z dostawami dla Rosji sowieckiej, uchwaliła objąć gwarancję tych dostaw do wysokości 400.000 dolarów.

— Według informacji nadesłanych do międzynarodowego instytutu rolniczego w Rzymie, żniwa w Kanadzie, w wielu okęgach już się rozpoczęły. We wschodniej Kanadzie stan zbóż jest zadowalający, wobec tego, iż w ostatnich czasach spadły większe deszcze.

— W czerwcu, jak było do przewidzenia, zbyt cementu w Niemczech uległ zmniejszeniu i wyniósł 836 000 tonn; według informacji niemieckiego związku cementowego miesiąc lipiec wykazał zwiększenie zbytu, które osiągnęło 867 tys. tonn.

— Biuro Wolffa donosi, że rokowania w sprawie nowej pożyczki krajowej dla Berlina, mogą być uważane za zakończone. Nowa pożyczka opiewać będzie na 40 milionów marek, z rata al pari po 4 latach.

Postulaty rolnictwa

Donosiliśmy już wczoraj o konferencjach przedstawicieli Naczelnej Organizacji Zjednoczonego Przemysłu i Rolnictwa z ministerstw. gospodarczymi odbytych w dn. 28 i 29 b. m. Prócz wymienionych w wczorajszej notatce w skład delegacji N. O. wchodzili jeszcze pp. prez. Pluciński, prez. Esden-Tempelski i dyr. Domański.

Delegacja przedstawiła postulaty, które dadzą się streścić następująco:

Podstawami rozwoju rolnictwa są: 1) wolny wywóz wszystkich produktów rolnych zarówno roślinnych, jak hodowlanych i artykułów przemysłu rolnego; szczególnie aktualną jest tu kwestja zniesienia cła wywozowego na pszenicę, a z drugiej strony 2) bezwzględna ochrona celna na wszystkie produkty rolne bez udzielania bezcłowych kontyngentów.

Na podstawie ochrony celnej wytwórczości rolnejcej wylania się konieczność: 3) wprowadzenia zwrotu cła przy wywozie produktów rolnych, szczególnie zboża i przetworów młynarskich przez wprowadzenie systemu świadectw wywozowo - przywozowych celem umożliwienia konkurencji na rynkach zagranicznych, a tem samem celem aktywizacji bilansu handlowego.

Dalszym naszym postulatem jest: 4) zniesienie wszelkich przepisów przemysłowych, a wprowadzenie

IX TARGI WSCHODNIE

(T) Przed otwarciem Targów Wschodnich. Otwarcie IX Targów Wschodnich zbliża się szybkim krokiem. Powszechne zainteresowanie tegoroczną ich kampanją nie tylko nie osłabło w porównaniu z ubiegłymi latami, ale owszem silnie wzrosło. Udział tak firm krajowych jak i zagranicznych, który już dzisiaj osiągnął poziom z ubiegłych lat, świadczy, że IX Targi Wschodnie będą miały pełne powodzenie. Na placu Targów Wschodnich rozpoczęto już przygotowania w pawilonach do ustawiania eksponatów. Wobec ostatnich wiadomości dotyczących liczby zgłoszeń wystawców, zaznacza się po dziś dzień dalszy silny ich napływ ze wszystkich stron Polski i z zagranicy. Bardzo znaczącym objawem jest zapowiedziany i zgłoszony udział wystawców poznańskich, którzy pomimo Powszechnej Wystawy Krajowej uznali konieczność współpracy z Targami Wschodnimi. Jak się dowiadujemy, niektóre firmy z poznańskiego, które nie brały udziału w ostatnich latach, w tym roku zjawiają się na Targach Wschodnich. Świadczy to dobitnie o pełnym sukcesie tegorocznych Targów i ich idei.

(T) Kupcy węgierscy na IX Targach Wschodnich. Specjalna sekcja krajowego związku węgierskich rękodzielników i kupców w Budapeszcie, obejmująca wytwórców i sprzedawców nowości technicznych i galanteryjnych zgłosiła zbiorowy udział swych członków w Targach Wschodnich. Grupa ta od szeregu lat pokazuje żywe zainteresowanie dla stosunków handlowych z Małopolską i rok rocznie w czasie kampanii T. W. zjeżdża w poważnej liczbie do Lwowa dla dokonania na ich terenie kupieckich transakcyj.

(T) Brazylijski instytut kawowy na Targach Wschodnich. Na skutek interwencji Poselstwa Polskiego w Rio de Janeiro postanowił w tegorocznych Targach Wschodnich wziąć udział Instytut Kawowy stanu San Paulo. Do zorganizowania stoiska Instytutu upoważniony został inspektor propagandy kawowej na Europie p. dr. Joao Pinheiro Filho, który w tym celu przybędzie do Lwowa. W stoisku urządzona ma być kawiarnia, oraz dział propagandy kawy brazylijskiej. W związku z tem, w programie projektowanej na wrzesień wycieczki parlamentarzystów brazylijskich do Polski przewidziane jest również zwiedzenie Lwowa w czasie Targów Wschodnich.

(k) Kooperatyści jugosłowiańscy na Targach Wschodnich. Jak donosi Poselstwo Polskie w Belgradzie, „Główny rząd serbskich spółdzielni rolniczych” organizuje z okazji Targów Wschodnich wycieczkę do Polski. Wezmą w niej udział wybitni przedstawiciele tamtejszych sfer rolniczo-społdzielczych w liczbie przeszło 30 osób. Wycieczka ma zamiar zwiedzić ośrodki polskiego ruchu spółdzielczego i to nie tylko rolniczego, aby nawiązać z nimi bezpośrednie stosunki handlowe. Chodzi tu o umożliwienie, za pośrednictwem spółdzielczości obu krajów, kontaktu między wytwórcami produktów rolniczych, a spozycywami. Dla szczegółowego zapoznania delegatów jugosłowiańskich z całokształtem działalności małopolskich spółdzielni pobyt ich we Lwowie ma potrwać kilka dni. W sprawie przyjęcia wycieczki i ułożenia programu jej pobytu Zarząd Targów Wschodnich wszedł w porozumienie z całym szeregiem miejscowych organizacyj i instytucyj spółdzielczych, których przedstawiciele oświadczyli gotowość zajęcia się wycieczką na terenie lwowskim. Równocześnie celem poczynienia odpowiednich przygotowań dla przyjęcia wycieczki w innych także dzielnicach odniesiono się do centralnych organizacyj spółdzielczych w Warszawie, Poznaniu i Krakowie.

premjowania za najlepszy wypiek chleba żytniego, celem przywrócenia swobody gospodarczej młynom i unikięcia spasanja zboża, szczególnie żyta przez inwentarz, 5) ograniczenie tworzenia rezerw zbożowych do udzielania kredytów organizacjom konsumentów i do zakupu przez wojsko; szczególnie zaś należy zaprzestać prowadzenia handlu zbożem z funduszy państwowych przez instytucje państwowe wzgl. podlegające rządowi.

Przy stosowaniu tych postulatów rolnik i nadal musi się liczyć z nieurodzajem i ze złą koniunkturą światową, ale będzie mógł przestać się liczyć z zarządzeniami administracyjnymi, które w razie urodzaju czy to korzystnej koniunktury przekreślają jego rentę, jego godziwy zarobek, a z drugiej strony, w razie nieurodzaju czy złych koniunktur, nie dają mu żadnego ekwiwalentu. W ten sposób nie może rolnik nigdy wyrównać niedoboru i obciążen narosłych w latach nieurodzaju, czy też złych koniunktur światowych. Rzyko, jakie zawiera produkcja rolna musi być zrównoważone możliwością wysokich sprzętów i dobrych koniunktur, w przeciwnym razie stoimy w przededniu upadku produkcji rolnej w całej Polsce, a szczególnie na intensywnie zagospodarowanych ziemiach zachodnich.

PODATKI I OPŁATY

(p) Cło ulgowe na jabłka. W nr. 23 Dz. U. Min. Skarbu z dnia 20 sierpnia 1929 r. ogłoszone zostało rozporządzenie ministrów skarbu, przemysłu i handlu oraz rolnictwa z 31 lipca 1929 r. o ustanowieniu cła ulgowego na jabłka, które wynosi zł. 18 od jabłek świeżych pospolitych, wysyłanych luzem w workach, skrzyniach, koszykach, lub beczkach, przyczem naczyńia mogą być wyłożone wewnątrz papierem lub innymi materiałami, służącymi do pakowania. Towary te dotyczą pozycji taryfy celnej 6 p. i i cło ulgowe otrzymać można za pozwoleniem min. skarbu. Rozporządzenie to obowiązuje od 1 sierpnia do dnia 31 sierpnia 1929 r.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Zmarło 12 500 000 drzew owocowych. Mrozy tegoroczne wyrządziły niesłychane szkody producentom owoców. Według przypuszczalnych obliczeń, wymarło u nas 12.500.000 drzew owocowych, z czego na poszczególne gatunki przypada: grusze 90 proc., czereśnie 50 proc., śliwy 29 i jabłka 29 proc. Tegoroczne zbiory, obliczane na sumę około 25.000.000 zł. prawie przepadły. Wszystkie szlachetne gatunki wymarły. Najpospolitsze owoce, jak „papierówki” podrozaly o 109 proc. Wobec tego, że kraj. zbiory owoców prawie przepadły, a zagraniczne owoce, ze względu na wysokie cła, są bardzo kosztowne, popyt na nie zmniejszył się ogromnie, a w handlu owocami nastąpił zupełny zastój. Wiele starych przedsiębiorstw, dla handlu owocami, znajdujących się w krytycznej sytuacji, a nawet, niektóre, na progu ruiny. Dzierżawcy ogrodów potracili cały swój kapitał i niewiadomo, czy na przyszły rok będą mogli zakontraktować towar.

(k) Pomoc kredytowa dla sadownictwa. Wobec wielkich strat, jakie wskutek mrozów ubiegłej zimy, poniosło nasze sadownictwo i szkółkarstwo, rząd postanowił przyjąć z pomocą kredytową tym galeziom produkcji rolnej. W tym celu min. roln. aby ułatwić korzystanie z Państwowego Banku Rolnego, wznaczyło ze swego budżetu potrzebne sumy na obniżenie oprocentowania trzyletnich pożyczek Banku dla właścicieli handlowych szkółek drzew owocowych oraz dla właścicieli tych sadów handlowych, które stanowią główne źródło dochodu drobnych gospodarstw. Ponadto ministerstwo pokryje oprocentowanie pożyczek, udzielonych poprzednio do końca 1928 roku przez Państwowy Bank Rolny na zakładanie sadów, a następnie przedłużonych na okres dwu lat w wypadku wymarznienia sadów. Wszelkie podania o wyżej wymienione pożyczki ulgowe, względnie o ich przedłużenie, należy kierować bezpośrednio do właściwych oddziałów Państwowego Banku Rolnego.

(k) „Zar” Spółka Akc. Zakłady Przemysłowe — Nowy Tomysł. Dnia 23 bm. odbyło się zwyczajne walne zebranie akcjonariuszów w lokalu spółki Nowy Tomysł. Zebraniu przewodniczył prezes rady nadzorczej p. Mec. Grybski, który zdał też sprawozdanie z czynności rady nadzorczej w roku sprawozdawczym. — Sprawozdanie zarządu z czynności za rok gospodarczy przedstawił zgromadzonemu dyrektor p. Marjan Jankiewicz, przedkładając jednocześnie bilans oraz rachunek

zysków i strat. Jak wynika ze sprawozdania zarządu, przedsiębiorstwo rozwija się pomyślnie. Pomimo, że w świecie całym konsumpcja siatek żarowych spada z roku na rok, w Polsce zjawiska tego nie odczuwa się, przeciwnie stwierdza się zwiększenie konsumcji. Dzięki wysokiej jakości wyrobów przedsiębiorstwa, oraz niskiej cenie, która wynosi zaledwie 50 proc. cen rynku światowego, wyeliminowaną została zupełnie konkurencja zagraniczna. Na walnym zebraniu reprezentowane było ca. 90 proc. kapitału akcyjnego Przedstawiony bilans z rach. zysków i strat na dzień 30 czerwca br. zamykający się sumą 1.041.083,23 zł. przyjęto jednogłośnie i udzielono absolutorium zarządowi i radzie nadzorczej. Zysk w kwocie 323.571,77 zł. podzielono w formie proponowanej tak, że na dywidendę przypada 35 proc. Zarząd spoczywa w rękach p. Marjana Jankiewicza.

Z ZAGRANICY

(z) Sprawy celne w Stanach Zjednoczonych. Według doniesień „United Press” z Waszyngtonu cła amerykańskie nie zostaną podniesione w tej wysokości, jak przewidywał to projekt izby reprezentantów. Większość republikańska w komisji finansowej senatu zgadza się już dzisiaj na cały szereg ustępstw; przedewszystkiem zaniechano podwyżki cła na zabawki i rekawiczki, następnie 20 proc. cło na drogie kamienie szlifowane oraz perły oprawione zostało zredukowane do 10 proc. Komisja finansowa senatu zamierza natomiast przyjąć zaproponowane ze strony izby reprezentantów cło na zapalki.

(z) Światowe rezerwy złota. „Federal Reserve Bulletin” organ Banku Federalnego w Waszyngtonie ogłosił dane, dotyczące rezerwy złota w 40 głównych państwach za okres czasu od 1913 do 1928 r. Dane te dotyczą złota, będącego wyłącznie w posiadaniu banków emisyjnych. W 1913 r. 40 państw posiadało ogółem złota wartości 4.830.867.000 dolarów z czego Stany Zjednoczone rozporządzały 27 proc. Wartość rezerwy podnosiła się w tych krajach aż do roku 1928. W 1927 r. rezerwy złote osiągnęły wartość 9.514.293.000 dolarów, z czego Stany Zjednoczone posiadały około 42 proc. W 1928 r. przewyższyły 9.981 milionów, z czego Stany Zjednoczone posiadały już tylko 37 proc. W 1920 r. po Stanach Zjednoczonych A. P. szła Wielka Brytania (702 miliony), Francja (690 milionów), Japonia (550 milionów), Hiszpania i Argentyna (470 milionów), Niemcy i Niderlandy (260 milionów), Włochy — 200 milionów dolarów. W 1928 roku sytuacja przedstawiała się jak następuje: Stany Zjednoczone posiadały 3.752.856.000 dolarów, Francja — 1.250 milionów, Wielka Brytania — 750 milionów, Niemcy — 650 milionów, Hiszpania — 495 milionów, Włochy — 265 milionów. Cyfry powyższe wyją się wskazywać na to, iż poza St. Zjednoczonymi, wszystkie państwa prowadzą politykę wzmacniania podstawy złotej.

Z WYDAWNICTWA

(w) Nowe wydawnictwo Instytutu badania koniunktur i cen. Nakładem Instytutu badania koniunktur gospodarczych i cen ukazała się jako numer pierwszy w serii „Sprawozdania i przyczynki naukowe” broszura p. t. „Ankieta o prowadzeniu robot budowlanych i sposobach ich finansowania” w opracowaniu Jana Wiśniewskiego. Głównym celem ankiety było zbadanie wzajemnego ustosunkowania kapitałów prywatnych i publicznych, zużywanych w prywatnym i spółdzielczym budownictwie mieszkaniowym. Szereg tablic oraz przejrzysty wykres umożliwia zorientowanie się w materiale liczbowym i wyrobienie sobie krytycznego sądu.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 31. 8. 1929.
Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunek wagonowa, dostawa bieżąca, za 100 kg.:

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań	
Zyto nowe suche zdane do przemiału	25,00—26,00
Usposobienie słabe.	
Pszonica nowa sucha zdana do przemiału	38,00—40,00
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	28,50—31,50
Usposobienie spokojne.	
Owies nowy	21,00—24,00
Usposobienie słabe.	
Wąs żytni w workach według urzędowej ustalonego typu (%)	39,00
Usposobienie słabe.	
Mąka pszenna 65% wł. worka	62,00—66,00
Usposobienie słabe.	
Otreby żytnie	18,75—19,75
Otreby pszenne	21,25—22,25
Rzepak	69,00—72,00
Groch Victoria	60,00—68,00
Ogólne usposobienie spokojne.	

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

Prawa kobiety w przestrzeni wieków

II.

Zbierające się w początkach chrześcijaństwa sobory zajmowały się zagadnieniami, czy „kobieta ma duszę”, a ojcowie kościoła orzekli, że „kobieta od Ewy jest bramą piekielną, przez którą wchodzi grzech”, że „ona jest pozbawiona zmysłu moralnego”.

A św. Tomasz z Akwinu, jeden z największych filozofów średniowiecznych sądzi, że „pomiędzy pierwotnymi kolacjami Stworzyciela nie było niewiasty”. Przytem powołuje się na genialnego Arystotelesa, który uważa niewiastę za „upośledzoną istotę płci męskiej”. Jako istota niedoskonała nie mogła ona być bezpośrednim tworem ręki Boskiej, z pod której „nic chybnego ani przypadkowego wyjść nie może”.

Jeden z pisarzy średniowiecznych, rozważa zagadnienie, czy kobieta może dostąpić żywota wiecznego. Odpowiedź wypadła przecząco. Bo na sądzie ostatecznym mężczyzna „zmarłych wstanie w pierwotnej doskonałości, a zatem odzyska żebro, z którego Bóg stworzył niewiastę. Ewa przeto zamieni się w żebro i wszystkie kobiety istnieć przestaną”.

Znacznie później już XVI wieku ponownie wracano do zapytania, czy kobiety wezmą udział w zmarłych wstaniu?

Niektóre sekty religijne głosiły, że Zbawiciel nie odkupił kobiet. Chrystus wstąpił na ziemię i umarł na krzyżu tylko dla mężczyzn.

Jakież poglądy panowały w dawnej Polsce? Znany polski polityk XVI wieku Modrzewski w dziele swoim o Poprawie kobiety cały rozdział temu poświęca. Píše on o politycznej roli kobiety, powiada, że „trzeba postanowić, żeby białogłowy do spraw Rzeczypospolitej nie były przypuszczalne. Białogłowy wiele w sprawach ludzkich szkodzić mogą. Białogłowy — to zwierzęta słabe, skłonne do błędów i występku”.

W innych sprawach Modrzewski zajmuje stanowisko bardzo postępowe. Domaga się uwłaszczenia chłopów i żąda reform humanitarnych. Nie powinien jednak nas dziwić jego stosunek do kobiety. Nie wychodziła ona wtedy z ścisłego kręgu rodzinnego, nie znała się na sprawach publicznych, których zresztą nie rozumiała, jak ogół szlachecki. Wiedział o tem Modrzewski i dbając o dobro Rzeczypospolitej chciał, by jej losami kierowali mężowie doświadczeni.

Mikołaj Rej był w sądach o kobiecie bardziej powściągliwy. W swych „DIALOGACH ŻARTOBLIWYCH” z r. 1550 powiada: „mężczyźni, wydający ujemny sąd o kobietach, zarazem i siebie sądzą, bo wilczyca nie urodzi grono-staja”.

Pomijając czasy późniejsze upadku obyczajów i związanego z tem upadku politycznego Rzplitej, przechodzimy do XIX, do czasów walk o odrodzenie Niepodległości.

Znowu słyszymy sąd ostrzegawczy przed równouprawnieniem kobiet. Wypowiada go znany ekonomista polski, Józef Supiński. Uważa on, że kobieta pragnąca emancypacji, chce przyjąć na siebie ciężary, którym sprostać nie zdoła. Przyczem niewątpliwie utraci znaczną część swojej uroczej siły. Twierdzi dalej, że „za daleko poszli ci, co z kobiet robią senatorów lub chcą zrobić papieżki”.

Inny ekonomista polski, były minister austriacki, Leon Biliński, uważa dążności kobiety do czynnego udziału w życiu publicznym za stanowczo niezgodne z jej naturą.

Znajomiliśmy się na przestrzeni długich wieków z poglądami ludzi nauki na kwestję równouprawnienia kobiet. Podałem tu opinie od czasów głębokiego średniowiecza aż do wieku XIX.

Jak widzieliśmy, zaprzeczano kobiecie w średniowieczu równouprawnienia nie tylko na ziemi, ale i w niebie. W czasach zaś nowożytnych przyznawano jej równoprawienie w życiu pozagrobowym, ale odmówiono zato tegoż prawa na ziemi. Nawet taki pogląd był już zmianą na korzyść kobiety. I to dlatego, że za te kilka wieków kobieta położyła znaczne zasługi dla ludzkości, zwłaszcza przy szerzeniu chrześcijaństwa. Historia nas uczy, że księżęta różnych ludów pogańskich żenią się z córkami królów chrześcijańskich. Księżęta owi przy zawieraniu małżeństw przyjmują chrzest wraz z poddanymi im narodami. Tak zostali ochrzczeni Frankowie, Węgrzy, Polacy i Rusini. Te momenty tych narodów wiążą się z imionami kobiet: Klotyldy Adelajdy — siostry Mieszka, Dąbrowki, Olgi i Anny. A czy możemy bez wdzięczności i czi wspomnieć imię błogosławionej Jądwigi, co ofiarą osobistego szczęścia nawróciła pogańską Litwę i przez to rozszerzyła granice Polski aż po Dzwinę i Dniepr. Żaden z wyżej wymienionych narodów nie przyjął chrztu z pobudek wewnętrznych. Zawsze na pierwsze miejsce wysuwał się czynnik polityczny. Kobiety chrześcijanki poślubiając księży pogan, dokonały

ważnych faktów politycznych przez to samo w państwach nowoogrzeczonych stawały się ważnym czynnikiem politycznym.

W rodzinach panujących już wtedy zaczyna utrwalac się nowy obyczaj przekazywania tronów córkom w razie braku męskiego potomka. Od XIV. w. spotykamy znakomite kobiety na tronach. Z nich Elżbieta angielska, Jądwiga Izabella kostylijka i inne dowiodły, że w sztuce rządzenia prześcignąć zdołają nawet wybitnych królów. Ich imionami znaczą się świetne okresy rozwoju państw. Prawda, że brak obok nich znakomych ministrów. Ale czyż nie jest wyższą sztuką rządzenia umiejętność doborowania utalentowanych doradców?

Oprócz kobiet nowoczesnych w życiu politycznym bierze wtedy udział kobieta ze sfer przywilejowanych. W Anglii w. XVI kilka dostojnych pań miało prawo zasiadać w parlamencie. Prawo to dziedziczyły po swych mężach i ojczach. Nie korzystaly z niego osobiście, w swoim zastępstwie posyłały do parlamentarzystów pełnomocników. Ówczesne prawo dopuszczało kobietę do głosowania w gminach przy obieraniu posłów.

Niebawem jednak w XVII wieku słyszymy głosy prawników, iż upokarzającym jest dla mężczyzny być obranym przez kobietę. Dawne ustawy tracą swoją moc, kobieta angielska usuwa od życia publicznego.

We Francji według Montaign'a kobiety wynoszono do godności księżęcej, parowskiej, sędziowskiej i poselskiej w okresie XV i XVI wieku.

Spotykamy podpisy trzech kobiet, jako udzielnych pań, na traktacie pokojowym, zawartym w Cambrais. Z prawa feudalnego wypływały prawa udziału możniejszych pań w parlamencie francuskim. W drodze spadku przechodzily na kobiety wysokie stanowiska sądowe. Pomimo protestów panów feudalnych, papieża i królowie przez dłuższy czas utwierdzali kobiety w tych prawach. Dopiero pod koniec XVII wieku Ludwik XV to prawo zniósł. Przytoczone tu przykłady mogły z biegiem czasu rozwinąć się w równouprawnienie kobiet. Lecz życie postawiło tę sprawę inaczej. Od XVII wieku kobieta nawet rycerskiego stanu zostaje pozbawiona praw politycznych za wyjątkiem prawa panowania.

J. K-a.

**POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE
BO ONE KARMIA WSZYSTKICH
GŁODNYCH!**

Ze świata

Kobiety w służbie dyplomatycznej

Wśród kandydatów, którzy zostali poddani egzaminom celem przyjęcia ich do zewnętrznej służby dyplomatycznej Ameryki wybrano 23 i w tem dwie kobiety mianowicie Miss Margaret Warner z Lineoluu w stanie Massachusetts i Miss Nelle B. Stogsdall z South-Bend, Indjana. Kobiety te po przejściu praktyki zostaną przeznaczone do służby dyplomatycznej lub konsularnej. Pierwszą kobietą, która odznaczyła się w służbie dyplomatycznej, amerykańskiej była Lucille Atcherson, która swego czasu pracowała w amerykańskim poselstwie w Bernie, a później zostawszy drugim sekretarzem legacyjnym — wysłała za mąż do Panamy. Pośród innych dyplomek odznaczają się jeszcze Pattie Field, wicekonsul w Amsterdamie i Frances E. Willis, wicekonsul w Wallparaizo.

Warto jeszcze zaznaczyć, że attaché handlowym poselstwa Stanów Zjednoczonych w Oslo zamianowano Miss Gudrun Carlson, stan Minneapolis. Dalsze dwie Amerykanki zajmują podobne stanowiska w Szanghaju i w Rzymie.

Praca małoletnich w Chinach

Za pozwoleniem chińskiej Izby Handlowej przeprowadzili wywiad we fabrykach Tien - Tsinu dwie sekretarki stowarzyszenia Y. W. C. A. Wchodziło tu mianowicie w rachubę sześć wielkich tkalni bawełny, kilka fabryk dywanów i zapalek, wreszcie pakowni w centrach wielkich magazynów eksportowych. Wszędzie tam ujawniła się przewaga pracy młodocianych. Większość maszyn tkackich we fabrykach była pochodzenia amerykańskiego, a w szczególności warsztaty tkackie wykonano w rozmiarach odpowiednich dla dzieci. Wśród tych młodocianych pracowników znajdowali się chłopcy i dziewczęta liczący niewiele jak 7 lat. Z niebawem wprost szybkością dzieci te potrafią pakować zapalki do pudełek. Stoją one przy pracy przez 12 godzin i otrzymują za to wynagrodzenie w wysokości... około 60-ciu groszy.

Złoty medal dla prawniczki

Po raz pierwszy zdarzyło się w historii uniwersytetu kopenhaskiego, że złoty medal tej wszechnicy otrzymała kobieta, za napisanie najlepszej pracy prawa. Rozprawa pani Fröken - Karen - Johusen dotyczy rozwoju rozpraw sądowych odnoszących się do zawiadywania majątkami w Danji.

Zasłużone Wielkopolanki

Marja z Turnów-Mycielska 1830 1912

Ból i niewola — oto dwaj mistrze, którzy z dusz kobiet polskich doby porobrowej wykuwali arcydzieła! I nie potrzeba długo szperać w archiwach starych naszych rodów, by obok synów - rycerzy, co skrwawione szable zamieniali na lemiesz, odszukać postacie pełne wielkich a cichych cnót, które w szarzyźnie życia, codziennego mozołu, potrafiły oddać krajowi nie-spożyte przysługi. Oto leżą przed nami — spisane kochającą ręką córki — kartki życia Marji z Turnów Mycielskiej, niestrudzonej pracownicy na niwie religijno narodowo - społecznej — która bez rozgłosu, bez występów ni zewnętrznych objawów patriotyzmu, świeciła przykładem, jak żyć i pracować dla Boga i Polski — cicho — ofiarnie — rzetelnie i praktycznie. S. Marja Mycielska kładła obowiązki swego stanu — na plan pierwszy. Dla żadnych rozrywek, próżnych rozpraw czy posiedzeń, imprez lub komitetów, nie byłaby poświęciła najważniejszych i najświętszych obowiązków matki rodziny, żony i pani domu. Pełna oddania matka, najwierniejsza towarzyska światłego męża — najtroskliwsza opiekunka domowników i ludu, umiała czas tak rozłożyć, iż starczyło go, by po kilku godzinnych lekcjach udzielanych własnym dzieciom, przysiąść jeszcze i uczyć potajemnie działkę wiejską. Dla tych ma-luczki, urządzała co rok gwiazdkę i zwyczaj ten, jak i rozdawanie święconego przechowała przez lat sześćdziesiąt. W zorganizowanej przez się bibliotecze ludowej, pojawiały się coraz to nowe książki, których nie przejrząwszy nigdy nie wysiała pod strze-

chy — a natomiast dzieła uznane przez nią jako wartościowe, wędrowały do zbiorów ludowych parafjalnych, na Śląsk, do Westfalji, na emigrację. Jako kolektorka Tow. Tatrzańskiego żywo zajmowała się tem wydawnictwem, poświęcając mu dużo drogiego czasu. Jeszcze większą miłością otaczała Tow. Pomocy Naukowej, dla Dz. pols. biorąc żywy udział w jego czynnościach, obejmujących powiat gostyńsko - rawicki. Pełz dziewcząt, za Jej przyczyną, miało zapewnioną naukę i pracę. Liczba tychże, aż do stu pono wzrosła. Bywało, że ciepła

porą, gościnne progi Ponieca, roily się od letników, artystów sceny poznańskiej — znajdujących tu wywczas i serdeczne przyjęcie — a także sposobność by dawać przedstawienia w okolicznych wsiach lub miasteczkach. Gdy artystyczna drużyna wróciła do pracy — szlachetna dobrodziejka, nie zapomniała o dalszych losach protegowanych aktorów. By ich zachęcić do coraz intensywniejszej pracy, słała do nich, osobne odbitki recenzji teatralnych, które za Jej pośrednictwem umieszczała „Przegląd Polski” w Krakowie. Podczas dwuletniego pobytu w grodzie podwawelskim, założyła tamże filję Pomocy Naukowej i jako członek zarządu Tanich Kuchni dla ubogich, przeprowadziła niejedną praktyczną reformę. W domu Jej, w Krakowie, ojciec Załęski - Jezuita położył pierwsze podwaliny, przyszłej Sodalicii Dzieci Marji. A gdy ks. arcyb. Stabilewski zorganizował w Wielkopolsce instytucję Opieki św. Józefa — p. Mycielska wraz z synem, b. wybitnym i zasłużonym obywatelem — pierwszy stanęła na czele ponieckiej parafji. Umysł czcigodnej matrony, jasny i pogodny, nie poddawał się zniechęceniu nawet w najtrudniejszych chwilach i zawodach. Wiele sprężystej energii rozwinęła przy założeniu, najpierw na Wydawach, potem w Poniecu, ochronki dla dziewcząt wiejskiej i przy sprowadzeniu Sióstr Miłosierdzia do klasztoru fundacji ks. Respada. Trzeba było wyczerzyć wszystkie siły, aby myśl zbożną szczęśliwie przeprowadzić. Walka z rządem pruskim, lękającym się o wpływ na dusze polskie, trwała lat kilka — aż w pewnej jaśniejszej chwili (zdaje się za rządów Caprieviego) depesza ks. prał. Jażdżewskiego, donosiła z Berlina, iż nieustępliwa

wytrwałość p. Mycielskiej, odniosła zwycięstwo. Blyskawicznie sprowadzono z Chełmna trzy siostry, które raz zainstalowane, trudniej było przywódcem kulturkampfu wyrugować z obranej placówki. Sprawę fundacji rodziny Mycielskich, w klasztorze O-ratorjanów, na Świętej Górze w Gostyniu — sędziwa pani, nie mniejszą otaczała opieką. Łatwo zrozumieć ile trzeba było zachodu, listownych i osobistych interwencji u władz wrogich, aby wydobyć odsetki funduszów mszalnych, przynależnych kongregacji i księżom emerytom stojącym na straży, jednej z najwspanialszych naszych świątyni, oraz grobów rodzinnych fundatorów i ich następców. Ale wdowa po St. Mycielskim — żyjąca w atmosferze górnej i chmurnej, nie szczędziła sił dla żadnej doniosłej sprawy. Przejęta do żywego losem dzieci wrzesińskich, zbierała pilnie, notując z podaniem źródeł, wiadomości dotyczące tej — haniebnej dla ciemiężycieli, a bolesnej dla nas epepei, ażeby je przestać posłom pols. do Berlina. W staroświeckim biurczku — świadkiem niejednej łzy, Jego właścicielki, znalezione po Jej śmierci, różne dokumenta z pietyzmem przechowane dla potomków — teczki z wymownymi napisami: „Nasze krzywdy (dzieci wrześ.) To co boli (kolonizacja) zbiór map dawnej Polski i pamiątek z powstań. Nie dziw, że istota tej miary, wywierała kojący i dotadni wpływ, nie tylko na rodzinę i otoczenie, ale i tych wszystkich którzy do Ponieca śpieszyli po radę, pomoc, otuchę. Dwie pozostałe po Niej córki — Helena Mycielska i Ludwika Turnowa, poszły w życie promiennym szlakiem zasług, cnót i ukochań, uwielbianej matki.

Iry Stabilewska.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny Stefan Wyrzykowski.

Przed I Kongresem Międzykorporacyjnym w Poznaniu 8-10. IX. 1929

Rys historyczny — Społeczeństwo a korporacje — Cel, istota i ustrój korporacji — W obliczu Kongresu

Sto lat minęło w ubiegłym roku od założenia pierwszej polskiej korporacji akademickiej. Kawał czasu... Wiek temu na wszechniczy dorpackiej, na obcej ziemi, garść wypędzonej z Wilna po procesie Filomatów i Filaretów patrijotycznej młodzieży polskiej dała początek korporacji „Polonia”. Jak piękną była jej nazwa, tak pięknym był cel jaki sobie wytknęła, a celem tym, który stał się później ogólnokorporacyjnym, jest — dobro Narodu. — Dla umiłowanej Ojczyzny pracowała i dla Niej ginęli pierwsi komilitoni. W latach 1831 i 1863 korporacja zawiesiła czynności, bo wszyscy członkowie byli na polu walki; tak wychowywała swych członków „Polonia”. W r. 1879 powstała druga polska korporacja „Arkonja” w Rydze. (W bieżącym roku obchodziła jubileusz pięćdziesięciolecia). Potem kolejno powstają „Welecja”, „Lutyko-Wenedja”, „Lechicja”, „Sarmacja”, „Jagiellonia” i „Wisła”.

Wybuchła wielka wojna, pogrążając w kilkuletnim przymusowym letargu kwitnące życie korporacyjne. W r. 1918 z powstaniem państwa Polskiego budzą się i korporacje, budzą się po to, by wystąpić członków na front — i niejedni z korporantów już wolnej Ojczyźnie składają w ofierze swe młode życie. Z roku 1921 nastaje prawdziwy rozkwit korporacji. We wszystkich środowiskach uniwersyteckich powstają nowe korporacje, powstają, bo muszą powstać, bo samo życie się ich domaga i stawia im ważne zadania. Każdy, kto wówczas trzeźwo patrzył, widział, że jest źle. Uniwersytety przepelnione były różnorodną młodzieżą; byli tam ludzie dojrzały, przybyli wprost z frontu i chłopcy wprost z ław szkolnych, a wszyscy razem tworzyli rozproszkowaną, rozbitą w poglądach i nieobliczalną masę, kołyszającą się pod zmiennymi prądami, jak łan zboża w czasie burzy. Trzeba było więc krzewiącym się z wmożoną po wojnie siłą teorjom skrajnego materializmu, użycia oraz rozpętaniu najdzikszych instynktów przeciwstawić spokojną i karną pracę pod sztandarem i dla dobra Narodu i Państwa. Trzeba było też rozproszoną młodzież spręgnąć, urobić, nauczyć karność; jednym słowem wychować.

Jedynym typem organizacji, któreby mogły tego dokonać, były i są korporacje. Korporacje spełniły swe zadanie, związały węzłami przyjaźni, honoru i idei kwiat młodzieży polskiej i oddały go państwu jako zrównoważonego i karnego obywatela.

Wraz z rozwojem i wzrostem korporacji powstała konieczność ujęcia ruchu korporacyjnego w jednolite ramy celem utrzymania silnego charakteru narodowego, zapewnienia ciągłości ideowej i zachowania łączności międzykorporacyjnej.

Z inicjatywy przeto starszych korporacji zbiera się w 1921 roku w Warszawie I Zjazd Polskich Korporacji Akademickich, który kładzie podwładny pod Związek Polskich Korporacji Akademickich (Z. P. K. A.). Ów pierwszy Zjazd można nazwać konstytucyjnym; drugi, zwolany rok później w r. 1922 w Poznaniu nosił charakter wybitnie organizacyjny. Przyjęto tutaj regulamin obrad, uchwalono „Statut organiczny Polskiej Korporacji Akademickiej” oraz „Statut Związku Polskich Korporacji Akademickich”. Rok 1922 stał się również przełomowym w stosunku społeczeństwa do korporacji. W pierwszym trzyletnim społeczeństwo zajmowało wobec korporacji postawę wyczekującą lub wręcz nieprzychylną. Złożył się na to szereg powodów, jak n. p. uprzedzenie do rzekomo niemieckich form zewnętrznych, a szczególnie kierowanie się społeczeństwa tylko owymi zewnętrznymi oznakami w odróżnianiu korporacji, co wobec braku ochrony prawnej dla oznak korporacyjnych prowadziło do szeregu nieporozumień. Z biegiem czasu jednak, gdy liczba pseudokorporacji malała, a korporacje związkowe swym patriotyzmem zaskarbiały sobie ogólne

uznanie, gdy nadto szereg wybitnych ludzi stanął w obronie form korporacyjnych, stwierdzając ich swojskość, społeczeństwo oswoiło się z korporacjami, a nawet zwolna zaczęło darzyć je szacunkiem i żywą sympatią. Trudno byłoby naprzykład opisać sympatię i szczerą miłość, jaką obecnie darzy Lwów swych korporantów; wrośli oni już w mury tego czcigodnego orodu, broniąc nieugięcie najdroższych jego relikwii przed butą hajdamacko-żydowską.

Niemniej szczytną misję pełnią korporacje na kresach wyzwolonych i niewyzwolonych. I tak korporacja „Baltia”, mająca wśród swych filistrów Romana Dmowskiego, dąży wytrwale do celu, jaki sobie wytknęła („Krzewienie wśród społeczeństwa zamilowanie do morza, spolszczenia wybrzeża bałtyckiego, zabezpieczenie i rozszerzenie jego posiadania”) — urządzając akademie morskie, odczyty i zjazdy. Korp. „Masovia” działa na kresach niewyzwolonych, w Warmji i Mazurach. Z działalności jej należy podkreślić zebranie przeszło 20.000 polskich książek i wysłanie ich na Mazury, oraz doroczne zjazdy mazurskie, urządzone przez nią w Działdowie. Gdyby każda korporacja tak działała, to w Warmji i na Mazurach nie byłoby chyba dziś innej książki, jak polska. Korp. „Silesia”, grupująca członków z polskiej jak i niemieckiej części Śląska, krzewi polskość w tej przastarej dzielnicy piastowskiej. Wśród jej filistrów znajdują się prawie wszyscy najwybitniejsi działacze polscy z doby powstań śląskich, jak Korfanty, Kobylński, Wolny i wielu innych. Z innych środowisk należy wymienić korporacje gdańskie, które w mozolnej walce wywalczwszy sobie prawo egzystencji, działają teraz owocnie dla Polski, są bowiem bastionem, z którego promieniuje polskość na cały Gdańsk.

Widzimy więc jasno, że w chwilach doniosłych dla narodu nie brakło nigdy korporantów; byli w obu powstaniach, walczyli w obronie niepodległości i w obronie prawa, bronili honoru Polaka w Gdańsku i Lwowie, byli też i w szarej pracy, bo kiedy w początkach istnienia państwa strajki ogarniały zakłady użyteczności publicznej, zjawiali się korporanci, uruchomili tramwaje, wodociągi, — a gdy trzeba było, to zamiatali nawet ulice, dając przykład pracy. Dziś, gdy to wszystko mamy za sobą, gdy patrzymy na tę historję lat stu, możemy śmiało powiedzieć, że społeczeństwo jest z nas dumne, bo wie, że na korporancie można polegać, że piękne hasła nie są hasłami, że gotów jest zawsze w czyn wprowadzić i za nie poledz, jak legli na ulicach Warszawy w smutnych dniach maja 1926 r. ci śp. nasi komilitoni, którzy chwycili za broń w obronie prawa i praworządności.

Przejdźmy teraz na teren najwłaściwszy korporacjom — na teren życia akademickiego, by zobaczyć, jaką rolę pełni korporacje w życiu młodzieży akademickiej. Gdy w r. 1921 na Zjazd Ogólnokorporacyjny w Wilnie korporanci uzyskali 20% mandatów, to już w roku 1923 zaznacza się olbrzymia przewaga korporantów, którzy, stanowiąc 7% ogółu studentów, zajmują wszystkie wybitniejsze stanowiska w życiu ogólno-akademickim. Prezesem Związku Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej, naczelną reprezentacją wszystkich polskich studentów od r. 1923 jest stale korporant. Komisarzem II Kongresu Międzynarodowej Konfederacji Studentów (C. I. E.) jest również korporant; korporanci obejmują w swe ręce „Bratnie Pomoce”, najważniejsze koła naukowe i związki sportowe we wszystkich prawie środowiskach uniwersyteckich. Jaki jest obecnie stosunek, maluje nam fakt, że na Uniwersytecie Poznańskim w zarządach najważniejszych instytucji samopomocowych, naukowych i sportowych (P. K. A., „Bratnia Pomoc”, A. Z. S., Koło Prawników i Ekonomistów) korporanci stanowią 90%. Świadczy to dobitnie o zaletach korporacji, gdyż w tym

samym czasie na 3868 studujących było tylko 771 korporantów, a więc niespełna 20%. Jeśli więc jedna piąta ogółu potrafiła niepodzielnie zawiązać całością życia akademickiego, to jasnym jest, iż musiały oczywiście istnieć jakieś specjalne powody, dzięki którym korporacje osiągnęły tę supremację. W rzeczy samej powody takie istnieją. Nie dzięki liczebności, lecz dzięki organizacji, starannemu doborowi członków, żelaznej karności i poczuciu wysokiej odpowiedzialności korporacje zajęły to stanowisko w życiu młodzieży akademickiej, jakie obecnie dzierżą.

Struktura wewnętrzna korporacji jest tak odrębna, choć prosta, że warto jej poświęcić parę słów. „Korporacja jest stowarzyszeniem ideowo-wychowawczym polskiej młodzieży akademickiej, mającym na celu, przez współpracę w ścisłym gronie kolegów-przyjaciół, przygotowanie swych członków do pracy obywatelskiej dla dobra Ojczyzny” — tak określa korporację § 4 statutu organicznego. Swe zadanie wychowawcze traktuje korporacja bardzo poważnie. Gdy z początkiem roku akademickiego napływają zgłoszenia o przyjęcie, korporacja zasięga wiadomości o zgłaszających, poczem konwent zgłoszenia przyjmuje lub odrzuca. Z chwilą, gdy akademik zostaje przyjęty na kandydata, korporacja bada jego charakter, poglądy — poczem, jeśli badania wypadną dodatnio, kandydat zostaje na komersie pasowany na giermka. Jako giermek przechodzi prawdziwą szkołę wychowawczą; przyzwyczajają się go do karności, zaznajamia z kodeksem honorowym, zasadami „savoir vivre”, wreszcie wdraża się go do pracy społecznej, polecając mu opracowanie i wygłaszanie na lekcjach giermków referatów i odczytów z aktualnych zagadnień chwili. Po upływie najmniej dwóch semestrów i zdaniu egzaminu akademickiego, olderman może stać wniosek o dopuszczenie giermka do egzaminu na rycerza. Jeżeli konwent wyrazi swą zgodę, to giermek, po pomyślnym wyniku egzaminu, podczas uroczystego komersu składa ślubowanie i otrzymuje barwy rycerskie. Dopiero wtedy staje się rzeczywistym

członkiem korporacji z pełnią praw i obowiązków i zasiada w konwencie rycerzy. Konwent rycerzy bowiem jest najwyższą władzą ustawodawczą i sądową korporacji, on obiera prezydium oraz załatwia najważniejsze sprawy. Oprócz konwentu rycerzy istnieje konwent filistrów, grupujących tych korporantów, którzy ukończyli z dyplomem studia uniwersyteckie, do korporacji wstępuje się bowiem całe życie.

Związek Polskich Korporacji Akademickich skupia 81 takich komórek organizacyjnych. W tych 81 korporacjach związkowych zrzeszonych jest około trzech i pół tysiąca członków czynnych oraz przeszło trzy tysiące filistrów, rozsiansych po całej Polsce, a częstokroć piastujących wybitne stanowiska. Najliczniejsze jest środowisko warszawskie, gdzie w 30 korporacjach skupia się zgórą dwa i pół tysiąca członków czynnych i filistrów. Z kolei następuje środowisko poznańskie z 17 korporacjami i prawie półtora tysiącem członków łącznie z filistrami. Reszta t. j. dwa i pół tysiąca przypada na Lwów, Kraków, Wilno, Gdańsk, Lublin i Cieszyń.

By utrzymać jedność i zbliżenie w tak olbrzymim Związku, łączącym 81 korporacji z wszystkich krańców Rzeczypospolitej, co pewien czas odbywają się zjazdy korporacji; dochodzi na nich do wymiany myśli, uzgadnia się prądy, stanowisko wobec innych organizacji, omawia się plan pracy na przyszłość, krystalizuje ideologię, uszuwa i rozjaśnia wątpliwości. Dotychczas było 8 takich zjazdów; ostatnio odbył się w grudniu 1928 r. we Lwowie, postanowiono wówczas, by w r. 1929 z okazji 10-lecia niepodległości i Powszechnej Wystawy Krajowej, odbył się w Poznaniu I Kongres Ogólnokorporacyjny. Stojąc dziś w przededniu Kongresu możemy sobie tylko życzyć, by na tle wspaniałego pokazu pracy polskiej, Powsz. Wystawy Krajowej, Kongres stanowią harmonijną manifestację zdrowego ruchu akademickiej młodzieży polskiej. Quod felix, faustum, fortunatumque sit...

Jan J. Sajdak
(K! Silesia)

Apel do wszystkich korporantów

W dniach 8-10 września odbędzie się w Poznaniu I Kongres Polskich Korporacji Akademickich. Z okazji tej przydyjdu Związku Pol. Korp. Akademickich wydało do ogółu korporantów następującą odezwę:

W dniach 8, 9 i 10 września 1929 r. odbędzie się w Poznaniu z okazji Powszechnej Wystawy Krajowej pierwszy Kongres Polskich Korporacji Akademickich. Tam, przy wspaniałym pomniku, stawionym zbiorowym wysiłkiem całego Narodu, jako dokument i tryumf pracy dokonanej w dziesięciolecie naszego niepodległego bytu państwowego, stanąć mają do apelu korporanci polscy, zebrani ze wszystkich zakątków Rzeczypospolitej —

by złożyć hołd wielkiemu dziełu narodowemu, wzniesionemu u progu naszego lepszego jutra;

by w obliczu wspaniałego obrazu Polski współczesnej, wiernie odtworzonego w dziesiątkach hal i pawilónów wystawowych, uczyć się poznawać kraj swój i krzepić w sobie wiarę w siły własne, budzić wolę do pracy twórczej, a nieustannej;

by przed Polską całą zmanifestować potęgę i siłę zdrowego ruchu korporacyjnego, który — na sztandarach swych wyrte — niesie szczytne hasła budowy jasnej przyszłości Państwa;

by umocnić się w jedności i braterstwie idei oraz pracy dla niej, podjętej w imię dewizy „Pro Patria et Corporatione”.

Komilitoni i Filistrzy!

Po raz pierwszy w dziejach ruchu korporacyjnego zwolany zostaje ogólnopolski kongres P. K. A. Kongres ten w oczach społeczeństwa wykaże ma i musi, że jest w ruchu naszym siła niespożyta, która przez szeregi całe pokoleń tworzyć będzie kadry obywateli, świadomych swych obowiązków względem Narodu i Państwa. Kongres

też przyczyni się niewątpliwie wydatnie do wzajemnego zbliżenia i ustalenia wspólnych wytycznych i metod pracy wychowawczej w korporacjach, czego wyrazem jest konferencja oldermanów w czasie jego trwania.

Doniosłe skutki jednakże, jakich od kongresu oczekujemy, ziszczą się w pełni wówczas jedynie, gdy wszyscy weźmiemy w nim udział.

Od szeregu miesięcy rozbrzmiewa od krańca do krańca Rzeczypospolitej hasło: „wszyscy na Wystawę”. To hasło podejmując, ślemy do Was wołanie: „wszyscy na kongres P. K. A.! Bywajcie!”

A wołanie nasze niech będzie dla Was rozkazem, od którego w imię dobra sprawy nie wolno uchylić się nikomu.

Bywajcie tedy!

Znaczne ulgi kolejowe, niskie ceny kwater i wyżywienia, umożliwiając nawet najmniej zamożnym udział w kongresie, a dobra jego organizacja zapewnia wszystkim uczestnikom doskonałą opiekę i wszelkie wygody.

Wszystkie K! K! obowiązane są — zgodnie z zarządzeniem Prezydium Z. P. K. A. — przybyć ze sztandarami.

Filistrów prosimy usilnie o przybycie na Kongres w barwach korporacyjnych.

Zestawienie ogólne kosztów pobytu w Poznaniu

1. składka kongresowa 35.00 zł.
2. kwatera (4 doby) przeciętnie 4.— zł 16.00 zł.
3. wyżywienie — 3 dni po 4.00 zł 12.00 zł.
4. bilety wstępu na P. W. K. ca 5.00 zł. Razem 68.00 zł.

Czytajcie „AWANGARDE”
miesięcznik Młodych

Przemysł ziemniaczany

Narówni z Niemcami Polska jest krajem o wybitnej wytwórczości ziemniaków.

O znaczeniu produkcji ziemniaków świadczy m. in. i to, że podczas wojny światowej wytwórczość ich oddała Niemcom kolosalne usługi. Dzięki znacznym sprzętom tego surowca oraz racjonalnemu zużyciu go, zdołały one przetrwać blokadę gospodarczą. Nie darmo nieurodzaj ziemniaków w r. 1916 był uważany tam za klęskę. Jeżeli chodzi o kwestję podniesienia wytwórczości ziemniaków, to przykład Niemiec, które niczego nie zaniedbały w tym kierunku, jest godny naśladowania.

Uprawa ziemniaków na obszarach o niższej kulturze rolnej posiada tak duże znaczenie, że rozwój jej staje się jednym z pierwszych szczebli podniesienia warsztatów rolnych. Należałoby przeto faworyzować wzrost produkcji ziemniaków przede wszystkim w województwach wschodnich. Na lekkich gruntach ziemniaki odgrywają taką samą rolę w podniesieniu ich wydajności jak burak na cięższych glebach, nadających się do plantowania go. Wybitnie dodatnią cechą ziemniaków jest również i to, że produkcja ich nie nastęrcza większych trudności. Zarówno obszar uprawy, jak i plon z hektara mogą być stosunkowo łatwo powiększone. Uprawa ziemniaków jest tem cenniejsza, że dają one dwa razy tyle jednostek odżywczych z hektara (wartości skrobiowej) co żyto. W Polsce właściwości gleby oraz warunki klimatyczne pozwalają na znaczne podwyższenie ogólnego zbioru ziemniaków, który zresztą już obecnie jest bardzo poważny, gdyż przy przeciętnej naszej cenie rynkowej przedstawia wartość około 2 miliardów zł.

Na czoło polskiego przemysłu ziemniaczanego wysuwa się gorzelnictwo rolnicze, którego rozwój również ma pierwszorzędne znaczenie dla podniesienia kultury ziemi. Albowiem przemysł ten, zaopatrując rolnictwo w paszę w postaci wywaru, ułatwia hodowlę bydła, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju gospodarstwa mlecznego oraz zwiększenia ilości obornika, co znowu powoduje spotęgowanie wydajności roli. Przy gorzelniach żywi się w Polsce w ciągu zimowych miesięcy około 150 tysięcy sztuk bydła, dających znaczne ilości znakomitego obornika. Nie darmo zachodnia Polska, gdzie gorzelnictwo jest najbardziej rozwinięte, wyróżnia się wysoką kulturą rolną. Dowiedzione jest, że gospodarstwa posiadające gorzelnie, wykazują wyższe plony, a niżeli warsztaty pozbawione tych fabryk.

W Polsce gorzelnictwo rolnicze znajduje się prawie wyłącznie w rękach większej własności ziemskiej. Od losów tej gałęzi przemysłu rolnego w znacznej mierze zależeć będzie rozwój lub upadek gospodarstw folwarcznych. Bez prosperowania gorzelni rolniczych nie możliwa jest dalsza intensyfikacja większej własności, tak konieczna ze względu nato, iż warsztaty folwarczne są podstawą wyżywienia miast i wojska.

Przed r. 1914 na terenie trzech zaborów było ogółem czynnych 2 tysiące 433 gorzelni rolniczych. Po wojnie liczba ich zmniejszyła się o połowę, gdyż n. p. w kampanii 1926/27 r. było u nas czynnych zaledwie 1246 gorzelni rolniczych. Produkcja spirytusu z 2 535 630 hl przed wojną zmniejszyła się do 510 248 hl w roku gospodarczym 1926/27. Najmniejsza różnica ze stanem przedwojennym zarówno co do ilości czynnych gorzelni, (10 proc.), jak i spadku wytwórczości spirytusu daje się zauważyć w Zachodniej Polsce.

O dominującym znaczeniu gorzelni rolniczych świadczy to, że ich produkcja wynosi około 92 proc. ogólnej ilości spirytusu, wytwarzanego w Polsce. Gorzelnie melasowe, owocowe i drożdżowe odgrywają minimalną rolę w produkcji krajowej.

Podniesienie gorzelnictwa rolniczego może i powinno być dokonane nie tylko na drodze spotęgowania wywozu spirytusu i jego przetworów, co zresztą natrafia obecnie na znaczne trudności, lecz w pierwszym rzędzie przez zużycie tego artykułu w jaknajwiększych ilościach na potrzeby techniczne kraju. W związku z rozwojem automobilizmu, lotnictwa i stosowaniem silników spalinowych otwierają się olbrzymie możliwości w kierunku użycia spirytusu na cele napędowe.

Niedalekie są te czasy, kiedy wytwórczość nafty i benzyny nie będzie w stanie pokryć odpowiedniego zapotrzebowania. Spirytus jest paliwem przy-

szłości. Nie darmo Henryk Ford obliczył, że zbiór ziemniaków z hektara dostarcza ilość paliwa dostateczną do mechanicznej uprawy tegoż obszaru ziemi w ciągu stu lat.

Omawiając szerzej znaczenie przemysłu ziemniaczanego, uważamy za wskazane, wspomnieć, że przemysł ten przetwarza taki surowiec krajowy, którego zużycie nie uszczupla bogactwa narodowego, ponieważ, powstając przez działanie przyrody, stanowi o dobro niewyczerpalne. Tego rodzaju przemysł przysparza państwu najwyższe korzyści gospodarcze.

W tym stanie rzeczy należyta ochrona przed reformą rolną wytwórczości folwarcznej, jako podstawy przemysłu ziemniaczanego, jest sprawą pierwszorzędnej wagi.

Aleks. Dowgiałło.

Przejęcie bazyliki na Lateranie

W związku z przewidywaną obecnością Ojca św. w bazylice na Lateranie przystąpiono do odnawiania poszczególnych części świątyni, a więc baptysterjum, balustrady, portyku, balkonu, z którego papież udziela błogosławieństwa i t. d.

Prace te dostarczyły prasie okazji do ogłoszenia pogłosek o szczegółach bliskiego przejęcia przez papieża arcybazyliki. Dzienniki rzymskie piszą o rokowaniach, jakie w związku z tem toczą się obecnie między władzami duchownymi i świeckimi. Według jednej z tych pogłosek, Ojciec św. wyjdzie nie od św. Piotra, lecz z kościoła Santa Maria Magiore, skąd, przybywszy z Watykanu bez orszaku, uda się w procesji do św. Jana Laterańskiego. Również co do daty uroczystości krążą różne wieści. Wymieniany jest dz. 9 listopada, kiedy przypada święto poświęcenia bazyliki laterańskiej.

Wzniesiona w r. 324 przez Konstantyna Wielkiego, bazylika św. Jana Laterańskiego jest, jak głosi napis wyrity z obu stron fasady „Omnium urbis et orbis ecclesiarum Mater et Caput”, matką i głową wszystkich kościołów Rzymu i świata. Pałac, który obok niej postawiono, przeznaczony był przez pierwszego cesarza chrześcijańskiego na rezydencję dla biskupa Rzymu. Lateran pozostał siedzibą parafii rzymskiej.

Św. Jan Laterański, jedna z czterech bazylik patriarchalnych, nie przechowała się do naszych czasów w postaci antycznej. Jak większość kościołów rzymskich z pierwszych wieków, uległa ona wielu przeróbkom i przebudowom. Dziś jest wspaniałą świątynią, z którą wiąże się mnóstwo wielkich wspomnień i która posiada wiele bezcennych dzieł sztuki w postaci posągów, obrazów, grobowców, marmurów, napisów, i t. d. Wspaniałością swą ustępuje jedynie bazylice św. Piotra.

Jako wspomnienia historyczne, należy wymienić pięć soborów powszechnych, które odbyły się w murach bazyliki w latach 1123, 1139, 1179, 1215, i ostatni, rozpoczęty w r. 1512 za Juliusza II a skończony za Leona X. Kapituła bazyliki Laterańskiej ma pierwszeństwo przed kapitułą bazyliki św. Piotra.

Obok świątyni w pałacu laterańskim znajduje się sala, gdzie podpisano traktat i konkordat, oraz dwa muzea założone przez Grzegorza XVI i Piusa IX. W jednym umieszczone zostały dzieła sztuki, których nie ulokowano w Watykanie, w drugim przechowywane są napisy z pierwszych wieków chrześcijaństwa, posagi, reprodukcje rzeźb oraz grobowców. Wiele z tych przedmiotów pochodzi z katakumb.

Wielkie rzymskie seminarjum duchowne papieskie oraz muzeum misyjne zajmują pozostałą część budowli na Lateranie i zostały również włączone do klauzuli o eksterytoralności. (KAP)

Nawrócenie duchownych anglikańskich

(KAP) Według obliczenia jednego z konwertytów anglikańskich, który sam był ministrem tego wyznania, mr. A. Burges-Bayly obecnie w hierarchji duchownej katolickiej w Anglii pracuje około 100 księży byłych pastorów anglikańskich. Z tych dziewięciu jest jezuitami, ośmiu benedyktynami, sześciu oratorjanami, a reszta wszystko kler świecki. Od czasu nawrócenia się kardynała Newmana, który sam był przedtem duchownym anglikańskim, narodziło się na katolicyzm około 800 pastarów. Od roku 1910 przyjęto ich około 222.

Z za kulis kosmetyki

Kosmetyka w Londynie w ostatnich latach dosięgła niebywałego stopnia rozwoju, tworząc oddzielną gałąź przemysłu, zatrudniającą nie tylko fachowców w dziedzinie wyrabiania środków kosmetycznych, lecz i poważnych ludzi nauki, wględnie lekarzy.

Z chwila, gdy stało się wiadome w szerszych kołach ogółu, że kosmetyka zajmuje się osobistościami poważne, że bez niebezpiecznych operacji można za pieniądze naprawić urodę lub ją uzyskać, salony kosmetyczne cieszą wielką frekwencją, są nawet stale przepelnione.

Za operację, trwającą niekiedy tylko kilka minut, płaci się bardzo wysokie sumy,

O ile dawniej na podobne zabiegi decydowały się tylko pojedyncze jednostki, stawiające wszystko na jedną, ostatnią kartę, byle tylko odzyskać utracony skarb piękności, dziś chirurgów kosmetycznych odwiedniają literalnie wszyscy, bez różnicy pici i wieku: mężczyźni, kobiety, starzy i młodzi; widuje się nawet dzieci wśród klientów zakładów kosmetycznych. Hasłem specjalistów upiększających stało się zdanie: „Twarz twoja to bogactwo moje”.

Ceny za zabiegi upiększające bynajmniej nie są niskie. W Londynie n. p. istnieje na nie cennik, którego pilnują wszyscy dość ściśle.

Cennik obejmuje — pomiędzy innymi — następujące punkty: Nowy nos — 50 funtów szterlingów (2000 złotych w przybliżeniu). Operacja trwa zaledwie dziesięć minut.

Dwoje nowych uszu — 80 funtów szt. Usunięcie podbródka — 50 funtów szterl. Za tę samą sumę można pozbyć się zmarszczek dokoła oczu i dowolnie „poprawić” usta, zmniejszając lub powiększając je według upodobania.

Za pieniądze można także zwaćać lub pogrubiać wargi. Zupełne „odnowienie” twarzy uskutecznić można już w cenie 250 funtów szterlingów (zł. 10.000) z gwarancją, że operacja odbędzie się bez bólu i nie pozostawi blizn. Staje się zatem rzeczą możliwą zupełnie zmienić twarz w przeciągu krótkiego czasu, bowiem operacja na żądanie pacjenta usuwa niektóre charakterystyczne rysy oblicza, zamieniając je innymi, jeśli zachodzi potrzeba.

Klienci zakładów kosmetycznych — bardzo różni zasadniczo — pod jednym względem są wszyscy podobni do siebie: wszystkim zależy na tem, by w czasie jaknajkrótszym stać się pięknymi i wszyscy pragną to uskutecznić za tanie pieniądze. Przychodzą do lekarza, jak po zbawienie, lecz nie targują się z nim zawzięcie.

Fachowcy — lekarze sami są zdumieni szybkością, z jaką sztuka ich uzyskała popularność. Tlumacza to zjawisko wpływem kina, które dołowało rozpowszechnić kult piękności i dobry gust.

Łatwość zabiegów kosmetycznych również zdobywa im uznanie i popularność. Publiczność nie może się nachwalić pomyślnych ich wyników, których w literałnym słowa znaczeniu doznała na własnej skórze.

Pewien młody człowiek, który długo martwił się z powodu nosa jak „kartofel”, dziś wysoko obnosi swój nowy klasyczny nos, opowiadając wszystkim: „Cała operacja trwała tylko dziesięć minut. Przedewszystkiem zamrożono mi nos eterem operator coś zrobił koło niego nożem i igłą, a po dziesięciu minutach już miałem ten nos, co obecnie, bez żadnych przykrych dalszych następstw”.

Wszyscy są jednakowo radzi ze skutków operacji upiększających: młode dziewczęta, którym przerobiono noski na ładne i kształtne, starsze panie, co używały świeżej gładką skórę podłotków i starsi panowie, którym usunięto „kurze łapki” pod oczyma i u skroni.

Mężczyźni bardzo dbają o utrzymanie i odzyskanie młodzieńczego wyglądu. W pewnych salonach kosmetycznych klienta składa się niemal wyłącznie z panów, przychodzących po to, by „naciągnięto” im skórę na twarz dla usunięcia zmarszczek, lub poprawiono odstające uszy. I dzieje się tak pomimo że panie niejednokrotnie gustują w faldach męskiego oblicza, ponieważ nadają mu wyraz i charakter.

Opinia Londynu nie jest zachwycona tym rozwojem przemysłu kosmetycznego i upiększającej sztuki.

Nowe hasło dnia propaguje powrót do natury, utrzymując, że zbytnią sztuką narusza się harmonię, którą mądrze ustanowiła natura pomiędzy ciałem a duszą. Należy odczekać, co weźmie górę: pociąg do piękna i młodości za wszelką cenę, czy też naturalne poddanie się prawom natury.

Wykrywanie pęknięć w szynach kolejowych

Pęknięcia w szynach są bardzo niebezpieczne dla ruchu kolejowego; niespostrzeżone bowiem przez strażnika torowego, mogą łatwo przyprowadzić pociąg o katastrofę.

Celem łatwego wykrycia pęknięć, zwłazsza takich, które są trudno dostrzegalne dla oka ludzkiego, amerykański inżynier Sperry wynalazł sposób, za pomocą którego można spostrzec nawet najmniejszą pęknięcie w szynach.

Inżynier Sperry wyszedł z założenia, że szpary powietrzne, a więc pęknięcia w szynie, powiększają znacznie jej opór elektryczny. Na tej zasadzie zbudował on specjalny wóz pomiarowy, ciągnięty z szybkością 16 kilm. na godzinę przez wóz motorowy. Urządzenie wozu pomiarowego jest następujące:

Po każdej szynie ślizgają się dwie duże i mocne szczotki, jedna za drugą, przyciskane do szyny za pomocą silnych sprężyn. Ze źródła elektrycznego znajdującego się w wozie pomiarowym, płynie do szyny przez szczotki prąd o dużym natężeniu i małym napięciu. Między dużymi szczotkami znajdują się wazkie szczotki napięciowe, które wrazie każdorazowego zwrotu oporu elektrycznego przenoszą wahania napięcia na sztyfcik, kreślący wtedy kreskę na papierze, nawiniętym na obracającym się walcu. Jeżeli wóz pomiarowy najedzie na pęknięte miejsce w szynie, wtedy sztyfcik, zależnie od wielkości pęknięcia, kreśli jedną, dwie lub trzy kreski na papierze — mianowicie przy bardzo małym pęknięciu

kreśli on jedną kreskę, przy średnim — dwie, a przy dużym — trzy kreski.

Dla wypróbowania praktycznej użyteczności wyżej opisanego wozu pomiarowego, inżynier Sperry zademonstrował go przed komisją amerykańskich inżynierów kolejowych. Na dworcu Beacon, należącym do nowojorskiej kolei centralnej, ułożono tor próbny, składający się z najrozmaitszych rodzajów szyn o licznych pęknięciach; po torze puszczono wóz pomiarowy, który zarejestrował wszystkie pęknięcia wzdłuż drogi, a temsamem został uznany za nadający się do praktycznej służby kolejowej.

Łuk.

Papierowe ubrania przeciw upałom

Czy może mężczyzna dorównać kobiecie w noszeniu powiewnego i wygodnego stroju w okresie letnich upałów? Na pytanie powyższe zadane amerykańskim obywatelom za pośrednictwem prasy, w czasie najbardziej nieznosnych tegorocznych upałów, otrzymały redakcje amerykańskich pism niezliczone wprost odpowiedzi, nie pozabawione jak donosi „Corriere della Sera” prawdziwej pomysłowości. Wśród nowych, oryginalnych wynalazków, wymienić należy ubranie „zdrowotne i wygodne” pomysłu dr. Darlingtona, byłego nadkomisarza Nowego Jorku. Strój taki składa się z lekkiej bawełnianej półkoszulki (z jednego kawałka), z pary szerokich spodni i z koszuli uszytej na wzór koszul rosyjskich, lecz zapinanej na prawem ramieniu.

Sensacyjną natomiast jest propozycja dyrektora muzeum przemysłowego w Chicago, dotycząca ubioru papierowego, wartości 2 dolarów, który po dwóch tygodniach użycia można zastąpić nowym, ze względu na jego koszt minimalny. Papier oczywiście może być wykonany w wszystkich kolorach i modnych wzorach, po odpowiedniej chemicznej przeróbce, aby go uczynić nieprzemakalnym i odpornym na słońce. Skrawki papieru, potrzebne do wykonania papierowego ubrania, zamiast szyte, będą spojone specjalnym klejem. Mężczyzna, zamawiający podobne ubranie u swego krawca, w przeciągu 20 minut będzie obsłużony, otrzymując garnitur na miarę skrojony i skleiony w jego obliczu. Ubranie, zdaniem wynalazcy, na przeciąg 2 tygodni nie utraci „fasonu” i będzie na ten okres czasu dostarczone klientom pod zupełną gwarancją. S. F.

72 lata w zakonie

W klasztorze w Merckem, koło Namuru w Belgji, odbyła się ostatnio niezwykła uroczystość. Oto przebywająca w tym klasztorze zakonnica, siostra Joanna, urodzona 26 czerwca 1829 roku, obchodziła stulecie swych urodzin. Siostra Joanna pochodzi z Bretanii i przed siedemdziesięciu dwu laty wstąpiła do zakonu w Lyonie. Po piętnastu latach wysłano ją do Belgji w charakterze pielęgniarki w szpitalach i przytułkach klasztornych. Pracę tę pełniła siostra Joanna bez przerwy 53 lata i dopiero przed 4 laty z powodu podeszłego wieku i całkowitej głuchoty musiała ją porzucić, pomimo że do dziś zachowała zdrowie. Siostra Joanna jest prawdopodobnie najstarszą na świecie zakonnicą.

Król bułgarski żeni się!

W kołach zbliżonych do otoczenia głowy monarchistów rosyjskich, pretendenta do tronu Romanowych, wielkiego księcia Cyryla, mówi się o tem, że w czasie najbliższym odbędą się zaręczyny króla bułgarskiego Borysa z córką księcia Cyryla, Kyra. Prawdopodobnie na ten raz małżeństwo króla Borysa, który dotychczas już kilkakrotnie zabiegał o rękę kilku księżniczek krwi, dojdzie do skutku.

Gielda na okrętach transatlantycznych

Jedno z nowojorskich przedsiębiorstw maklerskich zwróciło się do zarządu tamtejszej giełdy z prośbą o udzielenie zezwolenia założenia filji na wielkich okrętach transatlantycznych, uzasadniając swą prośbę okolicznością, że większość podróżujących na tych ołbrzymach transatlantycznych biznesmenów zmuszona jest załatwiać transakcje giełdowe za pomocą radja.

50 miliardów papierosów

Największe plantacje tytoniu w Stanach Zjednoczonych znajdują się w Stanie North Carolina. W roku ubiegłym z plantacji w tym stanie zebrano 468 000 000 funtów angielskich tytoniu (212 milionów klg.), z którego wyprodukowano 50 milj. papierosów, czyli prawie połowę ogólnej ilości wypalonych przez ludność Stanów Zjednoczonych papierosów. W porównaniu z rokiem 1927 obszar plantacji tytoniowych zwiększył się znacznie.

Spadł z piątego piętra i stracił tylko dwa zęby

Niezwykły wypadek zdarzył się pięćioletniemu zaledwie mieszkancowi Nowego Jorku, niejakiemu Josephowi Mc Carthy. Bawiąc się w czasie nieobecności rodziców na oknie, stracił równowagę i spadł z wysokości piątego piętra na twardy kamienny bruk podwórza. Ku największemu jednak zdumieniu widzów tego ścianażającego w żyłach krew upadku z piątego piętra, mały Joseph nie tylko nie zabił się, lecz nie odniósł nawet poważniejszych obrażeń, stracił jedynie dwa zęby, które wybił sobie podczas upadku na bruk.

Kotły o wysokim ciśnieniu

Jeszcze sto lat temu zaliczaliśmy do wielkich zdobyczy technicznych fakt, że potrafiliśmy wytwarzać w kotle parowym ciśnienie od 3 do 5 atmosfer, t. j. około 3 do 5 kg/cm². Obecnie nie jest rzeczą wcale trudną, aby wyzyskać ciśnienie pary kotłowej 45 do 50 kg/cm². Istnieją nawet kotły, cechowane na 100 kg/cm²; są to znane w przemyśle kotły „Atmos”, które posiadają walce wirujące i w których siła odśrodkowa podczas wirowania walców oddziela parę od wody.

Nie tak dawno temu odbyła się w Państwowym wystawie „ogrzewania przemysłowego” gdzie pokazano kotły, pracujące na jeszcze większe ciśnienie. Firma Bakok i Irilcoz wystawiła kocioł, cechowany na 133 kg/cm²; inny kocioł tej samej firmy obliczony na 150 kg/cm², znajduje się obecnie w budowie. Wśród eksponatów zwrócił także na siebie uwagę kocioł firmy Duquenne o niewielkich rozmiarach. Jest to kocioł wodnorurkowy o rurkach pionowo ułożonych i dający ciśnienie około 150 kg/cm².

Nadmienić jeszcze wypada, że w Niemczech osiągnięto w ostatnich latach podobnie wysokie ciśnienie w budowie kotłów parowych a obecnie dokonywa się tam próby z ciśnieniem pary, dochodzącym do 200 kg/cm².
Łuk.

Z życia Towarzystw

Tow. Wzajemnej Pomocy Pracowników Tramwajowych odbyło ostatnio plenarne zebranie, któremu przewodniczył prezes p. Ziętkiewicz, poczem referował tenże sprawę osiedla. Budowę domków ze względu na wyczerpanie kapitałów wstrzymano. Komisja dla rozbudowy miasta stara się o uzyskanie odpowiedniego kapitału i w razie otrzymania go, przekaże część Tow. Wzajem. Pom. Prac. Tramw. Wówczas przyspieszy się budowę może z początkiem października, około 57 domków będzie już wykończonych.

Przy klubie sportowym towarzystwa utworzono specjalną sekcję dla młodzieży w wieku od lat 13. W ten sposób zarząd odciągnie dzieci swych członków od zgubnych wpływów ulicy i nieodpowiedniego towarzystwa. Cwiczenia tejsze odbywają się co poniedziałki i środy pod nadzorem specjalnego instruktora z Przysposobienia Wojskowego.

W dalszym ciągu skarbnik p. Rolewski referował sprawę Rady Kasy chorych, poczem p. Borakowski poruszył sprawę wyborów do Rady Miejskiej. Sprawa ta wywołała ożywioną dyskusję, przyczem wszyscy oświadczyli się za przyłączeniem się do stronnictwa narodowego. W końcu wpłynął wniosek, by wszyscy członkowie składali datki na pomnik Serca Jezusowego. Prezes p. Ziętkiewicz jednak podkreślił, że sprawą tą zajął się już zarząd, który na ten cel zamierza złożyć większą sumę. (z)

RUCH W TOWARZYSTWACH

Stow. Katolików Abstynentów pod wezw. św. Kazimierza urządza uroczyste zebranie w niedzielę, dnia 1. września o godz. 4 popoł. w sali Domu Król. Jadwigi. Uprasza się o liczny udział członków i sympatyków.

„Canaria”, Tow. Hodowli Kanarków i Ochrony Ptaków Leśnych w Poznaniu. Wycieczka rodzinna odbędzie się w niedzielę, 1 września o godzinie 8 rano do Starego Ogrodu Strzeleckiego na Miasteczko. Różne gry o cenne nagrody m. in. dla gości kanarek-spiewak. O liczny udział członków i gości prosi Zarząd.

Związek Malarzy. Plenarne zebranie odbędzie się 1 września o godz. 11 w lokalu posiedzeń przy ul. Wroneckiej 6.

Sodalitja Pań Zawodu Kupieckiego. Miesięczne nabożeństwo odbędzie się dnia 1 września r. b. o godz. 10 w kaplicy św. Józefa. Nazajutrz zebranie plenarne o godz. 19 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej.

Tow. Powstańców i Wojaków Łazarz-Górczyn. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 września r. b. o godz. 20 w lokalu Kasy Obywatelskiej. Obecność komendantury i całego pocztu sztandarowego konieczna.

Związek Pracowników Kupieckich Oddz. w Poznaniu. Zebranie Sekcji Zeleźniaków odbędzie się dnia 2 września o godzinie 20 w lokalach Z. P. K. przy ul. Podgórznej 12 b.

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu. Plenarne zebranie odbędzie się dnia 2 września r. b. o godz. 20 w większej sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Na porządku obrad wykład p. red. R. Fenglera na temat: „Czechosłowacja w okresie powojennym”.

Wydział Pomocniczy Krawiectwa Damskiego. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 bm. o godz. 19.30 u p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej. Wszystkie pomocnice, które zday egzamin, prosimy do współpracy. Zarząd.

Harmonja. Wspólna próba całego chóru odbędzie się dnia 2 września o godzinie 20 w sali Stow. Techników, Św. Marcina 21.

Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej. Zebranie odbędzie się dnia 3 września o godz. 19.30 w Domu Król. Jadwigi.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski 10 zł; M. K. 2,50 zł; Janina Ciszewska, Ratajczaka 27 zł. 20; Serafinowska, Sołacz 10 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 282 zł.

Na chleb św. Antoniego: K. S. 10 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 105 złotych.

Na Tow. Opieki nad inwalidami: Edward Kręglewski, zamiast wieńca na trumnę s. p. Kazimierza Świerkowskiego 25,— zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 35,— zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

M. A. Kurjer Warszawski w Warszawie. — Głos Lubelski w Lublinie. — Głos Narodu w Krakowie. (K)

P. Muszałowa. Radzimy pozwać gospodarza przed Urząd Rozjemczy dla spraw najmu. (K)

P. Białkowski, Pobiedziska. Podatek mieszkaniowy należy płacić od mieszkań w domach, co do których obowiązuje ustawa o ochronie lokatorów; za mieszkania w domach nowowybudowanych podatku tego płacić nie potrzeba. — W sprawie opłaty kanalizacyjnej radzimy skarżyć do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu. (K)

Z. Z. Poznań. Należą się Panu trzy czwarte tej gratyfikacji w myśl art. 12 rozp. Prez. Rzpl. z dnia 16. 3. 1928 w umo-

wie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. 35/28 poz. 323). Należy wnieść skargę do sądu grodzkiego. (K)

R. M. Pedagogium Akademickie, Poznań, św. Marcina 40. (K)

Wski, Pobiedziska. Nic o tem nie wiemy. Prosimy zwrócić się z zapytaniem do ks. proboszcza w Jarocinie. (K)

M. I. Należy napisać do Konsulatu Generalnego Polski w Nowym Jorku. Adres: New York 953. Third Ave 57 th. (K)

Kupujcie najlepszą alpaka i platerę wyrobu

B-ci Henneberg

Warszawa.

Do nabycia w pierwszorzędnym magazynach. Pw 15-09262,516

P. Guzikowska, „Caritas”, Aleje Marcinkowskiego 22, tel. 19-89; dostawa drzewa Nowy Rynek 13, tel. 55-58. (K)

P. M. Placzkiewiczówna. Wobec braku zastrzeżenia nie uzyska Pani dopłaty w drodze sądowej. (K)

Do nabycia wszędzie.

8255/56-BI 11/8

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono w złotych		dw 1857	
J. Dalska, Poz.	20,—	W. Myllert, Potulice	5,—
W. Gendera, Jakubowo	5,—	Ratajczakowa, Poz.	10,—
J. Koska, Poz.	20,—	Służba Sem. Duch. Poz.	25,—
K. P. R. P. Poz.-Wsch.	154.20	Biuro Paraf. Farnej, Poz.	35,—
Wl. Pawlicka, Poz.	5,—	Za pośr. X. Pr. Koźlika K. Szajówna	5,—
M. Hofmann, Poz.	10,—	Pel. Goździkowa	5,—
J. Szafarkiewiczowa z podz. za szcześliwą operację	100,—	St. M.	3,—
A. K. Poz.	5,—	J. Ch.	5,—
Wl. Szubert	50,—	St. Gr.	10,—
G. Kluszoła, Poz.	5,—	P. W.	5,—
Stan. Konwiński, Poz.	10,—	Tow. Pielgrzym. Poz.	100,—
Fr. Ofierzyński, Poz.	5,—	J. Kuźniowski, Poz.	10,—
Kuczyńska, Poz.	20,—	W miejsce podz. za wyraż. współz. z pow. śmierci s. p. Dr. Wl. Szełca — Apol. Szełca	100,—
Za pośr. X. Prob. Baka par. Lubosz	61.50	X. W. Janowski, Strzelce W. 5.	5,—
M. B. Poz.	10,—	Furmankówna, Kościan	10,—
Przewodnik Katolicki	488.50	W. Dziadus, Ujeźnia	2,—
J. Grynicz, Lwówek	5,—	J. Suszczyńska, Adamowo	1,—
M. Zawistowski, Toruń	5,—	X. Pr. Nowakowski, Kędz.	9.25
Przez Bank M. Pozn. N. N.	30,—	F. Kasch, Gniezno	3,—
Chelmiński, Poz.	10,—	A. Ertłowa, Pleszew	2,—
B. C.	2.50	X. Wilkoński, Grodzisk	50,—
Leszczyńska	2,—	X. Pr. Poprawski, Sieraków od Parafjan	50,—
Przez Poz. Bank Ziemiań A. Wieczorkowa	5,—	X. Dz. Dembiński, Dłużyna od Parafjan	90.75
A. Hauffe	25,—	T. Małachowski, Chojnice	10,—
N. N.	5,—	Fr. Kaczmarek, Pepowo	2,—
N. N.	20,—	P. Tyseł, Lwów	10,—
Ratajczak	3,—	T. Babik, Osielec	5,—
Pawłowska, Poz.	5,—	J. Jankowska, Trzeciewiec	5,—
Gburczykówna	1,—	Łasaki, Tarnop.	9.50
St. Zarzyński, Mroczew	10,—	J. Halaśzowski, Wygnance	5,—
W. Wojtkowiak	4,—	L. Kiełczewska, Gdynia	5,—
M. Mieczkowska	100,—	E. Kiełczewska, Warszawa	2,—
K. Zyburska	5,—	A. Wasilewska, Horochów	5,—
Kurjer Poznański	2 078.80	Inż. A. Goraj, c. Łódź	5,—
St. Krzoska, Ostrów	10,—	Za pośr. X. Rady Szudzińskiego X. Radca Szudziński, Dolsk	20,—
L. Starkowska, Buk	5,—	Od Parafjan, Dolsk	116.50
Par. Wilkowił p. Jarocin	70.18	A. Ozdowska, Kalisz	7,—
Par. Zydowo, p. Poznań	80,—	Wl. Czechowski, Rawicz	5,—
K. Fiebig, apt. Zerkowo	100,—	X. J. Nowaczewicz, Mielz.	5,—
St. Madaliński, Debicz	p.		
Bank Ludowy, Środa	200,—		
St. Malarski, Bilkowo	7.60		
J. Kosturska, Hoszów	2.55		
J. Machnicka, Wiśnicz	4.80		
		Cz. Ogórkowski, Koźmin	5,—
		P. Buczyński, Tarnopol	5,—
		St. Andrzejewska, Czempin	5,—
		Wl. Mucha, Skrzemki	5,—
		X. L. Ciemiński, Ziottniki K.	5,—
		P. Wisniewska, Rybnow	5,—
		W. Kozak, Mława	10,—
		K. Gogowski, Bedzito	10,—
		B. Nowicka, Miedzychód	10,—
		J. Kalawski, Poz. III. rata	10,—
		F. Bocian, Zbąszyń	10,—
		W. Rybarczyk, Słupia	20,—
		M. Skibowa, Nowy Sącz	2,—
		X. N. Parstka, Wejherowo	3,—
		F. Krasztofian, Łabiszyn	9.50
		E. Szulcówna, Napol	20,—
		X. Pr. Napiątek, Margonin	60,—
		X. Prob. Janasik, Bnin	125,—
		X. T. Wrzesiński, Blichowo	5,—
		K. Bochenek, Mikulicze	3,—
		T. Wiśniewski, Słupia	1,—
		Cz. Biernacki, Pobiedziska	2,—
		L. Szymczak, Długoleka	5,—
		Dr. F. Szeib, Koźmin	10,—
		M. Skubicka, Poz.	10,—
		X. T. Kruza, Magnuszew	10,—
		M. Ratajczak, Mylin	10,—
		J. Domogórski, Słupia	10,—
		Kasa Miejska, Osieczno	20,—
		H. Matafro, Rzgów	5,—
		M. Mielczkiewiczowa, Boj.	12.06
		X. Postych, Kalinowa	5,—
		A. Hadło, Debowo	2.25
		Z. Klapezyński, Poz.	2,—
		M. Pawlak, a. Kurki	5,—
		J. Aluszyński, Smogul. W.	5,—
		J. Cierniak, Poz.	5,—
		J. Rant, Tabałówka	2,—
		X. H. Weryński, Stary Sącz	5,—
		K. Studziński, Czempin	10,—
		Fr. Andrzejewski, Ostrów	10,—
		X. Prob. Michalski, Oporowo od Parafjan	35,—
		J. Szudziński, Głojkowo	3,—
		M. Barszerowicz, Łowicz	110,—
		Hasiński, Puszczykowo	10,—
		Wl. Wentzel, Ostrów	10,—
		J. Olszewski, Tczew	10,—

Co powoduje wypadanie włosów i jak temu zapobiec?

JAK OSIĄGNAĆ NOWY POROST WŁOSÓW?

Silne wypadanie włosów jest prawie zawsze wynikiem podrażnienia skóry głowy, które jest następstwem nieodpowiedniego pielęgnowania podglebia włosów. Nadmierne powiększenie się gruczołów łojowych, znajdujących się w skórze głowy z jego następstwami, jak zbyt silne wydzielenie się tłuszczu, łupież i t. p. również pociąga za sobą wypadanie włosów. W dalszym ciągu ciągle powiększający się gruczoł łojowy coraz mniej miejsca pozostawia dla korzenia włosowego, włos staje się coraz cieńszy, wypada i w krótkim czasie ukazuje się łysina, o ile zło nie zostanie w porę usunięte.

JAK TEMU ZAPOBIEC?

Ażeby zapobiec powiększeniu się gruczołów łojowych i tworzeniu się łupieżu, tak samo jak i nadmiernemu wypadaniu włosów, względnie o ile chodzi nam o racjonalne pielęgnowanie włosów celem zachowania bujnego i zdrowego uwłosienia, wystarcza codzienne systematyczne używanie „Silvikrin-Fluid” i cotygodniowe mycie głowy „Silvikrin-Shampooem”.

„Silvikrin - Fluid” nie jest mniej lub więcej perfumowanym spirytusem ale absolutnie nie drażniącą skórę wodą na włosy, która wskutek zawartości siarki, racjonalnie pielęgnuje i odżywia włosy i ich podglebie. „Silvikrin - Shampooem” zawiera tak samo albumoży siarki i jest niedoszczędnym środkiem do mycia głowy.

Jak osiągnąć nowy porost włosów? Usunięcie przyczyny, powodującej wypadanie i osiągnięcie nowego porostu włosów, wymaga systematycznej kuracji „Silvikrinowej” („Silvikrin” jest opatentowany prawie we wszystkich krajach cywilizowanych). Według orzeczeń wielu krajowych i zagranicznych lekarzy „Silvikrin — Kuracja — Włosów w komplecie” jest jedynym środkiem, który przy wypadaniu

włosów, a nawet przy wyraźnej już łysinie daje jak najlepsze wyniki.

Panów lekarzy, którzy „Silvikrinu” dotąd jeszcze nie wypróbowali, prosimy, aby zażądali od nas bezpłatnie naszych preparatów.

Od tysięcy osób, które „Silvikrin” stosują, otrzymujemy ciągle zawiadomienia o osiągniętych zdumiewających wynikach. Od czasu genialnego wynalezienia „Silvikrinu”, metoda prowadząca do regeneracji włosów, naukowego pielęgnowania takowych i ich podglebia, wkroczyła na nowe tory.

Ażeby każdemu dać możliwość bezpłatnego poinformowania się o kuracji „Silvikrinowej”, wysyłamy bezpłatnie franco: 1) książeczkę „Wypadanie i regeneracja włosów”, 2) Najnowsze wiadomości z Polski — tak samo z kół lekarskich o osiągniętych dodatnich wynikach stosowania „Silvikrinu”. 3) Plan kuracji „Silvikrinowej”, zredagowany przez profesora dr. med. Lipiawskiego, 4) Próbkę „Silvikrin - Shampooem”.

W tym celu prosimy o nadesłanie dokładnego adresu do Silvikrin - Vertrieb, Gdańsk 308. Böttchergasse 23/27, nw 3539

Dnia 30 sierpnia 1929 r. zakończyła życie w Żegrzu, po krótkiej i ciężkiej chorobie, ś. p.

Marja z X. X. Sapiehów Hr. Żółtowska

opatrzona Sakramentami św., w wieku 74 lat. Smutną wiadomość podaje Krewnym, Przyjaciołom, Znajomym
rodzina.

Nabożeństwo żałobne za duszę Zmarłej, odbędzie się w Poznaniu, we wtorek, 3 września o godzinie 11 w kaplicy św. Józefa. dw 1914

Marjan Markiewicz

student politechniki warszawskiej,

zasnął w Bogu, dnia 30 sierpnia 1929 r., o godz. 9,30 wiecz., po cierpliwie znoszonych cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., w 22 roku życia, o czym zawiadamia pozostała

w nieutulonym żalu

matka z rodziną.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 3 września o godz. 4 z kaplicy cmentarnej w Górczynie.

Poznań, dnia 31 sierpnia 1929 r.

Chelmonskiego 4.

zw 18532

Dnia 30 sierpnia 1929 r., zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat i wujek, ś. p. zw 18 546

Stefan Nowicki

przeżywszy lat 50. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 2 września, o godz. 17,30, z kaplicy św. Józefa na cmentarz jeżycki, o czym donoszą

ciężko strapieni

żona, dzieci i rodzina.

Poznań, Grudzieniec 48c.

Dnia 2 września, w pierwszą rocznicę śmierci, ś. p.

Zbigniewa Kałużyńskiego

ucznia 8 klasy szkoły Marcinkowskiego

odbędzie się

nabożeństwo żałobne

w kościele św. Marcina, o godzinie 9,30, przed wielkim ołtarzem. zw 18 536

Wszystkim, którzy okazali tyle szczerego współczucia w tak ciężkiej dla nas chwili i przyczynili się do uczczenia pamięci Zmarłego, ś. p.

Kazimierza Świerkowskiego

a w szczególności Przewielebnemu Duchowieństwu, Przedstawicielom Władz, wszystkim Towarzystwom i Organizacjom oraz Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym, za liczne wieńce, odprowadzenie ze sztandarami na miejsce wiecznego spoczynku oraz piękne śpiewy, składamy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Żona i dzieci.

zw 18525

Głęboko wzruszeni dowodami współczucia, dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się uczczenia, ś. p.

Władysława Jankowskiego

a w szczególności Wielebnemu Duchowieństwu, Radzie Nadzorczej oraz Dyrekcji Spółdzielni Spożywców „Zgoda“, Związku Pracowników Koleji R. P. koło Poznań, Współpracownikom Zmarłego, oddz. VI/I, Główn. Warszt. Kolejowych, Orkiestrze kolejowej, Delegacjom oraz Krewnym i Znajomym za liczne nadesłane wieńce, udział w pogrzebie z sztandarami, jak również za udział w nabożeństwie żałobnym, najserdeczniejszym

Bóg zapłać!

Żona i dzieci.

bpw 634

Za oddanie ostatniej przystugi naszej ukochanej córce, ś. p. zw 18 539

Janinie Szczygielskiej

składamy Duchowieństwu, Chórowi Kościelnemu św. Marcina, Krewnym i Znajomym, najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Rodzina.

LOS Y

5 kl. Lot. Państw.

jeszcze kilka wolnych

1/2 losu 50,—, 1/2 losu 100 zł.

Co drugi los wygrywa.

Ciągnięcie codziennie, po

cząwszy od 7.9. do 9.10 r.b.

Główna wygrana 750 000 zł

WŁ. BILLERT

Poznań, św. Marcin 19

Konto P. K. O. 207970

zw 18533

W czwartek, dnia 29 sierpnia 1929 zasnęła w Bogu po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach moja najdroższa żona, nasza nigdy niezapomniana matka, kochana córka i siostra, ś. p.

Anna Kasprzak

z domu Gajewaka

przeżywszy lat 25. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 1 września 1929 r. o godz. 5-po poł. z domu żałoby przy ul. Śródka 6.

W ciężkim smutku pogrzebieni

mąż z dziećmi i rodzina.

Pw 4501-06,03

Zakład Pogrzebowy „Bracia Nowak“, pl. Nowomiejski 10. Tel. 1046.

Stenotypistka

polsko-niemiecka, przez Bank poszukiwana zaraz. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem wymaganej pensji do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zwp 18 545

Lokomobila

R. Molf — Magdeburg — Buckau 80 km. nr. 2062 Atm. J., rok 1888, gruntownie wyremontowana, gotowa do ruchu, korzystnie do sprzedania. Oferty i zapytania skierować do Magistratu miasta Wielunia nad Notecią. Tamże na miejscu do obejrzenia. dw 1902

Oszukuje

się ten sam, kto kupuje za słabą maszynę do szycia. Jako doświadczony zawodowiec i z nakazu sumienia, prowadzę maszyny tylko takie, które przewyższają amerykańsk. „Singera“ i tanią je oddaje.

T. Konikiewicz, Poznań

plac Nowomiejski 1a, parter,

wejście z bramy.

Pw 8559/30-23,193/4

10 tanich dni - na nowy rok szkolny!

od soboty, dnia 31 sierpnia do wtorku, 10 września 1929

S. KAŁAMAJSKI

Poznań-Toruń

Tanie pończochy!

Pończochy damskie, à la macco	165
Pończochy damskie jedw. flor. modne kolory	295
Pończochy damskie prima flor. najnowsze kolory	350
Pończochy damskie, sztuczny jedwab do prania	395
Pończochy damskie, fil de'cosse	395
Pończochy damskie najprzedniejszy fil de'cosse modne kolory	525
Pończochy damskie etami nowe dawniej 7.25 teraz	575
Pończochy jedwabne „Bem-berger”	770

Tanie rękawiczki!

Rękawiczki damskie, niciane kolor., białe i czarne	195
Rękawiczki prima damskie	275
Rękawiczki damskie lniane	325
Rękawiczki damskie czysto jedwabne bardzo tanio	695
Rękawiczki męskie imitacja duńskich	295
Rękawiczki męskie niciane	325
Rękawiczki dziecięce białe wszystkie wielkości	185
Rękawiczki dziecięce kolorowe wszystkie wielkości	215

Tanie trykoty!

Koszulki damskie cienkie igliczkowe tylko	220
Kombinacje damskie cienkie igliczkowe, kolorowe	535
Pantalony damskie kolorowe „Prima Macco”	350
Pantalony jedwabne w najmodniejszych kolorach	835

Partja kamizelek, golfów, żakietów, kostjumów oraz płaszczy dzianych teraz

niżej ceny kosztu!

Tania bielizna!

Czepki przybrane koronką i wstawką	145
Podstanieczki damskie	110
Koszule damskie dzienne z koronką i mereżką	295
Majteczki damskie z koronką i wstawką	325
Kombinacje majteczkowe	395
Koszule damskie nocne z klockową koronką i wstawką	495
Biustonosze z koronką	155
Pasek dreliszkowy z 4 podwiązkami	250

Zlecenia zamiejscowe wysyłam odwrotnie.

Dla szkoły!

Fartuchy szkolne czarne od 7.50 i	950
Koszulki do gimnastyki od	375
Pantalony do gimnastyki od	530
Szwedzkie komplety do gimnastyki od	800

Podręczniki, wzory, oraz wszelkie przybory do robótek.

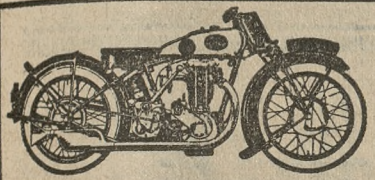
Włóczka

wełniana, olbrzymi wybór!

1000 innych artykułów, w niniejszym ogłoszeniu niewymienionych, po cenach bardzo tanich!

Proszę uprzejmie przekonać się! Proszę uprzejmie przekonać się!

Pw 4752-85, 10415

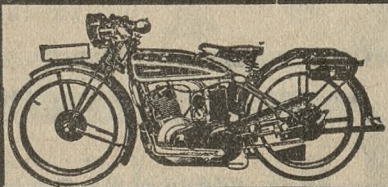
MOTOCYKL

New Hudson, A.J.S., Zündapp, Stock i Indian

dostarcza po zniżonych cenach i na dogodnych warunkach

„MOTOR“

POZNAŃ, Dąbrowskiego 7. Telefon 62-27 vis a vis P. K. O.

Pw 4786-85, 188

FUTRA

z powodu przebudowy interesu ceny zniżone

Spody futrzane

Wydry

Czapki

Koce

Futra podług miary, poszycia i przefasonowania w własnej pracowni.

MARJAN BAŁK

specjalny skład futer

ALEJE MARCINKOWSKIEGO 18.

zw 18498

Bracia Waberscy, Gniezno

Telefon 57

polecają z natychmiastową dostawą

Samochody FORD

osobowe, autobusy, ciężarowe i podwozia.

Dogodne warunki spłaty.

zw 10248

SZCZĘŚLIWE LOSY

Losy do 5 kl. Loterii Państwowej już nadeszły.

Mam jeszcze kilka wolnych do oddania.

Cena 1/1 los zł 200,—, 1/2 100,—, 1/4 50,—

Wysyłka tylko za zaliczką. Ciągnięcie od 7. 8. — 9. 10. 29.

Najwyższa wygrana w szczęśliwym wypadku 750.000 zł

Stanisław Jankowski,

Długa 1. BYDGOSZCZ P. K. O. 209-580.

DW 8888

Matrymonjalne.

Kupiec, hurtownik, zamożny, właściciel realności lat 40, poszukuje z powodu braku znajomości na tej drodze:

żony

panny do lat 30, z posagiem. Sprawę traktuję poważnie i proszę ewentualnie o pośrednictwo rodziców lub krewnych. Łaskawe zgłoszenia nieanonimowe proszę przesyłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 498

Drukarnia Polska S. A.

św. Marcina 70

poszukuje dla swych urzędników

MIESZKANIA

3 i 4-pokojowego

Łask. zgłoszenia z podaniem położenia i warunków uprasza się pod zw 18 446

Spółka Akcyjna

poszukuje

2-3 pokoi na biura

z sklepem nadającym się na składnice, możliwie w śródmieściu. Oferty do Kurjera zw 18498

Sprzedawca

zdolny, branży wódczanej na m. Poznań potrzebny zaraz. Wymagane gwarancje. Oferty z podaniem dotychczasowej działalności do Kurj. Pozn. pod zw 18491

M. MINDYKOWSKI

Poznań, ulica Żydowska 33.

Pw 4983-0, 1102

Rabka-Zdrój

Zakład leczniczo-wychowawczy dra med. Józefa Olszewskiego

przyjmuje chłopców od lat 6-10-ciu przez cały rok, najmniej na pobyt 4-ro tygodniowy. Nauka w zakresie 4-ch klas ludowych na miejscu.

Prospekty na życzenie. zw 18411

WOBEC ZMIANY DEKORACJI W NASZYM PAWILONIE NA P. W. K.

OD PONIEDZIAŁKU
W SKLEPIE
NA GWARNEJ 14

WYPRZEDAŻ

SUKIEN POZOSTA-
ŁYCH Z DEKORACJI
WIOSENNEJ I LETNIEJ

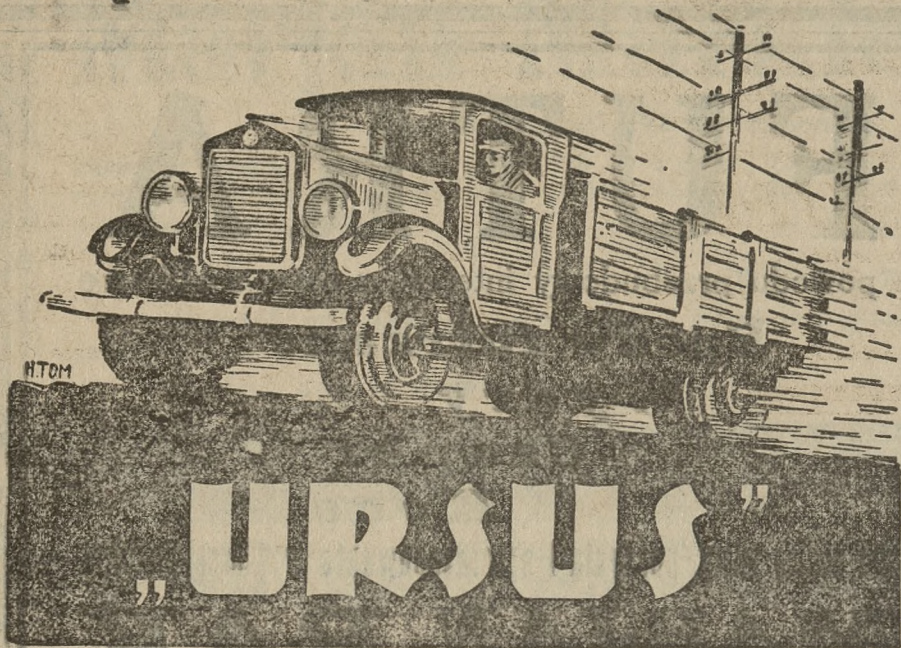
100 SUKIEN PO ZŁ 75, ZŁ 100, ZŁ 150 I ZŁ 200

BOGUSŁAW HERSE

nr 3557

Całkowicie wykonane w kraju jedyne na nasze drogi,
niezrównane

CIEŻARÓWKI I AUTOBUSY

Centrala: Zakłady Mechaniczne „URSUS” S. A. Warszawa, Skierniewicka 27 29.

Przedstawiciele na województwa:

- Białostockie: W. Kariakin, Białystok, Kilińskiego 17
- Krakowskie: F. Nowotny, Kraków, Jabłonowskich 4
- Lubelskie: Biuro Techn. „Lech”, Lublin, Bernardyńska 9
- Lwowskie: Inż. B. i K. Neymanowie, Lwów, Chorążczyzny 6
- Łódzkie: H. Buczyński, Łódź, Płotowska 112
- Pomorskie: K. S. Auto, Bydgoszcz, Gdańska 19
- Poznańskie: Zakł. Mechan. „Ursus” Odd. w Poznaniu 27 Grudnia 16
- Śląskie: Dr. L. Korczyński, Katowice, Gen. Zajączka 4
- Wileńskie: Inż. L. Janowicz, Wilno, Ponarska 55

Tw 210

Eleganckie

Kapelusze Damskie

poleca

T. Ludwig

Poznań

Szkolna 9.

Zwracam uwagę na moją wystawę modeli
w dniu 1 września 1929 roku.

Pw 4734-85 45

Plachty nieprzemakalne

Worki jutowe do
wszelkich celów.

Sienniki.

Tkaniny jutowe.

Dery na konie,

poleca

Fa. Szulc i Kunert

Sp. z o. o. Kp 818

Fabryka Namiotów Placit i Worków

Poznań, ul. Woźna 12. Tel. 5802

Wypożyczamy

Plachty nieprzemakalne do
krycia wagonów na dogod-
nych warunkach.

Majątek

1500 morgowy w Poznańskim sprzedam
przy zaliczce w gotówce 40 000 dolarów.
Zgłoszenia li tylko poważnych reflektantów
z odpowiednią gotówką do Kurjera Pozn.
pod zw 18495

Do wydzierżawienia

w centrum miasta przy placu Wolności
ubikacje handlowe nadające się na skład-
nice i biura, 320 m², centralne ogrzewanie
od zaraz wprost od gospodarza. Zgłosze-
nia do Kurjera pod zw 18490

Folwark-resztówka

blisko Poznania, słicznie położona, nadająca się na letnisko,
dogodne warunki komunikacyjne, kolej, autobus przy szo-
sie, z nadkompletnym inwentarzem żywym i martwym,
z zapasami zeszłorocznymi zniw ewentl. bez tego, z pole-
waniem, sprzedam natychmiast. Pośrednicy wykluczeni.
Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 18513

MIESZKANIA

circa 7 pokojowego wprost od gospodarza zaraz
lub od 1. X. poszukuję się. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zw 18520

Dwa

eleganckie, z komfortem, umeblowane POKOJE
z łazienką na Matejki lub w okolicy, nie wyżej
pierwszego piętra, dla jednej osoby wyjątkowo od
1 października. Zgłoszenia do Kurjera Pozn.
pod zw 18505

Alfa, Szkolna 10

Najtańsze źródło artykułów podarunkowych
Bizuterja, Papeterja, Albumy, Ramki,
Kalamarze, Szkatułki, Figury, Obrazki
Centrala pocztówek artystycznych. nw 2011

Z folwarku 860 morgowego

sprzedam korzystnie idealną połowę do równych praw i czę-
ści. Ziemia dobra, budynki masywne, obszerne, z pełnym
zbiorem, nadkompletnym żywym i martwym inwentarzem
Parowy garnitur Marschała z roku 1913, dobrze utrzymany
Od miasta 3 km. Stacja kolei i poczta Trzemeszno. Gim-
nazjum męskie i żeńskie w miejscu. Cena podług umowy
Powózek nie wysyła się. zw 1851

JAN ROSZAK — MIAŁY, P. TRZEMESZNO.

Nasiennika

młodszy, dzielny fachowiec, władający poprawnie języ-
kiem polskim i niemieckim, w słowie i piśmie, poszukuje
poważne przedsiębiorstwo. Oferty z podaniem dotychcza-
sowej działalności, referencyj jak również warunków wy-
nagrodzenia, przyjmuje „PAR”, Poznań, Aleje Marcinkow-
skiego 11, pod nr. 578. Pw 4301-64.340

RENOMOWANY
SKŁAD WIN
KAROL RIBBECK
WŁ: ALEKSY LISSOWSKI

POZNAŃ - POCZTOWA 23

Pw 7094-0.5306

ZAPRASZAMY DO ZWIEDZENIA WYSTAWY:

- SALONOWYCH MASZYN DO SZYCIA ELEKTRYCZNYCH, GABINETOWYCH oraz ZWYKŁYCH —
- HAFTÓW ARTYSTYCZNYCH, KOLOROWYCH i BIAŁYCH i INNYCH ROBÓTEK, WYKONANYCH na DOMOWEJ MASZYNIE — dw 6140
- DZIAŁY MASZYN DO SZYCIA RZEMIEŚLNICZYCH i SPECJALNYCH dla WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU — w własnym naszym magazynie w **POZNANIU, ul. 27 GRUDNIA 16.**

Sp. Akc. **SINGER SEWING MACHINE COMPANY**

Nowe znamię Bydgoszczy

znaczy

obsługa klienta.

Wszystko co Pański samochód potrzebuje

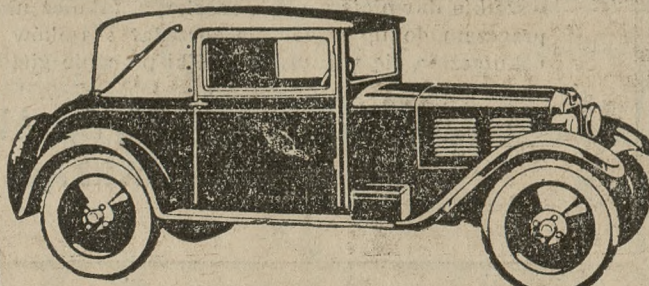
Ł. Stadie - Automobile
Stacja obsługi

Bydgoszcz, Plac Wolności 1. Tel. 1602.

Dom fabryczny

przy ul. Mylnej, łatwo do przebudowania na dom mieszkalny, parter i piętro ca 250 m², do sprzedania. Bliższe szczegóły: **B. Śniegocki, Poznań, Fr. Ratajczaka 2.** Pw 4676-35.13

Najtańszy samochód doby obecnej!

Nowe kryte samochody osobowe D. K. W. po 7500 zł na dogodnych warunkach spłaty poleca Pw 4759-35.150

Przedstawicielstwo samochodów i motocykli D. K. W.

WUL-GUM

wł. A. Kwiatkowski

Poznań, Wielkie Garbary 8.

Tel. 1864.

Samochody - Motocykle - Akcesoria - Smary.

Wielki wybór

lasek i parasoli

najnowszych fasonów od najtańszych do najwykwintniejszych poleca Pw 3987

POZNAŃSKI DOM PARASOLI
M. Drozdowska, Poznań, św. Marcin 22.

MUSZTARDA

Palma

Sprzedam z powodu parcelacji majątku

porową młocarnię

60 cal. marki „JANE”, bardzo bobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer zw 18514

Zwiedzając P. W. K. w Poznaniu

zajdź do Pawilonu 61 i spróbuj wódek i wyborowych win krajowych

GENELEGO

NASZE

FUTRA

PALTA

UBRANIA

ZDOBYŁY SOBIE POWSZECHNE UZNANIE

zachwycone tłumy publiczności oglądają wystawę przy ulicy **Fr. Ratajczaka 2**

Wykonanie na miarę — ogólnie znane niskie ceny.

EDMUND RYCHTER, POZNAŃ

ulica Wrocławska 14-15, przy ul. Wrocławskiej zważać dokładnie na imienną firmę. Telefony 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

Zarząd Sp. Akc. H. CEGIELSKI w Poznaniu

zawiadamia swych pp. akcjonariuszów, że mocą uchwały Walnego Zebrania z dnia 17 maja 1929 r., wypłaca się od dnia 1 września 1929 r. począwszy dywidendę za rok 1928 w wysokości

8% od akcji złotych serii A, B i C

za zwrotom kuponów w kasie Spółki w Poznaniu przy Górnej Wildzie 136 oraz w Centrali i wszystkich Oddziałach Banku Związku Spółek Zarobkowych. Dywidendę od ułamków akcji wypłaca się za zwrotom kuponów tylko w kasie Spółki w Poznaniu przy Górnej Wildzie 136.

**H. CEGIELSKI, Sp. Akc.
w Poznaniu.
ZARZĄD.**

nw 3444

Zarząd Sp. Akc. H. CEGIELSKI w Poznaniu

zawiadamia swych pp. akcjonariuszów, że na mocy uchwały Walnego Zebrania z dnia 17 grudnia r. 1928, z dniem 1 września r. b., rozpoczyna się zamiana 50-złotowych akcji Spółki na akcje 100-złotowe z równoczesnym uwzględnieniem 40% podwyżki z tytułu przewalutowania bilansu na 1 lipca r. 1928, stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. nw 3443

Wynika z tego, że n. p. za 10 dotychczasowych akcji 50-złotowych akcjonariusze otrzymują 5 akcji 100-złotowych z tytułu zamiany oraz 2 akcje 100-złotowe z tytułu przewalutowania bilansu, razem więc 7 akcji 100-złotowych.

Zamiana akcji 50-złotowych serii B i C na 100-złotowe będzie uskuteczniata w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15 i w Oddziale tegoż Banku w Warszawie przy ul. Jasnej 8, do dnia 31 grudnia r. b. oraz w biurach Spółki w Poznaniu przy ul. Górna Wilda 136.

Po tym terminie zamiana uskuteczniata będzie tylko w biurach Spółki w Poznaniu; również tylko w Spółce w Poznaniu wymienione będą wszelkie dawniejsze akcje markowe, jakoteż ułamki wszelkiego rodzaju, przyczem dokup względnie sprzedaż ułamków celem dopełnienia akcji uskuteczniata się w biurach Spółki po cenie giełdowej.

**H. CEGIELSKI, Sp. Akc. w Poznaniu
ZARZĄD.**

MAGAZYN FUTER

E. Lehmann

Zal. 1875. Poznań, ul. Wrocławska 18. Zal. 1875.

Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie i solidnie.

Stale wielki wybór z każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych

Ceny umiarkowane! Ceny umiarkowane!

Przyjmuje się wszelkiego rodzaju skóry do garbowania.

CENY ZNIŻYŁEM

dla reklamy i zmniejszenia zapasów

na porcelanę, serwisy obiadowe i kawowe,
na łózka żelazne i materace,
na garnki i naczynia emaljowane

Forma Wecka znane i wypróbowane

SŁOJE do ZAPRAW

1/2 litra	0,95
3/4 litra	1,05
1 litra	1,25
Słoje do zawiązania	
1/2 litra	0,25
3/4 litra	0,35
guma prima	0,20
sprężynka duża	0,10

Garnki emaljowane

garnek wysoki 6 cm.	0,50
garnek wysoki 7 cm.	0,55
garnek wysoki 10 cm.	1,—
garnek wypukły z uszami 14 cm.	1,30
garnek wypukły z uszami 16 cm.	1,60

Wielkim wyborze miski, rondle, przetaki.

Towar pierwszorzędny z gwarancją.

F. STASZEWSKI

Poznań, 27 Grudnia 5.
Filja Wyspiańskiego 15.

Cudze chwalcie swego nie znacie

Krajowego wyrobu bez chemikalji
sosi, ekstrakty, kostki i buljony
„NINABUR“

FABRYKI DOBRYŃ NA POLESIU.

Obecnie na P. W. K. w Poznaniu wystawione są w Pawilonie Ziemiarek i w kiosku na terenie E. nabyć można. Żądać we wszystkich sklepach spożywczych.

10% Nagroda 10%

Na dworze Staroleka skradziono duży sztuciec srebrny, naczynia srebrne, biżuterję, złoty damski zegarek i sporo bielizny,
ogólnej wartości 30.000 zł.

Kto spowoduje zwrot przedmiotów (wskaże sprawców) otrzyma nagrodę 10% wartości. Zgłoszenia telefoniczne pod nr. 31-24 w dni powszednie od godziny 10-12 przed południem. zw 18519

Autobus

pierwszorzędnego fabrykatu z niezwykle solidną karoserją na 25-30 osób polecamy po cenie korzystnej z dostawą natychmiastową Pw 4820-35,58

BRZESKIAUTO, Sp. Akc.,
Poznań, ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 6323 i 6365

Wypożyczalnia książek

bogato zaopatrzona we wszelkie nowości beletrystyczne i naukowe.

Dla dzieci i młodzieży wielki wybór zastosowany do wieku i rozwoju. Pomoc szkolne. — Otwarte cały dzień bez przerwy.

B-cia NITECCY, ul. Ślusarska 7
(między Woźną i Wodną). Pw 4753-35,128

DO SAMOCHODÓW

dostarcza korzystnie

OPONY i DĘTKI

pierwszej jakości (gwarancyjne) firma

W U L - G U M

właśc. A. Kwiatkowski

Poznań, Wielkie Garbary 8. Tel. 18-64.

Polecamy wszelkie akcesorja, akumulatory, masywy (gumy pełne), smary i t. d. również nasze zakłady wulkanizacyjne wykonujące wszelkie reparacje pod gwarancją. Pw 4788-35,198

Kursy Maturyczne i Doksztalcające

„WIEDZA“

Kraków, ul. Studencka 14. I. p. Tw 219

przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

Szkoła śpiewu solowego

Prof. Krasińskiej-Rudnickiej

Metoda Marchesi, Battistini, Bellencioni. Stawianie głosu, ćwiczenia oddechowe, dykcja, styl, przygotowanie do koncertów, opracowanie partycji operowych i gra sceniczna. bpw 625

Plac Nowomiejski 5a. Godziny przyjęć 14-16.

Aparat

do palenia kawy, kupię okazjanie. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 384. nw 3591

XXIV-ty ROCZNIK autodydaktycznych i praktycznych KURSÓW

buchalteryjnych i bilansowych
wiadomości handlowych
stenografii i pisania na maszynie
rozpoczyna się z początkiem

września

Ponad 10.000 absolwentów naszych kursów otrzymało posady.

Wpisy w sekretarjacie
św. Marcin 29

Pozn. Tow. Buchalterji
zw 18526

OSTRZEŻENIE:

Chcąc nabyć proszek naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować i wyraźnie zadać oryginalnych proszków z „Kogutkiem“ Gaseckiego, znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporcezywie polecane naśladownictwa w podobnem do naszego opakowania. aw 8975

Wagi decymalne

Osie do wozów
Lemiesze i odkładnie
Żelazo sztabowe
Tragarze do budowli
Kowce do mleka
Gwoździe, śruby, nity
Drut do prasowania stomy
Siatki na płoty
poleca korzystnie

JAN DEIERLING
skład żelaza Poznań, ul. Szkolna 3.
Tel. 35-43. Tel. 35-18.

Pw 479-35,207

TYLKO

Laktery - Emalje - Farby
marki

„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze.
Kto „Smokiem“ maluje,
Nigdy nie żałuje. Kw 1829

Plug parowy

Fowlera do sprzedania.
The Rex L., Poznań,
św. Marcin 64. Telefon 12-72.
zw 18493

„APOLLO“
RESTAURACJA

DANCING DANCING

Program od 1 września 1929

Kajdarowa (Tańce narodowe)	Baby Milford (Tańce exentric)	Marja Szautho (Tańce akrobatyczne)
Lu Margot (Tańce nowoczesne)		The and Fernand (Duet taneczny)

Wstęp wolny! **Co niedziele i święta „Five o clock“** Wstęp wolny!
z występami artystycznymi.

„BAR AMERYKAŃSKI“,
Śniadalnia! — Najlepsza kuchnia przy tanich cenach!
Wielki wybór w zakąskach — otwarta od rana godz. 10.

11 Gabinetów. Pw 4798-25, 203 DYREKCJA.

Do szkoły

Ubranka szkolne
dla dziewcząt i chłopców.
Tadne fasony, trwałe materiały,
bardzo niskie ceny!

J. Sisiecki
Dom Konfekcyjny
SP. AKC.
POZNAŃ — Stary Rynek 98-100

Pw 794-86, 21

Niniejszem zawiadamiam Szan. Publiczność, że w sobotę, dnia 31 sierpnia 1929 r., o godz. 10 przed poł. nastąpiło otwarcie

specjalnego magazynu konfekcji męskiej i chłopięcej
oraz wszelkich artykułów męskich pod firmą

„KONFEKCJA“
właściciel Leon Ligęziński

Poznań, Pocztowa 31, (naprzeciw Głównej Poczty)

Zasadą moją będzie: skora i rzetelną obsługą pozyskać Szan. Publiczność jako stałych Klijentów. Ceny niskie. dw 1911/12

Biuro Handlowe „Boltar“
Poznań, ul. Skarbowa 17, tel. 52-42
poleca do sprzedaży

Kw 817

80 majątków od 200—4000 mórg,
160 gospodarstw różnej wielkości i cenie,
120 kamienic w Poznaniu i na prowincji, pozatem
młyny, cegielnie, fabryki, hotele do dzierżawy i t. d.
Wszelkie transakcje przeprowadzamy solidnie i spiesnie.

Na sezon szkolny!

TEKI skórzane od 9.25 zł
TEKI płócienne od 1.95 zł
TORBY szkolne od 3.— zł
PIÓRNIKI od 0.95 zł
TOREBKI do śniadań od 0.90 zł

poleca w wielkim wyborze własnego wyrobu

Fa. P. KURDELSKI, Skład wyrobów skórzanych
Poznań, Półwiejska 39.
zw 18531

OTWARCIE
SEZONU

pod hasłem

PRZYJDŹ, ZOBACZ, a napewno KUPISZ

Proszę uprzejmie o łask. przybycie i zobaczenie bez przymusu kupna naszych **NOWOSCI** wyrabianych w **POLSKICH FABRYKACH** nie ustępujących w niczem przereklamowanym wyrobom zagranicznym.

J. Chojnacki
MATERJAŁY NA UBRANIA I SUKNIE
DYWANY — FIRANKI
POZNAŃ ST. RYNEK 52 TELEFON 1361

Także na dogodnych warunkach spłaty za pośrednictwem Spółdz. KREDYT, Pocztowa 30.
Pw 4206/7-85, 38/4

TELEGRAM P.W.K.
Ameryk. wesołe beczki
Największa atrakcja Wesołego Miasteczka przybyła!

Wszystkich serdecznie zapraszamy.

Każdy pęka od śmiechu!

SAMOCCHODY

13/46 Chevrolet 6 cyl. z kar. 4 osob. kryty
6/30 Steyr z kar. 4 osob. otwarty
4/16 Praga z kar. 2-3 osob. otwarty
6/30 Fiat Mod. 503 z kar. 4 osob. otwarty
13/55 Minerva z kar. 6 osob. Kabriolet

bardzo mało używane i nadzwyczaj dobrze utrzymane na warunkach rzadko korzystnych polecamy

Pw 24283

Brzeskiauto Sp. Akc. Poznań
ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.

OBUWIE

najlepsze z gwarancją za każdą parę kupuje się najkorzystniej w firmie

J. Pańczak
Poznań, św. Marcin 64.

Pw 4031/35-25, 169/00

Z dniem 31 sierpnia r. b., otwieram w Poznaniu przy ul. Pocztowej 20

skład komisowy

oraz zakup i sprzedaż wszelkich używanych przedmiotów. Kupuje i sprzedaje meble, wszystkie rzeczy używane, jak obuwie, garderobę męską, damską, biżuterję i t. p. Proszę o poparcie mego przedsiębiorstwa. zw 18 522

SKŁAD KOMISOWY — UL. POCZTOWA 20

Przyjmujemy natychmiast, inteligentnego, zdolnego i przyzwoitego

drogerzystę

w wieku do lat 26, z ładnym charakterem pisma i znajomością prac biurowych. Łaskawa zgłoszenia uprasza się z podaniem referencji do ekspedycji Kurjera Pozn. pod dw 1904

Polecamy do siewu
żyto Rogalińskie oryginalne
I. odsiew
”pszenicę P. S.” G. Herta I. odsiew
uznane przez Wydział Nasienny W. I. R. w każdej ilości do nabycia do natychmiastowej dostawy
Majętność Pamiątkowo, pow. poznański poczta i stacja kolej. w m. eiscu.
zw 18 187

ZYGMUNT MORAWSKI
Poznań Tel. 52-57 Półwiejska 7.

OBRAZY i LUSTRA
wszelkiego rodzaju zw 28327

Szkłarnia artystyczna. Szkłarnia budowlana.

SAMOCCHODY

9/25 Brennabor 6-siedzeniowy z nasadką, 8/40 De Dion Bouton 6-siedzeniowy Coupe, 10/30 Fulmina 6-siedzeniowy Torpedo, 1½ tonn ciężarowy Ford platforma, oraz kilka dalszych używanych samochodów w stanie beznagannym, poleca jako kupna okolicznościowe

„Fehauto“ Franciszek Beszterda — Poznań
ul. Dąbrowskiego 2, tel. 70-66. Kw 816

JUŻ NADESZŁY NOWOŚCI JESIENNE

polecamy nasze bogato w towary zaopatrzone składy po bardzo niskich cenach

Flausze deseniowe i gładkie 19,50 17,50 15,— 12,50
 Zamsze deseniowe i gładkie 28,— 25,50 21,— 18,50
 Płaszczowe najn. wyroby . 33,— 28 — 19,90 16,50
 Płaszczowe z podszewką . 30,— 26,50 22,50 17,50
 Kostumowe najn. wyroby 28,— 21,50 18,50 16,50
 Repsy na suknie 10,50 9,50 8,50 7,50

Płótna pościel. 140/160 . . . 3,50 3,20 2,80 2,60
 Płótna białozłotana 1,85 1,60 1,45 1,20
 Madapolam 80/90 2,30 2,15 1,95 1,75
 Ręcznikowe 1,60 1,25 0,90 0,70
 Inlety pod gwarancją . . . 6,75 4,60 3,20 2,70
 Adamaszk pościel. 5,90 4,50 3,20 2,90

Materiały męskie ceny okolicznościowe.

Jedwabie na suknie i płaszcze wielki wybór.

ST. MUSZYŃSKI, Poznań, Stary Rynek 95/96.

Pw 4 777/8-35.182/3

5 SAMOCHODÓW

nowych i okazałych, karetki, landoletki, cabrioletki oraz 1 taksówka z koncesją, zegarem i numerem, po cenach niebywałych z powodu całkowitej likwidacji działu handlowego na sprzedaż.

bpw 686

Hempowicz-Automobile

POZNAŃ, Patrona Jackowskiego 49.

Sp. Akc. „SAMOLOT” w Poznaniu - Ławicy
poszukuje od zaraz

dzielnego spawacza

do oddziału budowy karoserji. Pw 4798-35.238

Elektrotechniczna S. A. poszukuje przedstawiciela

ustosunkowanego w przemyśle metalowym, cukrowniczym i włókienniczym na Poznań. Oferty sub: „Sp. Akc.” do Tow. Rekl. Międz. g. r. Rudolf Mosse, Warszawa, Marszałkowska 124.

Ekspedjent

samodzielny, z ukończoną szkołą handlową, który pracował 5 lat w większej hurtowni bławatów i bielizny, poszukuje posady. Zgłoszenia do eksp. Kurjera Poznańskiego pod rw 6603

Poszukuje się zaraz na zastępstwo

lekarza

któryby mógł obszerną praktykę objąć. Zgłoszenia do eksp. Kurjera Poznańskiego pod dw 1901

Poszukuję od 1. X. 29 r. lub prędzej

dwóch ekspedjentów dekoratorów

Zgłoszenia z podaniem pensji i dołączeniem świadectw przyjmuje: dw 1865

Piotr Skaja, Kościerzyna, Bławaty i konfekcja.

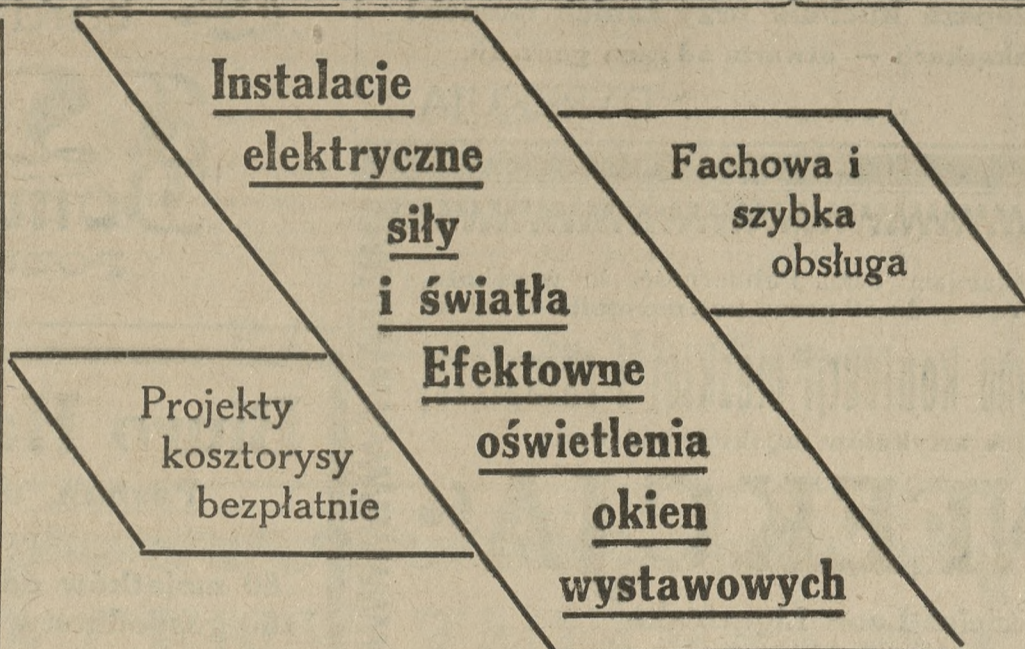
Poszukuję biegłego

EKSPEDJENTA

do oddziału wełny. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisem świadectw uprasza

F. KAŹMIERSKI
Specjalny skład bławatów
Poznań, Stary Rynek 38/39.

Pw 18100

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

Inżynier K. GAERTIG i Sp.

dw 1913

Tow. z o. p.

Poznań, Pocztowa 26. Telefony: 35-84 i 25-82

Rakarnia

(przetwórnia padliny), systemu Hartmana, na 1½ powiatu z domem (światło elektryczne, łazienka, kompletne zabudowania), w mieście, na dogodnych warunkach sprzedam. Reflektantów tylko z gotówką prosi się o ofertę z podaniem wysokości tejże do eksp. Kurjera Poznańskiego pod rw 6629

Do składu kolonialnego hurt i detal poszukujemy z dniem 1. 9. 1929 r. — młodszego

pomocnika

przy wolnym utrzymaniu i stancji. Panowie z nieposzlakowanymi charakterami, którzy mają zamiar na powyższą posadę reflektować, zechcą swe zgłoszenia wraz z życiorysem, fotografiami, referencjami i swymi wymaganiami nadsyłać pod adresem:

STAROGARD — SKRZ. POCZTOWA NR. 12.
dw 1905

Wolontariusza lub ucznia

syna uczciwych rodziców, z Poznania, który miałby okazję zupełnego, fachowego wydoskonalenia się przyjmie zaraz zw 18 509

St. Chocieszyński, drogerja, ul. Pocztowa 16.

Kupiec rutynowany

bardzo dobrze znany na Pomorzu, w Poznańskim, telefon. biuro, ładna sucha składnica na parterze w centrum Własne auto. Poszukuje dobrego solidnego zastępstwa. Branża obojętna. Najchętniej poważna fabryka czekolady Gwarancja 20 tys. Prima referencja. Oferty uprasza się do biura ogłoszeń „PAR”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56,41 Pw 4785-56,41

Poważna Garbarnia w Wielkopolsce poszukuje dzielnego

PODRÓŻUJĄCEGO

na Małopolskę, Górny Śląsk i b. Kongresówkę. Oferty piśmienne do „Par”, Poznań, ul. 27/Grudnia 18 pod nr. 58,471 Pw 4856-58,471

Pracownia Manekinów
 najnowszych fasonów męskich i damskich
 Wykonuje, podług miary, oraz do dekoracji okien.
 Przerabiam stare fasony na nowoczesne. Nowe manekiny od 20,— zł.
J. Sobczak,
 Poznań, ul. Wrocławska 10
 bpw 635

Wyprzedaż naczyń emaljowanych aluminiowych blaszanych oraz innych sprzętów gospodarstwa domowego po cenach niższych we firmie
J. BORYS (dawn. Hempel)
 ul. Wielka 20.
 Pw 47701-35.175/6

Polecam w większej ilości, kołki do drzewek
Leopold Pietz, Oborniki,
 telefon 59. zw 18535

APARAT
 do wulkanizacji, 9 form do opon i formy do śniegowców do sprzedania. Zgl. „Wulkanja”, Starogard. zw 18 540

AUTOBUS

CHEVROLET

6 cylindrowy, 20 osobowy, zupełnie nowy, z osobną kabiną dla szofera dostosowaną do najnowszych przepisów w ruchu autobusów, sprzedam. Zgłosz. uprasza „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 35,200. Pw 4787-35,200

Pneumatyki samochodowe

najlepszych fabrykatów jak Goodyaer, Goodrich, Michelin we wszelkich rozmiarach, masywy, przybory i oryginalne części zamienne polecamy po cenach konkurencyjnych

BRZESKIAUTO Sp. Akc. POZNAŃ,
 ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.
 Pw 4799-38,57

Zylaki

usuwa skutecznie dobra pończocha gumowa. Wielki wybór. Ceny niskie.

Centrala Sanitarna
T. Korytowski, Poznań,
 Wodna 7. zw 18544

Pasy brzuszne.

Wyjechałem do końca września.
Dr. med. C. Stelmachowski
Specj. chorób wewnętrznych i nerwowych
Strzelecka 33. zw 18529 Telef. 1380

Wróciłam!
Dr. med. Marja Warchocka
choroby skórne i weneryczne.
ul. Podgórna 13.
Pw 4760-56,28

Wróciłem
Dr. Parczewski
chirurg
Poznań, ul. Mickiewicza 22.
nw 3569

Wróciłam
Dr. Parczewska
Poznań, ul. Kantaka 2.
nw 3569

Józef Maciejewski, dentysta
(dawniej w Dreźnie) przyjmuje od 9-1 i 4-6
tylko Słowackiego 4/6
telefon 61-94
dw 1872

dla PP. Urzędników na dogodnych warunkach,
dla członków kasy chorych odpowiednie ulgi.

Odstąpię dobrze zaprowadzoną
kancelarię adwokacką
w miasteczku wielkopolskim, blisko Okręgu.
Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn.
pod zw 18524

Na raty
miesięcznie
18 zł.
Pierwsza wpłata 36,00 zł

Kromczyński
Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
pw 551/52

Parcele
w Puszczykowie
sprzedam blisko dworca. Wiadomość: Wierzbicice 29, III piętro, lewo, od godz. 3-5.
zw 18467

200 beczek
lekkie żelaznych od oleju raz używane o pojemności 200 ltr. po cenie 17,- za szt. sprzeda.
PEREK i S-ka, LESZNO
zw 18541

Wyżeł
pies „Stichelharr“ w drugim polu, ładny okaz, dobry tropiciel, dobrze aporuje, jest do oddania.
Przybył, leśnik,
Janowa, p. Pławce, pow. Środa.
zw 6602

Szukam zastępstwa
różnych konkurencyjnych fabrykatów na Małopolskę ewentualnie na Lwów. Jestem wprowadzony u najlepszej klienteli. Na żądanie służę pierwszorzędnymi referencjami. Oferty łaskawie kierować p. a.
Józef Krebs,
Lwów, Rynek 5. Małopolska.
zwp 18480

Technika dentysty
samodzielnego poszukuje
Bączkowski
dentysta
Krotoszyn.
nw 8417

DOBRODZIEJSTWO DLA WSZYSTKICH
BALSAMICZNA
SÓL DO NÓG
RAZ-DWA-TRZY
DOSKONAŁE
ZAPOBIEGA: USUWA
NABRZMIENIA
ODPARZENIA
POCENIE NÓG
STWARDNIENIA SKÓRY
PRZED: APTEKI: DROGERIE: PERFUMERIE
ST. MULLER LABORAT. POZNAŃ

2 pokoje
dom kulturalny, osobne wejście, elektryczność.
Szwajcarska 20, III lewo
zw 21 518

Stanowiska
podróżującego
lub handlowca poszukuje kupiec, lat 35, na kierowniczem stanowisku, obeznany z wszelką pracą biurową, dobrze zaprowadzony w branży tekstylnej, galanterji męskiej i t. p. w Poznaniu i na Pomorzu Miejscość obojętna. Przyjęcie posady z dn. 1. 10. 1929 r. Łask. zgłoszenia do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 18530

HANDEL ZIEMNIAKÓW
w Gdańsku, pierwszorzędna egzystencja, zdolny do wielkiej rozbudowy, z składnicą i boczną koleją z powodu nadmiernego obciążenia właściciela, **korzystnie na sprzedaż.** Potrzeba około 15-20 000 zł. — Ewentl. przyjmę dalszą współpracę. Zgłoszenia w języku niemieckim pod „K. 100“ do **Annonc.-Büro, Schmidt, Gdańsk, Helzmarkt 22.** nw 3598

Wydział Powiatowy Sejmiku Prużańskiego, poszukuje **przedsiębiorcy** któryby na własny rachunek dokonywał przerobek zwierząt padłych, na maczkę mięsna, klej, tłuszcz i t. d. Przedsiębiorstwu może być nadana koncesja wyłączności na terenie powiatu Prużańskiego. Projekt zorganizowania przedsiębiorstwa i swe warunki należy nadesłać do Biura Wydziału Powiatowego Sejmiku w Prużanie (województwo Poleskie).
Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta: (—) R. Walewski.

KONKURS
Magistrat m. Łodzi rozpisuje dla architektów polskich nieograniczony konkurs na wykonanie

szkiców na budowę szkoły powszechnej
13-klasowej przy ul. Rokocińskiej 41, w Łodzi.
Termin składania prac konkursowych upływa w dniu 15 października 1929 roku. dw 1907
Plan sytuacyjny terenu, przeznaczonego pod budowę szkoły jak również program i warunki konkursu wydane bezpłatnie Wydział Budownictwa, Magistrat, Plac Wolności 14, pokój 51.
Magistrat m. Łodzi.

Bractwo Kurkowe w Obornikach rozpisuje niniejszym konkursem na

wydzierżawienie strzelnicy
składającej się z zabudowań restauracyjnych z pełną koncesją, zabudowań gospodarczych, ca. 8 mórg parku oraz ca. 45 mórg roli ornej.
Warunki dzierżawy za nadesłaniem 3,— zł nabyć można od Zarządu Bractwa Kurkowego.
Oferty należy złożyć do dnia 20 września 1929 r.
Bractwo Kurkowe zastrzega sobie wolny wybór oferenta, bez względu na wysokość podanej dzierżawy.

Zarząd Bractwa Kurkowego w Obornikach.

Magistrat miasta Gdyni ogłasza niniejszym **KONKURS**

na stanowisko
a) 1 kandydata na inżyniera mierniczego,
b) 2 starszych techników miernicznych,
c) 1 młodszego technika mierniczego,

z uposażeniem ad a) według VII stopnia, ad b) według IX — VIII stopnia, ad c) według X — IX stopnia plac urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym i 40% dodatkiem na Gdynię. nw 3547

Kandydaci ubiegający się o posady winni nadsyłać podania z dołączeniem świadectw z prac dotychczasowych do Magistratu miasta Gdyni, w terminie do 12 września 1929 r. Posady są do objęcia zaraz.

Gdynia, dnia 27 sierpnia 1929 r.
Prezydent Miasta: w z. (—) M. Bilek.

Przetarg przymusowy.

We wtorek, 3 b. m., o godz. 10, w Pleszewie, będę sprzedawał najwięcej dającym za gotówkę: dw 1906

maszyny do fabrykacji makaronu oraz kocioł i maszynę parową.

Obejrzeć można pół godziny przed przetargiem.
Garstka, komornik sądowy w Pleszewie.

LICYTACJA DOBROWOLNA

We wtorek, 3 września 1929, o godz. 10,30, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę, z polecenia i na odpowiedzialność interesowanych w firmie Edmund Janowski, ul. Zwierzyniecka 29: Pw 4803-35,219

bibliotekę, kanapy, stoły, szafy, fotele, krzesła, szafę żelazną, maszynę do pisania, maszynę do szycia, kasę „National“, aparat muzyczny, noże do kosiarki, świdy, pilniki, osetki, kotły do gotowania, nożyce do petli, większą partję lemiesz, różne książki oraz dużo różnych przedmiotów i narzędzi dla rolników i gospodarstw domowych.

Obejrzeć można pół godziny przed licytacją.
BRUNON TRZECZAK
zaprzysięż. publiczny taksator i licytator na woj. Poznańskie mieszkanie prywatne: Stolarska 2 — Telefon 63-26.

3 pokoje
w centrum miasta tuż przy pl. Wolności, nadające się na biura lub praktykę lekarską, z meblami lub bez, zaraz do wynajęcia.
Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zw 18542

Wszystkich członków
Kupieckiej Spółki Budowlanej T. A.
uprasza się w własnym interesie o łaskawe zgłoszenia celem wzajemnego porozumienia się, jakie stanowisko należałoby zająć w sprawie uiszczonych wkładek na akcje Bank Kwiłcki, Potocki i S-ka w Poznaniu 1921 r. nw 3599
Wszystkie zgłoszenia piśmienne lub osobiste z podaniem dokładnego adresu przyjmuje
Ignacy Szymański
Poznań, Plekary 5.

Zgubiono
w czwartek lub piątek **wązką złotą brzoletkę.** Uczciwego znalazcę proszę o oddanie za wynagrodzeniem. zw 18543
FANGRAT, Fr. Ratajczaka 37, I. ptr.

Unieważniam
następujące przezemnie podpisane weksle płatne:
13. września 1929 zł 134,— 5. grudn. 1929 zł 200,—
21. „ 1929 „ 145,— 6. „ 1929 „ 100,—
31. październ. 1929 „ 100,— 8. „ 1929 „ 100,—
10. listopada 1929 „ 100,— 14. „ 1929 „ 100,—
20. „ 1929 „ 200,— 26. „ 1929 „ 200,—
26. „ 1929 „ 100,— nw 3600

które podczas przesyłki zaginęły, a za które nie odpowiadam
STEFAN WOJTKOWIAK, WYRZYSK, RYNEK 11

Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wąbrzeźna w Wąbrzeźnie, poszukuje z a r a z młodszej siły biurowej na czas przejściowy. Wynagrodzenie według XII grupy pragmat. urzęd. państw. plus 15% dodatku komunalnego. dw 1882
Zgłoszenia kierować do Zarządu K. K. O. m. Wąbrzeźna.
Zarząd Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Wąbrzeźna
Naczelnik Zarządu: (—) S c h w a r z, burmistrz.

Do siewów jesiennych oddajemy:
Zyto „Petkuskie“ I. odsiew, uznane przez Pom. Izbę Roln.
Zyto „Polonia“ II. odsiew, uznane przez Pom. Izbę Roln.
Pszennica „Karstens Dickkopf“ I. odsiew, uznane przez Pom. Izbę Roln. dw 1894
Pszennica „Panzer III“ I. odsiew — ponieważ zagranicznie uznana — przewyższa daleko w ostatnich 3 latach pszenicę „Karstens Dickkopf“.
Zboża siewne czyszczone są specjalną maszyną do czyszczenia zboża siewnego systemu „Neuhaus“ firma Landgenossenschaft Tczew. Na życzenie dostarcza się nasiona zaprawione (bejcowane).
Zarząd Majętności Heydemanna's
Zajączkowo — Liebenhof
stacja kolej. Tczew — Telef. 256.

Dywany
K. Kużaj
27 Grudnia 9
K. K.
P.

Restauracji
w centrum miasta Poznania poszukuje, lub większych ubikacji, które się na śniadalnję nadają. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 18534

Licytacja
koni, wozów i szorów roboczych
W piątek, dnia 6 września 1929, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:
43 bardzo dobrych koni roboczych pomiędzy temi 1 para wyjazdowych (śronki) oraz 1 wierzcho-wiec (Kary-Hunter).
20 par mało używanych szorów roboczych,
35 dobrych wozów roboczych 2 1/2, 3 i 4 cal.
Licytacja odbędzie się przy Drodze Dębińskiej 11 i rozpocznie się o godz. 10 przed poł.
Obejrzeć można pół godziny przed przetargiem. Kredyt za poprzednią umową na miejscu.
Małecki, Poznań
Droga Dębińska 11 — Telefon 11-90

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Szpagaty
wszelkie artykuły tapicerskie poleca Giergowicz, Małe Garbary 9. zdw 43 533

1 SPRZEDAŻE

2 platformy
(rollwagi) na 70 i 25 ctr. w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kościelna 16. zdw 42 742

Sprzedam
z powodu choroby pralnie, prasownię z urządzeniem 2 duże ubikacje, nadające się na inne przedsiębiorstwo wraz z mieszcz. 2 pok. i kuchnią za 5 600 zł, w tem rok dzierżawy zapłacony do brzo egzystencja. Oferty Kurjer zdw 42 942

Spitza
psa białego, rasowego, 3 miesięcznego sprzedam. Skryta 11, parter, prawo. zdw 42 843

Fuzje
kal. 16. bezkurkowa, w bardzo dobrym stanie sprzedam. Zgłoszenia Woźna 17/18, skład wódek. zdw 42 816

Dobrze
zaprowadzony skład kolonialno-drogerijny w większym powiatowym mieście jest okazjnie zaraz za gotówkę do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 42 886

Kilka
wózów 3 i 2 1/2 cal w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kościelna 16. zdw 42 745

Wełny
włóczki do pończoch skarpet, swetrów, robót ręcznych, kilimów hurt. i detal. Najtańsze źródło dla odsprzedających. Przemysł Wełniany Poznań, św. Marcin 56 I. piętro, telefon 20-31. Pw 4286-34.60

Radjoamatorzy pamiętajcie
najwykwnięjsze miejsce zakupu dla Was nawet za temi to „Elekrovox”. Półwiejska 30. Reparacje, prz budowy. zdw 43 138

Jak dotychczas 8,50
kosztuje nacal serwis do kawy porcelanowy, serwis obiadowy porcel. 6 osob. 35 zł, serwis obiadowy porcel. 12 osob. 55 złotych. Nowosć „Alpaka Henneberg” bardzo tanio tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 41 320

4 wyżyły
6-cio tygodniowe „Seter” 25 zł za sztukę. Jan Kasprzak, leśnik, Psarskie, p. Srem zdw 43 192

Salon
mahoniowy, inkrustowany i rozmaite starożytne meble, świeczniki i stury, porcelane na sprzedaż. Skarbowska 4, pr. lewo. zdw 43 080

Skład
towarów kolonij i delikatesów w mieście pow. na Pomorzu z jednym pokojem, dobre położenie w rynku, z towarem do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 43 185

110
mórg, gospodarstwo w powiecie chodzieskim sprzedam natychmiast, w tem 30 mórg nadnotek, 80 mórg dobrej ziemi ornej z pełnymi żniwami, budynki budowane maszynowo w roku 1923, bez ciężarów hipotecznych, odległość od miasta i kolei 15 minut, szkoła w miejscu. Bez inwentarza, inwentarz nabyć można od dzierżawcy. Wskaże Kurjer zdw 42 554

Pianino
czarne tanio sprzedam. Kościelna 29/31, I., prawo. zdw 43 677

Okazja
(rolwaga) na 25 ctr. dobrze utrzymana oraz wóz na mocnych resorach tanio sprzedam. Adres Kurjer Stary Rynek rw 6592-3

Jadalnie
męskie pokoje sypialnie
eleganckie najtaniej. Stolarska, Górna Wilda 17. zdw 43 748

Lóżka metalowe
zwykle, ozdobne tanio sprzedaje Przewodnik skład żelaza św. Marcin 30. zdw 43 759

7 mórg
przy drodze polnej od Komandorji do Zęgrza, graniczący dołem koleją średnią, własność sp. A. Ritschela i Hinzów, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia przyjmują St. Brzozowski, W. Gałary 45. zdw 43 756

Fuzje
dubeltówkę w dobrym stanie mało używana 16-ka bezkurkowa sprzedam tanio. Tasarek, Aleje Marcinkowskiego 28. zdw 43 627

Gospodarstwo
100 mórg blisko Poznania, ziemia buraczana, pełne żniwo, kompletne inwentarze, budynki murowane, dom 5 pokoi, cena 95.000 zł, wpłaty 60.000. Biuro Handlowe „Beltar”, Poznań, Skarbowska 17. Kw 815

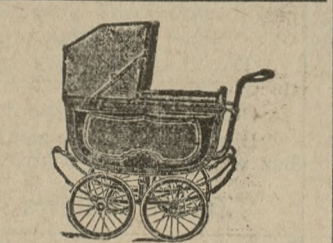
Dom
maszyn pow. Grodzisk, duża wieś kościelna, stacja w miejscu, cena 5 800 zł spieszenie sprzeda Centrala Handlowa, św. Marcin 78, II. p. zdw 43 473-4

Restauracja
w mieście powiatowym, ogród, sala, 2 morgi ogrodu warzywnego, spieszenie odstąpię, do objęcia potrzeba 3 000 zł. Zgłoszenia Centrala Handlowa, św. Marcin 78, II. p. zdw 43 475-6

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy, najtańsze tylko w pracowni materaców, Wielkie Garbary 9. zdw 43 625-4

Powózka
bardzo lekka bryczka gospodarska na sprzedaż. Dąbrowskiego 58 jw 2 498-9

Gospodarstwo
152 morgi pełne żniwo, cena 65 tysięcy, wpłata 35, 130 mórg obfite żniwo cena 60, wpłata 30 tys. reszta amortyzacja Banku od Poznania 11 kilometrów zaraz sprzedam. Biuro Informacyjne Bukowska 32, I. piętro, lewo. rw 6611/12

Wózki dziecięce i lalkowe
P-a A. Likowski, Poznań, Szkolna 3, Zal. 1855, tel. 12-07. Przyjmuje się reparacje. zdw 43 201/2

Majątek
wzorowy 840 morsowy, wygodna komunikacja, blisko Poznania, ziemia w kulturze, budynki maszynowe, ładny dworek w parku, inwentarz I. klasy. Cena 370.000, wpłaty 200.000, reszta hipoteka. Zgłoszenia Wyrzykowski, Grobla 9. zdw 43 637

Hotel
z restauracją, całkowitem urzadzeniem, w dobrym punkcie w Bydgoszczy sprzedam z powodu wyjazdu. Oferty pod „Hotel”, do „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72 Pw 4781-63.857

Sprzedam
tanio lustro, kanape, maszynę do szycia, krzesło do biurka, lżko, rower, wózek Brennabor, pościel, poduszki, Rybaki 7, podwórze lewo, III. piętro lewo. zdw 43 664

Majątek kopalnia złota
pod Gniezmem, 225 mórg, ziemia buraczana, w najwyższej kulturze. Zabudowania murowane. Inwentarz żywy: 30 sztuk bydła, 12 koni I. klasy, 50 świń po 3 centniary. Do tego wielka cegielnia, produkcja roczna 4.000.000 sztuk. Parowy garnitur do młócenia. Cena 400.000 złotych, wpłata 200.000 zł, sprzeda „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17, a. III. zdw 43 591

Pierze
świeże, darte, niedarte, puch poleca Stanisław Wierzbicie 13 zdw 43 315/14

Gospodarstwo w mieście
150 mórg, ziemia pszenna, budynki murowane, I. kl. pod dachówką dcm 5 pokoi. Inwentarz 5 koni, 8 krów dojnych, świnię, drobn. martwy inwentarz nadkompletny. Ogród owocowy, wszędzie światło elektryczne. Pełne nienaruszone żniwa. Obiekt w wysokiej kulturze. Cena 70.000 złotych spieszenie sprzedam. „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17a, III. zdw 43 592-3

Meble
kompletne i pojedyncze wygodne warunki. Marcin Zytkowski, Chwaliszewo 5, tel. 24-63. bpw 631-2

Maszyna
do szycia i cerowania miechów na sprzedaż. Rybaki 9, skład. zdw 43 274/5

Koń
na sprzedaż. Bibrowicz, Fabryczna 34 b. zdw 43 357/8

Gospodarstwo
prywatne, 50 mórg pszennych, zabudowania maszynowe, inwentarze nadkompletne sprzedam, wpłaty 25.000 złotych. Baumgartner, Poznań, plac Sapieżyński 2 a. zdw 43 400/1

Maszyna
krawiecka (Singer), rower wolnym biegiem, skrzypce wygrane, lampy elektryczne na sprzedaż. Poznańska 38 III. lewo. front. zdw 43 455-6

Gospodarstwo
kolonialny z magłem sprzedam tanio. Oferty do Kurjera zdw 43 448/9

Podręczniki
szkolne używane i nowe. Największy wybór Ceny najtańsze. Woźna 12 Książka Antykwariat zdw 42 411/2

Bandonjum
na sprzedaż. Kaszkiewicz, Nau Bogdaną 9. zdw 42 576-7

Jadalnie
sypialnie kanapy leżanki, materace nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwig, Dolna Wilda 76 bpw 3 439-40

Rower
jak nowy sprzedam. W. Konieczny Staszica 19. zdw 43 716

Sprzedam
skład kolonialny z towarem, magłem i mieszkaniem. Oferty do Kurjera zdw 43 729

Parcela
przy Grudzieńcu 5 800 metrów kwadratowych metr 6,50, wpłata połowa. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 43 692

Parcele
przy kościele Łazarskim sprzedam 6 zł kw. metr. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 43 691

Karakulowe
futry damskie sprzedam okazjnie nataniam. Hotel „Wiktorja”, 27. Grudnia, pokój 15. zdw 43 705

Parcele
Miasteczko, Rataje różnej wielkości od 5,50 metr. poleca Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 43 702

Browning
nowy 50 zł sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 709

Parcela
38 x 42 metrów kwadratowych ładnie położona w Solaczu, metr 11,50. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 43 695

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe z meblami, świeżo zamontowane na Łazarsku zaraz do oddania. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56,44. Pw 4791-56,44

Pianino
krzyżowe koncertowe zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Piekary 5, A Szymańska. nw 3 594

Piekarnia
za 2 800 prowincja zaraz. Zgłoszenia Kurjer nw 3 590

Pracownia bielizny męskiej
poleca wyborowe koszule, hurt. detal. Wierzbicie 24a, Grochowski. zdw 43 681

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Sprzągacz Wielka 13 Klienteli zamieszkoję odstawiamy własnym samochodem Pw 3115-16-0.4762

Pończochy
piękne dobre tanie. A. Szymański, Poznań, św. Marcin 1, specjalny skład pończoch. bpw 517-8

Skład kolonialno-delikatesowy
przy ruchliwej ulicy Poznania, centrum, zbiór dzienny od 200—300 zł, udowodnie księgam, zaraz sprzedam. Biuro informacyjne, Bukowska 32, I. piętro, lewo. rw 6614

Lustro
3 1/2 x 1 1/2 sprzedam. Romana Szymańskiego 10, III., prawo. zdw 43 580

Weneckie
krzesła stare sprzedam. Romana Szymańskiego 10, III., prawo. zdw 43 579

Skład
kapeluszy damskich z pracownią, z całkowitem urzadzeniem i towarem, niedrogo do odstąpienia. Może być na inną branżę. Oferty Kurjer jw 2496

Maszynę
do szycia damską, nową, z okrągłym czołkiem i rower tanio sprzedam. „Torero”, skład rowerów, Kraszewskiego 8. jw 2501

Dereń
12 zł, miód kuracyjny 20 zł, pieciokilowe wysytki franko. S. Horowitz, Zaleszczyki, dw 1899

Dom
maszynowy z składem i ogrodem w mieście sprzedam przy wpłacie 8.000 zł. — Kamieński, Poznań, Kwiatowa 11. zdw 43 502

Fortepian
(skrzydło) czarne, krótkie, firmy Seiler, sprzedam tanio, od 9 do 1. Mostowa 30, I. piętro, prawo. zdw 43 514

Domek
ogród, parcela 6.400 m² Ławica tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 535

Antyki
biblioteki, serwantki, stół, lustro, kanape, komode (Biedermeier) — sprzedam tanio. Kopernika 3, stolarska. zdw 43 540

Futra
męskie elki, kołnierze wydrę, damskie łapki karakulowe sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 43 537

Ogródek
działkowy warzywno-owocowy zaraz sprzedam. Oferty Kurjer zdw 43 619

Stół
rozciągnany, dwa łózka, za bezen oddam. Traugutta 5, wysoki parter, prawo. zdw 43 566

Moja
od 60 lat prosperująca restauracja, skład towarów kolonialnych i żelaza z 2 morg. ogrodu sprzedam. Hermann Moses, Gebice pow. Czarnków. zdw 43 545

Wyżel
z rodowodem rasy, szorstko włosisty, 18 miesięczny wielkości 60 ctm. z dobrą pracą w polu i wodzie, jak i stróż domu na sprzedaż. P. Kaaz, leśnik, Górka p. Kostrzyn. zdw 43 550

Towary żelazne
sprzedam okazjnie lub oddam w komis. Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 523

Skład rzeźniczy
z kompletnym urzadzeniem bez konkurencji zapędem elektr., i przyległym mieszkaniem, 2 pokoje cena 12.000 wskaże Gowarzewski, św. Marcin 32. zdw 43 076

Meble
kupuje się tanio we firmie Józef Szlachta, Wrocławska 15. zdw 38 797

Sprzedam
2 piece kaflowe. Białkowska, Grunwaldzka 11. zdw 43 584

Meble
tanio poleca J. Pluciński, Woźna 7 zdw 43 763

Składy
poleca i poszukuje „Informator”, Ratajcza 15. zdw 43 775

Teki
torby szkolne, torebki do śniadania, torebki damskie, kufry, nesesery, wielki wybór niskie ceny Borzych i S-ka, Podgórna 3, wiaduse warszaty. bpw 629-30

Krzesełek
6 orzech. tanio sprzedam. Degórska, Nowy Rynek 14-15, III. p. zdw 43 576-7

Lóżko
żelazne, białe, niklowe porcze, materac trzyczęściowy, mało używane, lornetka ozdobna na sprzedaż, adres wskaże Kurjer zdw 42 894

Piekarnia
duża, ładnie urządzona, Gniezno, zaraz sprzedam 6.500 zł. — Oferty Kurjer zdw 42 879

Rzeźnictwo
z mieszkaniem, warsztatem i kompletnym urzadzeniem przy głównej ulicy zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia u administratora, ul. Wybickiego 16 (Wilda). zdw 42 871

Skład
kolonialny i delikatesów, przyległe 2 pokoje i kuchnia, przy ruchliwej ulicy w Poznaniu zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer zdw 42 868

Młyn
motorowy, 10 mórg ziemi w dobrej okolicy sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 863

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski, Woźna 12 (Butelska). bpw 550

Skład
ul Półwiejska sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 42 336

Motocykle
kupisz najzretelniej i najtaniej Koszycyński, Pasaż Kino Apollo. zdw 43 145

3,25
Torby szkolne, Torby do śniadania 1,25 W. Czyst. Szkolna 11. Pw 4293-35,2

Dom
skład mieszkanie cały wolny 15 tys., wpłaty 9.000. Malecki, Poznań, Rybaki 20a. zdw 43 139

Kanapy
leżanki, kluby, materace najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 42 985-6

Parcele
przy ulicy Chocińskiego, Aleje Wielkopolskie, metr 10 zł, oraz maszyny do pisania „Ideal A” sprzeda Jasielski, Łazarz, Łódzowa 9. zdw 43 317

Skład
kolonialny w powiatowym mieście, przy rynku, z mieszkaniem, wyrobiona klientela, z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa zaraz tanio na sprzedaż. Wiadomość w ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 41 687

Dwa
pluszowe fotele tanio do sprzedania. Tomaszewska, ul. Fredry 6, wysoki parter. zdw 43 117

Majątek
173 morgi pszenno-buraczanej ziemi, w wysokiej kulturze, pełen martwy, żywy inwentarz, garnitur motor., 2 zabudowania, budynki maszynowe, dom 7 pokoi, z pełnym żniwem do nabycia. — Wielka bogata wieś przy szosie, blisko wielkiego miasta. Dworzec kolejowy, kościół, szkoły, Wiadomość ul. Szamarzewskiego 20/22, u p. Maleckiej, godzina 14—15. zdw 42 435

Restauracja
pierzszorzędna w większym mieście, z całym urzadzeniem do sprzedania za 4.000 dolarów. — Wiadomość ul. Szamarzewskiego 20/22, u p. Maleckiej, godzina 14—15. zdw 42 435

Gospodarstwo
14 morgowe ziemia pszenno-żytnia, budynki maszynowe, sprzedam spieszenie. Wieś Popowo, pow. obornicki, Józef Woźniowski, cena podług umowy. zdw 43 288

Wilkę
w Poznaniu 3 pokoje z kuchnią, 3/4 morgi ogrodu, stajnia zaraz na sprzedaż 19.000 zł. Adres Kurjer zdw 43 293

Ślubne obrączki
sprzedaje najtaniej Zygmunt Kutner, św. Marcin 50. zdw 43 296

Okazyjne brylanty
Najtańsze źródło zakupu Zygmunta Kutner, św. Marcin 50. zdw 43 295

Konie
i wozy robocze do sprzedania oraz stajnie do wydzierżawienia z wygodnym składem. Telefon 60-40, od 2—3-ciej. zdw 43 297

Fortepian
sprzedam tanio. Staszica 9, I., prawo. zdw 43 307

Przybory
dla fryzura, karbowki, grzebienie, szcztolki, maszynki spirytusowe i do strzyżenia. Pudry, pomadki najtaniej St. Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. dw 1564

Meble
wszelkiego rodzaju na raty na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, Marszałka Pocha 29, magazyn mebli. Telefon 64-25. Pw 3263 29 120

Trykotaże miarowe:
eleganckie garsonki, suknie, szlafrocki, pullovery, swetry, ubranka, kostiumy sportowe wykonuje „Tricot”, Rom. Szymańskiego 10, III., róg placu Świętokrzyskiego. Pw 4299-55,505

Szała żelazna
do wmurowania, kupuje i sprzedaje nową i używaną garderobę Dom Komisowy, Woźna i Klasztorna. zdw 43 310

Piekarnia
w pełnym biegu, z całkowitem urzadzeniem i mieszkaniem na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 43 452

Pończochy
tanio! w wielkim wyborze poleca M. Gazdecka, św. Marcin 3. zdw 43 454

Dom
w Poznaniu 1 i 2 piętrowy do sprzedania. Cena 27.000, wpłaty 24.000. Adres wskaże Kurjer zdw 43 260

Wiecznego
papierosa już teraz każdy ma, ostatecznie zdrowie, kto niema, dostanie kupić tylko Organizacja, Poznań, Górna Wilda 10, broszurki darmo. zdw 43 268

Wózek
dziecięcy (Brennabor), dobrze utrzymany, sprzedam. Napierała, św. Józefa 5. zdw 43 430

Dom
murowany, pod dachówką, blisko Poznania, nadający się dla handlarza lub rzemieślnika, tanio sprzedam. Krzyżowa 7, parter, lewo. zdw 43 428

Bielizniarka
(szyfonierka) fornier orzech z lustrem dobrze utrzymaną korzystnie sprzedam. Jeznicka 12, I., ptr. zdw 43 394

Blüthner!
pianino, dobrze utrzymanie sprzedam, Działczyński 9, II., lewo. zdw 43 346

Wille
komfortowa 7 pokoi kuchnia, przynależ. ogród owocowo-warzywny, cała wolna przy wpłacie 40 000 zł sprzedam. Kurjer zdw 43 381

Meble
w wielkim wyborze z suchego materiału na spłaty poleca Magazyn Mebli K. Bakos, Poznań, ul. Wielka 19, tel. 23-63. Zamieszczeniem odbiorcom odsyłam własnym samochodem ciężarowym. zdw 36 223

3 fotele
skórzane jak nowe sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer zdw 43 341

Zegarki
złoto, srebro alfenida, narodowo-sportowe, poleca Gasiorowski i Frankowski, św. Marcin 34, telefon 55-28. bpw 11

Futra
damskie różne polecam najtaniej. Naprawiam, przeprasowuję futra damskie i męskie podług najnowszych modeli. Praca solidna, fachowa E. Pałkowska, Maszarska 7 I. bpw 419

Piękny
obraz za gotówkę lub na raty, kupisz tylko we firmie Polbrat również szklenie okien i oprawy obrazów, gustownie tanio św. Marcin 72, vis a vis Kościelna, bpw 514

Drogerje
w obrebie Wystawy sprzedam tanio. Kurjer zdw 32 297

Młode
wilki sprzedam. Giera, Półwiejska 28. zdw 43 286

Za guziki
sprzedać nie mogę ale za bezceną polecam naj odniejsze kapelusze damskie. Skład komisowy, Pocztowa 20. zdw 43 481

Cerować
pończoch dziecięcych nie warto bo za bezen kupisz nowe w składzie komisowym. Pocztowa 20. zdw 43 480

Dom
maszyn. z ogrodem blisko Poznania, cena 9 000 zł spieszenie sprzeda „Wielkopolska Centrala Handlowa”, Poznań, św. Marcin 78, II. piętro. zdw 43 474

Otomanę
nową sprzedam tanio. Łukaszewicz, Rynek Jeżycki 2, IV. zdw 43 466

Korzystnie
sprzedam nowa pralnice firmy Pöge, Chemnic, trójfazowa, 200 kw., 1

Mój
dobrze zaprowadzony skład żela-
za jest na korzystnych warunkach z domem lub bez na sprzedaż. ewtl. zamianie na podobny dom w Niemczech. Th. Ho-
ber. Rychtal. dw 1879

5 KUPNA
Srebro
złoto, brylanty i platynę kupuje
W Kruk złotnik i jubiler ul. 27.
Grudnia 6. dw 1863

Kupię
używany debowy bufet i dres-
suar składana szafa do rzeczy.
umywalnie kilka łożek żelaz-
nych. Zgłoszenia z podaniem ce-
ny nadesłać Kurjer zdw 42 842

Kupię
ogródek działkowy. Oferty Kur-
jera zdw 42 851

Wille
najmniej 5 pokojowa komforto-
wa z ogrodem 1-3 morgowem.
wolna zaraz kupię w najbliższej
okolicy Poznania. Dokładne ofe-
rty Marja Kossakowska. —
Kiekrz. zdw 43 181

Kupimy
motor ropny syst. Diesla P. S.
16-20 w dobrym stanie. używ.
Oferty z podaniem ceny pod a-
dresem: Księża Salezjanin. Lad.
p. Słupca. zdw 43 058

Fortepian-pianino
lub fisharm. nadające się do
lokalu celem kupna poszukuje
Zgłoszenia Kurjer zdw 39 132

Autodorożkę
kupię. koncesja stała. Zgłoszenia
Kurjer zdw 42 837

Kupuje
za gotówkę meble wszelkiego ro-
dzaju rzeczy. Dom Komisowy
Podgórna 2. Pw 3075

Wózek dla lalki
używany w dobrym stanie kupię.
Kurjer zdw 43 348

Platformę
(rolwage) w dobrym stanie kupię
Leśny. Kościan Szewska 15.
zdw 43 339

Poszukuje
W morzu ziemi w Luboniu blisko
dworca. Oferty Kurjer
zdw 43 446

Złoto
srebro, brylanty kupuje stale
Zygmunt Kutzner, św. Mar-
cin 50. zdw 43 294

Kupię
dom (lub wille) mały z wolnym
mieszaniem Łazarz, Jeżyce. —
Działajskich 8, właściciel domu.
zdw 41 845

Kolonjałkę lub skład
piśmienniczy
mieszaniem towarem lub bez.
kupię. Zgłoszenia z ceną, wyso-
kością czynszu do Kurjera
zdw 43 821

Podreczniki
szkolne kupuje Placi najkryzys-
niej Wozna 12 „Książka Antyk-
wariat” zdw 42 413/4

Poszukuje
się skład w mieszkaniu małym
lub większym w Poznaniu lub na
prowincji. Łaskawe zgłoszenia
Kurjer nw 3 593

Pianino
za 1.600 kupię. Oferty Kurjer
zdw 43 682

Kupię
dom lub wille z 5-6 pok. miesz-
kaniem. Oferty Kurjer zdw 43 581

Teren
pod budowę willi w Puszczyko-
wie lub Łazarzu; ewentl. kupię
wille w Puszczykowie, dobrze
budowana, nie mniej jak z 7 po-
kójkami i ładnym ogrodem za go-
tówkę. Łaskawe oferty proszę do
Kurjera Pozn. dw 1903

Kupuje
sucha i świeża majoranek z poda-
niem cen. Oferty Kurjer
zdw 43 661

Domek
z ogródkiem w rodzaju willi kupię
za gotówkę. Warunek wolne
mieszkanie i niedaleko Poznania.
Zgłoszenia z podaniem ceny u-
praszam do Kurjera Poznańskiego
rw 6568.

6 KAMIENICE
Kamienica
ładny okaz. IV piętrowa z ogro-
dem w Gnieźnie. dochód przeszło
12.000 rocznie sprzedam. wpłata
30.000. Zgłoszenia Agencja Kur-
jera Poznańskiego, Gniezno, 333
nw 8550

Keyniał
Kamienica w najlepszym polo-
żeniu handlowym, maszynowa
I. piętrowa za 33 tysiące. ka-
mienica z składem rzeźniczkim za
35 tysięcy zł gotówką. poleca K.
Kubanek, Keynia, Rynek 16.
zdw 42 092

Kamienice
przy rynku jezyckim III. piętrowa
sprzedam za cenę 85 tys.
wpłaty 35 tys. Maciejewski. Da-
browskiego 88. zdw 43 600

Kamienice
przy tramwaju dochód roczny
12 000. Cena 115 000. wpłata 60 000.
Informacje Dutkiewicz, Chwali-
szewo 70. zdw 43 694

Kamienice
do 250 000 zł przy wpłacie 150 000
zł do właściciela spiesznie kupię.
Oferty Kurjer zdw 43 633

7 PIENIADZ
Po 15%
5-10.000 dolarów dam na 1 hipo-
tekę kamienicy Oferty Kurjer
zdw 39 686

1.000-2.000
poszukuje pod zastaw i dobry
procent Oferty Kurjer
zdw 42 832

500
zł pożyczki poszukuje na krótki
czas, wysoki procent. Oferty do
Kurjera zdw 42 802

Kupuje
listy hipoteczne I. hip. z odpo-
wiedniem damro Oferty Kurjer
zdw 42 495

Pożyczki
50.000 zł na I. hipotekę pewnej
nieruchomości w większym mie-
ście powiatowym za wysokim
procentem poszukuje — Oferty
„Par” Aleje Marcinkowskiego
11. pod nr 56.25. Pw 4762-56.25

Poszukuje
5.000 zł na krótki czas na większe
gospodarstwo. Dam pierwsze za-
bezpieczenie hipoteczne, procent
dobry. Oferty Kurjer Poznański
dw 1397

4.000 złotych
na I. hipotekę prywatnego gospo-
darstwa wyrobyczne. Baumgart-
ner. Poznań, plac Sapieżyński 2a.
zdw 43 397

Który
inteligentny, dobrze sytuowany
pan w starszym wieku pomoże
panience z dobrej rodziny mate-
rialnie pożyczka. Zgłoszenia eks-
pedycja Kurjera zdw 43 340

50.000 zł
wypożyczyć za dobrem zabezpie-
czeniem hipotecznym. Warunek:
odroczenie 5 pokojowego mieszka-
nia. Oferty Kurjer zdw 43 423

Poszukuje
pożyczki do 50.000 zł na pierw-
szą hipotekę dużego domu. War-
unki podług umowy Zgłoszenia
Kurjer zdw 43 272

Poszukuje
pożyczki 3.000 zł za dobrym pro-
centem, gwarancja zapewniona.
Zgłoszenia Kurjer zdw 43 271

Bacznosci!
Oddam ubikację w centrum Poz-
nania z sklepem, nadające się
na jadłodajnię, lub przyjmie
wspólnika z gotówką 6 tysięcy
zł. Ubikację nadają się również
na hurtownie lub biura. Oferty
Kurjer zdw 43 286

Wspólnik
potrzebny samotny, gotówka
6.000 zł. Zgłoszenia Organizacja,
Poznań, Górna Włda 10.
zdw 43 267

3% dam
za wypożyczenie 1.000 zł na 1 mie-
siąc, gwarancja skład z mieszka-
niem. Oferty do Kurjera
zdw 43 728

35.000 zł
poszukuje, jako gwarancja hipo-
teka na 1 miejscu, procent wed-
ług umowy. Zgłoszenia do Młyna
Parowego w Śmiglu. zdw 43 546

Wypożycze
2.000 zł pod zastaw biżuterji.
Zgłoszenia Kurjer zdw 43 770

Przyłączy
się z około 30.000 zł do handlu
lub przemysłu, branża obojetna,
w którym rozwój możliwy, starsz-
y doświadczony kupiec, z naj-
lepszymi referencjami. Propozyc-
je uprasza Kurjer zdw 43 613

5.000 dolarów
dla przemysłu pod pewną gwa-
rancją wypożycze. Kurjer
zdw 43 666

8 DO WYNAJĘCIA
Piekarnia
z mieszkaniem wprost od wła-
ściciela do wynajęcia. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 43 439

Kilkupokojowa
willa podmiejska z ogrodem o-
wocowym i warzywnym zaraz do
wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 43 440

Mieszkanie
3 pokojowe w parku położone, 10
minut od tramwaju korzystnie.
Osadopol, Rzeczypospolitej 9.
zdw 48 559

Mieszkanie
7 pokojowe, komfort, II. ptr. przy
placu Wolności tylko dla poważ-
nych reflektantów. Osadopol,
Rzeczypospolitej 9. zdw 43 558

Puszczykowo
2-3 pokoje kompl. mebl., z kucha-
nią, światło elektr., centr. ogrze-
wanie we willi, blisko dworca,
do wynajęcia. Oferty Kurjer
zdw 43 485

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią, pokój dla
dziewczyny od 1. 10. 29 za dwu-
letnią dzierżawą zgóry od gospo-
darza do wynajęcia. Witt, Wy-
spińskiego 5. zdw 43 416

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia, I. piętro, po
lekarzu-dentystę w Pobiedz-
kach od 1. 9. lub 15. 9. 29. do
wynajęcia. M. Oborska, Pobie-
dziska. zdw 43 445

Za
zgoda gospodarza odstąpię miesz-
kanie 6 pokojowe z wszelkimi
wygodami częściowo umeblowa-
nymi w pobliżu Matejki przysta-
nek tramwajowy 6 i 11. Zgłosze-
nia do Kurjera zdw 43 583

Mieszkanie
6 pokojowe komfortowe, części-
wo umeblowane, od właściciela,
czynsz za 3 lata 12.000 złotych.
Zgłoszenia Kurjer zdw 43 447

Mieszkania
7 pok. z meblami, pl. Wolności,
II. p., 5 pok. bez mebli do wynaj-
ęcia zaraz. Zgłoszenia Kurjer
zdw 43 726

7-pokojowe
mieszkanie „ac. „obusci II. p.
za udzieleniem pożyczki hipotecz-
nej do wynajęcia. Oferty Kurjer
zdw 43 722

Mieszkanie
1, 2, 3 pokojowe czynsz 2 letni.
Walenty Kossmann, Fredry 6.
zdw 43 620

Mieszkania
2 pokoje kuchnia bliżej Zanku
4 pokoje z komfortem Górna Włda
za czynszem rocznym, 8 pokoi-
zy z komfortem Łazarz spiesznie
wynajmie „Pawilon”, Marszałka
Focha 15. zdw 43 506

Mieszkanie
6 pokojowe z komi w najpięk-
niejszej okolicy Sołacza przysta-
nek tramwaj., zaraz do wynaj-
ęcia. Kurjer zdw 43 768

Mieszkania
poleca także poszukuje „Infor-
mator”. Ratajczaka 15.
zdw 43 773

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę za-
raz wolne odda „Komis”. Sew.
Mielżyńskiego 28. zdw 43 259

9 SZUKA MIESZK
Mieszkania
4 pokojowego od gospodarza po-
szukuje Matejki 55, trzebie pie-
tro, lewo zdw 41 624

Mieszkania
4 pokojowe poszukuje inżynier
samodzielny od gospodarza pla-
ce czynsz do dwóch lat zgóry.
Oferty Kurjer zdw 41 584

Mieszkanie
2 pokojowe i więcej, przynależ-
ności poszukiwane na stałe, o-
bniż stacji Luban, Puszczykowo,
Puszczykowo, Mosina, Czempin,
Komorniki lub Steszewo zaraz
lub później Zgłoszenia z podaniem
ceny normalnej, opis do
ekspedycji Kurjera zdw 42 269

1.000 zł
dzierżawy zgóry za pokój z kucha-
nią wzrost od gospodarza bli-
sko centrum Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 469

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje 2-3 pokoi
z kuchnią możliwie wprost od gos-
podarza Warunki według umow-
y. Oferty do Kurjera
zdw 42 558

Mieszkania
2-3 pokojowe z kuchnią, słonecz-
nego nie wyżej 1-2 piętra,
przy połączeniu tramwajowym,
poszukuje zaraz lub od 1 paź-
dziernika pojedyncza, starsza o-
soba. Czynsz dowolny, płatny za
rok zgóry Oferty pod nw 3537
do Kurjera Pozn.

Poszukuje
3-4 pokojowego mieszkania z
kuchnią i wygodami od gospodar-
za (pośrednicy wykluczeni). —
Czynsz zaplate zgóry za 1-2 la-
ta. Oferty Kurjer zdw 43 361

Za
czynszem mies. do 200 zł szukam
wprost od gospodarza 3-4 po-
kójowego mieszkania z komfortem
(bezdzielne). Oferty Kurjer
zdw 43 438

Poszukuje
2 pokoi lub pokoi kuchnia, wy-
pożyczeniem 2.500 lub dzierżawą
zgóry od gospodarza. Oferty
Kurjer zdw 43 409

Pokoju
jednego lub dwa od gospodarza w
śródmieściu, warunki według u-
mowy. Pośrednicy wykluczeni.
Oferty Kurjer zdw 43 360

Dam
3.000 zł pożyczki bez procentu gos-
podarzowi za mieszkaniem bliżej
centrum. Oferty Kurjer
zdw 43 417

Bezdzielne
małżeństwo poszukuje 1-2 po-
kójowego mieszkania także na
przedmieściu, czynsz zgóry. Zgło-
szenia Kurjer zdw 43 825

Szukam
1-2 pokoi, kuchni, próżnych, od
gospodarza place 1 lub 2 lata
dzierżawy nie w nowych zabu-
dowaniach Kurjer zdw 43 312

Wyższy
urzędnik państwowy poszukuje
3-4 pokoi kuchnia, wygodami,
od gospodarza dzielnica obojet-
na. Remont zwrócić do 4 tysięcy,
komorne według umowy, pośred-
nicy wykluczeni. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 42 905

Mieszkania
od 2-3 pokoi z kuchnią, wygo-
dami, okolicy Jeżyce, szukam, place
czynsz zgóry. Zgłoszenia Stypa,
Bukowska 32 I. piętro, lewo.
rw 6613

Wdowa
z córką po właścicielu ziemskim
poszukuje mieszkania, ewentual-
nie 2 próżnych pokoi. Kto wskaże
lub odda? Zgłoszenia do Kurjera
zdw 43 565

Mieszkania
1 lub 2 pokojowego poszukuje in-
teligentne małżeństwo, dzierżawę
za 3 lata zgóry. Pośrednicy wy-
kluczeni. Zgłoszenia Kurjer
zdw 43 608

Bezdzielne małżeństwo
poszukuje 2-3 pokojowego mie-
szkania najchętniej w Sołaczu,
czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer
zdw 41 455-6

Poszukuje
mieszkania 2 pokojowego z kucha-
nią, frontowe place do 3.000 go-
tówką. Oferty Kurjer zdw 43 413

3-4.000
dam zgóry za mieszkanie 3 po-
kójowe. Oferty Kurjer
zdw 42 937

Mieszkania
pokoju ewentualnie kuchnią po-
szukuje wprost od gospodarza,
zaplate dzierżawę zgóry. Zgło-
szenia Kurjer zdw 43 507

Szukam
mieszkania 4-6 pokoi, wpłate
czynsz zgóry, podług umowy. Oferty
Kurjer zdw 43 530

10 ZAMIANA MIESZKANIA
2 pokojowe
kulturalne mieszkanie w War-
szawie zamienie czasowo na od-
powiednie w Poznaniu. Oferty
do Kurjera zdw 41 614

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią zamienie
na 4 pokojowe i kuchnia zaraz
lub później Zgłoszenia do Kur-
jera zdw 42 102

Zamiana
8 pokojowe mieszkanie IV. ptr.
zamienie na 4 pokojowe I. II. ptr.
łazienka za dopłatą. Oferty Kur-
jer zdw 43 488

Zamiana!
Za śliczne, odnowiane 4 pokojo-
we mieszkanie w Bydgoszczy
szukam w Poznaniu takiego sa-
mego lub 3 pok. z komfortem.
Oferty Kurjer zdw 43 437

Zamienie
mieszkanie 3 pokojowe, komforto-
we w willi na Jeżycach na
mniejsze. Oferty Kurjer
zdw 43 345

Pokój
z portierstwem dopłata zamienie
bez portierstwa. Oferty Kurjer
zdw 43 764

11 POKOJE UMEBL
Przyjmę
pana na pokój wspólny z calo-
dziennym dobrem utrzymaniem.
Nowy Rynek 14/15, parter, lewo.
dw 1876

Niekrepujący
duży pokój umeblowany z elek-
trycznym oświetleniem na dwie
osoby zaraz do wynajęcia. Grun-
waldzka 5, I. p. prawo. zdw 40 617

Piękne
umeblowane pokoje wynajme. So-
łacz, Mazowiecka 5. zdw 42 688

Stancja
młodzieży szkolnej i kupieckiej.
Wrocławska 19, II. prawo.
zdw 42 752

Gimnazjastów
dwóch przyjmie na stancję, opie-
ka i dobre odżywianie zapewnio-
ne w pobliżu 4 gimnazjów. Tar-
nowska, Długa 3, II. ptr.
zdw 42 623

Pokój
na 2 osoby wynajme. Piekary 7,
III., prawo zdw 41 727

Pokój
umeblowany panu wynajme. Św.
Wojciech 2, III. ptr. prawo.
zdw 42 956

Pokoje
ładne jeden, dwa, trzyosobowe
przy Parku Wilsona, Kanakowa
7, II. prawo. zdw 43 168

Pokój
elegancko umeblowany zaraz do
wynajęcia Strusia 8, III., prawo.
zdw 42 969

Pokój
na 2 osoby wynajme. Piekary 7,
III., lewo. zdw 41 727

Pokój
erkerowy lepsze panu zaraz do
wynajęcia. Wielkie Garbary
48, I. lewo. zdw 42 811

Umeblowany
pokój do wynajęcia od 1. 9.
Wierzbicę 57, II. prawo.
zdw 42 979

Pokój
elektryka, centralne ogrzewanie,
łazienka, 2 kuchnie, nau-
czyciele, studenci pierwszeństwo.
Śniadeckich 26 IV. lewo.
zdw 43 331

Pokój
wspólny dwóm panom lub pa-
niom wynajme. Skryta 10, I.,
lewo, Łazarz. zdw 43 337

Elegancki
duży pokój z utrzymaniem dla
jednej, dwóch osób wynajme. —
Waly Wazów 26, II., zdw 43 443

Wynajme
dla dwóch panów (studentek lub
pensionarek) pokój z dobrem u-
trzymaniem i centrum miasta
przy ul. Fr. Ratajczaka. Fortepia-
no do dyspozycji w domu. Opie-
ka rodzicielska zapewniona.
Własna pościel pożyczana. Zgło-
szenia Kurjer zdw 43 482

Frontowy
pokój, dobrze umebl., słoneczny,
czysty z światłem elektrycznym z
fortepianem lub bez. Strzelecka
18, II. prawo, wchód Łakowej.
zdw 43 662

Pokój
wynajme panom lub paniom.
Grobla 7, III., prawo.
zdw 43 332

Pokój
umeblowany wynajme bez po-
ścieli dwóm osobom. Wielkie
Garbary 60, parter, lewo.
zdw 43 680

Pokój
dla przyjezdnych. Grunwaldzka
30. Blok familijny, pierwsze wej-
ście, parter, prawo. zdw 43 679

Pokój
dwóm inteligentnym paniom
utrzymaniem lub bez. Św. Mar-
cin 22, I., prawo. zdw 43 670

Z osobnem
wejściem pokój umeblowany wy-
najme. Pocztowa 14, II. prawo.
zdw 43 653

Pokój
frontowy dla dwóch panów, pościel
pożyczana. Małckiego 10, dom
boczny, III. ptr. zdw 43 655

Wynajme
pokój umeblowany inteligentnemu
panu, światło elektryczne, piani-
no. Kandulski, Śniadeckich 14, I.
zdw 43 747

Na
pokój umebl. przyjmie poza miej-
scowych uczni gimnazjalnych z
całkiem utrzymaniem. Kraszew-
skiego 9, II. zdw 43 748

Pokój
dla solidnego pana z utrzymaniem
zaraz do wynajęcia. Wodna 11, II.
zdw 43 760

Przyjmę
panienkę wspólny pokój utrzyma-
nie. Dąbrowskiego 2, III. prawo.
zdw 43 640

Pokój
dla pana wolny. Mostowa 17, I.
prawo. zdw 43 674

Frontowy
słoneczny jednemu dwóm pa-
nom wynajme. Strzelecka 6, I.,
lewo. zdw 43 073

Pokój
umeblowany wolny. — Jesionek,
Stary Rynek 64. rw 6618

Pokój
wspólny wynajme panu. Szew-
ska 3, I. piętro, lewo. rw 6628

Panienkę
na wspólny pokój przyjmie Kur-
cowa Stary Rynek 45. w po-
dwórzcu, II., rw 6627

Pokój
dobrze umeblowany, frontowy,
słoneczny dla 1 lub 2 panów
przy Wielkich Garbarach wy-
najme. Gdzie? wskaże Kurjer.
Stary Rynek rw 6626

Przyjmę
na stancję. Popielska, Klasztor-
na 4. rw 6622

Pokój
niekrepujący wynajme panu, Wo-
źna 11, II., Polzin. zdw 43 730

Pokoik
umeblowany wynajme solidnemu
panu. Obstawa, Gwarna 17,
wchód obok śniadalni.
zdw 43 779

2 panienki
na stancję od 1 września przy-
jmę. Jeżycka 32, Zygmuntowski.
zdw 43 776

„Informator”
poleca pokoje umeblowane od 80
złoty miesięcznie. Dla przy-
jezdnych złotych 3-5 dziennie.
Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo).
zdw 43 772

Pokój
dla 2 panów światło elektr. za-
raz wynajme. Kokot, Piaskowa
2, III., zdw 43 771

Wspólny
frontowy pokój dwóm panom od
1 wynajme. Mostowa 16, III., le-
wo. zdw 43 595

Pokój
dla dwóch skromnych panów lub panierek, bez pościeli. Wąły Królowej Jadwigi 3a, III. Rogalska. zdw 43 699

Elegancki
pokój dla dwóch panów zaraz. Strzelecka 31, II. front. zdw 43 696

Pokój
umeblowany zaraz solidnemu panu wynajme. Cieszkowskiego 7, III. pr. prawo. zdw 43 720

Pokój
umeblowany z światłem elektr. utrzymaniem do wynajęcia. Św. Marcina 64-67, II. front. zdw 43 701

Pokój
balconowy, umeblowany frontowy zaraz do wynajęcia. Szamarzewskiego 32, front. III. pr. lewo. zdw 43 713

Wynajme
pokój wspólny dla pana. Plac Sapieżyński 3, III. p., lewo. zdw 43 712

Pokój
wspólny zaraz wynajme, osobnym wejściem panom. Rybaki 7, front IV. zdw 43 707

Pokój
dobrze umeblowany do wynajęcia. Szewska 14, II. prawo. zdw 43 727

Pokój
frontowy komfortowy urządzony, wynajme zaraz. Kreta 7, III. lewo. zdw 43 742

Gabinet
klubowy odrestaurowany, balkon, elektryczność, łazienka, inteligentnemu panu zaraz. Różana 4d, III. prawo. zdw 43 741

Pokój
duży słoneczny 2 panom. Fliger. Poczta 20, III. front. zdw 43 736

Słoneczny
pokój zaraz wynajme. Dąbrowskiego 23, III. prawo. zdw 43 735

Pokój
2 panom wynajme. Mąka, Wybickiego 2, II. lewo. zdw 43 266

Pokój
umeblowany dla bezdzietnego małżeństwa, którzy pracują. Adres wskaże Kurjer zdw 43 265

Pokój
frontowy, dobrze umeblowany, czysty (elektryczność) solidnemu panu zaraz lub później. Wierzbicice 37 A, parter, prawo. zdw 43 277

2 umeblowane
pokoje frontowe z używaniem kuchni 150 złotych miesięcznie, za 3 lata zgóry, później oddam ewentualnie bez odstępnego. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 281

Pokój
z osobnym wejściem, światłem elektrycznym, dla 1-2 panów do wynajęcia. Maszalska 8 a, III. piętro, lewo. zdw 43 434

Pokój
frontowy dla kształcących panierek, kuchnia warszawska. Wąły Jagielli 20, II. prawo. zdw 43 420

Pokój
umeblowany wynajme. Wielkie Garbary 36, III. prawo, front. zdw 43 419

Pokój
umeblowany wynajme. Staszica 25, parter, prawo. zdw 43 418

Pokój
dobrze umeblowany z utrzymaniem wynajme. Słowackiego 35, II. prawo. zdw 43 415

Pokój
umeblowany, słoneczny dla 2 panów. Nowak, Wielkie Garbary 21, III. prawo. zdw 43 414

Pokój
frontowy z dwoma łóżkami dla inteligencji. Wierzbicice 13, wysoki parter, lewo. zdw 43 283

Pokój
umeblowany, światło elektryczne wynajme. Plac Sapieżyński 2a, III. lewo. zdw 43 306

Pokój
umeblowany wolny. Mielżyńskiego 1, Malinowska. zdw 43 382

Pokój
umeblowany frontowy słoneczny, wynajme 1, 9, 29. Patrona Jackowskiego 27, I. piętro, lewo. zdw 43 351

Pokój
ogrzewanie centralne, Wielka 8, wchód Szewskiej IV., prawo. zdw 43 350

Pokój
z wszelkimi wygodami dla jednego lub dwóch panów zaraz do wynajęcia. celem informacji od 6-8 wiecz. Zwierzyniecka 8, II., prawo. zdw 43 347

Pokój
umeblowany. Frynkowski, ul. Patrona Jackowskiego 29, III. I. zdw 43 500

Pokój
2 pan lub panów do wynajęcia. Wierzbicice 17, wysoki parter, prawo. zdw 43 498

Pokój
na 1 lub 2 osoby. światło elektryczne, łazienka od 1. do wynajęcia. Kochanowskiego 6, III. lewo. zdw 43 494

Pokój
umeblowany, czysty, światło elektryczne, do wynajęcia. Fredry 4, II. p. zdw 43 495

Kulturalny
dom wynajme pokój umeblowany bez pościeli jednej osobie. Skłodowa 1, wejście 3, parter, prawo. zdw 43 494

Szkolna
7-8, II. pokój wolny panom. Mieszkanie 8. zdw 43 492

Pokój
wynajme. Długa 4, podwórze, prawo, I. zdw 43 501

Pokój
do wynajęcia dla pana lub pani. Piekary 5, podw., parter, prawo. zdw 43 499

Pokój
dwom lepszym panom od 1. 9. wolny. Flux, Wąły Król. Jadwigi 4, godz. 5-8. zdw 42 738

Wydzierżawie
pokój z wejściem z klatki schodowej. Piotra Wawrzyniaka 33, I. lewo. zdw 43 308

Pokój
umeblowany, osobne wejście dla 2 panów wzgl. jednego wydzierżawie. Górna Wilda 45, I. pr. Półka. Pw 4775-56,37

2 panom
na pokój. Ogrodowa 15, lewo skrzydło I. zdw 43 463

Pokoje
eleganckie na 1-2 osoby, elektryka. Jackowskiego 31, Tomkowiak. zdw 43 462

Pokój
dla pani. Ratajczaka 3, tylny dom, III. prawo. Promelska. zdw 43 461

2 panom
pokój wynajme zaraz. Górna Wilda 80, III. prawo. zdw 43 460

Solidnemu
panu ładny pokój, elektryczność. Kwiatowa 9, III. lewo. zdw 43 458

Pokój
wejście osobne dla 1-2 osób wynajme. Plac Sapieżyński 3, III. lewo. zdw 43 468

Pokój
umeblowany panom wynajme. Poznańska 21, parter, prawo. zdw 43 491

Gimnazjasta
lub paniąka znajdzie pomieszczenie przy inteligentnej rodzinie. Aleje Marcinkowskiego 16, II. prawo. zdw 43 490

Od
1. 9. wynajme salon i sypialnię. Telefon, światło elektr., kapiel i obsługa. Zobaczyć można codziennie. Brevyogel, Poczta 16, III. pr., tel. 2443. zdw 43 008

Pokój
eleg. duży z utrzymaniem na 2 osoby do wynajęcia. W. Garbary 16, III. front. zdw 43 208

Pokój
umeblowany z światłem elektr. zaraz do wynajęcia. Kwiatowa 5 front, III. prawo. zdw 43 160

Gwarna
8, III. pr., pokoje wspólne tanio wynajme. zdw 43 002

Pokój
dla panów. Pawlicki, Stary Rynek 43, II. podw. rw 6598

2 chłopców
gimnazjalnych z całym utrzymaniem przyjeżdżają na pokój. M. Sobkowiak, Wielkie Garbary 49. rw 6543

Wydzierżawie
dwa jasne dobrze umeblowane frontowe pokoje starszemu solidnemu panu (pani) 1. 9. Działyskich 3, I. lewo. zdw 41 522

Dobrze
umeblowany pokój w śródmieściu do wynajęcia. Plac Działyskich 10, II. zdw 42 820

Duży
wspólny pokój. Łakowa 16, III., prawo. zdw 43 052

Pokój
frontowy słoneczny, czysty dla 1 osoby zaraz lub później do wynajęcia. Wierzbicice 24, II. lewo. zdw 43 105

Pokój
umeblowany, frontowy samotnemu panu zaraz wynajme. Wroniecka 16, II zdw 43 111

Pokój
wspólny dla 2 panierek. Strzelecka 5, III. lewo. zdw 43 177

Pokój
2-3 inteligentnym panom tanio wynajme. Górna Wilda 44, III., lewo. zdw 43 287

Nauczyciel
przyjmie uczniów na stancje z utrzymaniem i pomocą w naukach. Górna Wilda, Zielna 24, blok XI zdw 43 306

Pokój
ładny, duży dla 1 lub 2 panów zaraz do wynajęcia. Słowackiego 31/33, wchód z Prusa, III., prawo. zdw 43 305

Pana
na wspólny pokój. Staszica 9, I., prawo. zdw 43 308

Pokój
umeblowany, elektryczność, wynajme 2 inteligentnym panom z utrzymaniem. Kuchnia rosyjska. Czesława 15, II. prawo. zdw 43 263

Pokój
umeblowany dla jednego lub dwóch panów. Maleckiego 4, II. pr. zdw 43 311

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia. Ul. Jeżycka 35, III., Kosik. zdw 43 261

Pokój
z balkonem od 1. 9. wynajme. Chwaliszewo 10, II., Łozińska. zdw 43 453

12 SZUKA POKOJU

Kruszwica
Poszukuje pokoju w Kruszwicy od 1 października. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 42 368

Pan
poszukuje pokoju, ewent. z utrzymaniem. Stary Rynek. Śródka Most Chrobrego. "Nobel". P. zdw 42 836

Pokoju
z całkowitem utrzymaniem poszukuje dla 2 siostr (stud. i semin.). Zgłoszenia z podaniem ceny uprasza do Kurjera zdw 42 855

Uczciwa
wdowa szuka skromnego pokoju względnie za pracę. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 486

Poszukuję
stancji dla trojga dzieci uczeszczających do gimnazjum w okolicy Słowackiego, Patrona Jackowskiego lub Mickiewicza od nowego roku szkolnego w domu religijnym. Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 395

Dwóch
umebl. pokoi poszukuje zaraz lub 15. 9. dla siebie i 3 synów uczniów gimnazjalnych ewent. z całym utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 43 431

3 uczennice
poszukują pokoju z obiadami. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdw 43 334

Małżeństwo
poszukuje próżnego ewtl. częściowo umeblowanego pokoju z używaniem kuchni przy biednej rodzinie. Oferty uprasza do Kurjera zdw 43 359

Pokoju
skromnie umeblowanego, niekrepującego, śródmiejskiego, z ceną poszukuje zaraz lub szóstego. R., Siemiradzkiego 8, u Sperkowskiego. zdw 43 424

Pokoju
skromnego poszukuje starsza paniąka zaraz. Oferty Kurjer zdw 43 280

Inżynier
poszukuje elegancki umeblowanego pokoju. I. piętro, z telefonem, w nowoczesnym domu, centrum. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 270

Małżeństwo
bezdzielne (prof.) szuka 1-2 pokoi czystych, możliwe z używaniem kuchni, najchętniej Jeżyca. Zgłoszenia Kurjer Pozna. z podaniem ceny zdw 43 264

Pokoju
ładnie umeblowanego poszukują w śródmieściu 2 studentki siostry od 15. 9. względnie 1. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 209

Poszukuję
1 pokoju lub dwóch pod salon mój, mogą być nieumeblowane. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 249

Pan
poszukuje pokoju w śródmieściu. Oferty z warunkami do Kurjera zdw 43 731

Poszukuję
1-2 pokoi z frontu, nadających się na pracownię mój. Oferty do Kurjera zdw 42 344

Pokoju
próżnego, dużego poszukuję, ew. czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 43 706

Dwóch
pokoi umeblowanych na Jeżycach w spokojnym i czystym domu poszukuje od 15. 9. rb. starsze solidne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 534

Małżeństwo
poszukuje większego próżnego pokoju. Kurjer zdw 43 526

Niekrepującego
lepszego pokoju ewent. 2 poszukuje bezdzietne małżeństwo bez używania kuchni nie wyżej II. piętra, w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 43 761

Niekrepującego
pokoju poszukuje inteligentny pan od 15. 9. w okolicy placu Świętokrzyskiego. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 43 683

Pokoju
lub dwóch próżnych poszukuje inteligentne małżeństwo, trzy osoby, dzierżawa i rok zgóry, używaniem kuchni. - Zgłoszenia Kurjer zdw 43 667

Dwóch
lub trzech ubikacji w centrum miasta, możliwe parter lub I. piętro, na cele biurowe wprost od gospodarza poszukuje solidna firma na kilka lat. Posrednicy wykluczeni. Adres wskaże Kurjer zdw 42 897

Poszukuję wspólnika
z własnym lokalem detalicznym w dobrym punkcie w śródmieściu nadającym się na konfekcje damską, kapitał niepotrzebny. Zgłoszenia z adresem do Kurjera Poznańskiego rw 6595

Lokale
biurowe, przemysłowe składnice poleca, także poszukuje „Informator”, Ratajczaka 15. zdw 43 774

Na biuro
pokój, elektr. w centrum oddam. Adres wskaże Kurjer zdw 43 651

14 DZIERŻAWY

Obszerne
mieszkanie spichrzę stajnie zajmowane przez „Rolnika” wydzierżawi od 1 października rb lub sprzeda Spółdzielczy Bank Nadnotecki w Chodzieży dw 1430

Gościniec
pow. Ostrów Wlkp., dobrze prosperujący narazie bez koncesji pełnej, z przyległą kolonijką, rzecznictwem, salka do zabaw, wesół, obszerne ubikacje w ruchliwej wiosce przy szosie do wydzierżawienia, kompletny zapas towaru kolonij., różne sprzety rzecznictwa do przejęcia. Reflektanci, najchętniej inwalida wojenny lub powstaniec, celem u zyskania pełnej koncesji zechca zgłoszenia pisemne skierować Kurjer zdw 43 186

Wydzierżawie
nowy dom 5 pokoi kuchnia z ogrodem Wągrowcu 1 km. od rynku nadaje się dla pp. emerytów, sprzedaż niewyłączona. Zgłoszenia Stepiński, Wągrowiec Janowicka 34. zdw 43 459

Piekarnia
w najlepszym położeniu miasta powiatowego jest na kilka lat wprost od właściciela do wydzierżawienia. Przejęcie urządzeń około 7.000, w tem jednoroczna dzierżawa Mieszkanie dwupokojowe i kuchnia. Był świetnie zapewniony. Kościeln. Bronzowski, Aleje Kościuski 36. zdw 43 342

Dzierżawa
132 morgi przy Poznaniu, wielkie zbiory zboża, objęcie 14 tysięcy zł zaraz. Biuro Informacyjne, Bukowska 32, I. piętro, lewo. rw 6609/10

Poszukuje
w większym ruchliwym mieście ubikacji nadających się na urządzenie pierwszorzędnej cukierni i piekarni wprost od gospodarza. Oferty pod 1001 do Agencji Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 3560

Dwie
ubikacje ewtl. z kuchnią oddzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 6619

Ogrodnictwo
dobrze zaprowadzone w centrum miasta Leszna wielka kwaciarnia od października do wydzierżawienia. Zgłoszenia J. Wschowska 14. Pw 4780-66,10

Szukam
wprost od właściciela realności małego obszaru ziemi około 1/2-3/4 morgi na budowę warsztatu lub też jakichś starych ubikacji na przebudowę, z przyległym podwórzem. Blizsze szczegóły z warunkami proszę podać do Kurjera Poznańskiego zdw 43 645

Dzierżawa
320 morg. ziemia wszystka pezenna, nadkompletne inwentarze, pełne żniwa, zabudowania I. klasy. Do tego młyn wodny, przemiata 120 centarów na dobe. Zarybione stawy. Wspaniałe mieszkanie. Położenie imponujące, zdrowotne, od właściciela na lat 10. Do objęcia 49.000 złotych, spiesznie odda: „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17 a, III. zdw 43 594

Hotel
w mieście powiatowym, z wielką przyszlusia, kompletnie urządzony do wydzierżawienia. Objęcie około 20.000. Biuro Handlowe „Boltar”, Poznań, Skarbowa 17, telefon 52-42. Kw 814

11 LETNISKA

50 zł
właśnie wszelkich opłat tygodniowy pobyt w uroczym wśród lasów nad jeziorem letnisku Morninówko, poczta, stacja Ostroróg telefon 5, powiat Szamotuły. Polewanie, rybołówstwo, tenis, radio. Prospekty wysyłamy. dw 1859

Zakopane „Januszek”
ul. Chałubińskiego pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania. Najdrowsze położenie, rozległy park świerkowy. Pokój ładny z wykintnem utrzymaniem, wrzesień 8.50 zł. zdw 39 611

Willa
„Rusałka” w Puszczykowie, położona w lesistej okolicy nad Wartą, wydzierżawi kilka pokoi od 1 września rb. Restauracja, plaża i łazienki na miejscu. Miejsce położone 20 minut od Poznania, ma dogodną komunikację kolejową i autobusową. Zgłoszenia przyjmują Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu ulica Golebia I pokój nr. 185 względnie administracja na miejscu. nw 3445

W uroczej
okolicy gdzie rzeka i las glicywo mam solidne pokoje z całodziennym utrzymaniem po cenach znizonych od 1 września do oddania. Dojazd 2 km z stacji Oborniki. Zgłoszenia przyjmuje: J. Muszak, pensjonat i letnisko Kowanówko p. Oborniki. zdw 42 378

Krynica
Pensjonat Ostoja ul. Leśna poleca pokoje z całodziennym utrzymaniem. Ceny niskie. dw 1878

Letnisko
przy Poznaniu przyjmie gości z dobrem utrzymaniem 5.50 zł dziennie. Mechowo, poczta Kobylnica. zdw 43 363

Krynica Katolicki Pensjonat
Stanisława obok Nowych Łazienek poleca pokoje słoneczne, wykintne utrzymanie od 11 złotych Urzędniczy i wojskowi zniżki. zdw 43 556

16 OSOBISTE

Obelge
zrucona na Weronikę Matuszankową cofam. A. Ł. zdw 43 273

Unieważniam
zgubione legitymacje, wystawione na moje nazwisko, m. innymi książeckie wojskowa P. K. U. Poznań-Miasto, wykaz osobisty, legitymacje Związku Lekarzy Z. P., legitymacje Korp. Akad. „Surma” Dr. Stanisław Szamborski Jarocin. Pw 4784-56,40

18 URZĘDOWE

Weksel
na sumę 230 zł. platny 28. 11. 29. wystawiony na nazwisko Waleśka-Kott w Królewskiej Hucie, unieważniam. (-) Marta Szymczak, Poznań, Wielka 24. zdw 43 429

22 ROZMAITE

Filet
specjalność firany, rychelieu i różne hafty wykonuje akuratnie i w cenach przystępnych A. Rauszowa, ul. Grobla 27, III. Przyjmuję uczennice. Zgłoszenia od 3-5. zdw 35 628

Pończochy jedwabne
po cenach fabrycznych - wielki wybór - bielizna damska i męska bardzo tanio. Naprawiamy oczka przy jedwabnych pończochach w 3 dniach. Jan Kowalski - Dąbrowskiego 64. dw 1626

Akuszerka
Kleinwichterowa w Poznaniu, centrum miasta, ul. Rom. Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo. drugi dom od pl. Świętokrzyskiego zdw 42 889/90

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mój „Kresowianka” sw. Marcin 16/17, wejście litera F. Dla pp. urzędniczek dogodne warunki. bpw 528

Gabinet Kosmetyczny Piekary 18, I. p.
Masaż twarzy i głowy, staranne i higieniczne wykonanie. Masaże odłuszczeniowe, maski, wszelkie zabiegi wchodzące w zakres nowoczesnej racjonalnej kosmetyki. bpw 553

Wszelkie
reparacje zegarków ora naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tanio firma F. Terkowska, plac Wolności 11 (po filarami) Pw 1726-952,48

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych Jankowska, Stary Rynek 43, II. bp 565

Najtaniej
najszybciej szyje Salon Mój „Zofia”, Bukowska 1, II. piętro, nowy gmach P. K. O. zdw 42 659

Malarskie
prace wykonuje szybko i solidnie. Długa 9, III., prawo. zdw 42 795

Krawcowa
pierzszorzędna poleca się do lepszych domów. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 978

Dyetyczno-klimatyczny Sanatorjum
Dra St. Domańskiego w Olchowcach p. Sanok otwarte cały rok Hydroterapia - Elektroterapia z uwzględnieniem ginekologii i położnictwa Choroby płucne w kluczowe Góry - las - rzeka dw 6357

Złocenie i polichromje
nowych i starych starzy figur mebli, ram i t. d. oraz konserwacje antycznych przedmiotów wykonuje najtaniej i pod gwarancją Art. Zakład malarsko-polożniczy S. Kwissa Polonica-Woźna 18. telefon 23-08 Poznań Liczne świadectwa za wykonane prace. rw 6272

Który
z Wpanów Lekarzy wyleczy niestrawnosć żołądka. Oferty uprasza się laskawie do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 43 465

Obiady
smaczne obiady po 80 gr. Półwajska 9b, I. pr. zdw 43 892

Futra
modernizuje, naprawia, posywa, nadaje nowy połysk, wzmacnia siersć futrzana. Mistrz kuśnier-sko-krawiecki, Jankowski, Kreta 23. zdw 43 483

Ładną
dziewczynkę 5 tygodni oddam za własne. Oferty Kurjer zdw 43 393

Kursy
kroju i szycia. Zapisy firma „Diana”, Wielkie Garbary 23. zdw 43 678

Kosmetyka lecznicza Podgórna 9, 1 września otwarta
wykonuje: zdejmowanie tłuszczu brzucha, nóg. Usuwanie jademie zmarszczek, wygładzanie zapadłych policzków, poprawianie wadliwej cery, usuwanie bez bólu kurzaków, brodawek. Wykonuje fachowe siły pod kierownictwem lekarki kosmetyczki. zdw 43 664

Tapicer
Czujewicz, Matejki 11 naprawia materace 4, leżanki 5 zł. rw 6617

Detektyw
Trawicki, em. komisarz Pol. P. Wywiady, obserwacje, materiał procesowy. Dyskrecja! sumienność! Bydgoszcz, Pomorska 61. Pw 4782-63,856

Kosmetyka leśnicza
Usuwanie defektów twarzy: trądzika, piegów, wągrów etc. Masaże elektryczne, ręczne całego ciała. Pierwszorzędne farbowanie włosów, brwi oryginalna henna „Chabrier”, rozjaśnianie. Porady bezpłatne. Wielka 7, II., lewo. Kilbert. rw 6617

Przyjmuję
wszelką bieliznę do prania i prasowania. Wykonanie dobre i spiesznie. Witkowska, Gwarna 17, III. (wejście obok Sniadalni). zdw 43 730

Garderobe
damska, dziecięca szyje szybko i tanio. Wierzbicice, Kramarska 27, podwórze III. zdw 43 769

Pies
(Bokser) 2 lata tylko dla amatora tanio sprzedam. Osadopol, Raczycy-polskiej 9. zdw 43 578

Krawcowa
wykonuje wszelką garderobe damską, suknie do 15, płaszczo do 20. Głowacka, Romana Szymańskiego 5, parter. zdw 43 567

Obiady
smaczne, tanie, obfite. Pokój umeblowany utrzymaniem 2 panów. Św. Marcina 52/53. zdw 43 614

Która
samotna pani przyjmie zdrowe roczne dziecko w bardzo dobre wychowanie i ma pokój do wynajęcia. Pościel własna. Oferty Kurjer zdw 43 605

Żaluzje
naprawiam i wykonuję oraz wszelkie prace stolarskie. Poznań, Kantaka 5, Gloger. zdw 43 879

Maszynistka
pisze bezpłatnie w godz. popołudniowych. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 43 410

Akuszerka
St. Krajewska, Włda, Wybickiego 15 przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 43 422

Kto
może wykonać modele wynalazków. Oferty Kurjer zdw 43 421

Otynkowanie
dwóch czteropiętrowych kamienic oddam Oferty Kurjer zdw 43 282

Krawcowa
wykonuje elegancko suknie do 15, płaszczo do 25 zł. Nowakowa, Składowa 12. zdw 43 394

„Klara”
Pracownia Pończoch, Dominińska 5, parter, prawo Spieszność, nadrabianie stóp, podnoszenie wysnutych oczek itp. zdw 43 285

Żaluzje
meble wycielane naprawia akuratnie Szafranek, Maleckiego 14 zdw 43 330

Eleganckie
mody damskie podług najnowszych żurnali wykonuje predko i tanio. Słowackiego 39, III., prawo. zdw 43 328

Chiromantka
przepowiada przeszłość, przyszłość i teraźniejszość z rak. fizjognomji grafologii, fotografii i kart. Przyjmuje codziennie prócz niedziel i świąt od 10-1 i 8-9 wiecz. Marcelego Mottego 2, II. piętro, front, drzwi środkowe (Łazarz). 10 minut od wystawy. zdw 43 323

Obiady
smaczne tanio wydaje. Gwarna 8, III. zdw 43 006

Przepisuje
maszyną. Spokojna 27, II front. Lipowska. zdw 42 828

Poszukuje
wspólnika do auto-dorożki z 50 tówką do 3.000 zł. Oferty Kurjer zdw 43 714-5

Porad prawnych udziela darmo biuro procesowe
Poznań, Podgórna 7, oraz załatwia wszelkie sprawy sądowe i p. tanio szybko. zdw 43 574

Tapicer Lewicki, Grobla 4, naprawia materace 3, leżanki 4, zdw 43 737/8
Leżanki Knapki, materace oraz wszelkie przeróbki solidnie, tanio, Strumykowa 1, Muszyński, zdw 43 374/5
Chiromantka Przepowiada przeszłość i przyszłość z kart, Strumykowa 53, I, lewo, zdw 43 369/70
Krawcowa Damska szyje suknie i płaszcze po niskich cenach, Tomaszewska, Strumykowa 33, I, pietro, zdw 43 367/68
Piecie Przetawiam, kryje dachy, przyjmie na wyjazd, Oferty Kurjer, zdw 43 372/3
Najpiękniejsze obrazy najtaniej tylko w firmie Witold Lewowski, Wrocławska 36 specjalność oprawa obrazów, b/w 519-20
Powielania Pięknich druków, odpisy, wniosek, Biuro, Piekary 6, zdw 43 708
Salon Wykwintnej konfekcji dziecięcej Poznań, Podgórna 7, I, poleca sukienki i płaszczyki dla dziewcząt, również i garderobe dla chłopców w gustownym wykonaniu po cenach umiarkowanych, Maria Gerntner, zdw 43 698
Kapitałisci Niemianie, przemysłowcy, kapitał dają nam małe dochody, rola bardzo mała lub żadna, przemysł najlepszy zabija często konkurencja, jedyną sposobność ulokować majątek w fabryce wyrobów codziennej potrzeby koniecznej dla magnata i biedaka, chronionej patentem bez konkurencji. Ten konieczny artykuł dotychczas w handlu zastępowany namiastką, bo pełna użyteczność dopiero wynaleziono i opatentowano, miljonowie zyski pewne, ocena wartości wybitnych znawców krajowych i zagranicznych, na nieobciążoną nieruchomością ułatwienie pożyczki na fabrykę, pośrednictwo wynagrodzone, Zgłoszenia tylko piśmie Józef Iwanicki, Gmach Województwa Katowice, Biuro melioracyjne, nw 3 597
Studentka do odpracowania lekcji szkolnych i muzyki potrzebna do 9-letniej dziewczynki, wzamian po kole Solec, Zgłoszenia św. Marcina 58, Witkowska, zdw 43 685
Koldry wykonuje z dostarczonego materiału i stare przerabia, Smoczyńska, Kwiatowa 8, zdw 43 510
22 OZENKI
Amerykanke poma celem ożenku i wyjazdu kawaler, lat 34, zdrows, trzeźwy, z wyższym wykształceniem, posiadający oszczędności, Łaskawe oferty Kurjer dw 1738
Dwaj kolejarze poszukują znajomości w celu ożenku, Panny w wieku 24 do 34 lat, niebiedne, też wdowy, uraża się o zgłoszenia z fotografią wyrotna pod zdw 38 490 do Kurjera.
Kawaler kupiec, samodzielny, o dobrych zaletach, większym mieście na Pomorzu posiadający własny dom, centrum miasta wartości 120.000 zł, z braku znajomości pragnie tą drogą poznać inteligentną pannę do lat 30, z odpowiednim majątkiem. Cel matrymonijalny. Pośrednictwo krewnych mile przyjęte. Pośredniczo wykluczeni. Zgłoszenia pisać szczerze myślących Kurjer zdw 40 336. Dyskrecja pod słowem honoru zapewniona.
Szukam meza dla mej siostry, przystojnej, gospodarniej, szatynki, posiadającej wyprawę osobistą, później majątek. Panowie, lat 27-34, tylko poważnie myślący (wdowcy niewykluczeni), zechcą przesłać oferty możliwie z fotografią Kurjer zdw 43 298
Lekarz specjalista, przystojny, lat 30, blondyn, pozna w celu matrymonijalnym przystojną do lat 21 pannę, właścicielkę większych posiadłości ziemskich. Listy do Il. Kurjera Codziennego, Lwów, Kopernika pod „Ekscentryczny“, dw 1875
Kawaler lat 30, przystojny, zrównoważony pragnie poznać panią w celu matrymonijalnym, która wyraziłaby chęć wyjazdu do Francji, gdzie tam posiadają posadę. Zgłoszenia do Oredownika Wielkopolskiego z dołączeniem fotografii ad 43 278
Dwie koleżanki szatynka i brunetka, młode, milej powierzchowności, poznają z powodu braku znajomości, inteligentnych panów o szlachetnym charakterze. Cel matrymonijalny. Zgłoszenia Oredownik dw 1 900
Panienska lat 21, przystojna, z rodziny ziemiańskiej, posiadająca 50 000 zł, pozna pana na wyższym stanowisku. Biuro kojarzenia małżeństw „Record“, Poznań, Skarbowska 15, tel. 40-18, zdw 43 489
Szukam wdowy lub pany z własnym mieszkaniem, wiek 35 do 45 lat. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer zdw 45 404

Raj na ziemi dałaby miła, sympatyczna blondynka panu inteligentnemu od lat 34-40, któremu zależy na spokojnym, szczęśliwym życiu małżeńskim, oprócz szlachetnego serca posiadają 3 pokoje w urządzone mieszkanie w Poznaniu. Cel matrymonijalny. Oferty u prasam Kurjer Pozn. zdw 43 425
Wielkopolanin wdowiec, bezdzietny, lat 39, inteligentny, posiadający kompletne urządzone piękne mieszkanie i osobną pracownię, poszukuje odpowiedniej żony z cóskółwiek majątkiem, lecz nie koniecznym. Panny i młode wdówki zechcą się z całym zaufaniem zgłosić do Kurjera Poznańskiego zdw 43 228
Kawaler lat 27, brunet, wzrostu 175 cm., rz.-katolik, inteligentny, z pewnym wykształceniem, majątkiem, na dobrej posadzie, szuka odpowiedniej partnerki z dobrej rodziny. Zgłoszenia z fotografią proszę łaskawie skierować do Kurjera Pozn. zdw 41 684. — Dyskrecja zapewniona.
Młody zbożowiec później samodzielny, z powodu braku znajomości pań, pragnie poznać pannę w wieku 18-25 lat w celu matrymonijalnym. — Zgłoszenia z fotografią, która zwróć, Kurjer Pozn. zdw 41 249
Trzy koleżanki, posiadające gotówki po 5.000 zł z braku znajomości pragną poznać panów na stałej posadzie w celu zamążpójścia. — Licza lat po 23 i 24. Zgłoszenia poważnie nadesłać do Kurjera zdw 43 316
Panna Polka, średniego wzrostu, inteligentna, wykształcona, gospodarna, muzykalna, zdrowa, z małym posagiem, pragnie wyjść za mąż za kawalera lub wdowca do lat 40 na stałej posadzie urzędniczej. Poważne zgłoszenia do Kurjera zdw 42 743
Kawaler Amerykanin w średnim wieku, rzemieślnik, posiada gotówki 20.000, pragnie poznać pannę, która posiada nieruchomości lub gotówkę. Cel matrymonijalny. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 6608
Bankowiec kawaler, lat 28, posiadający kilka tysięcy gotówki, pozna inteligentną szatynkę lub brunetkę do lat 25 z wyprawą. Cel matrymonijalny. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 509
Panna lat 23, ciemno blondynka posiadająca 5 tys., wyszłaby najchętniej za kolejarza lub lepszego rzemieślnika. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer zdw 43 544
Prawnik dyplomowany, młody, przystojny, narazie na stanowisku państwowym, z wyjątkiem w celu matrymonijalnym z panną inteligentną, przystojną, majątną, do lat 25. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 43 549
Urządniczek VIII. stopnia, lat 42, inteligentny z dobrej rodziny na kierowniczym stanowisku, posiada własne 4 pokojowe umebowane mieszkanie i parę tys. zł, szuka dobrej inteligentnej pani do 36 lat z majątkiem w gotówce lub w realności celem ożenku. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Pozn. pod zdw 43 547
Zony szuka kupiec reprezentant, 48 lat, wesolego usposobienia panny wdowy do lat 35 posiadającej przedsiębiorstwo, mieszkanie i 5 do 10 tys. gotówki raczą nadesłać oferty szczerze do Kurjera zdw 43 585
Poszukuje dla mej siostry lat 28, cóskółwiek ułomnej, dobrego, inteligentnego meza, zawód obojętny. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 778
24 NAUKA
Kursy kroju, sycia Zgłoszenia przyjmuję Nowak, Wrocławska 33/34, zd 42 494
Pedagogijum Poznańskie kursy od IV—VIII gimn. Wpisy codziennie od 18—19 Skarbowska 5, II p. opłaty niskie. Wykładowca prof. gimn. Nauka w dogodnych godzinach wieczornych zdw 23 257
Encyklopedja Trzaski, 5 tomów, opr. w półskórce, okazynie na sprzedaż (250 zł). Oferty Kurjer zdw 42 241
Wzamian za pokój z utrzymaniem udzieli korepetycji w zakresie 5 klas gimn. Specjalność matematyka i francuski. Oferty proszę nadesłać Kurjer zdw 40 107
Korepetytor potrzebny na wieś do 2 chłopców drugiej i trzeciej klasy przyr. matemat., gimnazjum. Zgłoszenia z referencjami, Hoffman, Górki, P. Markowice, zdw 41 160
R. de Brugiere lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego ul. Matejki 59, zdw 41 457
Francuskich angielskich lekcji, konwersacji udzielam. Specjalność dzieci małe zdolne. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 583

Francuskiego początkującym udzielam tanio. Wierzbicice 51, parter, prawo, zdw 43 610
Gimnazjastów przyjmie Nowakowska, Ogrodowa 19, III, pomoc w nauce, zdw 43 684
Angielka udziela gruntownej lekcji. Oferty Kurjer zdw 43 615
Wielkopolska Szkoła Przygotowawcza jeszcze przyjmują uczniów i uczennice 6-10 letnie. Kancelaria przy ul. Mylnej 5, od 11-1, kancelaria przy ulicy Podgórnjej 2 b od 12-1, zdw 43 599
Wielkopolskie Gimnazjum Dr. Brunona Czajkowskiego jeszcze ma wolne miejsca. Kancelaria otwarta przy ul. Mylnej od 11-1, zdw 43 598
Wielkopolskie Gimnazjum Dr. Brunona Czajkowskiego
Piotra Mikołajczaka szkoła tańców. Pocztowa 29, I. Kurs dla początkujących rozpoczynam 5 września. Udzielam także lekcji prywatnych i osobnych. Pw 4294-35.11
Szkoła Przygotowawcza im. Kopernika, Skarbowska 5 przyjmują wpisy do wszystkich czterech klas codziennie między 12-1. Rok szkolny rozpoczyna się 5 września o 9-tej. Tel. 3372, zdw 43 143
Szkoła przygotowawcza przyjmują zapisy dzieci od 6-10 lat codziennie 12-1. Nauka przedpołudniowa pod kierunkiem doświadczonych sił nauczycielskich. Do dyspozycji dzieci ogród i biblioteka. Rok szkolny rozpoczyna się 16 września. Wielkie Garbary 53 kierowniczka Raclawska, dw 1874
Kursy stenografji i pisania na maszynach. Kantaka 1, II, bpw 626
Miernictwa zakres niwelacji, poligonizacji kto udzieli? Św. Marcina 57, III, pr. 12-2, zdw 43 352
Francuskiego angielskiego udziela doświadczona nauczycielka (sorbonistka). — Waly Zygmunta Augusta 2, I, lewo, zdw 42 039
Pianistka z kilkoletnią praktyką szuka posady. Strzelecka 5, III, lewo, zdw 43 175
Poznańskie Kursy Budowlane uruchomiamy we wrześniu kursy: przygotowawczy, pierwszy, drugi. Prospekt wysła, zgłoszenia przyjmuję Sekretariat: Kraszewskiego 17, III, prawo. Znaczek dołączyc. zdw 42 904
Kursy stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach wszelkich systemów, miesięczne, kwartalne i półroczne dla początkujących i uzupełniających. Księgowość prywatna. Zgłoszenia przyjmują Kursy Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 53, narożnik pl. Świętokrzyskiego i Jeżyce Poznańskie 28-30, III, zdw 40 798-9
Kursy kroju sycia damskiego. Wpisy przyjmuję Amalia Klawitterowa, Marij Magdaleny I, III, narożnik Raczyńskich, dw 1824
25 MUZYKA
Poznańska szkoła gry fortepianowej przyjmują wpisy na nowy rok szkolny od 11-1 i 3-5 przy ul. Wodnej 8, II zdw 41 629
Studentka wyższego kursu Konserwatorium muzycznego w Poznaniu udziela lekcji gry na fortepianie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 744
Gry fortepianowej udziela gruntownie, niedrogo Rencowa, Dąbrowskiego 5, III, rw 6569
Wiolonczelista grający na saksofonie wolny jest. Oferty Kurjer zdw 43 376
Potrzebne trio z własnym repertuarem. Czelista, który zarazem gra Jazz-band, do kina i do kawiarni od zaraz. Zgłoszenia kino „Promień“ Szamotuły, Józef Kowand, zdw 43 343
Lecey gry na fortepianie udziela początkującym i przygotowuje do konserwatorium. M. K., Szewska 14, II, pietro, prawo, zdw 42 809
Udzielam lecey gry na skrzypcach, gitarze i mandolinie. Śniadeckich II, III, zdw 43 301
Lecey gry na fortepianie, skrzypcach, mandolinie i gitarze udziela doświadczonego, przystępnego Krolopp, Grobla 6. Zgłoszenia we wtorki i piątki od 2-5 godz. zdw 43 315

Muzyk rutynowany grający jazztrabkę i kontrabas wolny. Oferty Kurjer zdw 43 335
Lecey gry na fortepianie, teorii i solfeżu udziela dyplomowana nauczycielka muzyki, b. nauczycielka Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu, prof. Wielk. Szkoły Muzycznej w Poznaniu. Zgłoszenia od 1-4 J. Skotarkówna, ul. Staszica 5, I, zdw 42 606
Lecey udziela, fortepian do ćwiczeń. Mlyńska 3, III, lewo, zdw 43 757-8
Lecey gry skrzypiec, mandoliny udzielam. (Wilda) Wybiłkiego 2, zdw 43 406/7
Lecey gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. — Kaufussówna, Wilda, Strumykowa 7, III, zdw 43 431/2
Pianistka z studiami zagranicznymi udziela lekcji gry fortepianowej. Zgłoszenia od 5-7. Strzaliowa 7, II, prawo, rw 6615
Gruntownie i prawidłowo wyczam gry skrzypcowej. Także przychodzę w dom. Oferty Kurjer zdw 43 538
Profesorka fortepianu, dyplom wirtuozowski, studia zagraniczne udziela wyższej muzyki, gruntowna, nowoczesna metoda. Wolffowa, Ratajczaka 29, III, lewo 2-5, zdw 43 638
27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych
Byli urzędnik z znajomością buchalterji poszukuje posady jako szofera. Oferty Kurjer zdw 43 102
Szofer kawaler poszukuje posady, miejscowości obojętne. — Zgłoszenia przyjmuję Teodor Rosicki, Wrzesnia, ul. Dzieci Wrzesnińskich 3, zdw 40 535
Fileciarka poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer zdw 42 640
Książkowa z dłuższą praktyką w większych przedsiębiorstwach handlowych, biegła w języku polskim i niemieckim, szuka posady w Poznaniu ewentl. na prowincji lub majątku. Oferty Kurjer zdw 39 817
Aptekarska siła pomocnicza 8 letnia praktyka obojętne z wszelką pracą aptek, biegła w tak, recept, włada językiem polskim, niemieckim w słowie, piśmie poszukuje 1. 10, lub później posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 686
Biuralistka inteligentna z ładnym charakterem pisma z roczną praktyką pisząca na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 908
Rutynowana kasjerka samodzielna w księgowości rolnej, kupieckiej, korespondencji, siła poważna, sumienna, energiczna, zdolna zastąpić szefa, poszukuje stanowiska w mieście lub majątku ziemskim. Oferty u prasza Kurjer zdw 42 390
Sierota poszukuje posady ekspedjentki do bufetu. Proszę o łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 076
Ekspedjentka bufetowa, do cukierni, restauracji lub winiarni poszukuje stałej posady. Oferty Kurjer zdw 42 616
Służąca z gotowaniem z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 42 775
Uczeń z lepszej rodziny poszukuje posady w branży garderoby męskiej lub manufaktury. Zgłoszenia Frankus, ul. Zupańskiego 7, zdw 42 388
Absolwentka Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje posady biurowej. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 42 373
Bławatnik ekspedjent-dekorator zmienia swa posadę od 15. 9. lub 1. 10. 29. Świadectwa i referencje prima. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 437
Szofer pierwszorzędnego kierowca, cztery lata praktyki jazdy, poszukuje stałej posady jako kawaler lub żonaty. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 42 566
Byli urzędnik Banku, wykształcenie gimnazjalne, lat 34, poszukuje zajęcia w zakresie biurowości. Oferty Kurjer zdw 43 108
Studentka Wyższej Szkoły Handlowej znająca księgowość, pisząca na maszynie poszukuje posady jako biuralistka lub początkująca biuralistka. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 43 107
Kasjerka z dobrymi referencjami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 786

Rysownik młodszy, fachowiec w nowoczesnym malarstwie reklamowym i dekoracji wystaw, projektuje samodzielnie tekst i rysunek reklamowy, biegle korespondent polsko-niemiecki, poszukuje stałej posady jako pomocnik szefa propagandy lub godzinowego zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 42 818
Szofer z tryletnią praktyką i kaucją 1.000 zł szuka posady. Oferty Kurjer zdw 42 862
Panienska inteligentna, sierota, poszukuje posady ekspedjentki. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 860
Kucharka pierwszorzędna poszukuje od 1. września posady. Oferty Kurjer zdw 42 911
Posługaczka poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 42 945
Korespondentka - sekretarka z praktyką biurową, w językach francuskim i angielskim, niemieckim, szuka odpowiedniego zajęcia, przyjmuje tłumaczenia, udziela lekcji zbiorowo i pojedynczo. Oferty Kurjer zdw 42 999
Ślusarz-maszynista kawaler, 9 lat praktyki, zna się również na obsłudze motorów ropowych i elektryce, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 43 156
Dziewczyna wiejska z samodzielnym gotowaniem poszukuje posady od 1. 9. lub 15. Oferty do Kurjera zdw 43 426
Technik bud. - architekt zmienia posadę. Zgłoszenia do Kurjera zdw 43 197
Biurowy przyjmie posadę zaraz lub 15. 9. 29. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 009
Biuralistka początkująca poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 43 042
Posady inkasenta podróżującego lub podobnej poszukuje kaucją 1.500-2.000 Kurjer zdw 43 337
Poszukuje posady podróżującego inkasenta, ekspedienta, zawód drzewny lub inny, kaucja 1.500, Kurjer zdw 43 356
Stolarz beicer, dobry fachowiec, szuka pracy. Kurjer zdw 43 334
Piekarz czeladnik, lat 21, poszukuje od 15 września posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 553
Bielizniarka z pierwszorzędnymi referencjami poleca się na wyprawę poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 464
Posługaczka poszukuje posady z syciem na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 467
Zbożowiec-książkowy siła rutynowana 10 lat praktyki, przyjmie posadę zaraz w handlu lub przemyśle. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn. zdw 43 354
Dziewczyna wiejska z gotowaniem szuka posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 43 378
Szukam pracy jako robotnica lub krawcowa do fabryki. Oferty Kurjer zdw 43 364
Książkowa samodzielna, szuka posady w poważnym przedsiębiorstwie. Zna dokładnie polski, niemiecki, księgowość podwójną, kasowość, korespondencje, prowadzi журнал. — Łaskawe oferty Kurjer zdw 43 362
Kantorzystka kontokorentistka branży cukierkowej biegle ekspedjentka, pisząca na maszynie, poszukuje posady (na życzenie referencje). Oferty Kurjer zdw 43 483
Uccziwa wdowa szuka posady w lepszym domu lub biurze. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 487
Stenotypistka biegła 8 lat praktyki, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 402
Amerykaniel Szukam posady jako gospodyni-kucharka w Ameryce, Jankowska, Słowackiego 36, Poznań, zdw 43 412
Bona inteligentna wychow., znająca się na gospodarstwie, z dobrymi świadectwami, poszukuje posady na wsi lub w mieście. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 43 388
Gospodynie kucharki, pokojowe, dziewczyny z gotowaniem polecam. W. Puzsowa, św. Marcina 16-17, zdw 43 533
Kawaler syn wdowy wojenny poszukuje posady jako woźny lub inkasent. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 333
Poszukuje posady na południu. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 333
Panienska z rodziny poszukuje posady do dzieci ze spaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 528

18-letnia panienska, muzykalna z ukończonym gimnazjum typu licealnego, poszukuje posady chętnie jako nauczycielka w majątku. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 43 196
Porządna ucziwa dziewczyna poszukuje posady, najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 43 279
500-1.000 kancelji wstawia przy osiągnięciu posady portiera, woźnego. Adres wskaże Kurjer zdw 43 276
Krojezy młody, zdolny, obejmuje posadę w celu otrzymania świadectwa praktyki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 269
Posługaczka szuka zajęcia od 7-10 rano lub od 5-8 wieczorem, najchętniej w biurach, ewentualnie na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 451
Starsza osoba szuka posady do niemieckiego do Warszawy lub Łodzi, mówi dobrze po niemiecku i po polsku. Oferty Kurjer zdw 43 302
Technik budowlany z 3 kl., z dłuższą praktyką budowlaną, dobry rysownik, przyjmie posadę zaraz. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Pozn. pod zdw 43 300
Czeladnik plekarski poszukuje zaraz posady lub później. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 43 291
Panienska z dobrej rodziny poszukuje posady wyrzecielki u wdowca, gdzie są dzieci do wychowania, lub u samotnych osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 290
Służąca skromna, ucziwa poszukuje posady z gotowaniem i do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 43 324
Książkowa samodzielna, pisząca biegle na maszynie, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 43 322
Młodzieniec lat 22, biegle w piśmie polskim, niemieckim, rachunkach, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia za małym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 43 319
Kto przyjały panna, lat 17, na praktykę w większym majątku celem wyczerpania się gospodarstwa domowego i t. d. Oferty wraz z podaniem warunków proszę łaskawie nadesłać pod zdw 43 191 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego
Poszukuje posady gospodyni u samotnej pani lub pana, dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 42 916
Poszukuje posady z dobrem gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 42 915
Młynarz samodzielny, egz. mistrz, przyjmie posadę w charakterze kierownika, może się okazać dobrym świadectwami i jest w możności stawić odpowiednią kaucję. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 43 552 3
Praczką ucziwa i rzetelna, poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 515-6
Rzeźnicki pomocnik z prowincji, z dobrej rodziny, fachowy i zdolny poszukuje zajęcia dla wyrobienia się i praktyki. Skromne wymagania. Świadectwa i dobre polecenia. — Stolarska 2, I, pietro, prawo. Gorczykowski, zdw 42 823/4
Technik dentystka młoda pracująca techn. samodzielnie, zmienia posadę od 1. 10. 29. miejscowości obojętne. Oferty Kurjer zdw 43 725
Obejme samodzielne kierownictwo pracowni sukien, może być na wyjazd. Oferty do Kurjera zdw 43 710
Książkowa - kasjerka, osoba zaufana, obecnie w posadzie poszukuje od 1. 9. br. miejsca. Zgłoszenia Kurjer Pozn. Stary Rynek rw 6616
Poszukuje zaraz posady gospodyni do starszych państwa lub samotnego pana. Oferty Kurjer jw 2497
Pokojowa znająca obsługę i prasowanie, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 43 504
Dobra praczką poleca się w dom. Wielkie Garbary 3, suterena, lewo, — Jackowska, zdw 43 505
Absolwentka szkoły wydziałowej, która po ukończeniu wyższego kursu w Miejskiej Szkole Handlowej pracowała jako księzkowa, poszukuje posady. Zgłoszenia przyjmuję Hoffmann, Poznań, Jeżycka 25, zdw 43 551
Poszukuje posady woźnego lub inkasenta z kaucją 800-1.000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 512
Panienska lat 18 z dobrej rodziny przyjmie posadę do dzieci ze spaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 528

Która
Instytucje, Związki, Przedsiębiorstwa, Biura potrzebują biurowego posadzą wiadomości praktyczne. Przyjmie też posadę inkasenta magazyniera. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 646

Dwie panienki
krawcowa i marszantka poszukują posady do składu. Oferty Kurjer zdw 43 543

Panienska
inteligentna z ładnym charakterem pisma i biegłą w liczeniu szuka posady kasjerki lub biurowej z kauceją 300 złotych. Oferty Kurjer zdw 43 543

Krawcowa
poszukuje szycia po domach, szyje ładnie, tanio. Oferty Kurjer zdw 43 586

Książkowa
obeznana z książkowictwem żurnalową, władająca biegle językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie poszukuje zarząd posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 588

Kucharka
poleca się jako przychodnia na cały dzień. Łaskawo oferty Kurjer zdw 43 526

Osoba
inteligentna wiek średni, poszukuje posady na wieś za gospodynią także może się zająć wychowaniem dzieci. Oferty Kurjer zdw 43 792

Dla gimnazjastów
rodziny ziemiańskiej stancja dobrem utrzymaniem, mieszkanie słoneczne, towarzystwo zdolnego pilnego 7 klasisty, pomoc naukową, troskliwą opieką. A. Wilkonska, Mickiewicza 13. zdw 43 733

28 WOLNE MIEJSCA

Potrzebny
zaraz chłopiec do posyłek syn uczciwych rodziców z dobrem wychowaniem. Oddział Poznański Banku Wzajemnych Ubezpieczeń „Vesta”, ul. Rzeczypospolitej 9, I. zdw 42 972

Darmo wskaż personel
wszelkich branż w handlu i przemyśle itd. Szczegółowych informacji udziela bezpłatnie koncesjonowane biuro pracy „Personel”. Poznań, Bzowa 9. Telefon 51-24. Pw 4279-55,436

Robotnika
z kauceją od 500 złotych do samoprowadzenia przedsiębiorstwa. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdp 40 337

Ekspedjentka
lub uczennica do składu kolonialnego potrzebna. Adres Kurjer zdw 41 530

MASZYNISTA
kameniodrukarz pierwszorzędną siłą samodzielną potrzebny na stałą posadę jako I. maszynista. Konrad Rozynek, Zakłady Graficzne, Poznań, ul. Mylna 20. zdw 18316

Nauczycielka
wychowawczyni z pozwoleniem nauczania, z pierwszorzędnymi poleceniami, która się zajmie dziećmi przez cały dzień, potrzebna zaraz do chłopca i dziewczynki 5 wzgl. 8 letniej. Pożądana początki muzyki i franc. — Pensja wysoka. Zgłoszenia piśmie do Kurjera Poznań pod dw 1847

Z dobrym francuskim
poszukuje się nauczycielki na wieś dla przygotowania dziewczynki do IV. kl. gimn., chłopca do II. kl. gimn., dziewczynki do I. kl. gimn. Pożądana muzyka. Zgłoszenia 6, 7, 8 września od 2-4 Ogrodowa 9 u p. Prusimskiej dw 1877

Kartoniarki
przyjmie Wielkopolski Kartonaż. Dabrowskiego 79. zdw 41 534

Leśniczego
zdolnego Niemca katolika z znajomością języka polskiego poszukujemy od 1 października. Reflektujemy na siły tylko pierwszorzędnego. Zgłoszenia skierować do administracji Dóbr rycerskich Kamień dw 1853

Potrzebna
na wyjazd inteligentna gospodyni, znająca się gruntownie na gospodarstwie domowym, ogrodnictwie i posiadająca zamilowanie porządku. Pierwszeństwo Wielkopolski. Wiek około 30 lat. Wymagane świadectwa kursów gospodarczych lub ogrodniczych i poważne referencje. Zgłoszenia Poznań, Śniadeckich 13. Kasprzak. zdw 42 746

Książkowa
obeznana z książkowictwem żurnalową przyjmie zarząd. Reklama Polska. Aleje Marcinkowskiego 6

Służąca
potrzebna zaraz. Skrzetuska, Dabrowskiego 52. front. I. zdw 42 918

Służąca
pokojowa, kochająca dzieci, tylko z dobrymi świadectwami potrzebna. I. 9. Zgłoszenia 4-6. Plac Wolności 9, II. zdw 43 157

Służąca
potrzebna zaraz. Skrzetuska, Dabrowskiego 52. front. I. zdw 42 918

Służąca
pokojowa, kochająca dzieci, tylko z dobrymi świadectwami potrzebna. I. 9. Zgłoszenia 4-6. Plac Wolności 9, II. zdw 43 157

Służąca
pokojowa, kochająca dzieci, tylko z dobrymi świadectwami potrzebna. I. 9. Zgłoszenia 4-6. Plac Wolności 9, II. zdw 43 157

Poszukujemy
panów (nie) jak też domokształnych do sprzedaży pokupnych artykułów. Znaczeń na odpowiedzi załączyć. Em-Ka-Werk, Mysiołowice G/Sl. Pw 6 367-71,438

Służąca
starsza, samodzielna do gotowania i wszelkiej pracy na 6 osób potrzebna. Warunek dobre dusze świadectwa. Chwilkowski, św. Marcin 40. zdw 43 239

Praktykantka
Intelig. na roczny kurs do składu może się zgłosić bez wynagrodzenia, uczennica do dyspozycji. Zyciorys do Kurjera Poznań. zdw 43 161

Służąca
może się zgłosić z gotowaniem od 1 9. Śniadeckich 17, III. Gela. zdw 43 044

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Koszaryński, Pasaż Kino Apollo. zdw 43 144

Uczeń
i wolontariusz mogą się zgłosić. Fryzjer, Kraszewskiego 8. jw. 2478

Fryzjerskiego
pomocnika który onduluje poszukuje zarząd. Zakład fryzjerski dla pań i panów, Bydgoszcz, Niedźwiedzia 4. n.w 8398

Kilku
podróżujących do sprzedaży rolnikom wszelkich maszyn rolniczych na Woj. Poznańskie. Pomorskie i Górny Śląsk. może się zgłosić. Wysokie wynagrodzenie prowizyjne. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 774

Ekspedjentki
z branży zabawkowej poszukuje „Aquila”, plac Wolności. zdw 42 732

Inteligentne
rzutkie osoby poszukujemy na prowizję ewentl. gaże dla akwizycji anonsów do poważnego wydawnictwa Jasna 8. Instytut. Godziny 16-18. zdw 41 987

Nauczycielki
poszukuje zaraz do 3 dzieci z pozwoleniem rządowym, zdrowej, znajomości języka niemieckiego, gry na fortepianie. Zyciorys i odpis świadectw, których się nie zwraca nadesłać Dr. Łukowiczowa, Chojnice - Pomorze. zdw 42 408

Poszukuję
kucharki gospodyni zdrowej z zarząd z wykwalifikowanym gotowaniem, pieczeniem ciast zupraw, praniem meskiej bielizny. Zyciorys i odpis świadectw, których się nie zwraca nadesłać Dr. Łukowiczowa, Chojnice - Pomorze. zdw 42 408

Nauczycielka
Potrzebna do domu ziemiańskiego nauczycielka z znajomością języka niemieckiego i muzyki. Zgłoszenia z podaniem kwalifikacji i wieku do Kurjera zdw 42 426

Krojączyni dziełna
potrzebna na konfekcje dziecięca. Józef Fischer, Magazyn Konfekcji dziecięcej, Stary Rynek 91. rw 6 457

Kilku
grzecznych i pilnych chłopców do sprzedaży naszych wyrobów na P. W. K. przyjmijcie Bezan-Snieg, T. z o. p. Dabrowskiego 28. Pw 4872-73-35,193

Bufetowego (wej)
sumiennego rzetelnego do restauracji na wioskę kościelna, Pomorze. poszukuje właściciel od 15. 9. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera dw 1885

Elew
leśny do większych lasów, może się zaraz zgłosić z odpisami świadectw i zyciorysem do Kurjera Poznańskiego pod dw 1895

Panienska
kochająca dzieci, która już u dzieci była, potrzebna do trojga dzieci na wieś. Zgłoszenia z odpisami świadectw i warunkami Kurjer dw 1887

2 uczni
synów uczciwych rodziców, z dobrymi świadectwami poszukujemy zaraz do składu kolonialnego i żelaza Roman Seidel, Ljano - Pomorze. dw 1884

Dziewczyna
zdolna, młej powierczowności z językiem polskim, niemieckim do gabinetu lekarskiego od 15 września potrzebna. — Zgłoszenia Przecznicza 2, miesz. 3. Pw 4776-35,178

Marszantki
podręczne potrzebne. Ujazdowska Woźna 14 a. zdw 43 557

Potrzebna
zarząd nauczycielka do trojga dzieci z pozwoleniem nauczania. Możliwość Budzia, p. Mosina, pow. Srem. dw 1893

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem dla 2 osób potrzebna. Skarbowa 9, parter. zdw 43 479

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna. Mager, Małeckiego 28. 43 366

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna. Mager, Małeckiego 28. 43 366

Posługaczka
na cały dzień do wszelkich prac domowych do młodego małżeństwa potrzebna. Przewoźny, Wybickiego 1. zdw 43 454

Służąca
z dobrymi świadectwami do wszystkiego potrzebna zaraz. Borowicz, Małeckiego 25. zdw 43 497

Dziewczyna
z praniem potrzebna. Zupańskiego 2, I. p., prawo. zdw 43 403

Czeladnik szewski
do krojenia i wydawania spodów umiejający brać miary i szyćować formy, potrzebny na stałą posadę. J. Rybelski, Za Bramką 7. zdw 43 399

Dziewczyna
potrzebna do wszelkich prac z cokolwiek gotowaniem. św. Marcin 31, Piatkowski. zdw 43 390

Szofer
dobry mechanik potrzebny zarząd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 389

Podróżujący
do cukierków gwarancja 600-1000, pensja stała. Kurjer zdw 43 408

Chłopak
do posyłek potrzebny. Inż. Sobaniński i Szafarkiewicz, Poznań, ul. Wenecjańska 6. zdw 43 336

Kucharka
z dobrem gotowaniem potrzebna na ul. Wierzbicice od 1. 9. 29. Zgłoszenia Skotarkowa, Staszica 5, II. zdw 43 356

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna Kwaśnik, Poznańska 28/30. zdw 43 436

Do
pielęgnowania starszej, chorej pani potrzebna zaraz odpowiedzialna osoba na godzinę popołudniową od 3-8. Zgłoszenia z podaniem warunków proszę do Kurjera zdw 43 433

Chłopiec
lat 16. do sali bilardowej potrzebny. Świadectwa wymagane. Kawiarnia „Esplanad”. zdw 43 427

Uczniwa
służąca potrzebna zaraz. Jeżycka 7, II., prawo. zdw 43 284

Posługaczka
po południu potrzebna Nowicki, Górna Wilda 90 zdw 43 262

Chłopiec
do posyłek, który już pracował w biurze adwokackim, może się zaraz zgłosić do Dr. Opiełńskiego, Poznań, św. Marcin 37. zdw 43 723

2 pomocników
krawieckich i rzeźniarskich na pierwszorzędną miarową pracę, oraz ucznia z całym utrzymaniem przyjmie zaraz. Kazimierz Kawiecki, Przemysłowa 36. zdw 43 303

Pomocnik
introligatorski potrzebny zarząd. Słowackiego 38 zdw 43 292

Chłopcy
do sprzedaży na P. W. K. mogą się zgłosić ul. Marszałka Focha 42, pokój 11, godzina 17-18 zdw 42 431

Fryzjerka
na zastępstwo potrzebna. Chwaliszewo 68. zdw 43 318

Poszukuje
się dzielnych sprzedawców branż urzędów biurowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 055

Dziewczyna
do dziecka potrzebna. Kajdasz, św. Marcin 46. zdw 43 012

Służąca
młodsza, uczniwa, skromna, gotowaniem, praniem potrzebna. Zaczysze 2, parter róg Jasnej. zdw 43 603-4

Woźny
potrzebny zaraz do poważ. firmy kauceją wymagana 1000 zł, pensja 200 zł miesięcznie. Zgłoszenia plac Sapieżyński 7, I. p., prawo. Poznań. zdw 43 477-8

Krawiec
bardzo zdolny potrzebny zarząd. Jankowski, ul. Rzeczypospolitej nr. 3. zdw 43 628

KINO „KAPITOL”, PÓLWIEJSKA 2.
Dziś i dni następ. — Przepiękny i porywaj. dramat życiowy
OSTATNIA NOC
Seanse o 5, 7 i 9. W niedzielę o godz. 3. Pw 4797-35,217

Prywatna Szkoła Przygotowawcza
Im. Marii Brownsford
przyjmuje jeszcze zgłoszenia do wszystkich oddziałów codziennie od godz. 3-4.
Ogrodowa 12, I. ptr., na prawo.
dw 1908

Szofer
trzeźwy i sumienny z kauceją potrzebny zarząd. Oferty Kurjer zdw 43 457

Uczeń
kowałski może się zgłosić. Koszaryńska 11. zdw 43 327/8

Uczennica
potrzebna zaraz. Hurtownia zabawek, Wodna 8. zdw 43 740

Służąca
do wszystkiego zaraz potrzebna. Krause, W. Garbary 46. zdw 43 724

Chłopiec
do posyłek, dobrze polecony, syn uczciwych rodziców potrzebny zarząd. Zgłoszenia „Przemysł Budowlany”. Poznań, Fredry 2. zdw 43 721

Posługaczka
umiejająca gotować potrzebna zaraz. Restauracja, ul. Żydowska 30. zdw 43 704

Maszynistkę
młodsza do pisania adresów przyjmie Piliński, Wodowa 1, Lazarz. zdw 43 703

Chłopiec
inteligentny, umiejający dobrze liczyć potrzebny do sprzedaży papierosów. Zgłoszenia o godz. 1. w cukierni W. Dobski, ul. Fredry 12. zdw 43 711

Biuralistka
początkująca pisząca biegle na maszynie potrzebna zaraz. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 43 719

Służąca
z dobrem gotowaniem potrzebna Winiarnia - Śniadalnica, Fredry 6 zdw 43 718

Panna
do dzieci ze szyciem potrzebna od 1. 9. 1929. Zgłoszenia pl. Działowy 11, III. ptr. zdw 43 796

Wychowawczyni
do 2 chłopców w wieku szkolnym potrzebna zaraz. Reflektujcie się tylko na osobę religijną i obowiązkową. Oferty R. Wesolowski, Bydgoszcz Gdańska 1. Pw 4783-63,855

Uczeni
do składu futer potrzebne. Zgłoszenia tylko po godzinie 6 wieczorem. J. Jagsz, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 21. zdw 43 506

Służąca
do wszystkiego potrzebna od 1-go września ul. Mickiewicza 17, II. ptr. lewo. zdw 43 532

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić. T. Bandurski, Dabrowskiego 5. zdw 43 520

Starszy doświadczony kowal
do młota sprężynowego na wyroby narzędziowe poszukiwany do jednej większej fabryki przy Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 43 618

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z samodzielnym gotowaniem potrzebna zaraz na prowincję. — Zgłoszenia Dabrowskiego 47, I., lewo. jw 2500

Służąca
z gotowaniem potrzebna zaraz. L. Maciejewski, Poznań, ulica Wodna 13, cukiernia. rw 6694

Bona, freblanka
znająca szycie i muzykę potrzebna do trojga dzieci. Zgłoszenia tylko ze świadectwami proszę skierować Dabrowskiego 28, II. ptr. zdw 43 659

Krawiec
bardzo zdolny potrzebny zarząd. Jankowski, ul. Rzeczypospolitej nr. 3. zdw 43 628

KINO „KAPITOL”, PÓLWIEJSKA 2.
Dziś i dni następ. — Przepiękny i porywaj. dramat życiowy
OSTATNIA NOC
Seanse o 5, 7 i 9. W niedzielę o godz. 3. Pw 4797-35,217

Prywatna Szkoła Przygotowawcza
Im. Marii Brownsford
przyjmuje jeszcze zgłoszenia do wszystkich oddziałów codziennie od godz. 3-4.
Ogrodowa 12, I. ptr., na prawo.
dw 1908

Służąca
młodsza, uczniwa, skromna, gotowaniem, praniem potrzebna. Zaczysze 2, parter róg Jasnej. zdw 43 603-4

Woźny
potrzebny zaraz do poważ. firmy kauceją wymagana 1000 zł, pensja 200 zł miesięcznie. Zgłoszenia plac Sapieżyński 7, I. p., prawo. Poznań. zdw 43 477-8

Krawiec
bardzo zdolny potrzebny zarząd. Jankowski, ul. Rzeczypospolitej nr. 3. zdw 43 628

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej 60 gr. na stronie 2-lamowej 100 gr. na stronie 1-lamowej 120 gr. przed wiadomościami: pocztownymi 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skompiowane przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (ruste) 30 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania. Wydawnictwo nie odpowiada

Szkoła Przygotowawcza pod wezw. św. Kazimierza w Poznaniu, pl. Asnyka 4,
rozpoczyna nowy rok szkolny dnia 9-go września.
Dzieci z klasy I. mają przybyć do szkoły o godz. 11-ej, dzieci z klas wyższych o godz. 8,30.
zw 18 528

Posługaczka
zarząd potrzebna po południu. — Juszcak, Rybaki 13. rw 6607

Dziewczyna
do dzieci i prac domowych potrzebna bez spania. Kabat, Piękary 24. zdw 43 744

Służąca
młodsza, dobra, pilna potrzebna. Gwarna 8, III., prawo. zdw 43 629

Panienska
do składu do wszelkiej pracy potrzebna. Adres wskaże Kurjer zdw 43 669

Służącej
młodej, uczciwej do wszystkiego poszukuje Gudziolowa, Półwiejska 25. zdw 43 672

Prasowaczki
mogą się zaraz zgłosić. „Janka”, fabryka bielizny, Starościńska 1. zdw 43 652

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Strzelecka 8, restauracja. zdw 43 745

8 czeladzi
karncarskich 2 czeladzi kominiarskich poszukuje. J. Ruplewicz, mistrz kominiarski, ul. Woźna 11. zdw 43 713

Pokojowa
z dobrymi świadectwami i szyciem potrzebna. Matejki 66, II. zdw 43 766

Magazynier
potrzebny zaraz z gotówką 1.000 zł. Oferty Kurjer zdw 43 755

Posługaczka
uczniwa potrzebna zaraz na przedpołudnie. Kołacka, Masztalarska 7, II. rw 6605

Służąca
młodsza silna potrzebna zaraz. K. Liedke, Półwiejska 7. zdw 43 639

Biurowa
początkująca potrzebna zaraz. Zgłoszenia podaniem pretensyj do Kurjera zdw 43 675

Szwaczki
na koszule męskie w dom. poza domem, mogą się zaraz zgłosić. Szycyński, Starościńska 1. rw 6621

Służąca
młodsza do wszystkiego z gotowaniem potrzebna. Słowackiego 25, I. pr. zdw 43 750

Służąca
uczniwa potrzebna od 1. 9. 29 r. Jaszewski, Strzelecka 32. zdw 43 569

2 uczni
potrzeba. Zakład art.-rzeźbiarsko-stolarski, ul. Poplińskich 2, J. Adamek. zdw 43 732

Uczeń
z ukończoną 2 letnią szkołą handlową z ładnym charakterem pisma, potrzebny zaraz. Stefan Wyszyński, Poznań, św. Marcin 57, skład skór i przyborów szewskich. zdw 43 753

Starsza
służąca z gotowaniem do wszystkiego potrzebna. Grunwaldzka 11 restauracja. zdw 43 767

Film nieśmiertelnej sławy, wzruszający pomnik bohaterstwa i odwagi wszystkich pilotów Świata.
Pw 4796-35,218

Największy i najwybitniejszy film lotniczy
„Skrzydła”
z Clarą Bow - Richard Arlen - Charles Roggersen
ujrzyć od niedzieli w kinie CASINO
Aleje Marcinkowskiego 28.

Humor zagraniczny
= Pokażno, czy umieć zoologię. Jak się nazywa zwierzę, które dostarczyć futro twojej siostrze?
— Kuzyniec Józio... (London Opinion) S. F.

Przedpłata
na wrzesień 1929 r. za oba wydania razem wlicznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe”; w Poznaniu w eksped. 4.00 w agencjach w mieście 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu 4.70 z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 4.86. kwartalnie 14.58. pod opaską w Polsce 9.00 pod opaską w innych krajach 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłek w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma. a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.